

Statsforvalteren i Innlandet

Årsrapport 2022

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	8
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	8
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	9
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	9
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	9
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene	13
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	15
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	17
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	18
3.1.1.6 Andre oppdrag	19
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	20
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	21
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	22
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	22
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	24
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	26
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	29
3.1.1.14 Andre oppdrag	31
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	31
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	31
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	32
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	33
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	34
3.1.2.5 Andre oppdrag	35
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	36
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	36
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	38
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	41
3.1.3.4 Andre oppdrag	44
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	44
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	45

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	46
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	61
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	61
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	61
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	66
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	67
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	67
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	67
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	67
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	67
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	67
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	67
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	67
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	67
3.2.9 Landbruksdepartementet	67
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	67
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	106
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	107
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	108
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	108
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	108
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	108
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	109
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	109
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	109
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	109
4.3 Andre forhold	110
5 Vurdering av framtidsutsikter	111
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	111
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	111
6 Årsregnskap	113
7 Vedlegg	114

1 Statsforvalterens beretning

Uroen i verden preget hele samfunnet i 2022, og også embetet og vår oppdragsløsning i Innlandet. Vi gikk inn i året med utsikter til å sette mer trykk på andre oppgaver enn krisehåndtering. Men fra 24. februar ble det nødvendig å ruste samfunnet til å takle følgene av krig i Europa.

En overordnet prioritering ble derfor å fortsatt være fremoverlent i samordningsrollen – da med oppgavene rundt flyktninger, atom- og cyberhendelser, kraftsituasjonen og prisveksten. Vi fortsatte derfor møteseriene med kommuner, fylkeskommune og andre aktører både i fylket og nasjonalt. Gjennom tre år med krisehåndtering, og nå med kumulative kriser, har vi gitt aktørene støtte, motivasjon til samarbeid og en åpen kanal til oss og sentrale myndigheter. Tilbakemeldinger om at embetet oppfattes som en rask og viktig desentralisert koblingsentral mellom nasjonale og lokale myndigheter mener jeg gir bedre helhetlig beredskap.

Når både demokratiet og sjelefred settes på prøve av indre krefter og ytre trusler, er informasjon og åpenhet viktig for at samfunnsinstitusjonene skal bevare tillit og troverdighet i befolkningen. Embetet har hatt en ekstra sterk talerstol på grunn av arbeidet i Forsvarskommisjonen. Den har vi brukt til å få ut budskap til ulike målgrupper, om samfunnssikkerhet og også om våre øvrige oppdrag, både i regionen og nasjonalt. Mål er å betrygge ved å vise hvordan individer og institusjoner sammen kan håndtere utfordringer, og samtidig aktivere til innsats.

Både pandemi og krig har store konsekvenser for barn og unge. En av satsingene dette året har derfor vært å etablere Beredskapsrådet for barn og unge. Dette bygger på læring fra Covid-19 og på strategien vår fra 2019 med **å få frem stemmen til barn og unge, slik at de faktisk får prege samfunnsutviklingen med sitt perspektiv**. Denne metoden vil vi spre og vi er også glade for drahjelp, som da statsråden nå i februar besøkte våre ungdommer for å få innspill til stortingsmeldingen om trygg digital oppvekst.

Å lytte til flere stemmer mener jeg er helt nødvendig når komplekse utfordringer skal løses. Derfor skal Flerkulturelt råd ha plass i fylkesberedskapsrådet fremover, og i tillegg vil jeg nevne at nærmere 70 parter gjennom 2021 og 2022 bidro i utarbeiding av ny FylkesROS.

De akutte hendelsene til tross – kjerneoppdragene våre har blitt håndtert solid også dette året, blant annet arbeidet med å gjøre kommunene rustet for fremtiden. Vi har større innsikt i behov og sårbarheter etter flere år med dialog, kommunebilder og ROS, og vi kan skreddersy virkemiddelbruk. Ved å se veiledning, møter, klage-saksbehandling, kontroll og tilsyn i sammenheng, får vi **en verdifull læringsløype** som er mulig på grunn av det brede oppdraget som Statsforvalteren har. Denne sløyfen går også mellom oss og sentrale myndigheter, der vi er aktive til å formidle behov, effekt og delta i utviklingsarbeid.

Vi har ekstra tett oppfølging av kommuner i ROBEK, de med svært begrenset økonomisk handlingsrom og kommuner som har lovbrudd i tilsyn. Noen kommuner opplever dermed at de får mindre oppmerksomhet, mens andre får mer.

Det er **store variasjoner når det gjelder kapasitet og kompetanse** i kommunene. Flere kommuner sliter med rekruttering. Variasjonen i kapasitet og kompetanse er en utfordring for å kunne levere gode tjenester og for rettssikkerhet. I fjor økte vi derfor innsatsen på opplæring og oppfølging, samtidig som læring og forbedring er sentralt mål for tilsynene våre. Vi opplever større åpenhet og interesse innenfor flere områder og vi er etterspurt som bidragsyttere.

Når vi skal utvikle vår oppgaveløsning og oppfølging har vi stor nytte av vår tverrfaglige organisering av arbeidet. I embetet deles god praksis og det læres av erfaringer på tvers, noe som bidrar til bedre rettsikkerhet og mer harmonisert behandling av saker og oppfølging. Vi evaluerer jevnlig det tverrfaglige samarbeidet innen plan, tilsyn og kommunedialog, og vi tar med oss innspill fra evalueringer fra en rekke andre ulike møtearenaer.

Med statsforvaltermandatet, ressursene vi har og initiativrollen vi tar for Innlandet, opplever vi å være **en relevant utviklingspartner i et samlet fylke**. I 2022 har vi fått til et bedre koordinert samarbeid med fylkeskommunen i plan- og utviklingsarbeid. Dette kan bidra til at planer og strategier ses bedre i sammenheng og dermed gi mer effekt. En av våre mest arbeidskrevende plansaker i fjor gjaldt E6 forbi Lillehammer og gjennom Lågendelta naturreservat, der mange nasjonale interesser og hensyn måtte samordnes og avveies.

Vi erfarer at BioValley-samarbeidet, der vi også møter næringslivet i fylket, har en klar samlende effekt og gir økt kraft til mange grønne initiativ i Innlandet. Innen rammen av BioValley leder vi det nye fellesprosjektet "Innlandsporteføljen", med mål å etablere grønne og innovative prosjekter med potensiale for ny verdiskaping og industriell oppskalering. Vår breddekompetanse og tverrfaglighet kombinert med erfaring både fra utvikler-, tilsyns- og forvalterrollen på det grønne området, gjør oss til en naturlig og ettertraktet deltager i disse prosessene.

God og aktiv kommunikasjon er både et mål i seg selv og et middel for å understøtte samfunnsoppdraget. I 2022 økte embetet formidlingskraft og kapasitet ved bruk av film og webinarer og ca. 50 timer med direktesending fra vårt eget studio. En av filmene ble brukt i satsing på "Klarspråk". Den viste «vanlige folk fra gata» som leste tekstene våre. Deres ekte reaksjoner på vårt byråkratspråk og lange brev, skapte god læring og endring av en rekke maler og standardtekster.

I noen kompliserte saker har vi møter med media før beslutninger offentliggjøres. Vi deler prosessinformasjon og vår tidsplan for offentliggjøring, og de får tid og vilkår for å lage nyhetssaker som publikum blir klokere av. Vi mener at dette bidrar til å styrke rettsikkerheten og bygge tillit til forvaltningen.

Organisasjon, måloppnåelse og ressursbruk

Med utgangspunkt i våre seks strategiske fokusområder prioriterer vi tverrfaglig innretning på arbeidet i embetet. Dette for å sikre helhetlig saksbehandling – det er en klar fordel og nødvendighet i møtet med kommuner og andre som også i større og større grad må finne tverrfaglige løsninger. Vi mener at vår organisering, sammen med rollene og mandatene vi er utrustet med, motvirker sektoriseringen av staten og ivaretar tillit til den totale forvaltningen.

Som planlagt under sammenslåingen i 2019, har vi startet en evaluering av organisasjonsmodellen vår for å se om den har gitt oss merverdiene vi la til

grunn under fusjonen. Evalueringen slutføres våren 2023.

Organisasjonen vår preges av en åpen holdning til det hybride arbeidslivet, med stor andel hjemmebasert arbeid og fleksibilitet, og det fungerer bra hos oss. Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2022, viser gode resultater spesielt for psykologisk trygghet og andre faktorer for arbeidsmiljø, fagmiljøer og utviklingsmuligheter.

Ressursmessig gikk embetet inn i 2022 med et budsjett med moderat risiko med et innsparingskrav på kr. 4,8 mill. og forutsetning om at mindreforbruk fra 2021 på ca. 6 mill. ble overført til 2022. Omlegging av beregning og betaling av pensjonspremie, noe økning i NAV-refusjoner samt ekstra prosjektfinansiering, gir et resultat med mindreforbruk på 3,6 mill. kr, som søkes overført til 2023.

Lønn den bærende driftskostnaden i embetet og for virksomhetens totale økonomi er det nødvendig å disponere økonomi og kompetanser helhetlig og effektivt og belaste lønn der det er mulig i henhold til de økonomiske fullmaktene. I embetets økonomiplan er det lagt til grunn nedbemanning av 10-12 årsverk frem mot 2026, og det jobbes forsterket med strategisk rekruttering og kompetanseutvikling. Det ses som helt nødvendig for å tilpasse oss nye rammer og ha en bærekraftig organisasjon. Foreløpig budsjett for 2023 legger til grunn et innsparingskrav gjennom året på 7,9 mill. for å ha et budsjett i balanse.

Samlet sett mener jeg årsrapporten gir et helhetlig bilde av at embetet løser samfunnsoppdraget på forsvarlig måte gjennom høy måloppnåelse og balansert ressursbruk. Jeg mener også at våre prioriteringer og resultater bidrar til forvaltningsutvikling og at det bidrar i tillitsbygging i befolkningen.

Her i Innlandet ble vedtaket om å beholde et samlet fylke gjort dagen før krigen i Ukraina brøt ut. Vår oppfatning er at vedtaket ble anerkjent og at institusjonene i fylket styrket seg i året som gikk. Vi er svært glade for å kunne fortsette med de kompetansemiljøene vi har i embetet og rundt oss regionalt, og at vi sammen kan rette energi mot store oppgaver foran oss.

At jeg har hatt et tidkrevende engasjement i Forsvarskommisjonen har blitt håndtert med raushet og fleksibilitet i embetet. Jeg er stolt av mine dyktige kollegaer her i Innlandet og resultatene som vi har skapt sammen.

Knut Storberget
Lillehammer, 28. februar 2023

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og Regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og sentraladministrasjonens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. Vi skal virke til det beste for fylket og ta initiativ som er nødvendig.

Statsforvalteren i Innlandet er administrativt underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). De enkelte departementer har direkte faglig instruksjonsmyndighet over Statsforvalteren innen departementets saksområde. Kjernen i samfunnsoppdraget er å formidle og iverksette nasjonal og vedtatt politikk, samordne og medvirke til samarbeid med kommuner, statsetater og regionale aktører og være rettsikkerhetsinstans for den enkelte innbygger og for fellesskapet.

Statsforvalteren i Innlandet skal kjennes som trygg og god medspiller. Vi skal ha åpen dør, lav terskel og vi skal ta initiativ.

Alt for å bidra til å bygge Innlandet sterkt

Vi løser samfunnsoppdraget ut fra fire rolleperspektiv:

- Som sektormyndighet representerer vi mange fagdepartement og direktorat, og vi skal bidra til at nasjonale mål nås – tilpasset fylkets særtrekk. Brukerne våre skal gjennom dialog og ved annen formidling erfare god fagkompetanse, forvaltningskompetanse og rolleforståelse. Vi tar hensyn til lokale forhold.
- Som samordningsmyndighet skal vi bidra til et best mulig samarbeid mellom kommunene, fylkeskommunen og den regionale statsforvaltningen. Innlandssamfunnet vil ha nytte av at offentlige aktører samordner seg. Det forutsetter helhetsperspektiv, avklarte roller, kunnskap om de andre aktørene og vilje til samordning. Vi ønsker å fremme en slik kultur blant aktørene, og etablere møteplasser for informasjonsutveksling og samordning.
- Som rettsikkerhetsmyndighet er vi klageinstans for vedtak som treffes i kommunene og tilsynsmyndighet på viktige velferdsområder som forvaltes av kommunene. Brukerne våre skal få innfridd sine rettigheter og oppleve læring av tilsyn og klagebehandling. Innbyggerne skal få raske svar med god kvalitet.
- Som initiativtaker jobber vi for at Innlandet skal utvikles på beste måte, vi skal drive utviklingsarbeid på våre fagområder og bidra til bærekraft i næring. Innlandets egenart og utfordringer legges til grunn når vi tar initiativ. Det forutsetter at våre medarbeidere har helhetlig samfunnsforståelse, lokalkunnskap og kraft i gjennomføring. Klare tilbakemeldinger om utviklingen av Innlandssamfunnet skal bygge på kunnskap og analyse.

Embetets organisering skal forsterke evnen til å løse samfunnsoppdraget ved at:

- sektorfaglige oppdrag kan løses på en god måte
- helhetlig tilnærming og koordinering møter økte krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner
- muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer blir tatt i bruk
- det ligger til rette for effektiv ressursbruk
- ledelse utøves i nærhet til medarbeidere og oppgaveløsning

Statsforvalteren i Innlandet har på flere områder et utstrakt regionalt samarbeid med andre statsetater, fylkeskommunen og kommunene i Innlandet, KS og næringsliv.

Som grensefylke har embetet tett samarbeid med Sverige gjennom:

- Grensekomiteén
- Grenseredningsråd
- Grensetjeneste og grenseråd
- Grenseforum/Totalforsvars forum

2.2 Organisasjon og ledelse

Organisasjonskart Statsforvalteren i Innlandet:

Statsforvalter Knut Storberget tiltrådte embetet januar 2019. Virksomheten er organisert med virksomhetsområder (VO) og underliggende enheter.

Organisasjonsmodellens hensikt er å sikre og skape merverdier i oppgaveløsning av sektorfaglige oppdrag, helhetlig koordinering for å møte økte krav til samordning og samhandling mellom fag og profesjoner, muligheter og løsninger gjennom digitalisering og nye arbeidsformer, effektiv ressursbruk og ledelse som utøves tett på medarbeidere og oppgaveløsning.

VO ledes av fire direktører. Enhetene ledes av enhetsledere, med unntak av enhetene kommunal og regional samordning og virksomhetsutvikling, styring og kommunikasjon, disse ledes av aktuell VO-direktør. Statsforvalter, ass. statsforvalter, VO-direktører og kommunikasjonssjef er embetets ledergruppe.

Embetet hadde i 2022 totalt 243 ansatte. Dette fordelte seg på 217,5 årsverk. Statsforvalteren i Innlandet har hovedsete på Lillehammer og de fleste ansatte har arbeidssted der. På Hamar har Statsforvalteren i Innlandet en mindre kontorfellesskap, 41 ansatte har arbeidssted der. I tillegg har Statsforvalteren i Innlandet flere mindre kontorfellesskap for nasjonalparkforvaltere og regionstillinger for landbruk flere steder i Innlandet. I 2022 har det også blitt tatt i bruk større omfang av avtaler om hjemmebasert arbeid og opprettet et par avtaler om deltakelse i Hub's/kontorfellesskap.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Innlandet.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2.

For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2022	2021
Antall ansatte	243.0	249.0
Utførte årsverk	217.5	224.0
Turnover (%)	7.2	8.0
Sykefravær (%)	4.9	4.1
Samlet tildeling alle poster	494 421.0	592 884.0
Budsjettavvik (%)	1.9	3.2
Driftsutgifter (brutto)	195 184.0	194 265.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	81.8	84.7
Lønnsutgifter per årsverk	895 267.0	900 176.0
Husleie (tusen kr)	20 695.0	19 330.0
Journalposter (totalt)	119 972.0	118 106.0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Gode risikovurderinger, målrettede kommunebilder, plandialogen og en systematisk oppfølging gjør at vi har god måloppnåelse på å gjøre nasjonal politikk kjent og iverksatt i Innlandet.

Noen områder er mer utfordrende. Nasjonal politikk på velferdsområdet medførte mange lovendringer fra 01.07.22 som skal implementeres og langsiktig omstillingsbehov som følge av bla. demografi og rekrutteringsutfordringer må også prioriteres i 2023. Nasjonal politikk som krever tverrfaglig samarbeid og samhandling mellom tjenester er krevende både på grunn av kommunenes ressursituasjon og kombinasjonen av spisse faglige krav og forventning om samhandling som kommunene ikke alltid ser hvordan de kan løse. Også nasjonale og regionale hensyn i planlegging og rommet for lokalpolitisk skjønn f.eks. i forhold til jordvern, støy, risikovurderinger og barn og unge er temaer vi har jobbet mye med og som vi fortsatt må ha dialog om.

Kommunedialogen er kjernen i det å gjøre nasjonal politikk kjent og iverksatt i fylket. Kommunedialogen er bred og omfattende, fra klagesaksbehandling, kontroll og tilsyn, til veiledning og fagseminarer med fagpersoner og sektorledere og møter med administrativ og politiske ledelse. Dialogen kan være spiss, rettet mot et fagområde eller deler av et fagområde, eller bred, hvor det sees på helhet og sammenheng mellom sektorområder. Det viktigste er god systematikk og dynamikk, der vi evner å lære av det vi erfarer. Vi har fokus på videreutvikling av dialogen helhetlig og på tvers av samtlige av embedets fagområder, og evaluerer jevnlig måten vi jobber på og om det gir ønsket effekt.

Risikovurderinger av kommunens tjenester er i økende grad brukt for å identifisere områder der politikken ikke er godt nok kjent eller ikke er iverksatt. Klagebehandling, kontroll og tilsyn er andre viktige kilder for å identifisere områder hvor vi må sette inn mer tiltak for å sikre at nasjonal politikk er kjent og iverksatt. Dialogen i plansaker berører mange fagområder og er sentral for å formidle nasjonal politikk og sikre at implementering. Webinarer, fagseminarer, dialogmøter med en eller flere kommuner og veiledning i saksavgjørelser brukes for å følge opp områder der kommunene ikke er i rute til å nå målet.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Vi har god måloppnåelse og er i stadig utvikling.

Målet er å underbygge en effektiv og framtidsrettet kommunesektor. Kommunedialog er selve kjernen i arbeidet for oss. I 2022 var målene å ha samordnet kommunedialog for å bidra til effektive og framtidsette kommuner, samordnet og effektiv samfunns- og arealplanlegging, samt å være kompetansesenter for kommunene.

Forutsetning for å lykkes på dette området er todelt: vi må lykkes med å samordne oss selv og vi må ha god dialog og samhandling med fylkeskommunen og andre regionale statlige myndigheter.

Internt har vi organisert oss slik at vi i større grad skal se helhet og sammenheng i oppdragene. Vi har et virksomhetsområdet for miljø og landbruk, et virksomhetsområde for velferdsområdet og to virksomhetsområder som har ansvar for å se til at helhet og sammenheng internt og eksternt blir ivaretatt. Samordningen internt er forsterket av et sett av tverrgående faggrupper med klare mandater og lederforankring. Vi har jobbet systematisk og med ulike arbeidsformer for å skape bedre samordning. Vi møter i større grad kommunene tverrfaglig og helhetlig. For eksempel følger vi opp kommuner med flere røde områder i risikovurdering koordinert og samordnet. Årlige regionmøter med politisk og administrativ ledelse i kommunene har bred deltagelse og mange fagområder på dagsorden.

Samhandlingen med fylkeskommunen, KS og statlige, regionale aktører er god og forbedres stadig. Det er en felles holdning om å samarbeide og samhandle for å bygge Innlandet sterkt.

Vi opplever at samordningsrollen vår er anerkjent og etterspurt. Samtidig mener vi at samordningsrollen er under et visst press. Sektorstyringen blir sterkere og utfordrer det helhetlige og tverrfaglige. Samordningsoppdrag innen et fagområde deles mellom flere aktører og rollene blir uklare. Statlige aktører med regional tilstedeværelse velger i økende grad funksjonsorganisering. Dette gjør at den lokale kunnskapen og innsikten i lokale forskjeller svekkes, og dermed ser de heller ikke nødvendigheten av å delta for å få gode lokale løsninger f.eks i plansaker. Rolleklarhet og tydelige forventninger er derfor viktig når samordningsoppdrag deles på flere.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Måloppnåelsen innen rettsikkerhetsområdet varierer. Vi overoppyller på noen områder, samtidig er det områder hvor vi er et stykke unna at målene nås.

Større fagmiljø enn vi hadde før sammenslåing av embedene har vært en klar styrke for rettsikkerheten. Samarbeid på tvers av avdelinger og fagområder bidrar til bedre rettsikkerhet og mer lik behandling. Statsforvalteren jobber systematisk mot kommunene med veiledning, tilsyn og kontroll. I tillegg er behandling og klagebehandling av saker fra enkeltindivider og organisasjoner prioriterte oppgaver. Målet er å ivareta rettsikkerhet og likebehandling.

Viktigste tiltak for å bidra til harmonisering og likebehandling på tvers av embedene er rundskriv, veiledere og fagsamlinger i regi av sentrale myndigheter. Det samme gjelder den samhandlingen som skjer mellom to og flere embeter innenfor mange saksfelt.

Saksbehandlingstiden er utfordrende på enkelte saksområder. Vi har jobbet aktivt for at flest mulig saker behandles innenfor fristen. Vi er opptatt av at

sakene blir behandlet forsvarlig og effektivt, samtidig som rettssikkerheten blir tilstrekkelig ivaretatt. Vi erfarer at tilsyns- og kontrollrapporter er et godt grunnlag for dialog om styring og ledelse for å styrke rettssikkerhetsarbeidet i kommunene. I dialogen utfordrer vi kommunene til tverrfaglige dilemmadiskusjoner om forståelsen av lovverk og implementering i organisasjonen. I kommuner som får ekstra oppfølging på grunn av svak rettssikkerhet ser vi positiv utvikling når vi bidrar til tverrfaglige diskusjoner om tolkninger, om hva som er god og riktig dokumentasjon og hvordan en tjeneste skal rigges for å sikre rettssikkerheten.

Vi er opptatt av at tilsyn og kontroll skal være lærende for kommunene, men også at vi skal lære av hverandres kontroll og tilsynsvirksomhet. F.eks er tilsynsoppdragene våre fra utdanningsdirektoratet og helseilsynet er svært ulike. Men vi ser muligheter for å hente ut læring fra begge metodikkene. Vi kan bli enda mer nysgjerrige på hverandre internt, og vil videreutvikle dette i 2023.

Vi har avvik på behandling av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre, saker etter plan og bygningsloven, vergemål og tilsyn etter introduksjonsloven. Vi vil øke innsatsen på tilsyn etter forurensningsloven enda høyere da vi mener det vil bidra til større etterlevelse av loven og bedret tilstand bl.a på vannforekomster.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Vi er bevisst initiativrollen vi har og bruker den aktivt for å styrke embetets måloppnåelse. Vi har lyktes godt med dette i 2022.

Vi er opptatt av å støtte kommuner som tar initiativ til å skape en mer effektiv og fremtidsrettet kommunesektor. Av initiativ her kan vi nevne Innlandets klimatilpasningsnettverk og den årlige Innsatskonferansen (klima), målrettet bruk av skjønnsmidler til grønn omstilling, bedre velferd og omstilling for å møte framtidens behov og felles samling for kommunalsjefer på velferdsområdet.

Regionale partnerskap, sammensatt av ulike aktører avhengig av fagområde, er høyt prioritert. Vi oppnår mer når initiativ på de fagområder vi har en rolle og ressurser samordnes. Målet for oss er å ta initiativ og delta på arenaer som bidrar til vekst og utvikling Innlandet. Vi ser at det skapes gode resultater. I 2022 kan vi nevne Innlandsporteføljen, utforming av regionale planer på sentrale områder for oss, Matfylket Innlandet. Vi vil spesielt trekke fram Barn- og ungepanelet og Barneberedskapsrådet som sikrer barn og unge stemme inn i forvaltningen, og øker måloppnåelsen.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Måloppnåelsen er god i 2022. Vi prioriterer å gi mer omfattende tilbakemeldinger tidlig i planprosessen både gjennom generell veiledning (webinar, andre kompetansetiltak), deltagelse i regionalt planforum og i høringsuttalelser.

Vi har i stor grad lykkes med samordningen og funnet lokale løsninger, dette har ført til få meklinger.

Kommunebildene og den underliggende kommuneROSen er under kontinuerlig utvikling. De har ført til mer realistisk planlegging i kommunene. Mange kommuner har utviklet gode systemer for rullerende kommuneplanlegging, der overordnede planer rulleres jevnlig i tråd med lokale behov og nye, nasjonale føringer.

Vi har fortsatt et utviklingspotensial i å komme enda tidligere i dialog, både når det gjelder innsigelser som begrunnes i formelle feil/mangler (tekniske innsigelser) og i reelle arealbrukskonflikter. For sistnevnte handler det også om å ha tidlig dialog med det politiske nivået i kommunene for å bidra til en gjensidig forståelse for hverandres roller og rammer. Vi ser blant annet at regionmøtene i 2022 har vært en god arena for dette.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Statsforvalterens dialog med kommunene, og formidling av nasjonale/regionale interesser skjer i hovedsak gjennom høringer, deltagelse i regionalt planforum, dialogmøter med administrativ og politisk ledelse i enkeltkommuner eller regioner, samt gjennom direkte, løpende kontakt.

Kompetansetiltak i egen regi eller i samarbeid med andre regionale myndigheter har også i 2022 i hovedsak foregått via webinarer. Tema er valgt ut med basis i Statsforvalterens vurdering av kapasitet og kvalitet i kommunene (kommunebildene), og følgende tema kan nevnes: *Gjerder i plan og byggesak og forholdet mellom ny kommuneplan og eldre arealplaner*. I tillegg har vi fulgt opp føringer i tildelingsbrevet med vekt på oppdaterte, overordnede planer. Webinar knyttet til *kommuneplanens samfunnsdel og kunnskapsgrunnlag folkehelse* har blitt gjennomført i samarbeid med fylkeskommunen. Statsforvalteren inngår også som partner i nettverk for klimatilpasning, der det er arrangert webinar og temamøter med kommunene som målgruppe.

Kommunene har i stor grad kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser. Disse hensyntas i økende grad. Veiledning og kompetanseheving har gitt effekt, og har gitt bedre kvalitet på planmateriale i en del kommuner. Samfunnsikkerhet /ROS, støy og bruk av forenklet prosess ved planendring er tema som har hatt oppmerksomhet i flere år. I 2022 er også vann og avløp i fritidsbebyggelse blitt satt mer på dagsorden, både av oss og Mattilsynet.

Vi ser også at kommunene synliggjør og prioriterer FN's bærekraftsmål i sine planer, spesielt knyttet til samfunnsdelene og tematiske kommunedelplaner. Statsforvalteren har bidratt til å dele gode kommuneeksempler og utviklingsarbeid, både i høringsuttalelser og webinar. Det er fortsatt et utviklingspotensial

når det gjelder forståelse og bruk av FNs bærekraftsmål i arealplaner. Dette vil være prioritert område for Statsforvalteren i 2023, også i samarbeid med andre regionale myndigheter.

Dilemma i samfunns- og arealplanlegging vært satt på dagsorden etter ønske fra kommunene i nesten samtlige av regionmøtene med politisk og administrativ ledelse. Dette har blant annet ført til ytterligere dialog med enkelte kommuner om konkrete tema og enkeltsaker i ettertid.

Vi har god dialog med statlige og regionale myndigheter. I 2022 har vi blant annet revidert samarbeidsrutinene med fylkeskommunen når det gjelder veiledning og samarbeid i overlappende saksområder. Likeledes har vi gjennomført evalueringsmøte og oppdatert rutinene for samordning med myndighetene som inngår i vårt samordningsansvar. Vi vurderer at dette er et godt utgangspunkt for å videreutvikle kommunedialogen fram mot ny planstrategiperiode.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Nasjonale og viktige regionale interesser er i middels til betydelig grad synliggjort i planprogram og vedtatte planer av kommunene i Innlandet. Dette viser den årlige statistikken for bruk av innsigelser. Noen kommuner i Innlandet er overrepresentert i innsigelsesstatistikken. Dette skyldes dels at det i enkelte kommuner er stor planaktivitet og et høyt antall plansaker. Vi ser også at det i noen kommuner er mangelfull kvalitetssikring av planforslag før disse sendes på høring, og dermed formelle feil og mangler i planmaterialet.

Prioritering av veiledning til kommunene om støyhåndtering og samfunnssikkerhet de siste to årene har resultert i færre innsigelser spesielt knyttet til samfunnssikkerhet og ROS. Håndtering av støy i plan er fortsatt et utfordrende tema for mange kommuner.

Statsforvalteren har et forbedringspotensial når det gjelder direkte og jevnlig kontakt med kommuner som har begrenset kapasitet på planområdet. Dette bør gjennomføres som en oppfølging av resultatene fra kartlegging av kompetanse og kapasitet på planområdet gjennom kommunebildene.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Statsforvalteren behandlet 436 arealplansaker i 2022 og det ble fremmet innsigelse fra statlige myndigheter til 59 planer. Det vektlegges å samordne i tidlig planfase, men vi bidrar også til dialog og løsninger av innsigelser i seinere planfaser sammen med kommunene og regionale myndigheter. De aller fleste innsigelsene løses gjennom dialog.

I 2022 ble det avholdt mekling i tre ulike plansaker, som alle førte fram.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap ga ut i 2017. Så godt som alle planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette fører som oftest til innsigelse.

Alle slike innsigelser har ført fram, det vil si at risiko- og sårbarhetsanalysen og oppfølging i planen har blitt ivaretatt. Vi stiller krav om at oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak skal være synlig i planen.

Hensyn til klimaendringer og klimatilpasning er viktige tema for vår gjennomgang av kommunenes planer. Klimatilpasning skal synliggjøres i planene og blir nå ivaretatt i de fleste planene der dette er aktuelt.

Kommuneplanens samfunnsdel omfattes ikke av kravet om ROS-analyse, men her påpeker vi i våre uttalelser til kommunenes planforslag at samfunnsdelen må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser. Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. Så godt som alle planforslag har samfunnssikkerhet og beredskap som egne tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier om dette temaet.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner når det er aktuelt. Dette har ikke vært aktuelt i 2022, men vi har ved uttalelser til varsel om oppstart av reguleringsplanprosesser for næringsområder der det har vært mulighet for etablering av store batterifabriker, påpekt at dette er forhold som må avklares selv om vi ikke har kunnskap om hvorvidt slike fabrikker omfattes av storulykkeforskriften.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i planleggingen.

Kommunene ivaretar i middels til betydelig grad nasjonale og viktige regionale føringer jf. innsigelsesstatistikken.

I vår dialog med kommunene ved oppstart av planarbeid vektlegger vi å informere om hvilke nasjonale og viktige regionale hensyn som er særlig relevant, og kan bli berørt, for den enkelte plan. Vi henviser ikke direkte til T-2/16 i en oppstartsfase. Alle innsigelser til planforslag blir begrunnet med utgangspunkt i, og med henvisning til, de føringer som ligger i T-2/16.

Kommunene er i varierende grad godt kjent med innholdet i T-2/16. Her har vi et forbedringspotensiale når det gjelder å gjøre kommunene kjent med innslagspunkt for innsigelser på klima- og miljøområdet i tidlig planfase.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Kommunene i Innlandet tar boligsosiale hensyn i areal og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter. Kommunene i Innlandet jobber med å legge til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet. Kommunene i Innlandet planlegger for et tilbud av tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Boligsosiale hensyn i plan er også ivaretatt gjennom vår satsing "Bolig for velferd Innlandet". Dette er et partnerskap mellom Husbanken Øst, Innlandet fylkeskommune, Nav Innlandet, Nav Hjelpemiddelsentralen og Statsforvalteren i Innlandet, hvor vi tilbyr samordnet bistand til alle kommunene. Det har vært stort fokus på at boligsosiale hensyn skal være gjennomgående i overordnede planer og ikke kun som handlingsplaner.

Evaluering i deltakerkommunene i 2022 har vist at det boligsosiale og boligpolitiske arbeidet har fått større fokus i kommunene, noe som også antas å påvirke planarbeidet. Det er også tett samarbeid mellom Bolig for Velferd Innlandet og "Boligplanlegging og boligutvikling i distriktene" i regi av Fylkeskommunens "Det inkluderende Innlandet - Tett på". Her jobbes det i første omgang med to regioner i Innlandet.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Den informasjonen vi har per i dag tilsier at kommunene har forbedringspotensialer når det gjelder å ivareta rekrutterings- og kompetanseplanlegging i samfunnsplanarbeidet. Vi har gjennomført veiledning på området i 2022, noe vi vil fortsette med i 2023, og effekten av dette håper vi å kunne se i løpet av 2023 og 2024.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Kommunene ivaretar nasjonale føringer på dette området i middels til liten grad. Mange av kommunene i Innlandet stiller fortsatt i for liten grad konkrete krav til høy arealutnyttning, transformasjon og lokalisering av varehandel. Hensynet til høy arealutnyttning blir avvendt mot andre viktige hensyn som bokvalitet, støy og krav til leke- og uteoppholdsareal. Transformasjons- og fortetningsprosjekt er ofte initiert av private aktører, og disse styrer da i stor grad premisser for planleggingen. Store kommuner, med byer og tettsteder hvor det er press på utbygging, evner i større grad å stille krav til utbyggere.

Statsforvalteren viser til dokumentasjon fra SSB, som viser at en utvikling med tettstedsspredning fortsatt er trenden, også i kommunene i Innlandet.

Vi ser en positiv utvikling innenfor de store reiselivsdestinasjonene i Innlandet, der kommunene har blitt mer bevisst på effektiv arealbruk og i stadig større grad stiller krav til utbyggere om økt arealutnytting.

Statsforvalteren fremmer innsigelser til både overordna planer og reguleringsplaner med høy arealutnytting (SPRBATP) som tema. Vi opplever at dette er innsigelser det er vanskelig å få gjennomslag for i plansaker som løftes til KDD for endelig avgjørelse. Vi legger vekt på dette temaet i dialogen med kommunene i Regionalt planforum.

Det er ikke gjennomført særskilte tiltak ut over generell veiledning innenfor dette fagområdet. Vi har et forbedringspotensiale når det gjelder målretta veiledning mot kommuner med stort utbyggingspress.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

I Innlandet er temaet særlig relevant i samferdselsprosjekter, men også i forbindelse med større feltutbygginger for boliger eller fritidsboliger. Temaet avklares i varierende grad i kommunale regulerings- og kommunedelplaner. Det er ikke utarbeidet regionale planer for massehåndtering i Innlandet.

Massehåndtering er et av de tema vi spiller inn ved oppstart av planarbeid. Dette er også sett i sammenheng med ny praksis i 2022. Statsforvalteren i Innlandet krever nå på bakgrunn av økt omfang og forurensningspotensiale, at alle typer anlegg eller virksomhet som skal ta imot jord- og steinmasser fra flere eksterne kilder må søke om særskilt tillatelse etter forurensningsloven. Vi har gjennomført webinar for kommunene om temaet. Til tross for dette ser vi fortsatt at massehåndtering som tema utsettes til detaljplanlegging eller prosjekteringsfasen.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer om vassdragsforvaltning i betydelig grad i overordna planer (kommunedelplan/kommuneplan). I vår dialog med kommunene vektlegger vi at det må fastsettes byggeforbudssone mot vassdrag, og krav til bevaring av vegetasjon i strandsone, ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Kommunene ivaretar dette gjennom at det i stor grad innarbeides planbestemmelser som sikrer ivaretagelse av vassdragshensyn.

Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner som ikke ivaretas hensynet til vassdrag. Vi gir klare tilbakemeldinger ved høring av dispensasjonssaker, og påklager kommunenes dispensasjonsvedtak dersom de legger til rette for en arealbruk som er i strid med vassdragshensyn. Vi opplever fortsatt at vassdragshensyn utfordres i større grad i reguleringsplaner og i enkeltsaker etter pbl (dispensasjoner), og at effekten av dialogen med kommunene ikke er like god på dette plannivået.

Innenfor fagområde vassdragsforvaltning har vi en tett dialog med Innlandet fylkeskommune og NVE, og innspill og innsigelser samordnes i stor grad.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Statsforvalteren i Innlandet vektlegger betydningen av langsiktige utbyggingsgrenser i vår dialog med kommunene. Dette er særlig relevant ved kommuneplanrevisjoner. Enkelte kommuner har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser. Dette er kommuner med stort utbyggingspress og aktivitet, med etablerte turistdestinasjoner og store konsentrasjoner av hytter. For kommuner med en høy andel spredt fritidsbebyggelse oppleves dette temaet som mindre relevant.

Kommunene følger i betydelig grad opp regionale planer i overordna planer (kommuneplan/-delplan). De regionale planene følges i middels grad opp i reguleringsplaner og på enkeltsaksnivå (dispensasjoner). Statsforvalteren fremmer innsigelse til reguleringsplaner, og påklager enkeltvedtak, der disse er i strid med regionale planer. Til tross for dette utfordres de regionale planene stadig gjennom regulering og dispensasjon.

KDDs nye hytteveileder er kommunisert i vår dialog med kommunene, både i høringsuttalelser og i Regionalt planforum. I og med at veilederen er ny er det foreløpig vanskelig å vurdere effekten av nye føringer.

Innlandet fylkeskommune ønsker å legge til rette for en klimavennlig tettsteds- og destinasjonsutvikling gjennom prosjektet «Klimavennlig stedsutvikling i hyttekommuner». De bidro også til gjennomføring av nasjonal hyttekonferanse på Beitostølen i 2022, hvor mange av kommunene i Innlandet deltok.

Vi imøteser en avklaring fra Klima- og miljødepartementet om de vil videreføre det igangsatte arbeidet med statlige planretningslinjer for fjellområdene. Dette vil være et godt hjelpemiddel for Innlandet som et stort fjellfylke.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Bidra til å nå målet i nasjonal jordvernstrategi, om at omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 daa per år innen 2025.

Kommunene i Innlandet ivaretar i middels til betydelig grad hensynet til nasjonal jordvernstrategi i sine planer. Jordvernet har over tid hatt et særlig fokus i vår dialog med kommunene, og vi opplever at forventninger knyttet til bevaring av dyrka jord er godt kjent i kommunene.

Jordvernet utfordres i store samferdselsprosjekt, som ikke initiert av kommunene, men hvor planleggingen ligger til statlige aktører (vei/bane). Det utfordres også i kommunale planer, ved revisjon av overordna planer - og i reguleringsplaner og enkeltsaker (dispensasjoner).

Statsforvalteren fremmet i 2022 sju innsigelser, som helt eller delvis er begrunnet i jordvern hensyn. To innsigelser gjelder revisjon av kommuneplanens arealdel, hvorav en er imøtekommet av kommunen. En innsigelse til kommunedelplan er ikke løst. Det er fremmet tre innsigelser til reguleringsplaner, hvorav en er løst gjennom mekling.

Statsforvalteren har over tid påklagd vedtak i enkeltsaker (dispensasjoner) som er i strid med jordvern hensynet. Antall saker er redusert.

Omdisponering av dyrka jord i Innlandet er redusert til 485 daa i 2021, og ligger dermed noe over vårt regionalt fastsatte jordvernmål på 300 daa.

Vi ser fortsatt utfordringer knyttet til vektlegging av jordvern hensyn opp mot andre nasjonale interesser, og vurderinger knyttet til samfunnsnytte av store infrastrukturtiltak som utbygging av vei og bane. Her må jordvern hensynet ofte vike for samfunnsnytte knyttet til framkommelighet, reisetid og trafiksikkerhet.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1 506	717	698	796	862	247	337	358	875	485

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

En kartlegging gjennomført i 2022 viser at kommuner i Innlandet har forankret folkehelsearbeid (herunder sosiale helseforskjeller) i planarbeidet i meget stor grad. Kommuner i Innlandet har også lagt til rette for aktivitetsvennlig samfunnsutvikling.

Vi har et godt og systematisk samarbeid med Innlandet fylkeskommune både generelt på plan og på folkehelseområdet, og sammen har vi koordinert innsatsen vår ut til kommunene på en god måte. Vi har i 2022 gjennomført veiledning rundt det å etablere et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid på flere arenaer.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene

Statsforvalteren arrangerer jevnlig møter med kommunene i Innlandet der tema er beredskap. I 2022 har det vært arrangert ett møte med påfølgende workshop med fagtema. I tillegg har det vært arrangert jevnlig møter om situasjonen i Ukraina. Tema i disse møtene har bl.a. vært flyknninger, atom, cybertrussel mv. I tillegg har strømrasjonering vært tema. Dette temaet er nå utvidet til også å omfatte KIKS i stort.

Måloppnåelsen vurderes som god. Den hyppige møteserien og tette kontakten med kommunene som ble innført under pandemien, ble videreført i oppstarten av Ukraina-situasjonen. Denne riggen for å håndtere hendelser får vi gode tilbakemeldinger på av kommunene. I tillegg har bevisstheten om beredskap og beredskapsutfordringer økt betydelig de siste år, og vi opplever at kommunene tar utfordringene på alvor og følger opp. Vi opplever imidlertid at flere kommuner ikke setter av nok ressurser til beredskap. Med den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen, økende klimaendringer og en sårbar kritisk infrastruktur vil utfordringene og arbeidsmengden på beredskapsområdet med all sannsynlighet øke også for kommunene, og det må rigges for å møte dette.

Vi mener at Statsforvalterens innsats på beredskapsområdet har stor betydning for beredskapsarbeidet i kommunene. Dette skyldes at vi stiller krav, veileder jevnlig og lager rammer for arbeidet gjennom f.eks. FylkesROS og vår rigg for håndtering. Flere hendelser viser at dette fungerer bra, men at samarbeidet også har utviklingspotensial som hackingen av Østre Toten og uværet i Valdres viser (begge 2021).

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er tilpasset kommunenes behov.

Virkemiddelbruken tilpasses kommunene og situasjonen, men har noen faste ingredienser:

- To faste møter med beredskapskoordinatorer pr år, Kommunedirektører inviteres også til disse. I 2022 ble det også arrangert workshop innen CBRNe som dag 2.
- Øvelser og tilsyn
- Beredskapstema på generelle møtepunkter med kommunene, for eksempel Treffpunkt Innlandet og regionmøter.
- Håndtering av hendelser. Støtte, samordne og bidra ved behov
- Løpende dialog

Øvingsmodellen vi har valgt innebærer at flere kommuner øver sammen, typisk 2 - 3. En kommune øves, mens de andre inngår i øvingsapparatet. Dette er en pedagogisk modell vi har god erfaring med og som vi får gode tilbakemeldinger på. Kommunenes øverste ledelse stiller tilnærmet uten unntak på disse øvelsene, selv de som ikke øves. En bonus med denne modellen er at det øker samarbeidet mellom nabokommuner.

Effekten av Statsforvalterens virkemiddelbruk og samordning er god. Den medfører at kommunene er informert om fagtema, og den bidrar til å holde fokus oppe. Vi har et tett samarbeid med fylkets kommuner, noe som også ble ytterligere forsterket gjennom pandemihåndteringen. For eksempel etablerte vi en ordning der Statsforvalteren stiller med representant (liaison) i kommunenes kriseledelse ved behov og etter ønske. Dette ble også gjort i Østre Toten når de ble utsatt for dataangrep i 2021. Den løpende og tette dialogen med kommunene er etter vårt syn svært viktig i beredskapsarbeidet og blir i dagens situasjon viktigere og viktigere. Vi vil opprettholde denne måten å jobbe på, og videreutvikle samarbeidet mellom oss og kommunene framover.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Ved alle kommuneøvelser i Innlandet inviteres nabokommuner med for å lære, områdesjefer i Heimevernet, frivillige og Sivilforsvaret. Brannsjef, politikontakt og kommunelege er alltid med på øvelsene. Nabokommunene til kommunen som øves inviteres med for å evaluere øvelsen, ved at de gir tilbakemeldinger til kriseledelsen i plenum ved øvelsesslutt.

Ved alle øvelsene inviteres kommunedirektøren med i planlegging av øvelsen slik at den er godt forankret i kommuneledelsen. Kommuneledelsen er aktivt med å bestemmer øvingsmål for øvelsen.

I 2022 gjennomførte Statsforvalteren i samarbeid med Øvingsutvalget i Innlandet en fullskalaberedskapsøvelse i Våler kommune. Dette er en samvirkeøvelse hvor kommuneledelsen får øvd på samvirke med mange etater og frivillige. På øvelsen deltok nødetatene, Sivilforsvaret, frivillige, HV05, nabokommuner, ambulanselinjen i kommune som markører, kriseteam med flere. Statsforvalteren samarbeid med RVTS øst ved Nils Petter Reinhold ved alle fullskaløvelser som sørger for kompetanseheving av kriseteam i forkant av øvelsene og de er med på opplæring av markører for at øvelsene skal bli realistiske og at kriseteamene får øvd mest mulig realistisk.

Det ble gjennomført 2 spilløvelser i to kommuner i Innlandet i 2022. I Lom kommune ble øvelsen gjennomført for kommuneledelsen samme uke som Norsk luftambulansesammen med nødetatene og frivillige arrangerte ULENDT. ULENDT er en ukens samling med kompetanse for å styrke samhandling i Innlandet ved snøskred. Alle nabokommunene i regionen deltok ved øvelsen i Lom sammen med områdesjef i HV 05. Politiet og Lom kommunen øvde etablering og drift av Evakuert og pårørendesenter (EPS) under øvelsen.

Den andre øvelsen ble gjennomført i Søndre land, der nabokommunen Vestre Toten kommune og Nordre Land kommune også var med sammen med Sivilforsvaret, og de frivillige.

I mai 2022 var Statsforvalteren øvingsleder for en fullskala beredskapsøvelse ved Scandinavian Mountains airport i Sälen i regi av Grenseredningsrådet. Trysil kommune og Åsnes kommune i Innlandet øvde samvirke med blant annet Malung- Sälen kommune i Sverige i forbindelse med øvelsen.

Statsforvalteren gjennomfører kvartalsvis sambandstester på nødnett med kommunene.

Statsforvalteren i Innlandet enhet for samfunnssikkerhet og beredskap har også i 2022 samarbeid med NTNU Gjøvik Cyberrange om flere øvelser med scenario cyberhendelser.

Statsforvalteren bruker øvingsplattformen for øvelse av krisekommunikasjon. Her simuleres presse, aviser og sosiale medier. NTNU har ved alle øvelsene i 2022 brukt Statsforvalteren i Innlandet og NTNU Cyberrange på Gjøvik sin simulator. Alle kommuner som øves i Innlandet øver kommunikasjon i øvingsplattform

I 2022 har vi samarbeidet med Statsforvalteren i Oslo og Viken for å planlegge en diskusjonsøvelse brannscenario 2, etter skogbrannanalysen for Fylkesberedskapsrådet. Scenario som vil kreve samordning og prioritering av ressurser. Øvelsene vil bli gjennomført med flere

brannsjefer i Innlandet før brannsesongen.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	46	52	46 diskusjonsøvelser med øvingsmål; Beredskap for hackerangrep og ekombortfall. 6 spilløvelser etter kommuneROS
2020	46	10	Tisk øvelse- øve på smittesporing
2021	46	0	Pandemihåndtering
2022	46	3	1 fullskala øvelse og 2 spilløvelser, Scenario fra FylkesROS og KommuneROS

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Vi ser at flere kommuner har etablert gode system der kommuneplanrevisjon foretas jevnlig, og er tilpasset lokale behov og sentrale føringer.

Mange mindre kommuner er imidlertid sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Det medfører at de er avhengig av ganske omfattende konsulentbistand, og/eller at planprosesser trekker ut i tid.

Vi ser at det skjer endringer over tid. Nasjonale føringer slår inn. FNs bærekraftsmål er tydelig synliggjort både i regionale planer, samfunnsdeler til kommuneplaner og i tematiske kommunedelplaner. Det er fortsatt et utviklingspotensial når det gjelder arealplaner.

Samfunnssikkerhet er tydelig vektlagt i planene, og forenklinger i loven har blitt tatt i bruk. Mindre endringer utgjør en vesentlig og økende andel av planene. Noen kommuner er imidlertid usikre i grensegangen mellom mindre endring og full planprosess. Fra Statsforvalterens side er det vektlagt å gi kontinuerlig veiledning og kompetanseheving knyttet til dette.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

Statsforvalteren vurderer at kommunene i middels til betydelig grad har oppdaterte overordnede planer. Andelen kommuner med samfunns- og arealdeler som ikke er eldre enn fire år, er ca. 40 % (19 kommuner). 12 av kommunene med eldre kommuneplaner enn 4 år er i gang med revisjon. Innlandet fylkeskommune har lagt opp til sluttbehandling av tre regionale planer i løpet av 1.halvår 2023.

Vi har fulgt opp kommuner med gamle planer spesielt, både gjennom innspill i det årlige kommunebildet og gjennom annen dialog eksempelvis i kommunestyre- og regionmøter.

I 2022 har vi også vektlagt tematikk rundt overordnede planer og sammenhengen mellom disse i vår kompetanseheving og veiledning. Dette både i egen regi og i samarbeid med fylkeskommunen Statsforvalteren har særlig vektlagt sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdel/økonomiplan i oppfølging av ROBEK-kommuner og andre kommuner med omstillingsbehov.

Vi ser at det gjøres mye godt planarbeid i kommunene og flere kommuner har etablert gode systemer for rullerende kommuneplanlegging. Mange mindre kommuner er imidlertid sårbare både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Det medfører at de er avhengig av ganske omfattende konsulentbistand, og/eller at prosessene trekker ut i tid.

Statsforvalteren i Innlandet vektlegger at kommunene må eie sine egne planer og sikre at mest mulig av kompetansen blir igjen når planrevisjoner er ferdigstilt. Vi oppfordrer kommunene til å foreta hyppige revisjoner av kommuneplanen, men ikke gjøre det mer omfattende enn nødvendig. Vi har fortsatt et forbedringspotensial i å tilpasse oppfølgingen til den enkelte kommunes behov. Dette vil være et viktig innsatsområde i kommende planstrategiperiode, både i egen regi og i samarbeid med fylkeskommunen.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Vi behandlet 38 klager på reguleringsplan, hvorav én ble tatt til følge. Vi opplever at vi ikke har hatt kapasitet til å behandle dem innenfor 12 uker, slik vi ønsker. Spesielt økningen av settesakene har gjort at overholdelse av frister på regulerings-klager har blitt vanskeligere. En annen utfordring er at mange reguleringsplaner gjelder fortetting/omforming som gir krevende klagesaker med mange berørte og mange motstridende interesser.

Vår ambisjon er å kunne prioritere behandling av reguleringsklager innen 12 uker. Det betyr at vi må forsterke den løpende vurderingen av prioriteringsrekkefølge.

Det er grunn til å tro at klagesakene kunne vært unngått/vært enklere å behandle om alle berørte innbyggere ble svart ut bedre av kommunen. Mange av

klagene inneholder de samme merknadene som ble spilt inn i høringen. Klagerne opplever ofte å ikke bli tatt hensyn til eller ikke får tilstrekkelig svar fra kommunen.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Dersom man tar utgangspunkt i innsigelsesstatistikken for Innlandet har kommunale planer i betydelig grad god juridisk kvalitet. En lav andel av våre innsigelser er knyttet til formelle feil og mangler.

Samtidig er det viktig å peke på at kun overordna planer (kommuneplaner/-delplaner) gjennomgår en juridisk kvalitetssikring i forbindelse med høringer. Ved vurdering av detaljplaner til høring blir planbestemmelser kun vurdert opp mot ivaretaking av nasjonale og viktige regionale hensyn - ikke juridisk kvalitet.

Det er en klar tendens til at kommunen vedtar detaljerte bestemmelser i kommuneplanens arealdel som skal erstatte/utfylle eksisterende reguleringsplaner. Dette er problematisk med tanke på at kommuneplaner ikke blir varslet særskilt og ikke kan påklages.

Det ligger et forbedringspotensial i at Statsforvalteren kan foreta en juridisk gjennomgang av alle arealplaner. Dette vil imidlertid være svært ressurskrevende og neppe bidra til nevneverdig økt juridisk kvalitet på detaljreguleringer.

Det er vanskelig å måle effekt av veiledning og andre aktørers innflytelse.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriftens utredningskrav følges opp i middels til betydelig grad. Det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder kompetanse og kapasitet på planområdet. Enkelte små kommuner leier inn eksternt kompetanse i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel og til gjennomføring av konsekvensutredning. Dette kan være uheldig fordi resultatet da avhenger av kommunens bestillerkompetanse og at fagkompetanse i egen organisasjon i liten grad blir bygd opp.

I de store kommunene er fagmiljøet større og utredninger gjennomføres på en god måte av kommunene selv.

Kvalitet på konsekvensutredninger (fra kapittel 3.1.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på konsekvensutredninger som følge av gode plan- og utredningsprogram

Alle planprogram som legges ut til høring blir vurdert av relevante fagenheter hos oss, og det blir gitt innspill med særlig fokus på hvordan sikre et godt kunnskapsgrunnlag og valg av metode for vurdering av virkninger.

Kvaliteten på konsekvensutredninger varierer. I overordna planer (kommuneplan/-delplan) er kvaliteten gjennomgående god. Enkelte kommuner er avhengig av innleid plankompetanse ved kommuneplanrevisjon.

Ved detaljplanlegging med KU-krav er det som regel private utbyggere som er ansvarlig for gjennomføring av konsekvensutredninger. Her ser vi mer varierende kvalitet.

Vi har tidligere gjennomført flere webinar for kommunene i Innlandet om konsekvensutredning av miljøtema, med innleder fra Miljødirektoratet og med egne fagressurser. Vi opplever imidlertid fortsatt at utredning av miljøtema er utfordrende for mange av kommunene, blant annet vurdering av NiN-kartlegging etter ny metode.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Norge Digitalt -samarbeidet i Innlandet har i mer enn ti år hatt stort fokus på kommunenes føring av planregister og digital tilgjengeliggjøring av plankartet.

Egne tiltak i fylkesgeodataplanen har satt fokus på dette, og fagpersoner og ledelse i kommunene har støttet dette arbeidet. I disse tiltakene har Statsforvalteren og Kartverket vært viktige bidragsytere. Andre kommunikasjonskanaler fra SFIN, som forventningsbrev, div. kommunikasjon ifm. enkeltplaner m.m. har også vært benyttet til å informere om viktigheten med føring og ajourhold av planregister.

Dette er viktig å ha med seg da utgangspunktet i Innlandet var godt også før 2022.

Oppsummert: Alle kommuner i Innlandet fører planregister minimum i middels grad. Lederforankringen er vekslende, men blir stadig bedre.

I eget embete kan kommunikasjonen mellom "plan" og "gis" framover bli enda bedre for å styrke samhandlingen som igjen kan bidra til et enda høyere fokus på et mer fullstendig og oppdatert planregister.

Flere Statsforvalterembeter har i 2022 sendt ut spørreundersøkelser om detaljerte forhold knyttet til disse rapporteringskravene. SFIN bygger videre på erfaringene fra disse undersøkelsene, og skal gjennomføre det samme i eget fylke i 2023.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

SFIN har etablert arenaer for læring, dialog og erfaringsutveksling med Nav-kontor. Vi har også etablert strukturer som ivaretar tilgjengelighet for brukere og systematisk bruk -og deling av erfaringer fra klagesaksbehandling og gjennomføring av tilsyn. Gjennom disse tiltakene fanger vi opp mangelfull kunnskap om- og svakheter i de sosiale tjenestene og tematiserer disse gjennom opplæring, veiledning og dialog med Nav-kontorene. Vi anser at vi på denne måten har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven samt bidratt til økt kvalitet i de sosiale tjenester.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

SFIN Vurderer at det er variasjon mellom Nav-kontorene når det gjelder kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter. Vi anser også at det er variasjon i hvordan kunnskap om lov- og forskrifter anvendes i praksis.

SFIN har gjennomført opplæringstiltak som grunnopplæring i sosialtjenesteloven, grunnkurs i økonomisk rådgivning, informasjon på arenaen Statsforvalters time og samlinger i fagforum "Sosialfaglig forum", fagsamlinger ved gjennomføring av egenvurderingstilsyn, dialogbasert opplæring med enkelte Nav-kontor, veiledet egenvurdering med enkelte Nav-kontor, bruk av oversendelsesbrev med veiledning etter behandling av rettighetsklage og annen faglig veiledning.

Vi har hatt individuelle vurderinger og barne- og familieperspektivet i fokus i alle våre tiltak for opplæring og veiledning og mener at vi, gjennom dette har bidratt til styrket kunnskap om Nav-kontorenes ansvar for å ivareta individuelle vurderinger og barneperspektivet i de sosiale tjenestene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	28	28

NAV kontor med lav kunnskap tilbys tilpasset opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Godt tilpasset opplæring til NAV- kontorene.

Gjennom systematisk oversikt over tematikk i klagesaker, tilsyn og annen kontakt med Nav-kontor og brukere, har vi god kjennskap til hvilke utfordringer som preger tjenesteytingen etter sosialtjenesteloven.

Av disse vil vi trekke frem at kravene til helhetlig kartlegging og etterfølgende individuell vurdering av den enkelte person/husstand før fastsettelse av innhold i tjenesten som gis er en generell utfordring i saker som gjelder sosialtjenesteloven. Standardisering av søknads- og vurderingsprosesser er etterspurt og ønsket om forenkling/standardisering av tjenesteytingen gjør kravene til individuelle og tilpassede vurderingsprosesser utfordrende å formidle/ivareta. Forventningene til å vurdere barns behov og hvilket ansvar for /handlinger innenfor barneperspektivet som følger av sosialtjenesteloven anses svakt beskrevet i rundskriv og veiledere. Dette medfører utfordringer i dialog og opplæringsaktiviteter. Tilgjengelighet til de sosiale tjenestene anses også å være en utfordring. I denne sammenheng mener vi tilgjengelighet forstått som noe annet enn "kun" diskusjonen om fysiske eller digitale treffpunkter. Tilgjengelighet til tjenestene må her forstås som at man gjennom kartlegging og identifisering av hva brukers behov for bistand er, igangsetter eller tilbyr sosiale tjenester ut over/i tillegg til tjenesten økonomisk stønad. Dette gjelder særlig å gjøre tjenestene kvalifiseringsprogram, opplysning, råd og veiledning samt individuell plan tilgjengelig.

De nye samhandlingsbestemmelsene i ulike velferdslover, herunder sosialtjenesteloven og Nav-loven utgjør også en utfordring for Nav-kontorene. Nav-kontorets plass og ansvar i kommunens helhetlige samarbeidsstruktur og i samarbeid på individnivå har stort fokus i vårt arbeid med å kommunisere/implementere de nye samhandlingsbestemmelsene.

Vi gjennomfører tilpasset opplæring og veiledning i sosialtjenesteloven på ulike arenaer. Vi har møter med enhetsledere i samarbeid med Nav Innlandet, vi har etablert Sosialfaglig forum Innlandet hvor alle Nav-kontor er representert, vi tilbyr grunnopplæring i sosialtjenesteloven og vi gir tilbud om

opplæring/veiledning/dialog med enkeltkontor på initiativ fra oss eller etterspørsel fra Nav-kontoret. Oppfølging og dialog etter planlagte tilsyn er også å anse som tilpasset opplæring og veiledning.

Vi jobber strukturert med å nedtegne/oppsummere samlet informasjon om tjenesteytingen i Nav-kontorene gjennom vårt ROS arbeid. På bakgrunn av denne oversikten anser vi at den opplæring/veiledning vi gir treffer utfordringsbildet både samlet sett og for det enkelte Nav-kontor. Vi opplever at vår innsats i noe grad har ønsket effekt i form av økt oppslutning om våre tilbud for opplæring / veiledning, vi er etterspurt som kompetansemiljø i kommunenes forbedringsarbeid og tilbud om opplæring og veiledning etter etter tilsyn. Vi ser noe forbedring gjennom vår behandling av rettighetsklager, i Nav-leder/fagleders internkontrollaktiviteter og også forbedring gjennom den faglige dialogen vi har med Nav-kontorene.

Oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor med særskilte utfordringer er fulgt opp.

Vår systematikk i ROS arbeid og oversikt over henvendelser fra Nav-kontor/brukere gjør at vi har god oversikt over områder hvor det er fare for at tjenestene ikke gis i samsvar med krav i sosialtjenestelovgivningen.

I arbeid med oppfølging av identifiserte svikområder bruker vi "hele verktøykassa vår", altså både opplæring, dialog, veiledning og tilsyn. Uavhengig av valg av tilnærming er vårt hovedfokus at innsatsen skal føre til forbedring og gode kvalitet i de sosiale tjenestene.

Vi har i 2022 fulgt opp Nav-kontor gjennom egenmeldingstilsyn i kombinasjon med fagsamlinger/dialogsamlinger rundt temaet. Veiledet egenvurdering er også benyttet i tre kommuner. Vi har gjennomført dialogbasert opplæring i flere kommuner og tematisert identifiserte behov for oppfølging/veiledning/opplæring i sosialfaglig forum Innlandet.

3.1.1.5 Økt tilgjengelig og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Økt tilgjengelig og kapasitet

Tilgangen på helsepersonell både i kommunehelsetjenesten, så vel som i spesialisthelsetjenesten i Innlandet, er som i Norge ellers lav. (se også pkt 7.3.3.2) I fylket er det også en trend at flere helsearbeidere går over i arbeid utenfor helse og omsorgstjenestene. Det er en høyere jobbmobilitet nå enn tidligere for helsearbeidere med den mest attraktive kompetanse. Virksomheter overbyr hverandre i lønns- og arbeidsbetingelser for å tiltrekke seg helsepersonell det er knapphet på.

Antall fastlegehjemler i Innlandet som er registrert som "liste uten fastlege" er på samme nivå som tidligere (28 av 408 lister) samtidig som situasjonen er dynamisk med tanke på hvilke kommuner og legesentre som mangler fast lege. Kommuner av ulik størrelse har i dialog med Statsforvalteren angitt at det er utfordrende å rekruttere fastleger og få tak i fastlegevikarer. Over 70% av "faste" fastleger i fylket har ikke ledige listeplasser og lange ventelister på over 50 pasienter er ikke uvanlig. Kommunene angir at det er vanskelig å etablere nye fastlegehjemler i en situasjonen der det er utfordrende å få besatt eksisterende fastlegehjemler. Utfordringene i allmennelegetjenesten og ulike forsøk å løse disse på har vært tema i direkte dialog mellom statsforvalter og kommunene og på ulike møtearenaer som for eksempel kommunalsjefsamlingen. Statsforvalteren har gjennomført dialogmøter med legevaktene. Flere av legevaktene opplever at utfordringene i fastlegeordningen fører til økt belastning av legevaktene.

Økende bruk av digitale tjenester og interkommunale ambulerende tjenester gjør helsetilbudet mer tilgjengelige. Det er i Innlandet et høyt antall velferdsteknologiske samarbeidsprosjekter i, og mellom ulike tjenestenivåer. Digital hjemmeoppfølging for kronisk syke og videokonsultasjoner for veiledning istedet for oppmøtetter øker kapasiteten. Vi viser også til rapporteringspunkt angående demensplan 2025.

Statsforvalteren har tatt initiativet til å etablere et kompetansenettverk i Innlandet med bakgrunn i oppdrag innen Kompetanseløftet 2025. Det overordnede målet for medlemmene i nettverket er å samarbeide om konkrete tiltak som skal gi en bedring i kompetansesituasjon i helse- og omsorgstjenestene i Innlandet i tråd med Opptappingsplanen for heltid og god bemanning i omsorgstjenesten. Nettverket består av representanter fra utdanningsinstitusjoner, NAV, fylkeskommunen, sykehus, fagorganisasjoner, KS, USHT og Statsforvalteren, - organisasjoner som alle har felles interesser i å bedre kompetansesituasjonen i helse og omsorgstjenestene i Innlandet. Nettverksmedlemmene har avdekket behov og besluttet å jobbe med tiltak innen 5 utfordringsområder:

- Utdanning der folk bor ref NOU 2020:15-Det handler om Norge.
- Nok og riktig veiledningskompetanse i praksisfeltet
- Nok og rett type praksisplass til studentene
- «Rett kompetanse til rett helsehjelp»
- Tilgjengeliggjøre arbeidskraftreserve/-kompetanse

Kompetanseutfordringen løftes av nettverket som et prioritert tema i Velferdsforum der topledere strategisk drøfter utfordrings bilde fra sin hverdag (KS, SI, Bufetat, Politi) og hvordan tilbydere kan bistå i sitt strategiske arbeid (NAV, Fylkeskommunen, NTNU, HINN, SF). Kompetansesatsing er, som resultat av samarbeidet i 2022,, blitt et felles prioritert område i regional plan for et inkluderende Innland, en plan vedtatt i Fylkestinget februar 2022.

Statsforvalteren jobber tett sammen med Innlandet fylkeskommune, som høsten 2022 vedtok strategien Fleksible og desentraliserte høyere utdanning i Innlandet. I strategien er det prioritert innsatsområder som skal bidra til å nå dette målet i Innlandet:

- Styrke samarbeidet mellom aktørene i utdanning og arbeidsliv, og bedre koblingen mellom tilbud og etterspørsel
- Øke tilgangen til fleksible og desentraliserte tilbud i Innlandet
- Bedre rammebetingelsene slik at utdanningsinstitusjonene, arbeidslivet og studentene får større muligheter

Strategien er 4-årig og gjelder for perioden 2023 – 2026. På tvers av etater er det felles forståelse at kompetansesituasjonen i Innlandet er utfordrende og vi må jobbe sammen. Statsforvalteren får gode tilbakemeldinger i vårt koordinerende arbeid.

Når det gjelder pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring, så har Statsforvalterens inntrykk av at mange kommuner jobber kontinuerlig med dette, men at de i varierende grad lykkes med implementeringsarbeidet. Mangel på kompetanse, spesielt høyskole- og universitetsutdannet personell skaper en presset situasjon med en forskyvning av pasientstrøm og arbeidsoppgave. Kommunehelsetjenesten er på strekk, - avanserte sykepleierelaterte prosedyrer og oppfølging av medisinske problemstillinger som tidligere ble utført i spesialisthelsetjenesten blir nå gjennomført i kommunehelsetjenesten ofte av personell med lavere kompetanse, og sjeldnere medisinskfaglig tilsyn/oppfølging.

Vi erfarer i vårt tilsynsarbeid at gapet mellom behovet for kompetanse og reell tilgjengelig kompetanse medfører kvalitetssvikt i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Tema i tilsyn og tilsynssaker viser ofte at det er kompetansemangel, og relativt ofte at kommunene har mangler innen internkontroll og ledelse. Vårt tilsynsarbeid har i større grad satt fokus på ledelse og styringstiltak for å følge med på at kvaliteten i helsetjenestene følger god praksis og er innenfor lovkrav som stilles. Dette i tråd med føringer for oppfølging av tilsyn fra Helsetilsynet. Vi vil i 2023 operasjonalisere Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenestene i en opplæringspakke sammen med USHT for å sette lovkrav oppimot pasientsikkerhets kultur og ledelse for å synliggjøre sammenhengen jf oppdrag 5.1.3.16, 5.2.2.1 og 5.1.3.2.

Statsforvalteren i Innlandet har hatt kartlegging av ernæring som et av satsningsområdene i kommune bilder. Kartleggingen viser at ernærings kartlegging har vært utført ved alle sykehjem og hjemmetjenester, men mange fikk ut ifra vår indikator en dårlig score. Ved sykehjem fikk 50% en svak score, 26% en middels score, og 27,7% en god score. For hjemmetjenesten var det 89% som hadde en svak score, 8,7% en middels score, mens kun 2% hadde en god score. Det fremkommer ikke av kartleggingen om ernæring har vært systematisk oppfulgt som anbefalt jf. nasjonale retningslinjer. Statsforvalteren utførte i 2022 tilsyn innen ernæring. Resultatet i fra tilsyn gjenspeiler resultatet i fra kommune bildet. Samtlige av kommunene som hadde tilsyn, fikk lovbrudd.

Statsforvalteren koordinerer og deltar aktivt i samarbeidsprosjekter og på arenaer der kvalitet og pasientsikkerhet er i fokus. Sammen med KS og helsefelleskapet er det nå et større fokus enn tidligere på å samordne aktiviteter ovenfor kommunene og synliggjøre sammenhenger. Pågående nettverk er etikknettverk, demensnettverk, sykehjemslegenettverk.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Innlandet har mange kommuner med lavt innbyggertall. Det er 14 av 46 kommuner som har færre enn 2500 innbyggere og 6 kommuner hører til gruppe 5 i sin inndeling av kommuner med liten befolkning og dårlig råd.

Befolkningen er eldre i Innlandet enn gjennomsnittet i landet og derved også flere som trenger helse og omsorgstjenester. Kommunene i Innlandet er bevisst på utfordringene og lager planer for disse. Alle kommuner har en demens- og kompetanseplan.

Det er utfordrende å rekruttere rett og tilstrekkelig kompetanse til kommunene. Vi mener dette kan ha sammenheng med noe svak mulighet for heltids jobb og tilrettelegging for videreutdanning. Det oppleves at pasienter som skal ivaretas av kommunenes helse- og omsorgstjenester er sykere, og med mer sammensatte behov for helsehjelp enn tidligere, noe som krever personell med høy kompetanse.

Gjennom SFIN sin tilsynsvirksomhet avdekkes det kvalitetssvikt, og da ofte som et resultat av manglende styring og ledelse, - det er svikt i oppfølging av at praksis er i tråd med lovkravene. God ledelse og internkontroll med implementering av prosedyrer og rutiner, samt tett oppfølging fra ledere savnes i mange tilfeller og må forbedres, noe SFIN følger med på og tar opp i dialogmøter og oppfølging etter tilsyn.

SFIN har tatt initiativ til et kompetansenettverk som skal gi bidrag til konkrete tiltak som kan forbedre kompetansesituasjonen. SFIN har ett tett samarbeid med fylkeskommunen som har godkjent en strategi om fleksible og desentrale høyre utdanning.

SFIN gjennomgår kommunenes planverk for å peke på sammenheng og svakheter mellom overordnet plan og helseplaner.

Gjennom tilskudsforvaltningen og skjønnsmiddel innen helse og omsorg, rus og psykiatri vil SFIN være en pådriver for riktig kompetansebygging og virke for at forhold legges til rette slik at personell blir værende i jobbene i kommunene

3.1.1.6 Andre oppdrag

3.1.3.2.1: Statsforvalteren har avklart ansvarsforhold om samarbeid med Korus-øst om bistand til kommunene jf oppdraget. I dialogmøter med kommunene er rådgivende enheter for russaker vært tema hvor vi har brukt helsedirektoratets brev til kommunene av høsten 2022 som grunnlag

3.1.3.2.2: Statsforvalteren har etablert samarbeid med Sykehuset innlandet og etablert nettverk for kommuner og BUP som deltar i forprosjekter og prosjekter for utredning av FACT-Ung. Vi deltar også i nasjonale nettverk. Dette i tett samarbeid med NAPHA og Korus-øst

3.1.3.2.3: I samarbeid med kompetansesentrene, primært Korus-øst, RVTS og NAPHA, har vi gjennomført dialogmøter med alle 46 kommuner i Innlandet og alle DPS avdelinger. Tema i disse dialogmøter har vært forebygging og utvikling av tjenestetilbudet, bla med utgangspunkt i veileder for lokalt psykisk helse og rusarbeid "Sammen om mestring". Ut over dette er det gjennomført stor innsats i de nettverk som kommunene har enkeltvis og i interkommunalt samarbeid gjennom ulike Rusforum.

3.1.3.2.4: Dette arbeidet er påbegynt i formalisert samarbeid med bla RVTS som bistår oss med sitt kommuneopplæringsprogram. Vi bruker IS24/8 tallene som grunnlag for å plukke ut kommuner som selv har rapportert mangelfullt arbeid med å etablere gode rutiner for å sikre helhetlig oppfølging av personer som har vært utsatt for vold og overgrep. dette arbeidet fortsetter det er pr dato avtalt opplæringsprogram for 3 kommuner.

3.1.3.2.5: Statsforvalteren har i samarbeid med Korus-øst hatt særskilt fokus på overdosestrategien i sin helhet hvor varslingsystemet for overdoser har vært en del av opplæringsarbeidet som alle 46 kommuner i Innlandet har fått.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi vurderer i sum at alle tiltakene og prosjektene som vi støtter økonomisk, initierer og gir innspill til for å ivareta økosystemene med tilknyttede tjenester gir en positiv effekt og bidrar til at økosystemorienterte løsninger vinner fram i fylket. I Innlandet ble det i 2022 gjennomført flere store vellykkede restaureringsprosjekter med fokus på myr, som har en positiv effekt på både natur og klima. Restaurering av annen våtmark og vassdrag er vanskeligere å komme i gang med, selv om behovet er stort i Innlandet. Det skyldes trolig at slike restaureringsprosjekter ofte er svært kompliserte, tidskrevende og kostbare.

Kunnskapen om naturverdiene, våre økosystemer og de tjenestene som disse leverer blir stadig bedre, og som øker potensialet for å kloke beslutninger. Likevel ser vi med bekymring på at hensynet til arter, naturtyper og økosystemer i flere sammenhenger taper i arealforvaltningen, og at ulike inngrep og utbygginger prioriteres foran bevaring.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Den samlede effekten av innsatsen mot fremmede skadelige plantearter er middels. Vi klarer med betydelig og helt nødvendig innsats å holde nivået av de mest prioriterte artene (kjempespringfrø, lupin og legepestrot) på et akseptabelt nivå innenfor verneområdene, men spredningskildene inntil grensene er store og vanskelige å bekjempe.

Innsatsen særlig vegmyndighetene legger ned for å bekjempe fremmede arter på sine arealer har positiv effekt. Ellers bidrar oppfølging av utbygging og massetransport gjennom framfor alt plan- og bygningsloven positivt til måloppnåelsen. Det som ikke bidrar positivt er eksempelvis gamle masseuttak og at de samme artene vi bekjemper fortsatt er å finne i stort omfang i private hager.

Kommuner gis tilskudd for bekjempelse inntil verneområder. Effekten varierer fra kommune til kommune. Det overordnede totalbildet er at bekjempelsen i mer eller mindre grad bidrar til å holde spredningen inn i verneområder på et akseptabelt nivå. Dersom vi hadde hatt ressurser nok til å bistå kommunene og evt. sammen med konsulent i felt, ville vi trolig oppnådd et bedre resultat sett ut fra budsjettammen.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene er forbedret.

Vi har et godt samarbeid med vannregionmyndighetene, vannområdene og sektormyndigheter om kvalitetssikring av kunnskapsgrunnlag og med innspill knyttet til tiltaksplanleggingen fram mot kommende planperiode.

Gjennom pålegg og samarbeid i vannområdene har vi bidratt til omfattende overvåking i vassdragene. Dette har styrket kunnskapsgrunnlaget. Overvåkingsdataene er lagt inn i vannmiljø og kunnskap om miljøtilstanden i vassdragene er oppdatert i Vann-nett.

Det er gjennomført miljøforbedrende tiltak i flere regulerte vassdrag. Vi opplever at det er utfordrende å få gjennomført tiltak for trygg nedvandring av fisk forbi de store elvekraftverkene i hovedvassdragene, men det jobbes med slike og vi ser nå at aktuelle tiltak planlegges i flere kraftverk.

Vi jobber aktivt med å skjerme vassdrag fra nye store fysiske inngrep, særlig knyttet til samferdselsprosjekter og flomsikring. Vi opplever nå at både veimyndigheter, konsulentfirma og kommuner stadig får bedre forståelse for viktigheten av å ta vare på vassdragsverdiene og følger opp med tiltak deretter.

Som sektormyndighet følger vi opp en rekke utslippstillatelser for å begrense forurensingsbelastning på vassdragene. Når det gjelder framdriften i forurensingsbegrensende tiltak fra jordbruk er den beskjeden og ikke på et ønsket nivå.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2022 gjennomført webinar om kantsoner langs vassdrag, der målgruppen var landbrukskontorene i kommunene. Dette har gitt kommunene et bedre grunnlag for å ta tak i saker med manglende kantsoner.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Ifølge "Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjorden med et aktivt friluftsliv" skal Statsforvalteren i Innlandet følge opp 3 tiltak for å redusere utslipp fra kommunalt avløp og 2 tiltak for å redusere arealavrenning fra jordbruket. Arbeidet er langsiktig og effekten er vanskelig å beskrive. Innføring av strengere krav til rensing, motvirkes noe av økt utbygging og etablering av ny industri, f.eks. akvakultur.

I tillegg til strenge utslippskrav for renseanleggene, stiller Statsforvalteren nå krav om at kommunene må kartlegge utslipp fra ledningsnett og hvilken påvirkning dette har på mindre resipienter. Dette antas å resultere i et bedre kunnskapsgrunnlag, reduserte utslipp via overløp, og mindre fremmedvann på ledningsnett og renseanlegg. Arbeidet med oppdatering av gamle tillatelser gjør at alle store renseanlegg vil få konkrete krav til ledningsnett, blant annet krav til virkningsgrad, årlig fornyelse og redusert overløpsdrift. I tillegg til dette stilles det krav om at minimum 6 inn- og utløpsprøver analyseres for nitrogen per år for alle kapittel 14-anlegg.

Forvaltning og vurdering av effekter for miljøvirkemidlene RMP og SMIL er gitt i pkt 3.1.6.2.1.1 og 3.1.6.2.1.2.

Tiltakskortene og titlene på disse:

Tiltak K1: Pålegge kommunene eller interkommunale avløpsselskap overvåking i resipientene for å avklare utslippenes effekt også nær utslippspunktet i utslippstillatelsene for avløpsvann etter kap. 14 i forurensningsforskriften.

Tiltak T2: Redusere mengden overvann og annet fremmedvann som tilføres avløpsnett gjennom krav i utslippstillatelser og kommune handlingsplaner for avløpssektoren.

Tiltak T7: Styrke innsatsen med tilsyn og oppfølging av krav i tillatelser til utslipp av avløpsvann.

Tiltak T8: Der det er behov for forsterket innsats mot forurensning fra jordbruk for å oppnå målet om god tilstand i alle landbrukspåvirkede vannforekomster, skal det utredes behov for regionale forskrifter. Forskriftene kan gis i medhold av oppdatert delegasjon til Statsforvalteren. Dette er også en del av de Nasjonale føringene for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene fra Klima- og miljødepartementet av 19. mars 2019. Regionalt miljøprogram 2023-2026 nevner også miljøkrav som et mulig tiltak.

Tiltak T9: Forvalte Regionale miljøprogram (RMP) og Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) slik at de bidrar til å redusere avrenning fra jordbruksarealer til vann der utfordringene tilsier det.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Vern av nye områder, bekjempelse av fremmede arter, supplerende kartlegging, målrettede biotop- og habitatforbedrende tiltak og fortsatt fokus på skjøtsel og restaurering har i 2022 bidratt positivt for å komme nærmere målsettingen. Utarbeidelse av skjøtelsplaner og tilskuddstildeling motiverer enkeltbrukere til å ta vare på verdifulle arealer, og vi opplever at det er økt fokus på bl.a. ivaretagelse av leveområder for ville pollinerende insekter. Restaurering, og hvordan dette kan brukes som tiltak for å begrense tapet av natur, er også godt mottatt blant enkeltbrukere og i kommunene. Vi vil også nevne spesielt at fortsatt fokus på en styrket kobling mellom bestandsforvaltning og arealforvaltning i villreinområdene, har ført til at det helhetlige perspektivet i villreinforvaltningen ivaretas på en bedre måte.

Samtidig er det et stort utbyggingspress på natur i Innlandet, både gjennom store samferdselsprosjekter og mindre tiltak i de enkelte kommunene. Vi har hatt fokus på å øke forståelsen og bevisstheten rundt de samlede effektene ulike inngrep har på både arter, naturtyper og økosystemer i kommunene. Effekten av dette har så langt vært liten, men antas likevel å bidra til å nå målsettingen på lengre sikt.

Vår vurdering er at den samlede effekten av våre tiltak er god for mange trua arter og naturtyper, og kanskje særlig for de skjøtelsbetinga naturtypene og artene, og for ivaretagelsen av økosystemer i skog, myr og våtmarker. Samtidig ser vi at verdifulle områder også går tapt, og at det er behov for økte ressurser og økt innsats dersom vi skal nå målsettingen fullt ut.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur.

Vi vurderer at både opprettelse av nye verneområder, gjennomførte skjøtseltiltak, biotop- og bestandsforbedrende tiltak, en målrettet tilskuddsforvaltning og gjennomførte restaureringsprosjekter i sum har bidratt til bedre tilstand for flere prioriterte arter og utvalgte naturtyper, samt ville pollinerende

insekter og andre trua arter og naturtyper i Innlandet. Samtidig ser vi behovet for økte ressurser og økt innsats dersom målsettingen skal nås fullt ut, særlig for å få økt effekt for de artene og naturtypene som inngår i oppfølgingsplanen for truet natur og for å kunne følge opp tiltaksplanen for ville pollinerende insekter på en bedre måte.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Bestandsmål nådd for bjørn i region 5. Bestanden ligger over bestandsmålet for jerv i både region 5 og region 3, selv om vi ser en nedgang i antall ynglinger i 2022 i begge regionene. Bestandsmålet nådd for gaupe i region 3, men ikke i region 5 selv om gaupebestanden her er økende. Bestandsmål for ulv oppnådd i region 5 (sammen med region 4).

Måloppnåelse for kvotejakt og lisensfelling vurderes samlet sett som god, men vi jobber fortsatt med å få bedre uttelling på lisensfelling av jerv i region 3.

Tap av beitedyr til rovvilt har en svak økning fra 2021 til 2022. Største skadegjører i Innlandet er jerv, og vi har svært lav uttelling på skadefelling som gis i løpet av beitesesongen. Både for ulv, bjørn og gaupe er det vellykket skadefelling av i Innlandet beitesesongen 2022.

Flere kommuner ønsker i større grad å profesjonalisere og å samarbeide om skadefellingslag. I tillegg til samarbeidet i Nord-Østerdalen, vil en etablere tilsvarende samarbeid i Ringsaker/Hedmarken og i Gudbrandsdalen. Erfaringen fra Nord-Østerdalen er gode og det brukes relativt lite tid til selve skadefellingen sammenlignet med før. Derimot skyves en stor del av arbeidsinnsatsen til forberedelsene slik som utsetting av vilkkamera på strategiske steder når det gitt skadefelling. Trent personell og gode hunder er likevel avgjørende for å lykkes.

Vi vurderer at den samlede effekten av gjennomførte skadeforebyggende tiltak er tilfredsstillende, men det fortsatt viktig å gjennomføre tiltak som skiller beitedyr og rovvilt i tid og rom. I områder med jerv (og evt. bjørn) gir tidligssanking god effekt. Innenfor ulvesona er hjemmebeite det viktigste grepet, og gir svært god tapsforebyggende effekt.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi har i løpet av 2022 vernet 9 skogområder i Innlandet på mer enn 4 km². Vi har dermed bidratt til å komme nærmere målet om 10 % skogvern i landet.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

Utviklingen går sakte, men sikkert i riktig retning nasjonalt. Dette skyldes i stor grad SFIN sin innsats siden de fleste restaureringsprosjekter har foregått i Innlandet.

I løpet av 2022 restaurerte vi 784 daa myr i Innlandet. I følge Menon Economics* sin rapport gir intakt myr økosystemtjenester for en verdi av 5000 kr pr dekar i året (karbonlagring + vannrensing). Gjør vi antagelsen om at restaurert myr er lik intakt myr, så har vi nå oppnådd økosystemtjenester til en verdi av 3 920 000 kr i året.

Vi avholdt i 2022 også et webinar med naturrestaurering som tema. Vi hadde god deltakelse og opplever at kommunene trenger, og ønsker, kunnskapen. Kunnskapsoverføring, og å få flere aktører i gang med restaurering, mener vi blir viktig for å klare de nå også økte målene for restaurering av natur i Norge.

NVE har også egne midler som brukes til restaurering av vassdrag, i hovedsak til å utbedre skadevirkninger etter flomsikringer og forbygginger. Det er imidlertid en utfordring at NVE stiller krav om minst 20% egenandel for bruk av disse midlene, også til restaurering av inngrep de selv er ansvarlige for. Dette kan ikke være statlige midler. Vi mener det bør jobbes med å få til en bedre samordning av tiltaksmidler for å få fortgang i restaurering av vassdrag.

Statsforvalterne er godt i gang med å bygge et fagmiljø, men det trengs ressurser, og ikke minst økt fokus og anerkjennelse av temaet i fremtiden, for å nå målet.

*Magnussen et al. (2018). *Verdien av økosystemtjenester fra våtmark*. Menon Economics publisasjon 43/2018.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Det er fortsatt stor aktivitet på planlegging og gjennomføring av store infrastrukturprosjekter og større feltutbygginger for boliger eller fritidsboliger i Innlandet. I den forbindelse har vi hatt økt oppmerksomhet på kommunenes planlegging og oppfølging på avløpssiden og mot kommunene og anleggsbransjen når det gjelder disponering av overskuddsmasser. Når det gjelder hytteutbygging har vi mange "ja-kommuner", og det er krevende å følge opp at de sikrer tilstrekkelig kontroll med og kapasitet på behandling av avløp fra både eksisterende hytteområder og nye hytteområder. De kommunene som ser fornuften i det vi prøver å si, følger opp og får det til, de som ikke er enig med oss følger ikke opp med tilstrekkelig planlegging og tiltak på avløpssiden. Vi savner innsigelsesgrunnlag for å kunne ivareta dette bedre i plansammenheng. Se nærmere rapportering på dette området nedenfor (pkt. 3.1.4.4.1.1).

Høsten 2022 formidlet vi bredt ut til alle aktører som vil motta jord- og steinmasser fra flere eksterne kilder for deponi- og utfyllingsformål må søke om tillatelse etter forurensningsloven. Det er særlig viktig å få på plass tilstrekkelig mottakskontroll ved slike anlegg for å sikre at de kun tar imot jord- og steinmasser som ikke er forurenset. Dette ser vi kan være krevende. Her er det mye uvitenhet ute og går, både med hensyn til hva som regnes som jord- og steinmasser ("rene masser") og risikoen for at masser kan være forurenset. Samtidig har vi også tilleggsutfordringer i en del kommuner med utbredelse av potensiell syredannende grunn (både løsmasser og berggrunn) og forhøyede bakgrunnsverdier av tungmetaller. Det er stor interesse fra både kommunene og andre aktører for nærmere veiledning på dette feltet. Her bruker vi også aktivt Miljødirektoratets veiledning M-1243. Vi formidler også viktigheten av at kommunene følger opp sitt myndighetsansvar for bygge- og gravesaker i forurenset grunn slik at kommunene gjennom dette også kan være med og forhindre spredning av forurensete masser.

Vi har generelt ikke hatt kapasitet til å ta opp gamle tillatelser (> 10 år) til ny behandling, men har prioritert å sette i gang prosess med fornyelse av alle gamle tillatelser for anlegg som tar imot kasserte kjøretøy i fylket. Oppdatering av vilkår for denne bransjen er viktig for å redusere utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Når det gjelder tiltak mot forurensning fra jordbruk er det et behov for forsterket innsats for å oppnå målet om god tilstand i alle landbrukspåvirkede vannforekomster. Det skal utredes behov for regionale forskrifter, og arbeidet er i oppstartsfasen. Ellers forvalter vi RMP og SMIL slik at de bidrar til å redusere avrenning fra jordbruksarealer til vann der utfordringene tilsier det. Vurdering av effekter for miljøvirkemidlene RMP og SMIL er gitt i pkt 3.1.6.2.1.1 og 3.1.6.2.1.2.

Utslipp fra industri, akvakultur, deponier og avfallsanlegg reguleres gjennom tillatelser og følges opp med tilsyn. Det gjenstår fortsatt noen eldre tillatelser som bør oppdateres, men totalt sett vurderer vi at utslippene fra disse bransjene er godt regulert.

På avløpsområdet har vi fortsatt med oppdatering av eldre tillatelser i tidligere Oppland fylke, noe som resulterer i at vi får stadig flere kommuner med tydelige krav til fornyelse av- og kvalitet på ledningsnett. Kommunene i tidligere Oppland har siden 2000-tallet hatt krav om overholdelse av sekundærrensekravene, samt strenge krav til rensing av fosfor, mens Hedmark-kommunene har hatt strenge fosfor-krav, men mindre strenge krav knyttet til utslipp av organisk stoff. Tillatelsene for tidligere Hedmark fylke kan tas opp til revisjon i tråd med 10-årsregelen i forurensningsloven § 18 i perioden 2024-2026. Kommunene er varslet om at vi da vil stille krav om overholdelse av sekundærrensekravene.

Vi ser god effekt av å følge med på kommunenes planlegging av ny bebyggelse, og se dette i sammenheng med de aktuelle renseanleggenes prestasjon og kapasitet. Gjennom tydelige uttalelser i plansaker har vi sett at kommunene bremser/stanser utbygging i pressområder, og fremskynder oppgradering/nybygg av renseanlegg og ledningsnett. Vi gir også mange innspill i plansaker om at forurensningsspørsmål skal løses samlet for større områder, og anbefaler at det etableres fellesløsninger med kommunalt eierskap og driftsansvar. Vi krever også at kommunene i større grad vurderer tettbebyggelser helhetlig, noe som medfører at problemområder/problemanlegg underlegges kravene i forurensningsforskriftens kapittel 14 og Statsforvalterens myndighet. Totalt mener vi dette fører til bedre renseløsninger og reduserte utslipp, spesielt i hyttebebyggelsen i fjellområdene våre.

Tilsynsaktivitet, samt gjennomgang og tilbakemelding på egenkontrollrapporter, bidrar også i stor grad til at virksomhetene overholder utslippskravene sine.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	2 713	102	0	0

I følge Vann-nett vil 2713 vannforekomster nå miljømålene innen 2022-2027. 50 vannforekomster har fått utsatt måloppnåelse for økologisk tilstand til neste planperiode (2027-2033) og 52 vannforekomster har "mindre strengt miljømål" vurdert i henhold til Vannforskriften §10. Det er foreløpig ikke innført forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket og det er heller ikke avklart hvor mange som vil få egen forskrift. Dette vil vi arbeide med i 2023.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har oversikt over egne lokaliteter med grunnforurensning.

Andelen kommuner i Innlandet som har bruker i Grunnforurensning har økt, og var per august 2022 på 78 % (36 av 46), mot ca. 56 % på samme tidspunkt i 2021. Vi har fulgt opp kommunene med brev, tilbud om webinarer og via kommunebildene, samt ved direkte henvendelser for veiledning. Antall godkjente lokaliteter har økt de siste to årene. Med et par unntak er det likevel bare i de store bykommunene vi ser at det er aktivitet i Grunnforurensningsdatabasen. Det kan både ha sammenheng med at det er her det historisk sett har vært størst aktivitet som har bidratt til grunnforurensning, men også at det er disse kommunene som har tilstrekkelig ressurser til å følge opp. I utkantkommunene er det enten ingen registrerte lokaliteter, eller det hoper seg noe opp med lokaliteter som ikke godkjennes. I disse kommunene har vi inntrykk av at manglende aktivitet også kan

skyldes at én person skal følge opp svært mange fagfelt. For videre oppfølging fra vår side skulle vi gjerne hatt direkte tilgang til å ta ut oversikt over kommunenes brukere i Grunnforurensning.

Forurensning fra nedlagte skytebaner (fra kapittel 3.1.4.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Forurensningen fra nedlagte sivile skytebaner skal ikke føre til skade på helse og miljø.

Vi har gjort en vurdering av rapporten, men har ikke kjennskap til noe som endrer vurderingene. Det har kommet noen henvendelser angående feil i registreringene i Grunnforurensningsdatabasen som vi har henvist videre til Miljødirektoratet og Asplan Viak.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Vi gjennomfører hvert år en ROS analyse av hver enkelt kommunes økonomi. Basert på en helhetlig vurdering av utvalgte KOSTRA tall, informasjon fra budsjett- og regnskapsdokumenter og løpende dialog med kommunene, blir kommunene fargelagt som røde, gule eller grønne. Dette er et viktig grunnlag for oss til å målrette veiledningen og innsatsen overfor den enkelte kommune. Arbeidet gir oss også et godt grunnlag for fordelingen av skjønnsmidler slik at tildelingen støtter opp under kommunenes utfordringer, behov og øvrig innsats. ROS-analysen presenteres i kommunebildet som sendes kommunene.

I 2022 var det 7 røde kommuner, 26 gule og 13 grønne i Innlandet. Mange kommuner hadde god skatteinntang på slutten av 2021 som kunne settes på disposisjonsfond, og mange har dermed fått et noe bedre økonomisk handlingsrom enn det som ble budsjettet. Samtidig er dette engangsinntekter, og behovet for store omstillinger for å tilpasse driftsnivået til lavere inntektsrammer er like reelt.

Innlandet er av de fylkene som tidlig opplever de store demografiendringene ved en aldrende befolkning. Fylket fikk flere eldre enn unge personer som første fylke i 2019. Mange kommuner gir uttrykk for at det er svært utfordrende å gjennomføre nødvendig omstilling. Kommunene står i en krevende situasjon og må finne nye, gode løsninger på tjenesteproduksjonen fremover. Vi prioriterer derfor ordinære skjønnsmidler til kommuner med store omstillingsbehov og sårbare tjenester, i tillegg til at vi setter av en betydelig del av skjønnsmiddelpotten til fornyingsprosjekter.

Spesielt i små kommuner er inntrykket at politikere står overfor et stort press fra innbyggerne knyttet til prioriteringer for få gjennomføre tilstrekkelige tiltak. Vi ser at vårt bidrag med synliggjøring av utfordringer og støtte kan hjelpe politikere til å stå i vanskelige valg og ta de nødvendige beslutningene for å kunne få balanse i budsjettene fremover.

Vi har i 2022 videreført felles teammøter for alle kommunene. Dette har vært en god arena for felles formidling. Samtidig er vår erfaring at store teammøter i mindre grad enn små bidrar til dialog. Vi har derfor i tillegg gjennomført fysiske møter med flere av regionene. Denne dialogen mener vi har bidratt til en styrket tillit mellom embetet og kommunene. Vi oppfatter å ha blitt mer tilgjengelige ved at kommunene nå større grad tar kontakt med løpende spørsmål og avklaringer. Dette vil vi bygge videre på i 2023.

Vi anser dialogen med administrativt nivå i kommunene for å være god, med stor grad av felles forståelse for de utfordringene kommunen står overfor. Vårt bidrag er å tenke helhetlig og belyse konsekvenser av å ikke innføre tiltak tidsnok for å få økonomien i balanse.

Vi ser at kommunenes langsiktige plan- og budsjettarbeid blir viktig å fremheve i vår dialog med kommunene fremover. For flere kommuner vil bedre langsiktig planlegging være med å gjenopprette og videreføre økonomisk balanse. Vi gjennomførte i 2022 et webinar om koblingen mellom samfunnsdel og handlingsdel/økonomiplan. Denne type erfaringsdeling settes pris på av kommunene. Vi ser at flere kommuner jobber godt med koblingen til overordnede mål, strategier og tiltak i sine budsjettokumenter. Vi vil også i 2023 legge til rette for erfaringsdeling mellom kommuner på dette området.

Vi har tett dialog med KS slik at vi kan jobbe sammen om å skape en felles forståelse i kommunene om de samfunnsmessige utfordringsbildene fremover. Vi vil videreutvikle denne dialogen.

Vi vil fortsette innsatsen med å følge opp kommuner med store økonomiske utfordringer tett og samtidig ha arenaer for felles informasjon og kunnskapsdeling. Vi har høstet gode erfaringer med måten vi har jobbet på i 2022 som vi vil videreføre i 2023.

Pandemien begynte igjen å spre seg mot slutten av 2021, og inn i 1. kvartal 2022. De fleste kommunene i Innlandet inngikk avtalen mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene med sine ansatte. I regnskapsrapporteringen for 1. halvår fremkom det at den påførte kommunene store tilleggskostnader. Uklarhet om finansieringen av disse og øvrige korona kostnader skapte stor usikkerhet i kommunene. Dette medførte at flere kommuner ikke registrerte alle kostnader, og kostnadsnivået er etter vår oppfatning noe underrapportert. Med de rapporterte kostnadene lagt til grunn, dekket rammetilskuddet og skjønnsmidlene kostnadene til 44 av våre 46 kommuner. Det er vi tilfreds med.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022.

Statsforvalteren prioriterer å følge opp kommunene i ROBEK og kommuner som er i fare for å komme i ROBEK høyt. At vi er tilgjengelige for kommunene generelt og har en tett oppfølging av enkelte kommuner spesielt, bidrar til høy grad av tillit og samarbeid mellom embetet og kommunene.

God og tett dialog gir en felles forståelse av utfordringsbildet og gjør at vi kan treffe bedre med vår veiledning og slik sett bedre bidra til god økonomiforvaltning i kommunene.

Vi ser at det er utfordrende for kommunene å planlegge langsiktig og å ta tilstrekkelige grep for å redusere utgiftene tilpasset inntektsrammene fremover. Store uforutsette, eksterne hendelser de siste årene har medført en spesiell uforutsigbarhet for kommunene. Dette er utfordrende for alle, men særskilt for de kommunene med lite handlingsrom og svak likviditet. Vi har i oppfølgingen og veiledningen av kommunene i 2022 lagt vekt på hvordan det langsiktige perspektivet bedre kan inngå i budsjett- og planarbeid. God politisk forankring av kommunens plan- og utviklingsarbeid og tett kobling mellom kommuneplanens samfunnsdel og budsjett og økonomiplan er faktorer som har betydning.

Innlandet har i 2022 to kommuner i ROBEK. Åsnes kommune ble meldt inn i ROBEK, etter kommunelovens §28-1 bokstavene c og d. Våler kommune ble meldt inn i 2022 etter Kommunelovens § 28-1, første ledd bokstav b. Vi har i oppfølgingen av ROBEK-kommunene særlig vektlagt betydningen av langsiktig planlegging og særlig sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel, handlingsdel og økonomiplan. Ved å følge tett kommunenes arbeid med tiltaksplaner har vi bidratt til å fremholde betydningen av det langsiktige perspektivet, slik at arbeidet om å gjenopprette balanse skal gjelde på lang sikt og ikke kun for de nærmeste budsjettårene.

Vi har i 2022 hatt egne dialogmøter med alle de kommunene som vurderes å ha svært begrenset økonomisk handlingsrom. Dette gir oss nyttig informasjon som vi benytter i vår veiledning til alle kommuner og en mulighet til å bidra mer målrettet med veiledning til den enkelte kommune. Kommunene gir uttrykk for at det er nyttig med denne oppfølgingen, vi fortsetter med dette i 2023.

Vi har også vært i kommunestyrene til flere av de økonomisk sårbare kommunene i 2022. Vi ser at dette bidrar til å understreke alvoret og nødvendigheten av å ta de krevende beslutningene som må til for å bedre den økonomiske situasjonen. Samtidig er vi tydelige på at det er kommunen selv som må finne frem til nødvendige tiltak og gjennomføre disse. Vi mener at dette er viktig for at de rette tiltakene gjennomføres, at tiltakene er godt forankret i kommunen og er bærekraftige over tid.

I tillegg har vi gjennomført regionmøter med de fleste regionene. I disse møtene har vi hatt langsiktig budsjettering som hovedtema. Ved disse møtene skaper vi en arena for at kommunene regionvis deler sine erfaringer og utfordringer ved for eksempel koblingen mellom mål, strategier og budsjettmessige tiltak, finansielle måltall, KOSTRA-rapportering og intern økonomistyring. Møtene bidrar til kunnskapsdeling og samarbeid både mellom kommunene og mellom embetet og kommunene. Vi vil gjennomføre regionmøter også i 2023.

Skjønnsmidler til ROBEK-kommunene er knyttet til arbeidet med og gjennomføringen av tiltaksplan. Vi har prioritert noe ekstra midler til de to kommunene i 2022. Også de andre kommunene med svært lite handlingsrom blir prioritert i tildeling av ordinære skjønnsmidler. Vi mener dette bidrar til å bedre kvaliteten på arbeidet med å gjennomføre nødvendige tiltak i disse kommunene som i utgangspunktet har knappe ressurser til utviklings- og planleggingsarbeid.

Vi ser at ytre faktorer har stor betydning for kommunenes resultater. Høyere skatteinntekter enn budsjettet og andre mer uforutsette innsparinger eller ekstraintekter kan gjøre store forskjeller på resultatet på kort sikt for kommunene. Samtidig mener vi at den underliggende ubalansen over tid avhenger av god og langsiktig økonomiforvaltning i kommunen. Her mener vi at våre virkemidler har en effekt. Mange av kommunene i Innlandet står overfor store omstillinger som følge av utfordrende befolknings- og demografiutvikling. Dette er en krevende periode for kommunene, og vi vurderer risikoen som høy for vi vil ha kommuner fra fylket i ROBEK i årene fremover, selv om kommunene jobber godt med å tilpasse tjenestene til utviklingen i inntektsrammene.

Det å prioritere åpen og god dialog med kommunene og legge godt til rette for dette vil bli prioritert i 2023. Dette er avgjørende for at embetet kan kjenne situasjonen for den enkelte kommune og veilede og bidra mer treffsikkert. Med 46 kommuner i fylket, vil vi prioritere de kommunene som har svakt økonomisk handlingsrom.

Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022	1	1	2

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

I gjennomgangen av budsjetter, økonomiplaner og regnskaper ser vi at kommunenes bruk av KOSTRA tall varierer. I regnskapsrapportene benytter samtlige tallene til å si noe om sin egen utvikling. Flere sammenligner seg med andre kommuner innen samme KOSTRA-gruppe, kommuner i samme region, i fylket osv, mens kun et fåtall benytter tallene som grunnlag for tiltak i sine budsjetter. De som gjør det bruker tallene til å sammenligne kostnadsnivået innen utvalgte tjenesteområder, og fremmer på bakgrunn av det forslag til tiltak. Flere kommuner bestiller KOSTRA-analyser fra eksterne som blir presentert for organisasjonen og politikerne.

Vi gjennomfører årlig en ROS-analyse av kommunenes økonomiske handlingsrom. ROS-analysen er basert på KOSTRA-tall, innsendte budsjetter, økonomiplaner og regnskap, samt øvrig dialog med kommunene. Sammen med ROS-analyser på velferdsområdet legger dette også grunnlag for tildeling av ordinære skjønnsmidler. Kommuner med stramt økonomisk handlingsrom og med sårbare tjenester for sårbare grupper, blir prioritert i tildelingen. Dette synliggjør vår vektlegging av gode KOSTRA-tall og bidrar til bevissthet rundt tallene også for kommunene.

Vi benytter også KOSTRA data aktivt i vår dialog med kommunene. På regionmøtene vi har hatt i 2022 har kvalitet i KOSTRA-rapporteringen og bruk av

KOSTRA-tall som verktøy for langsiktig planlegging vært tema. Gode diskusjoner, der kommunene kan dele sine utfordringer og erfaringer både med rapporteringen og bruken av dataene gir læring for kommunene og for embetet til å gi mer målrettet veiledning videre. Mange kommuner viser til at KOSTRA-data brukes godt som kunnskapsgrunnlag, men at det er potensiale for å bruke dette mer aktivt i styringen. En utfordring for disse er å ta KOSTRA aktivt i bruk kan være kapasitet, både personell- og tidsmessig. I de mindre kommunene er det også mer personavhengig hvor god kjennskap de har til KOSTRA tallene. Tilrettelegging for kunnskapsdeling og samarbeid mellom kommuner er et bidrag for å bedre kompetansen fra vår side. Vi ser at dette er nyttig for kommunene, og vi vil prioritere dette også i 2023.

Kommunene fastsetter hvert år økonomiske måltall. Vi har vektlagt finansielle måltall og bruken av disse i styringen av kommunen i dialogen med kommunene i 2022. Det varierer i hvor stor grad kommunen synes at måltallene fungerer som gode verktøy til langsiktig styring. Mange har valgt anbefalte terskelverdier på måltall og sikter seg mot disse på lang sikt. De kan derfor oppfattes som vanskelig og urealistiske mål å styre etter. Vi ser at det er potensiale for bedre bruk av måltallene i styringen, og vi vil i 2023 prioritere god kunnskapsdeling om erfaring med og bruk av måltallene for å bedre bruken av de finansielle måltallene.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Måloppnåelsen er samlet sett bra, og med en god utvikling. På jordbruksområdet virker imidlertid økonomi og usikkerhet om framtida til å påvirke tiltaks- og investeringsviljen i næringa. Vi registrerer at den har gått noe ned. På skogbrukssiden er aktivitetsnivået rekordhøyt. Et velfungerende partnerskap har bidratt positivt til verdiskaping i fylket.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer.

Statsforvalteren har i nært samarbeid med fylkeskommunen og det regionale partnerskapet fulgt opp Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) for Innlandet 2019 – 2022, herunder Regionalt næringsprogram (RNP). Dialogen med de øvrige organisasjonene i det regionale partnerskapet (fylkeskommunen, Innovasjon Norge, faglagene og skogeierorganisasjonen) er god. Partnerskapet i Innlandet ble formelt organisert i 2020, og Statsforvalteren er representert i ledelsen og i arbeidsgruppa for RT- og RK-midlene. I tillegg koordinerer vi arbeidet i utviklingsgruppa for lokalmat og reiseliv i Innlandet. Gjennom partnerskapet deltar vi med vår kompetanse og bidrar til at nasjonale mål og føringer i RNP blir nådd. Organisering av arbeidet i partnerskapet sikrer god regional tilpassing gjennom felles mål og bruk av virkemidler som bygger opp under næringens behov for utvikling.

Statsforvalteren og fylkeskommunen har i 2022 fulgt opp felles satsing på bioøkonomi i Innlandet gjennom prosjektet Biovalley - Norges grønne motor (www.biovalley.no). I løpet av året har vi fått på plass Innlandsporteføljen med prosjektleder fra Statsforvalteren. Her er målet å etablere grønne og innovative prosjekter med potensial for ny verdiskaping.

Statsforvalteren bidrar i arbeidet med landbruksbasert næringsutvikling innen mange felt, og vi omtaler følgende:

Matproduksjon og lokalmat

Matgledekorps og gylnye måltidsøyeblikk: Embetet har valgt å fortsette arbeidet med Matgledekorps i Innlandet selv om vi ikke mottok øremerkede midler til tiltaket. Vi har i 2022 fortsatt arbeidet med mat- og måltidsglede hos eldre, vi har testet ut matglede-korps til nye grupper, gitt faglig påfyll om tema ernæring og lokalmat (jf. Matnasjonen Norge og ernæringsstrategi/underernæringsretningslinjer). Videre har vi hatt fokus på matsvinn, mat fra bunnen og gylnye måltidsøyeblikk. Vi har besøkt 5 kommuner med dette som tema. Vi har satt i gang en "pilot" i Valdres med mål om lokalmat på offentlige kjøkken. Dette har vi gjort i samarbeid med innkjøpskoordinator i Valdres, i dialog med kommunene der vi har gjennomført to samlinger for å koble produsenter med innkjøpere/kjøkkenledere. Videre har vi gjennomført en to dagers samling for alle kjøkkenledere i Innlandet. Denne yrkesgruppen er svært viktig for bedre mat- og måltidsglede på sykehjem, men har ingen erfaring fra å møtes utover innkjøps samarbeid. Avslutningsvis vil vi trekke frem "pilot" med Matgledekorps mot barnehager som er startet i Gausdal kommune. Vi vil fortsette arbeidet vårt med Matgledekorps, fremover med enda større involvering av kommunene fra innkjøp, ernæring til matsvinn.

Oppfølging av strategien Matnasjonen Norge skjer både via partnerskapet og regionale satsinger på lokalmat og grøntproduksjon. Partnerskapet har laget en egen handlingsplan for lokalmat og landbruksbasert reiseliv som er fulgt opp. Det er SF Innlandet som har koordinert arbeidet i partnerskapet. Arbeidet med landbruksbasert reiseliv følges opp sammen med arbeidet for lokalmat.

Matfylket Innlandet er under etablering for at fylket skal bli et sterkere mat- og reiselivfylke. Dette skal gjøres ved arbeid ute i regionene, samt at det skal samarbeides tettere i hele verdikjeden om; rekruttering, mer lokalmat på bordet, produsentutvikling, historiefortelling og arrangementsutvikling. SF Innlandet har i 2022 jobbet godt med representanter fra næringen og partnerskapet for å samles rundt en samarbeidserklæring. Tiltaket er innvilget kr 1,5 millioner til etableringsfasen. SF vil fortsette å legge ned en betydelig arbeidsinnsats fremover.

Innlandet er pilot for prosjektet "Beskyttede betegnelser 2030" i regi av stiftelsen Norsk Mat. Hovedmålet er å få opp flere BB-er og revitalisere de eksisterende.

Statsforvalteren dro i gang og ledet prosjektet Kornsatsing i Innlandet 2017-2021. Flere av samarbeidstiltakene som ble satt i gang er videreført. Vi vil spesielt nevne kornskolen som har hatt fem kveldssamlinger med ulike tema pluss en markdag.

Tiltaksplaner for både skogbruket og for jordbruket

Med utgangspunkt i Bioøkonomistrategien for Innlandet har vi utarbeidet Tiltaksplan for Skog og tre og Tiltaksplan for jordbruket i Innlandet, sammen med

det regionale partnerskapet. Planene er førende for virkemiddelbruken og ressursinnsats hos aktørene. Arbeidet har vært ledet av Statsforvalteren i Innlandet. De to tiltaksplanene har i 2022 vært oppe til politisk behandling i Hovedutvalg for næring. Det er videre jobbet med å innlemme tiltak fra planene i BioValley-satsingen.

Urbant landbruk

Vi har gjennomført besøk hos kommuner og næringshager for å vise muligheter og formidle hva urbant landbruk er, effekten er økt kunnskap.

Inn på tunet

Det er startet opp en kartlegging av status hos tilbyderne. I løpet av året har vi fått med både fylkeskommunen og Innovasjon Norge i samarbeidet. Vi har startet planlegging av en tilbydersamling i 2023 for å bidra til å støtte tilbyderne. I tillegg har vi begynt å planlegge en nasjonal IPT-samling for alle statsforvalterne, og denne blir i Innlandet i 2023.

Fjellandbruk

Statsforvalteren i Innlandet har forvaltet midlene til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping innen landbruk, seterbruk og bygdenæringer i våre fjellområder. Fokus har bl.a. vært på bedre lønnsomhet, økt kompetanse, klimatilpasning, utviklings tiltak innen agronomi m.m., nye bønder, opprettholde og styrke fagmiljøer, utnytte utmarksbeite m.m. Prioritering av Fjellandbruksmidlene er forankret i partnerskapet og koordinert med RT/RK-midlene hos Innlandet Fylkeskommune.

Utfordringer

Det er i 2022 etablert et bedre og mer koordinert samarbeid med Innlandet Fylkeskommune når det gjelder ulike satsinger innen landbruksbasert næringsutvikling. Partnerskapet fungerer bra.

I Innlandet har vi en relativt stor andel mjølkeprodusenter som fortsatt har mjølkeproduksjon i básfjøs. Disse står overfor store investeringer i de kommende år. Statsforvalteren og partnerskapet har bidratt til etablering av ulike prosjekter som skal ta tak i disse utfordringene, og det er etablert samarbeid med bl.a. NLR om mobiliserings-, utviklings- og byggeprosjekter (Innlandsfjøsset-modellen) og rådgivning på gårdsnivå.

For å kunne opprettholde jordbruksproduksjonene i Innlandet, er det viktig at vi beholder og styrker fagmiljøene og produsentmiljøene. Faglig påfyll, inspirasjon og møteplasser er viktig i denne sammenheng.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Statsforvalteren har fokusert på kommunenes kontrollansvar på felles- og regionsamlinger, ved forvaltningskontroll (alltid med skogbefaring), og gjennom individuelle kommunebilder der gjennomføring av kontroll er et eget vurderingsområde overfor hver kommune. Vi har tett dialog med kommuner der det forekommer kapasitetsproblemer med gjennomføring av kontroll i felt for å finne løsninger. Skart-løsningen som ble innført i 2022 er positivt mottatt av kommunene, men har hatt noen feil som vi har meldt til Ldir. Ikke alle kommuner har mobiltelefon som arbeidsverktøy, og disse kan dermed ikke pålegge digital registrering.

Utfordringen med foryngelse er vesentlig. I 2021 viste resultatkartleggingen i fylket at foryngelsesplikten på kontrolltidspunktet ikke var overholdt på 21,5 % av voksestedene. Dette var 3 prosentpoeng bedre enn året før. Tilsvarende for 2022 var 17 %, altså ytterligere forbedring. Prosenten angir antall voksesteder med lavere antall planter enn bærekraftforskriftens krav til minste antall.

Tall fra 2020 og 2021 tilsier at ca. 40 % av arealet som ikke å innfridde bærekraftforskriftens krav på kontrolltidspunktet, antas å innfri etter noe tid på grunn av naturlig foryngelse. Tall fra de samme to år viser dessuten at 30 % av arealet som ikke innfridde kravet, faktisk var plantet. Det vil si at avgangen av planter har vært betydelig.

Eget kick-off for resultat- og foryngelseskontroll i kommunene er planlagt våren 2023. Videre vil også foryngelse være hovedtema ved den tradisjonelle vårsamlingen for private og offentlige skogaktører i Innlandet. Statsforvalteren har overfor landbruksdirektoratet signalisert et behov for evaluering av ordningene for foryngelseskontroll og resultatkartlegging. Vi vil ha stort fokus på tema framover.

Antall med tilfredsstillende under resultatkartlegging i tabellen nedenfor må relateres til felter som ikke utgikk. Foryngelse ble målt i felt på 376 voksesteder. Herav viste 313 voksesteder lovlig antall og 63 viste lavere antall enn bærekraftforskriftens minstekrav. Totalt 58 felter utgikk hvorav 14 felter ikke var påbegynt grunnet lav kapasitet i kommunene.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	417	100	403	14	313
Foryngelseskontroll	637	100	444	19	444

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2022	2	15
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	middels	middels - høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	3	15

Foryngelse vil være et satsningsområde i 2023, med mål om å avdekke hva som er årsaken til at omkring 20% av feltene undersøkt i resultatkartleggingen (i snitt over tid) har færre planter enn minste lovlig antall. Statsforvalteren planlegger å arrangere et eget webinar for kommunene for å motivere, samt kalibrere metodikk for kontrollene/registreringene før plantesesongen 2023 er i gang. Øvrige tiltak er kommentert i teksten ovenfor.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

Statsforvalteren i Innlandet hadde regionmøte med alle regionene i starten av året for å gjøre en mest mulig riktig fordeling av belastningsramme for NMSK-midlene til kommunene, samt å sikre en så god og riktig forvaltning av NMSK-tilskuddsmidler og skogfond som mulig. Møtene bidro også til å styrke regional skogkompetanse og samarbeid i regionene. Statsforvalteren vektlegger å gi kommunene løpende veiledning gjennom året og gjennomførte også i 2022 en todagers fagsamling for skogbruksfaglige personer fra kommunene. Statsforvalteren har også hatt egne befaringer sammen med enkeltkommuner i saker som har vært utfordrende, blant annet i forhold til veibygging og skogkulturtiltak.

Veg og drift: Behovet for modernisering og opprusting av vegnettet i Innlandet er stort og Statsforvalteren fokuserer på dette i bruken av virkemidler til vegbygging og har i de siste årene særlig vektlagt brueregistreringsprosjekt for å få fornyet og forsterket bruer som ikke holder dagens krav til bæreevne.

Kommunene budsjetterer med høy aktivitet i ombygging og nybygging av skogsveier 2022. Aktiviteten er god spesielt blant større skogeiere og der det oppstår akuttskader på vegnettet. Det varierer, men organisering og initiering av tiltak på fellesanlegg synes å være mer utfordrende og tar lenger tid. Dette mener Statsforvalteren blant annet henger sammen med at veiledningsapparatet bruker mindre tid på slikt organiseringsarbeide enn tidligere. Ulik framdrift gir behov for omdisponering av midler mellom kommunene, men gjør også at budsjetterte midler bindes lenger enn strengt nødvendig.

I 2022 er det registrert investeringer med en samlet kostnad på 59,5 millioner kroner i skogsveger gjennom skogfundsordningen. Av dette er 12,1 millioner kroner kostnad på nybygging av skogsbilveger og traktorveger, mens 25,6 millioner kroner er kostnad til ombygging av skogsveger. Det ble ferdigmeldt i alt 122 km med skogsveier i 2022, fordelt på 42,7 km med nybygging og 79 km ombygging. Det ble bevilget 26 millioner kroner i tilskudd til vegprosjekter i 2022, men samtidig trukket inn bevilgninger på 4,5 mill. kr. Det ble utbetalt 19,8 mill. kr i tilskudd.

Skogkultur: Innlandet hadde 26,0 mill. kr tilgjengelig til skogkulturtilskudd i 2022. Forbruket viser 25,5 mill. Tilskuddene ble hovedsakelig benyttet til markberedning og ungsogpleie. Tilskudd til planting blir kun tildelt i de mest marginale områdene i fylket. Det er de samme tiltakene som vil bli prioritert ved tildeling av tilskudd i 2023.

Når det gjelder fokusområder i 2023 så vil økt ungsogpleie og kvalitet på foryngelser være viktig. Tiltak til dette vil bli diskutert og vurdert sammen med kommunene og næringsaktørene.

Miljøtiltak: Tilskuddsbehovet melder seg gjerne i kommuner med nylig avsluttede skogbruksplanprosjekter. Kommunene har i 2022 bevilget ca. 850 000 kroner og utbetalt ca. 750 000 kroner, dette er mindre enn i 2021. Det var i 2022 en mindre ramme enn tidligere, da det ikke ble bevilget nye midler. Statsforvalteren er fornøyd med at det er en nasjonal kvote med øremerkede midler, slik at miljømidlene slipper å konkurrere med skogkultur.

Tilskudd til opprydding av vindfall etter stormen 19.11.2021 og tilsvarende hendelser deretter vinteren 2021/2022 ble innført som skadeforebyggende tiltak og som nødvendig tiltak for å legge til rette for ny foryngelse. Ordningen gjaldt 16 kommuner i Innlandet. Det ble bevilget tilskudd til opprydding av 73 594 m³ i hkl. 3-5, med totalt bevilget ca. 6 millioner kroner og utbetalt ca. 2,691 millioner kroner per 31.12.22. Ordningen videreføres i 2023. Statsforvalteren ser at tilskuddet har effekt for opprydding av drifter med høye driftskostnader med bestandsgående utstyr, men var derimot ikke tilstrekkelig til å utløse opprydding med taubane.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsvieier mm)	46	46	0
Skogkultur	46	46	0
Miljøtiltak	8	6	2

INFRASTRUKTUR: Kommunenes forvaltning er bra og i tråd med lov og forskrift. Det er likevel et forbedringspotensial i alle kommuner, i bruken av ØKS, arkivering eller oppfølging av vegprosjekter som nok også kommer av en kapasitetsutfordring. **SKOGKULTUR:** Det vil alltid være rom for forbedringer, og kanskje spesielt når det gjelder omfanget av gjennomførte kontroller. Statsforvalteren mener likevel at forvaltningen av de økonomiske virkemidlene blir gjennomført på en tilfredsstillende måte. I samtlige kommuner blir dette utført av personer med skogfaglig kompetanse. **MILJØTILTAK:** Det er innvilget/bevilget tilskudd til miljøtiltak i 8 av Innlandets 46 kommuner. Det er noen utfordringer med ordningen, men dette kommer nok av at det ikke er enn hyppig brukt ordning.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	46	46	0
Skogkultur	46	46	0
Miljøtiltak	8	7	1

INFRASTRUKTUR: Regionalt samarbeid om overordna retningslinjer for prioriteringer og tilskuddsforvaltning gir bra resultatoppnåelse, men kommunene holder fortsatt noe på tilskuddssaldo i sine kommuner og gir en liten forsinkelse i forhold til optimal måloppnåelse. Helhetlig planlegging, tilskuddsnivåer, saksbehandling og prioritering av søknader er fokusområder framover både for resultatoppnåelse og gjennomføring. **SKOGKULTUR:** Virkemiddelbruken bygger på kommunenes strategier, og er samordnet innad i regionene. Etter en nedgang i 2021 er aktiviteten nå på tur opp igjen. Forutsigbarhet i tilskuddsordningene er viktig for å opprettholde aktiviteten. **MILJØTILTAK:** Statsforvalteren har brukt ressurser på å gjøre ordningen bedre kjent og ønsker å fortsatt jobbe med å øke kunnskapen om ordningen fremover. For å kunne gjøre dette kreves det en større bevilgning og at minste beløpene økes.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Statsforvalteren gjennomførte 8 regionmøter (Teams) februar 2022 for å diskutere budsjett og aktivitet for de ulike tilskuddsordningene. Statsforvalteren arrangerte sammen med kontaktutvalget vårsamling for skogfunksjonærer, med fagforedrag og orienteringer for skogkultursesongen. I november ble alle kommunene samlet til 2 dagers fagsamling med innlegg bl.a. fra Ldir, LMD, kommunene og Statsforvalteren.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Infrastruktur var også tema for regionmøter og fellessamlinger, se forrige punkt.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Informasjon ble gitt på regionmøtene, se første punkt. Alle kommuner med nye skogbruksplaner ble kontaktet for veiledning og informasjon om ordningen. Det ble også sendt ut informasjonen til alle øvrige kommuner og skogeierorganisasjonene med oppfordring om å gjøre ordningen kjent.

I løpet av året har Statsforvalteren gjennomført en rekke enkeltbefaringer og møter med kommunene i fylket. Forvaltningskontroller NMSK, diskusjoner rundt skogkultur, godkjenning av kommunale landbruksveger, befaring der kommunen har behov for veiledning. Det har også vært gitt løpende veiledning ved henvendelser per teams og mail. I forbindelse med stormskadene etter 19.11.21 initierte Statsforvalteren kurs i skogeierøkonomi for regnskapsførere og skogeiere for best mulig beslutninger knyttet til skogfond og skattespørsmål. Statsforvalteren har forøvrig gått grundig gjennom interrutiner, og risikovurdert tilskuddsordninger og skogfond.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Vi har begrenset med operasjonelle parametere og mangel på fylkesvise data om utvikling for de fleste miljøtema, og dette gjør det vanskelig å vurdere måloppnåelse og i hvilken grad vi er nærmere et bærekraftig landbruk. I hovedsak har vi gjort en vurdering med utgangspunkt i statistikk for regionale miljøtilskudd 2019-2022 og noen tendenser for SMIL-ordningen.

Overordnet vurderer vi utviklingen i måloppnåelse og utvikling i et flerårsperspektiv som i hovedsak tilfredsstillende når det gjelder kulturlandskapstemaene, med unntak for slåttemark og andre målrettede tiltak for biologisk mangfold, som positiv for avrenning til vann bortsett fra omfanget av hydrotekniske tiltak, og som meget positiv for utslipp til luft, jordhelse og redusert bruk av plantevernmidler. Vi ser dette i sammenheng delvis med økning i tilskuddssatser og delvis med informasjonsvirksomhet støttet av Statsforvalteren. En svak tendens for investeringstiltak i SMIL, herunder hydrotekniske tiltak, kan kanskje sees i sammenheng med usikkerhet om de økonomiske rammebetingelsene for jordbruket.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

Innretning og prioritering mot regionale og lokale behov

Regionale miljøtilskudd: For temaene kulturlandskap og biologisk mangfold ser tilstanden ut til å være relativt stabil målt i bratt areal i drift, dyr på beite og omfang av verdifulle arealer som det søkes tilskudd for, men med ca. 20 % reduksjon i omsøkt areal slåttemark de siste åra. Det foregår utvilsomt en gradvis ekstensivering, jengroing og endring i arealbruk som har negativ effekt over tid, men som krever systematisk overvåking for å kunne dokumentere. Stadig flere anlegger pollinatorstriper, i 2022 ca. 4 % av alle søkere på produksjonstilskudd. Vi har har økt tilskuddet til seterdrift vesentlig for å dempe naturlig nedgang i antall setrer når melkebrukene blir færre og større og flere tar i bruk melkerobot. Det har vært en noe svakere nedgang i antallet setrer i drift de siste åra. Innenfor tema avrenning til vann har det vært en økning i omfanget av tiltak de seinere åra. Vi økte satsene for ingen jordarbeiding om høsten vesentlig siste år etter at vi fikk øremerka 18,5 mill. kroner til tiltak for Oslofjorden, og vi har sett effekt ved at arealet som overvintret i stubb har økt. Vi forventer at det blir en større økning i 2023. Grasdekte kantsoner i korn hadde en liten nedgang i 2022 etter sterk økning i åra 2019-2021. Fangvekster etter høsting har fra et lavt nivå i 2019 blitt nesten femdoblet i omfang, og fangvekster som underkultur har fordoblet oppslutningen i samme periode. Vi har hatt stor økning i tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel for å redusere utslippet til luft. Spesielt gjelder det bruk av slepeslange og nedfelling/nedlegging med hhv. ca. 70 % økning og mer enn fordobling i perioden 2019-2022. Omfanget av klimarådgiving er forløpig beskjedent. For redusert bruk av plantevernmidler har det også vært en sterk økning, med hhv. ca. 50 % og 400 % for ugrasharving og mekanisk ugrasbekjempelse i radkultur.

SMIL: Det var klart flere kommuner enn normalt som ikke hadde behov for hele årets tildeling, og en betydelig sum ble omfordelt til kommuner med ekstra behov. Til tross for dette sto det igjen en betydelig sum restmidler ved årsavslutning. Vi tror dette i hvert fall delvis kan knyttes til økonomisk usikkerhet i jordbruket og sterk prisøkning i 2022. Fordelingen av tilskudd på miljøtema var i store trekk ganske lik tidligere år, og spesielt er

det lite omfang av tiltak rettet mot biologisk mangfold og kulturminner-/miljøer. Andelen SMIL-tilskudd til hydrotekniske tiltak ligger rundt ti prosent av innvilgede tilskudd og har en svak utvikling i forhold til behovet. Kommunale tiltaksstrategier prioriterer i stor grad disse temaene, men dette fører ikke nødvendigvis til mange søknader. Verneverdige bygninger utgjør fortsatt en overvekt av innvilgede SMIL-tilskudd.

Tilskudd til tiltak i beiteområder: Innlandet er det fylket som har flest sau og storfe på utmarksbeite. Det er en stor økning i antall storfe i organisert beitebruk. Det er stor etterspørsel etter midlene, spesielt til elektronisk overvåking.

Klima- og miljøprogrammet: Vi har lagt vekt på å bruke midler på alle 5 miljøtema; klimatilpassning, klimagassutslipp, jord, naturmangfold og kulturminner i kulturlandskapet og forurensning til vann, jord og luft. I 2022 har ca. 40 % av tilskuddene gått til klimagassutslipp og 30 % til forurensning av vann, jord og luft. Eksempler på tiltak vi har støttet er klimavennlig driftspraksis, presisjonsgjødsling, bio- og solenergi, kurs i gjødslingsplanlegging, drenering, redusert bruk av plantevernmidler, kantsoner og pollinerende insekter. Vi har oppfordret kommunene til å bli aktive til å arrangere fagmøter/markdager, gjerne i samarbeid med Norsk landbruksrådgiving (NLR). Når Landbrukskontoret inviterer blir det lettere oppfattet som et arrangement for alle enn om NLR inviterer til et åpent møte.

Drenering: Interessen for drenering varierer mye mellom kommuner. Det er størst interesse i kommuner der allmenningen eller kommunen gir tilskudd i tillegg. Vi har foreløpig ikke merket økt interesse etter at tilskuddssatsene ble økt, men 2022 ble et år med stor usikkerhet fram til jordbruksavtalen.

Effekt og resultat

Innretningen på virkemidlene har virket positivt på naturmangfoldet ved at soner for pollinerende insekter har økt med 105.000 meter siden 2021. Vi har også fått økt oppslutning om avrenningstiltakene, men forurensning av vassdragene er sammensatt og ikke målbart det enkelte år.

Utfordringene på miljøområdet de kommende år

I forbindelse med rulleringen av regionalt miljøprogram for perioden 2023-2026 har vi sammen med faglaga gått gjennom miljøutfordringene i fylket på nytt. Vi har har utfordring med gjengroing av tungdrevne arealer og tap av trua naturtyper og biotoper for mange arter. Selv om det har skjedd mye bra mht. mer miljøvennlige spredemetoder for husdyrgjødsel, er det fortsatt stort forbedringspotensiale for lagring og bruk av husdyrgjødsel. Arealet med ingen jordarbeiding om høsten og andre avrenningstiltak må styrkes for at alle vannforekomster skal nå målet om god vannkvalitet innen 2027. Arbeidet med å redusere klimagassutslipp og klimatilpassning har bare så vidt startet med tilskudd til klimarådgiving.

Hvordan sikre måloppnåelsen/miljøeffekten

Statsforvalteren skal vurdere behov for innføring av regionale miljøkrav for å bedre måloppnåelsen med hensyn på vannkvalitet.

For å sikre miljøeffekten er det viktig at kommunal og regional forvaltning når ut til større bredde av jordbrukere med informasjon om effektive miljøtiltak. Det er viktig å sikre at alle i næringa får informasjon om miljøtiltak, uavhengig av medlemskap i NLR. Derfor er kommunenes bidrag til informasjon også viktig. Ved innføring av nytt regionalt miljøprogram og eventuelt regionale miljøkrav har Statsforvalteren planlagt å delta på regionale og lokale fagmøter o.l. for å informere om miljøtiltak.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Beskriv kort hvordan de ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) er blitt innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov.	RMP: Vi har med bakgrunn i helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden økt satsene for tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten vesentlig samt nedlegging/hedfelling av husdyrgjødsel og tilskudd til drift av seter
Vurder kort om prioriteringene har gitt ønsket effekt og resultat (bidratt til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og redusert forurensningen).	Vi har fått økt oppslutning om tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten og stor økning i tilskudd til miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel.
Beskriv kort de største utfordringene i fylket på miljøområdet de kommende år.	Den største utfordringen blir å få stort nok areal liggende i stubb som et viktig bidrag til at vannforekomstene skal oppnå god vannkvalitet. En annen utfordring er å hindre gjengroing og tap av trua natur og verdifulle kulturlandskap.
Hva kan eventuelt kommunal og regional forvaltning gjøre annerledes for å bedre måloppnåelsen/miljøeffekten.	For å bedre måloppnåelsen skal Statsforvalteren vurdere behov for innføring av regionale miljøkrav. Kommunal og regional forvaltning må prøve å nå større bredde av jordbrukere med informasjon om effektive miljøtiltak.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Miljøavtale og klimarådgiving	Sum
16 %	5 %	27 %	26 %	25 %	1 %	1 %	100 %

Innlandet har økt både foreløpige og endelige satser for avrenningstiltakene mye i 2022 for å støtte opp om tiltaksplan for Oslofjorden. Innlandet fikk 18,5 mill. kroner i øremerka midlere til det. Videre har vi økt satsene for drift av seter mye da det er en utfordring å opprettholde seterdrifta når mjølkebruken blir større. Interessen for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel er stadig økende. Økningen innen miljøtema biologisk mangfold skyldes i sin helhet økt interesse for soner for pollinerende insekter, en økning på 105.000 meter i forhold til året før.

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Vi mener å ha gjort RMP-tilskuddene godt kjent ved at ved at vi utarbeider og sender veileder til alle foretak som har søkt produksjonstilskudd året før. Vi orienterer på våre nettsider om foreløpige satser i RMP-tilskuddene og endringer i aktuelle ordninger for mer målretting. Vi oppdaterer også våre nettsider vedr. SMIL, drenering og midler til tiltak i Klima- og miljøprogrammet. Vi har hatt webinar for kommunene om forvaltning av RMP tilskudd og tatt det spesielt opp på regionsamlinger med alle kommunene. Vi har hatt et eget webinar for kommunene om kravet til gjødslingsplan og

avkorting ved manglende/underkjent eller mangelfull gjødslingsplan.

Vi har skrevet om miljøordningene i informasjonsblad som kommunene sender sine brukere og vi har holdt innlegg på fagmøter som kommunene arrangerer for sine brukere. Vi har nå veldig få tilfeller der foretak har oversittet søknadsfristen.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	61,5	63,5	64,9	65,3	67,6

Det har vært en jevn økning i programperioden 2019 til 2022.

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak (RMP, SML, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Se omtale under bærekraft.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Statsforvalteren oppdaterer årlig sin veileder. Sender ut informasjon til søkere på epost og påminnelser før søknadsfrist. Informasjon er også tilgjengelig på nettside.
Hvilke tiltak vil statsforvalteren gjennomføre kommende år for å øke oppslutningen om miljøtiltak i jordbruket?	I forbindelse med ny programperiode skal Statsforvalteren ha en omfattende informasjonsrunde for brukere og kommuner. Kommunen er også oppfordret til å benytte midler fra klima- og miljøprogrammet til infotiltak for å gjøre RMP og andre miljøtiltak bedre kjent.

3.1.1.14 Andre oppdrag

Barnevern

Kompetansestrategien for barnevernet er fulgt opp med samlinger, oppfølgingsmøter, informasjon og dialog. Vi har særlig benyttet barnevernledersamlingene til informasjon og erfaringsutveksling om satsingen og prosjektene. I 2022 har ledelse og styring vært tema i tillegg til faglig temaer.

Læringsnettverk

Nesten alle kommuner har deltatt i nettverk, siden tiltakets start. Noe ulik grad av engasjement og utfall av prosjektene. De beste har hatt styringsgruppe, prosjektleder og målsetting om tiltaksutvikling. Kunne hatt tydeligere retningslinjer fra start.

Dialogmøter har vi benyttet en tilpasset modell, med regionmøter for alle kommuner og dialogmøter med utvalgte tjenester utfra en ROS vurdering. Det har medført informasjon om barnevernsreformen har gått effektivt ut til alle kommuner og nivåer og vi mer effekten er svært god.

Tjenestestøtteprogram, alle unntatt 6 kommuner har deltatt. Tjenester med tid og ressurser til å jobbe mellom samlingene har fått best utbytte. Programmet har utviklet seg til det bedre, og vi erfarer at kommunene tar elementer fra programmet i bruk til utvikling av flere arbeidsområder.

Veiledningsteam løfter en tjenestene der vi ser det er behov for tett oppfølging av ledelse. En tjeneste gikk fra fra rødt på kommunebilde til grønt etter veiledningsteamtiltak.

Voldsforebygging Dette oppdraget har vi løst i samarbeid med RVTS og sett det i sammenheng med oppdraget om tilsyn med kritesenterordningen. Vi har brukt kartlegging, samlinger for kommunene og webinar til kompetanseheving.

Rekruttering av fosterhjem i familie og nettverkBufetat har vært en viktig samarbeidspartner i dette oppdraget, vi har vært involvert i deres prosjekt "familie og nettverk først" og har sørget for informasjon til og erfaringsutveksling for kommunene. De kommunene som har deltatt i prosjektet har økt andelen rekruttering av fosterhjem i familie og nettverk betraktelig.

Arbeide med gjenforening etter omsorgsovertakelse. Vi foretok en kartlegging av dette gjennom telefonintervju med barnevernlederne, og avdekket variasjon i styringen med dette. Det ble samtidig klart at kommunene har fanget opp fokuset på tema og presiseringen i den nye barnevernsloven. Vi vurderer at kommunene har behov for å utvikle tiltak for å styrke "foreldreferdighetene" for foreldre som har mistet omsorgen for barn.

Sosial

Statsforvalteren har deltatt i arbeidet med "etablering av program for forebyggende sosialt arbeid og helhetlig innsats". Arbeidet ble utført etter oppdrag fra AID. Arbeidsgruppen besto av representant fra SFIN, AID, Avdir og KS. Resultatet av arbeidet er lagt frem som rapport med tittelen "forslag til program for forebyggende innsats". Rapporten ble ferdigstilt i april 2022.

CRPD I løpet av de to siste årene har vi tatt i bruk webinar i stort omfang, og på slutten av 2022 startet vi en diskusjon om hvordan vi best mulig kan ivareta intensjonen uten av dette blir for ressurskrevende.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Kommunene har god innsikt i utfordringene til utsatte barn og unge, og vi ser at kommunene er nysgjerrige og jobber med metodikk for å utvikle samordna og helhetlige tjenester. Vi mener at forståelsen om behovet for helhetlige tjenester er godt forankret i politisk og administrativ ledelse i våre kommuner. Vi finansierer flere prosjekter med modellutvikling gjennom skjønnsmidler.

Kvaliteten i tjenestene er varierende, noe vi ser gjennom klagebehandling og tilsyn innenfor både skole, helse, barnevern og sosial. Svak rettsikkerhetsforståelse innenfor en utførende tjeneste, ser ut til å kunne svekke bevisstheten om nødvendig samhandling med andre tjenester.

Vi har god måloppnåelse på å skape interesse for, og motivasjon til å jobbe med modeller og systemer i kommunene. KS har vært en viktig samarbeidspartner og de var tidlig ute i Innlandet med å forberede kommunene for barnevernsreformen. Fire kommuner i Innlandet har vært, og er med i Pilot for programfinansiering. Prosjektet har jobbet med modeller for helhetlige tjenester, erfaringene skal oppsummeres i 2023 og deles mellom kommunene.

Vi gjennomførte i 2019 et tverrfaglig tilsyn på samhandling mellom skole, helse og barnevern etter en hendelse. Vi observerte uklarhet om taushetsplikt, svak innsikt i andre tjenesters ansvar og faglighet, og liten bevissthet om hvordan tjenestene alene og sammen skulle tolke og avdekke risikofaktorer. Både vi og kommune har brukt erfaringer fra dette tilsynet for å belyse behov for og utfordringer med å jobbe tverrfaglig for helhetlige tjenester. Vi har ikke oppdrag pr i dag på tverrfaglige tilsyn med tema samhandling, og kunne tenkt oss at verktøy for tverrfaglig tilsyn kunne utvikles.

Vi arrangerte i 2022 for første gang felles samling for kommunalsjefer for oppvekst, helse og sosialområdet der helhetlige tjenester og «trøbbel i grenseflatene» var tema, i etterkant ser vi at kommuner og regioner har arrangert egne temasamlinger.

Sett i et flerårig perspektiv har bevisstheten økt. Ved å formidle vår erfaring og innsikt har vi skapt økt engasjement og forståelse. Vi er på vei.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Innlandet har i 2022 lagt ned store ressurser på å bistå kommunene gjennom arbeid med ulike satsninger og innsatser, som Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, Bolig for Velferd Innlandet, Pilot for programfinansiering, Leve hele livet, Velferdsteknologi med flere. Her har SF, sammen med kommunene og andre regionale aktører som KS, NAV, kompetansesentrene og fylkeskommunen, arbeidet målrettet for å styrke kommunenes bevissthet om viktigheten av samordning av tjenester for å kunne yte tjenester i henhold til rettsikkerheten. Dette målet har også vært tema i regionale dialogmøter.

Statsforvalterens tilskuddsforvaltning er innrettet slik at tildelinger i ulike tilskuddsordninger ses i sammenheng. Dette understøtter arbeidet i kommunene for å se tiltak og innsatser i sammenheng.

Vi har i året som gikk bidratt til å styrke kommunenes kompetanse på samordning og koordinering av innsatsen for utsatte barn og unge. Statsforvalteren i Innlandet har etablert intern møtestruktur og arenaer for å samordne egen innsats overfor kommunene gjennom regelmessige møter i Utviklingsforum. På alle nivåer i organisasjonen har bevisstheten om samordning og tverrfaglig samarbeid, og er i ferd med å bli en integrert del av kulturen og metodikken. For å styrke dette ytterligere, bør vi øke bevisstheten rundt å bygge relasjonell kompetanse samtidig med å bygge kompetanse for de ulike tjenestene og fagområdenes oppdrag, lovverk og ansvar. Læringspotensialet i tiltak utnyttes ennå ikke fullt ut, og kommunikasjonen internt i organisasjonen kan bedres.

SFIN har høy aktivitet ut mot kommunene for å støtte opp om et samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge. Også i 2022 har embetet gjennomført dialogmøter og regionmøter i alle regioner. En deleffekt av slike møter er å kunne undersøke status og øke kompetanse på området i kommunene.

SFIN har sammen med andre regionale aktører i Velferdsforum videreført arbeid i nettverk som styrker kommunenes samordning om utsatte barn og unge. Pilotkommunene har også i 2022 deltatt i BTI/BTS-nettverk som driftes av KoRus Øst i samarbeid med RVTS Øst, samt embetene i Viken og Innlandet. Tre av pilotkommunene deltar i Bolig for Velferd Innlandet, og som del av dette er de aktive i Nettverk Velferdsrab Innlandet. SFIN kan arbeide mer målrettet med å bygge god systematikk for å sikre en samordnet innsats inn mot kompetansetilbudene på saksbehandlernivå.

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

Vi vurderer at kommunene i Innlandet har god innsikt i sin status for utsatte barn og unge og deres familier. Bevisstheten har økt de siste årene. Statsforvalteren mottar mange henvendelser om dialog, deltakelse og informasjon. Barns medvirkning har vært et viktig tema. Statsforvalterens barne- og unge panel blir brukt aktivt internt hos SF i diskusjon om våre arbeidsområder som berører barn og unge. Eksternt har panelene bidratt til å synliggjøre barn og unges hverdag og opplevelse av tjenester som skal bidra til at alle er inkludert og får gode tjenester. Vi aner en økning i bruken av ungdomsråd i kommunene som et resultat av dette.

Vi vurderer at kompetansen om målgruppa er god, og at kommunene jobber systematisk med innhenting av data om målgruppa i tjenestene. SFIN har ikke spurt kommunene spesifikt om dette, men danner seg inntrykk gjennom dialogen og kontakten med kommunene og ulike tjenester

Vi ser at kommunens behov for kompetanseutvikling på området kan være å styrke oppdager- og handlingskompetansen hos ledere og ansatte i kommunen, jf. Nasjonal faglig retningslinje - Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Helhetlig og effektiv innsats overfor kommunene ivaretas gjennom vår satsing "Bolig for velferd Innlandet" (BfVI). Dette er et partnerskap mellom Husbanken Øst, Innlandet fylkeskommune, Nav Innlandet, Nav Hjelpemiddelsentralen og Statsforvalteren i Innlandet, hvor vi tilbyr samordnet bistand til alle 46 kommuner i Innlandet. Halvparten av kommunene har meldt seg på satsingen, og får dermed tettere oppfølging.

Det ble gjennomført evaluering i deltakerkommunene i 2022. Svarene fra undersøkelsen tilsier at vår samordnede innsats mot kommunene har ført til bedre forankring av boligsosialt arbeid, større oppmerksomhet om boligsosialt og boligpolitisk arbeid, økt dialog mellom kommunen og kommunens innbyggere på området, identifisering og synliggjøring av kommunens utfordringer, synliggjøring av kommunenes mulighetsrom og at vi har bidratt positivt til kommunens boligsosiale strategier.

Kunnskapen i kommunene har økt. De deltar på Husbanken webinarer, digitale kunnskapssamlinger og jevnlig samlinger med kommunenes kontaktpersoner (deltakerkommuner), samt i ulike temanettverk. Husbanken melder at Innlandet er det eneste fylket hvor alle kommuner deltar i nettverk på startlansområdet, noe som igjen vil bidra til økte muligheter for vanskeligstilte barnefamilier til å få egen, eid bolig. Det er også gitt skjønsmidler fra Statsforvalteren til to kommuner til Bolig for velferd, hvor disse tar ekstra ansvar for å dele erfaringer. Vi anser at rettssikkerheten til innbyggerne på det boligsosiale området er økt som følge av fokus på rett saksbehandling på startlån og vedtak ved tildeling av kommunalt disponert bolig. Vi har også bidratt med kunnskapsheving og fokus på tjenester i bolig til utsatte grupper gjennom satsingen.

Vi er nærmere måloppnåelse på det boligsosiale området, og det har vært en positiv utvikling gjennom de siste årene. Siden det er Statsforvalteren som sørger for samordning og har hovedansvar for BfVI, anser vi at mye av den positive utviklingen kan tilskrives arbeidet vi gjør i samarbeid med de øvrige regionale aktører som inngår i samarbeidet.

Vi avslutter med følgende kommentar fra ovenfor nevnte evaluering, som svar på om deltakelse i BfVI oppleves nyttig: "Det har gitt oss trygghet, motivasjon, kompetanseheving og veiledning. Det har vært alfa og omega for fremdriften i arbeidet."

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene.

Vi viser til det vi har skrevet under punkt 3.1.2.2 om vår satsing "Bolig for velferd Innlandet" (BfVI). Vi jobber ut fra strategien "Alle trenger et trygt hjem", samt våre respektive øvrige oppdrag fra våre oppdragsgivere. Gjennom BfVI har vi jevnlig møter med kommunene, hvor alle de 5 regionale aktørene deltar. Dette er effektivt både for oss og kommunene, og gir helhetlig dialog. Vi erkjenner at vi fortsatt kan bli bedre, da vi ikke alltid klarer å samordne alle ulike avdelinger hos de involverte aktører, dette jobber vi med kontinuerlig.

Evalueringen som er nevnt under punkt 3.1.2.2 mener vi viser en årsakssammenheng mellom BfVI's innsats og observerte effekter. Vi har en bred tilnærming, og kommunene bestemmer hvordan de vil bruke oss. Vi har likevel alltid særskilt fokus på de tre målgruppene i strategien og ivaretar dette gjennom kunnskapsheving i webinarer, samt ulike temanettverk, f.eks. for barnefamilier: Velferdsrab- og startlånnettverk, og for bostedsløse: Nettverk Unge med bostedsutfordringer. Vår nyeste deltaker er Nav Hjelpemiddelsentralen, og dermed har vi økt fokus på mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi jobber sammen med kommunene på planområdet for å sørge for at kommunens boligmasse blir tilpasset eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse på sikt, og vi gir informasjon om muligheter på individnivå.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Måloppnåelsen er bedre enn i 2021, men det er fortsatt mye å jobbe med.

Vi samordner de aller fleste av de planlagte tilsynene vi holder i egen regi. Det vil si vi tar hensyn til belastningen på kommunene og forvaltningsrevisjoner.

Vår opplevelse er at det ikke er en positiv utvikling hva gjelder samordning av tilsyn utover våre egne. Vi står på stedet hvil, fordi det fortsatt er utfordrende å få innspill tidlig nok fra våre oppdragsgivere og andre tilsynsmyndigheter, for å samordne belastningen for kommunene og ha en dialog om dette. Bl.a. må oppdrag fra Miljødirektoratet komme tidligere. Arbeidstilsynet og Mattilsynet fikk vi ikke informasjon fra innen fristen 1. desember. Arbeidstilsynet laster heller ikke opp tilsynsrapportene i kalenderen etter endt tilsyn. Dette skaper merarbeid i form av spørsmål fra brukere som etterspør tilsynsrapporter, og utfordrer ambisjonen om at tilsynskalenderen også skal være en base for tilsynsrapporter.

Vi har fokus på at våre tilsyn skal være målrettet og medvirke til læring og forbedring, og vi opplever å være etterspurt som bidragsyter i oppfølging av tilsyn for å endre praksis i tjenestene. Vårt interne tilsynsforum, som består av representanter fra alle enheter som driver med tilsyn og kontrollvirksomhet, har arrangert to eksterne tilsynskonferanser for kommunene i Innlandet og våre egne ansatte, og interne fellessamlinger hvor læring av tilsyn vært på agendaen. Dette er noe vi må arbeide videre med i 2023.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Embetet har et tverrfaglig forum, Tilsynsforum, hvor alle fagområder som utøver tilsyn og kontroller er representert. Dette forumet møtes regelmessig gjennom året, og har fokus på utvikling av våre tilsyn internt i embetet og eksternt med kommunene og andre statlige tilsynsmyndigheter. Nytt i 2022 var at

vi inviterte alle som har tilsyn og kontroller som sine arbeidsoppgaver til et seminar hvor vi diskuterte og reflekterte rundt hvordan vår aktivitet førte til mer læring for tilsynsobjektene. Omtrent 40 personer deltok på dette, og vi mottok gode tilbakemeldinger i etterkant. Vi planlegger en videreføring i 2023.

Vi sender tilsynskalenderen på høring til kommunene i desember/januar, og følger opp de tilbakemeldingene vi får med ønske om flytte eller kansellere tilsyn. I desember 2022 fikk vi tilbakemelding fra tre kommuner, og alle ble fulgt opp sånn at kommunene ble fornøyde. Vi får ingen tilbakemeldinger på at kommunene opplever stor tilsynsbelastning ut over dette. Men det er en frustrasjon over at vi ber dem om innspill på tilsynsbelastningen i desember/januar, mens vi samtidig sier at mange av de statlige tilsynene ikke er lagt inn enda.

Våre eksterne tilsynskonferanser er godt besøkte og likte av kommunene. Vi diskuterer både bruken og utviklingen av tilsynskalenderen og inviterer eksterne foredragsholdere fra akademien til å gi faglig påfyll.

Vi inviterer alltid de andre statlige tilsynsmyndighetene på våre tilsynskonferanser. Ut over det har vi lite kontakt da det ikke har skjedd at vi har måttet diskutere evt. flytting eller kansellering av planlagte tilsyn. En grunn til dette er at tilsynsmyndighetene som har mange tilsyn ikke legger disse inn før fristen 1. desember, men legger de inn underveis i året.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Vi setter av god tid til planlegging og samordning av tilsyn med kommunene, før vi sender tilsynskalenderen ut på høring. Vi har rutiner på å sjekke om kommunene har gjort forvaltningsrevisjoner før vi planlegger våre egne tilsyn. Vi legger også et omfattende ros-arbeid og kommunebildene til grunn for utvelgelsen av tilsynsaktiviteten, sånn at vi benytter ressurser så effektivt som mulig.

I 2023 skal vi ha planer om egne møter med kontrollutvalgssekretariatene i Innlandet for å sikre at de legger inn alle forvaltningsrevisjonene sine i tilsynskalenderen. Vi vet at dette ikke er helt komplett i dag, noe som gjør det utfordrende for oss å ha en fullstendig oversikt over planlagte og fullførte revisjoner i kommunene.

Vi har ikke avlyst eller utsatt tilsynsaktivitet i en kommune på grunn av en forvaltningsrevisjon i 2022.

Tilsynskalenderen er også viktig som en database for tilsynsrapporter, slik at vi slipper å svare ut forespørsler om innsyn i disse. Dette er tidsbesparende. Vi er imidlertid ikke gode nok på dette området, da mange tilsyn fra 2021 og 2022 fortsatt mangler tilsynsrapport i kalenderen, men dette følges aktivt opp i tilsynsforum, og målet er at dette skal bli en innarbeidet rutine når rapporter er ferdigskrevne.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Som tidligere nevnt er dette et sterkt fokusområde for arbeidet i vårt interne tilsynsforum. Både våre eksterne tilsynskonferanser med kommunene, og våre interne fellessamlinger på tvers av alle enheter som driver kontroll og tilsyn, har dette som hovedpoeng. Vår erfaring er imidlertid at det ofte krever god oppfølging i etterkant av tilsynene for å sikre at det faktisk fører til en endring. Også i 2023 vil vi dette være en prioritert oppgave for oss.

Tilsyn brukes som grunnlag for oppfølging av kommuner der vi er bekymret for rettssikkerheten til innbyggerne. Vi opplever at lovforståelse i mange sammenhenger er svak i tjenester og hos ledere og at det foregår lite "treningsarbeid" i de svake tjenestene for å skape innsikt og forståelse.

Det er samtidig viktig å påpeke at oppfølging i etterkant krever ekstra ressurser som vi ikke får prioritert i tilstrekkelig grad, og i henhold til etterspørsel fra kommunene. Vi ser derfor at vi kunne fått mer ut av ressursene vi legger til tilsynsarbeid, dersom vi kunne ha prioritert dette etterarbeidet mer fremfor å nå måltall på antall tilsyn.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Måloppnåelsen er god. Vi ser en positiv utvikling i kommunenes klimaarbeid. Det er i ferd med å bli en integrert del av all tenking og planlegging i kommunen. År for år kommer vi nærmere målet. At utviklingen går i riktig retning, kan tilskrives en kombinasjon av faglig støtte og økonomiske virkemidler. Vi følger opp kommunene gjennom dialog om samfunnsplaner, gjennom konferanser, webinarer og veiledning. Vi har brukt Klimasats og skjønnsmidler målrettet for å understøtte kommunenes innsats. I 2022 ble «Nettverk for klimatilpasning» etablert, et nettverk for kommunene i Innlandet, drevet av oss i samarbeid med NVE, fylkeskommunen og KS.

Den utfordringen vi må jobbe med framover er å stimulere til at alle kommuner har oppdatert planer og handlingsplaner for klima. Her er resultatet for dårlig. Vi ser en positiv effekt av vår samla innsats på området ved at kommunenes planforslag stadig oftere tar hensyn til framtidige klimaendringer når naturfare vurderes i arealplaner. Det er imidlertid fortsatt en vei å gå i å se helhetlig og tverrfaglig på klimautfordringene både hos oss og i kommunene.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Hvordan vi formidler forventninger i SPR til kommunene

Vi vektlegger og etterspør klimahensyn i alle planer etter plan- og bygningsloven, både gjennom oppstart og høringer av planer, samt planfaglige samlinger med kommunene og dialog på regionalt planforum. Vi påpeker spesielt behovet for revidering av energi- og klimaplaner for de kommunene som har utdaterte planer. Vi følger opp kommunenes arbeid med klima- og energiplaner tett, herunder at kommunene vurderer og bruker virkemidler innen alle relevante sektorer. For å sikre jevnlig revisjon av tiltaksdelene for klima og gjennomføring av tiltak har vi i økende grad anbefalt at planer for klimatiltak kobles til kommunenes ordinære styringssystem gjennom kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdel/økonomiplan.

Vi arrangerte i 2022 igjen klimakonferansen «InnSats», med redegjøring for status for klimagassutslipp og tiltak i kommunene. Dette er etablert som en årlig klimakonferanse for kommunene. I 2022 hadde vi i tillegg offentlig-privat samarbeid i omstillingsarbeidet som fagtema på samlingen i samarbeid med bl.a. NHO og der næringsministeren deltok med digitalt innlegg.

Vi prioriterer deltakelse på nettverksmøter for klima i de regionene disse er aktive. Alle regionene i fylket har etablert slike nettverk, men det er stor variasjon i aktiviteten.

Søknader innen klima var blant de prioriterte områdene ved vår tildeling av skjønnsmidler også i 2022. Informasjon om støtteordningen Klimasats har inngått i Statsforvalterens arbeid med å sette fokus på klimahensyn i ulike fagsektorer. Vi har direktekontakt med klimaansvarlige i kommunene, der vi via e-post løpende formidler klimarelevant info, nyheter innen fagrapporter, statistikk, veiledere etc. som kan være til hjelp i kommunenes klimaarbeid.

Statsforvalteren bidro også i 2022 aktivt inn i den pågående prosessen med regional plan for klima, energi og miljø for Innlandet. Vi har fulgt opp klimahensyn i landbrukssektoren, både innen jordbruk og skog, jf. oppdragene fra LMD.

Handlingsdeler til klima- og energiplaner

De fleste kommunene har ikke oppdaterte handlingsplaner innen klimagassiltak. 20 av fylkets 46 kommuner har handlingsdeler som er eldre enn 10 år, og som vi internt har klassifisert som «utdaterte». Det er gjennomgående at mindre kommuner i utkantene, med lite befolkningsgrunnlag, har de eldste energi- og klimaplanene.

Gjennomføringen av klimatiltak varierer sterkt mellom kommunene. I forbindelse med «InnSats 22» utarbeidet vi en rangering på aktivitet i klimaarbeidet i kommunene, basert på følgende indikatorer: antall søknader til Klimasats, søknader om skjønnsmidler og egenrapportering av tiltak fra 2021. 9 av kommunene havnet i det vi definerte som kategori «god», 15 i kategori «dårlig», og resterende i «middels».

42 av 46 kommuner i Innlandet har gjennomført tiltak med støtte fra Klimasats løpet av perioden ordningen har vart. Vi vil bemerke at det er svært positivt at ordningen også er videreført i 2023, da vår erfaring er at ordningen har utløst mange gode klimagassreducerende tiltak i kommuner i Innlandet.

Sammenhengen mellom det Statsforvalteren har gjort, og effekten på kommunenes klimaarbeid

Vår innsats ser ut til å bidra positivt ved at kommunene prioriterer revisjon av planer som omfatter klima og energi, men dette blir erfaringsmessig ofte nedprioritert i praktisk gjennomføring. Vi anbefaler et tydeligere absolutt krav i SPR'en til hyppighet av revisjon av handlingsdeler.

Vi vurderer at vårt arbeid med erfaringsoverføring av gode eksempler på tiltak og omstillingsarbeid til et lavutslippssamfunn, på sikt gir en økende positiv effekt. Vi har tro på å forsterke innsatsen vår med dialog som tilpasses den enkelte kommune og region.

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Klimatilpasning ivaretas gjennom plansystemet og i samfunnsikkerhetskjeden. Forventningene i SPR når det gjelder hensyn til klimaendringer og klimatilpasning formidles til kommunene i alle uttalelser til oppstartsvarsel i plansaker etter plan- og bygningsloven, herunder samfunnsplaner. Dette følges videre opp ved å vurdere innsigelser i arealplan- og reguleringsplaner hvor overvannshåndtering, flom- og skredfare ikke er ivaretatt i ROS-analyser, plankart (hensynssoner) og planbestemmelser. Vi ser en positiv effekt av vår samla innsats på området ved at kommunenes planforslag stadig oftere tar hensyn til framtidige klimaendringer når naturfare vurderes i arealplaner.

3.1.2.5 Andre oppdrag**3.2.1.5.1 Oppfølging etter evaluering av hendelser**

Vi har gjennomført flere interne underveisevalueringer av pandemien, og disse er blitt fulgt opp internt underveis. Vi reviderer nå den interne beredskapsplanen der også funn fra DSB, HDIR og embetenes evaluering blir fulgt opp.

Det ble i 2022 gjennomført en evaluering etter stormen i Valdres i november 2021 som medførte et stort trefall. Denne evalueringen følges opp

forløpende, og har også medført at vi har startet et omfattende kartleggingsarbeid på KIKS i fylket.

3.2.1.5.2 Oppfølgingsplan

Oppfølgingen etter evaluering etter hendelser og øvelser er også innarbeidet i oppfølgingsplanen for vår Fylkes-ROS. Oppfølging av Fylkes-ROS skjer også gjennom Regional plan for samfunnsikkerhet som ferdigstilles i juni 2023. Interne funn følges opp gjennom arbeidet med revidering av beredskapsplanen.

3.2.1.5.5 Sikkerhetspolitisk krise/krig i FylkesROS

FylkesROS fra 2022 har flere scenarier som omhandler konsekvenser av en sikkerhetspolitisk krise/krig. I tillegg er arbeidet med et sikkerhetspolitisk scenario godt i gang og er planlagt å være ferdig i løpet av 2023.

3.2.1.5.6 Prioriteringsordning for drivstofforsyning

Vi har samarbeidet med kommunene og nødetatene og kartlagt volum og hvilke stasjoner som brukes/skal brukes som forespurt fra NFD. Dette var imidlertid kun en oppstart, eller "proof of concept", og det må utvikles en nasjonal mekanisme for prioritet i drivstofforsyningen.

3.2.1.5.9 Den sikkerhetspolitiske situasjonen

Vi har gjennom fjoråret jobbet særskilt med personellsikkerhet og gradert kommunikasjon. Vi har etablert møtearenaer sammen med forsvar og politi på fylkesnivå, og vi har etablert en tett møtetrekvens. Vi trener også på møter via NBN.

Vår mest kritiske infrastruktur - kraftforsyning og ekom - har også fått særskilt fokus gjennom tett oppfølging av prioriteringsarbeidet for kraftforsyning. I dette arbeidet ble det tidlig klart at det er behov for en grundigere gjennomgang av KIKS i fylket, og har startet et omfattende kartleggingsarbeid i samarbeid med relevante aktører for å få en omforent oversikt. En viktig medspiller i dette arbeidet er HV-05, men arbeidet omfatter alle infrastrukturereiere.

Totalforsvaret består av de samme aktørene vi håndterer alle andre kriser og hendelser sammen med. Den økte kontakten, samhandlingen og samordningen vi gjorde under pandemien, har vi fortsatt med det siste året etter Russlands angrep på Ukraina.

Den strukturen for krisehåndtering vi utviklet under pandemien bør videreutvikles og benyttes i all krisehåndtering framover, både nasjonalt, regionalt og internt i det enkelte embete.

Vi har også intensivert arbeidet mot kommunene, spesielt behovet for å ha planer for bortfall av strøm og ekom. Vi har brukt hendelser i Valdres og Østre Toten for å understreke behovet. I tillegg ber vi kommunene informere egen befolkning om oppmøtested for manuell informasjon dersom strøm og ekom blir borte slik at folk kan inkludere informasjonen i sin egenberedskapsplan.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Vi har etter vår vurdering høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling. Utfordringen vår er å ha nok kapasitet, ujevn sakstilgang, sykemeldinger og turnover har betydning for resultatoppnåelsen. Ut fra risikovurderinger har vi vurdert at andre tiltak er bedre egnet for å nå målet. I 2022 har vi ikke nådd målkravene på flere saksfelt, avvikene er imidlertid ikke store totalt sett. Utviklingen går i riktig retning. Vi har hatt høy bevissthet og jobbet med prioriteringen og effektivisering og kommer stadig nærmere måltallene.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

I samsvar med revidert oppdrag fra AID/IMDi i juli 2022, er det gjennomført veiledning rettet mot kommunene. I veiledningen har det vært særlig oppmerksomhet rundt midlertidig kap. 6A i integreringsloven. I forbindelse med økende bosetting, gjennomførte statsforvalteren regionale møter med aktuell målgruppe for samtlige kommuner i fylket på forsommeren. På forespørsel har det i tillegg vært gjennomført stedlige veiledningssamlinger for kommunene i en region. Også løpende veiledning på bakgrunn av henvendelser per telefon eller epost har hatt noe større omfang i 2022.

Felles nasjonalt tilsyn med med differensiering av sluttmaal og norskmål i introduksjonsprogrammet etter integreringsloven er ikke gjennomført i 2022.

De 46 kommunene i Innlandet hadde få bosettinger av personer i målgruppa for introduksjonsprogram i 2021, og en stor andel av disse ble bosatt seint på året. Statsforvalteren vurderte derfor å gjennomføre tilsyn i løpet av høsthalvåret 2022 for å få et størst mulig deltakertall i introduksjonsprogrammet etter ny integreringslov.

Med bakgrunn svært høye ankomstall i perioder fra våren 2022, prioriterte Statsforvalteren kapasitet i beredskaps- og veiledningsarbeid knyttet til dette. I tillegg hadde vi i samme periode en reduksjon i bemanning. Statsforvalteren valgte derfor å ikke gjennomføre det planlagte tilsynet høsten 2022.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 193 byggesaker i 2022 – noe som er omtrent like mange som i 2021. Andel saker behandlet innenfor tolvukersfristen har gått noe ned fra 70 % i 2021 til 62 % i 2022. Statistikken viser en økning i gjennomsnittlig saksbehandlingstid; fra 70 dager i 2021 til 80 dager i 2022. Dette skyldes begrenset med ressurser og en økning i settesaker fra Oslo og Viken. Det har vært en markant økning i settesaker de siste årene: 12 i 2019, 22 i 2020, 31 i 2021 og 45 i 2022. Disse sakene er kompliserte og tidkrevende. Enkelte av dem har også medført omgjøringskrav og rettsaker.

Vi er det embetet som har kortest overskridelse på saker over frist (21 dager). Vi har ambisjoner om å justere inn saksbehandlingen, slik at en større andel av sakene blir behandlet innenfor frist i 2023.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-38 %	62 %	193	119

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 5 av de 13 sakene med utsatt iverksetting innen 6 uker. Vi har ambisjoner om å prioritere denne typen saker i 2023, slik at en større andel behandles innenfor fristen.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-62 %	38 %	13	5

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Kun behandlet én slik sak i år. 100 % måloppnåelse på saksbehandlingstid.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Har ikke hatt noen slike saker i 2022.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket

Gjennom tilsynsvirksomheten vår avdekker vi en rekke brudd på regelverket. Hos enkelte virksomheter har vi ingen funn, men de aller fleste får avvik enten på grunn av brudd på forurensningsloven med forskrifter eller vilkår i tillatelse. Brudd som går igjen er blant annet mangler ved mellomlagring, merking og innlevering av farlig avfall, samt mangelfulle miljørisikovurderinger. Det er også gjentakende at virksomheter som har store tankanlegg har for

dårlig kjennskap til tankforskriften. Det er ellers et klart inntrykk at de fleste blir bedre over tid ved gjentakende tilsyn og at vi gjennom tilsyn bidrar til økt kunnskap om regelverket ute hos virksomhetene.

Vi har gjennomført fem kommunetilsyn på deres myndighet for mindre avløpsrensaneanlegg og avdekket at deres oppfølging av regelverket har betydelige mangler. Det dreier seg særlig om at kommunene mangler nødvendig kapasitet til å følge opp både søknader og særlig tilsyn. Vi mener at kommunetilsyn har potensiale til å gi veldig god effekt, og skulle gjerne hatt større kapasitet til å gjennomføre flere kommunetilsyn, gjerne med fokus på et tema over flere år.

Ved planlegging av tilsynsvirksomheten hvert år tar vi utgangspunkt i tilsynsplanen som genereres i Forurensning, men bruker ellers vår kunnskap om bransjer og virksomheter for å ha størst mulig grad av risikobasert tilsynsvirksomhet. Tidligere år har vi gått en del verkstedtilsyn med fokus på farlig avfall som et ledd i opplæring av nyansatte. Her avdekker vi erfaringsvis mange avvik, men vi har ikke hatt kapasitet til å prioritere denne typen tilsyn i 2022. Det kan også være tidkrevende å følge opp slike tilsyn i etterkant.

Vi bruker aktivt varsling av tvangsmulkt som et virkemiddel og har brukt tvangsmulkt for å sikre at nødvendige tiltak blir gjennomført for å lukke avvik vi har avdekket under tilsyn.

Vår erfaring er at tilsyn generelt er et effektivt og nødvendig virkemiddel for å få flere til å kjenne til og etterleve krav i miljøregelverket. Det er imidlertid krevende å prioritere mellom økt tilsynsvirksomhet og nødvendig konsesjonsbehandling, herunder oppfølging av IED-virksomheter, samt andre sentrale oppgaver på forurensningsområdet.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Utviklingen og måloppnåelsen på området er god. Vi vil jobbe videre med områder som ikke er tilfredsstillende og der risikovurderinger viser at det er fare for svikt.

Statsforvalteren har i 2022 fått på plass et oppdatert system for internkontroll, et avgjørende bidrag til å oppnå en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i landbruket i Innlandet. Innsatsen er planlagt og gjennomført med utgangspunkt i risikovurdering av de enkelte tilskuddsordninger og kommuner. Kontroll, klagebehandling, veiledning, informasjon og faglige seminarer er viktige tiltak for å følge opp risiko.

Etablerte system og rutiner og etterlevelse av disse har vært tema i forvaltningskontrollene. Vi ser svakheter i saksbehandling generelt, og særlig på synliggjøring av vurderinger og begrunnelse for vedtak.

Med bakgrunn i løpende forvaltningsdialog, klagesaksbehandling og kontroller mener vi at kommunene i Innlandet i hovedsak har god praksis for forvaltning av lovverk og tilskuddsordninger på landbruksområdet. Vi mener også at det er viktig at vi fortsetter å ha fokus på risikoområder og følge opp manglende forståelse og avvik. Vi mener vår tette dialog med kommunene har betydning for måloppnåelsen.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Vi utviklet et system for internkontroll av tilskuddsordningene i 2021. I 2022 har vi for de fleste tilskuddsordningene utarbeidet oppdaterte rutinebeskrivelser og foretatt risikovurdering av disse. Vi vurderer at etablert interkontroll etterleves.

Vi har foreløpig ikke utarbeidet rutinebeskrivelse for erstatning etter offentlige pålegg, men innarbeidede rutiner og kontrollpunkter etterleves inntil nytt system blir etablert i Agros.

Da ordninger for kompensasjon ved avviking av hold av pelsdyr mv. etter hvert vil avvikles, er det ikke prioritert å innarbeide ordningen i system for interkontroll. Som del av saksbehandlingen, kontrolleres likevel viktige punkter basert på innarbeidede rutiner og saksbehandlerens erfaring.

Vi erfarer utfordringer med kontroll av foretak i tilknytning til husdyrkonsesjon og vedtak om standardisert erstatning pga. overproduksjon. Dette gjelder særlig kombinert produksjon på svin og dokumentasjon på / beregning av antall avlspurker på ethvert tidspunkt.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	3
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	17
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	1
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	2
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	695314

En sak som er oversendt til Ldir gjelder felles økonomiske interesser/driftsfellesskap for fjørfe i 2019 og 2020. De andre sakene som er behandlet og oversendt gjelder overproduksjon av svin i 2019. I sakene om standardisert erstatning fra 2018 ble kravet om erstatning trukket i ti av elleve saker.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	13
Saker funnet i orden	13
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	
Tilskudd til landbruksvikanvirksomhet	Ja	Ja	
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	
Stimuleringsstilskudd til veterinærdeknning	Ja	Ja	
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	
Erstatning etter offentlige pålegg	Nei	Ja	Avventer nytt system i Agros
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Nei	Ja	Utkast er utarbeidet, hver søknad kontrolleres under behandling. Kompensasjonssøknader (avvikling) behandles av Landbruksdirektoratet, mens Statsforvalteren behandler søknader om kompensasjon til riving og opprydding samt pensjonskompensasjon.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Rutinene ferdigstilt ila året og implementert i saksbehandlingen
Tilskudd til sliidaandeler og tamreinlag			
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag			
Andre ordninger			

I 2022 har enhetene for Skog og trebruk og Jord og mat oppdatert/utarbeidet rutinebeskrivelser og risikovurderinger for alle tilskuddsordninger og øvrige økonomiske ordninger enhetene har ansvar for. Arbeidet er utført gjennom team sammensatt av saksbehandlere for ordningen med bistand fra en oppnevnt internkontrollveileder. For noen av ordningene gjenstår noe bearbeiding, men det foreligger utkast for alle. Dokumentene er lagt inn i Risk Manager.

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

- Statsforvalterens tiltak for å ivareta kontroll med kommunene.

Generell oppfølging av kommunene, her inngår generell informasjon, informasjonsskriv på nett og e-poster til kommunene, møter med kommunene, både digitale og fysiske. I Statsforvalteren sitt arbeid med internkontroll blir det arbeid med dette temaet og en egen rutine for «oppfølging av kommunene» er under arbeid.

- Omfang og resultat av forvaltningskontrollen.

I 2022 har Statsforvalteren gjennomført forvaltningskontroll i 10 kommuner, det utgjør 21,7 % av Innlandets 46 kommuner. Det er fordelt med 6 kommuner på jordbruk og 4 kommuner med skogbruk. I en kommune, Eidskog, var det felles kontroll mellom jordbruk og skogbruk.

Resultat jordbruk:

Vi ser svakheter i saksbehandling generelt, fra forhåndsvarsling til vedtak, og det går særlig på synliggjøring av vurderinger og begrunnelse for vedtak. Dette kommer tydeligst fram i inngripende saker, f.eks avvik og avkorting.

RMP, regionalt miljøtilskudd, framstår som ei ordning som er vanskelig både for søker og saksbehandler. Vår hovedinnsats må ligge på å få riktig resultat, i mindre grad ha fokus på avkorting.

Likebehandling har betydelig fokus i kommunene og det blir ivaretatt. Statsforvalteren i Innlandet har utfordringer med likebehandling mellom kommunene særlig på grunn av endringsperioden for søkere av produksjonstilskudd (PT), 15.-29. mars og oktober. Den åpner for ulik praksis med hensyn på kontakt fra kommunen til PT søkerne.

- Status for kommunens arbeid med internkontroll i produksjonstilskudd omtales spesielt.

Kommunene arbeider individuelt med dette spørsmålet, og flere har uttrykt ønsker om malverk å holde seg til. Arbeidet har fokus i kommunene, og

inntrykket vi får gjennom forvaltningskontrollen er at det blir gjort godt arbeid ved landbrukskontorene.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Landbrukskontoret for Våler og Åsnes kommuner	Skogbruk. Behandling av NMSK-søknader og skogfondsrefusjon. Teams-møte pluss skogbefaring.	Godt resultat til tross for stor oppgaveportefølje. Ett avvik som går på noe for lavt antall risikobaserte kontroller av skogtiltak i 2021. To merknader.	Kommunen har lukket avviket i løpet av 2022.
Eidskog	Skogbruk. Behandling av NMSK-søknader og skogfondsrefusjon. Teams-møte pluss skogbefaring. Teams-møtet og rapportering gjennomført samordnet med kontroll av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket.	Kommunen har en del utfordring med internkontroll ved søknadsbehandling inkl. risikobasert stikkprøvekontroll i felt av søknader fra skogeiere. Totalt tre avvik.	Følges opp av kommune og Statsforvalter vinteren 2023 med frist 1. mars.
Nord-Aurdal	Skogbruk. Behandling av NMSK-søknader og skogfondsrefusjon. Fysisk møte pluss skogbefaring.	Kommunen har en del utfordring med internkontroll ved søknadsbehandling. For lavt antall risikobaserte stikkprøvekontroller av skogtiltak i 2021. Totalt tre avvik.	Følges opp av kommune og Statsforvalter vinteren 2023 med frist 1. april.
Øystre Slidre	Jordbruk, produksjons- og avløserilskudd (PAT), regionalt miljøtilskudd (RMP) og sjukdomsavløsning (SA). Digitalt møte.	4 avvik og 8 merknader. Det er betalt ut for mykje tilskott, urettmessig, for kyr som ikke har kalva siste 15 mnd (PT) og etter § 8 og 12 i RMP forskriften. For dårlig dokumentasjon av grunngeving for vedtak og vurdering av avkorting av vedtak og	Avvika er lukka og kontrollen avslutta.
Vågå og Sel, Vågå er vertskommune.	Jordbruk, produksjons- og avløserilskudd (PAT), regionalt miljøtilskudd (RMP) og sjukdomsavløsning (SA). Digitalt møte.	8 avvik og 11 merknader. Mangelfull dokumentasjon av vurderingar og grunngeving i samband med vedtak og avkorting. Feil i tilknytning til RMP § 6, 8 og 14, både for mykje og for lite utbetaling til søkjar. Krav om legeattest når søkjar mottek AAP. Forhåndsvarsel er mangelfulle.	Frist for å lukke avvik 01.03.2023.
Hamar, Løten og Stange. Stange er vertskommune for Hedmarken Landbrukskontor.	Jordbruk, produksjons- og avløserilskudd (PAT), regionalt miljøtilskudd (RMP) og sjukdomsavløsning (SA). Digitalt møte.	3 avvik og 5 merknader. Dokumentasjon for utplukk til kontroll og begrunnelse av vedtak. Det er betalt ut RMP-tilskudd til to søkere som ikke disponerer arealet i vekstsesongen.	Avvika er lukka og kontrollen avslutta.
Eidskog	Jordbruk SML (Sammen med skog.)	4 merknader og ingen avvik. Informasjon til publikum om ordninga er knapp. Saksbehandling og oppfølging.	Kontrollen er avslutta.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	2	22 %	10	46

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Kontroll av brukertilganger gjennomføres i januar hvert år. Det sendes da en liste over tilganger via epost til alle kommuner. Kommunene gjennomgår og kontrollerer listene og gir tilbakemelding. Det skjer at kommunene ikke gir tilbakemelding når noen har sluttet eller gått over i annen stilling.

Kontroll tilgangen til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Når er kontroll av brukertilganger gjennomført?	Kontroll av brukertilganger gjennomføres i januar hvert år. Det sjekkes også om noen har sluttet når kommunene ber om tilgang til nyansatte.
Hvordan er kontroll gjennomført?	Kontrollen gjennomføres ved at det sendes lister via epost til alle 46 kommunene over tilganger for gjennomgang og kontroll. Disse listene og tilbakemeldingen fra kommunen blir arkivert i Elements. Alle henvendelser om opprettelse av tilganger blir også arkivert der.
Ble det funnet avvik ved kontrollen?	Det skjer at kommunen ikke har gitt beskjed når noen har sluttet eller gått over i annen stilling, disse blir da slettet i forbindelse med den årlige kontrollen eller ved at det blir oppdaget av SF sine ansatte bla. ifb med utsending av fellesmail. Noe fanges også opp ifb med annen kontakt med kommunene.
Er årsak til avvik(ene) undersøkt og fulgt opp?	Årsaken til avvikene vi har hatt er manglende tilbakemelding fra kommunene.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren har kartlagt hvordan kommunene i Innlandet har fulgt opp vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon i § 2 i forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i søknadsåret 2021.

Kartlegginga baserer seg på en gjennomgang av rapporter om vanlig jordbruksproduksjon i saksbehandlingssystemet eStil-PT og en spørreundersøkelse blant kommunene.

Det er store variasjoner mellom kommuner i vurderinger og konklusjoner mht. om vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt. Statsforvalteren mener at noen kommuner gjør gode vurderinger, mens en del kommuner gjør for korte eller mangelfulle vurderinger/begrunnelser. I mange tilfeller er det

bare beskrevet fakta uten at produksjonen er vurdert i forhold til § 2.

Kommunene har i de aller fleste sakene som gjelder foretak med mjølkeproduksjon på ku og geit og foretak med ammegeit som ikke har levert kjeslakt, kommentert i eStil-PT om foretaket driver vanlig jordbruksproduksjon. Det mangler imidlertid vurderinger i eStil-PT av 2/3 av foretakene med sauehold, herav en del tilfeller der det ikke er levert lammeslakt. Mange foretak har fått utbetalt tilskudd til sauer eller ammegeiter uten at det er levert lam eller kje til slakt.

For foretak med mjølkeproduksjon på ku mener Statsforvalteren at kommunens vurdering er god i ca. 60 % av sakene der det er konkludert med at vilkåret i § 2 er oppfylt, mangelfull i ca. 20 % og dårlig/ikke relevant i ca. 20 %. Bare tre søknader ble avslått med hjemmel i § 2 i 2021 fordi kommunen konkluderte med at foretaket ikke drev vanlig mjølkeproduksjon.

Om lag 60 foretak har fått tilskudd til sauer i 2021 uten at de har levert lammeslakt, og i overkant av 50 foretak fikk tilskudd til ammegeit uten at det var registrert leveranse av kjeslakt.

I de tilfellene der kommunen har kommentert kravet til vanlig jordbruksproduksjon hos foretak med sau, mener vi at kommunen har gjort ei god vurdering i ca. 35 % av sakene, ei mangelfull vurdering i ca. 20 % og ei dårlig/ikke relevant vurdering i nesten 50 % av sakene.

Kommunens begrunnelse for å avslå tilskudd til sauer etter § 2 er også for dårlig eller mangler i halvparten av sakene.

I om lag 70 % av sakene der kommunen har kommet til at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon på ammegeit er oppfylt har kommunen gjort ei dårlig/ikke relevant vurdering. Vi vurderer at kommunen har gitt en god begrunnelse for å avslå tilskudd til ammegeit i 2/3 av sakene, mens begrunnelsen er mangelfull i resten.

Statsforvalteren har registrert at bare en kommune har vurdert vanlig jordbruksproduksjon (ved kontrollen i 2021) hos foretak med låge komleveranser i 2020.

Utredninga vil bli brukt som grunnlag for å ta ut kommuner til forvaltningskontroll i 2023. Vi vil også ha fokus på vanlig jordbruksproduksjon, særlig innafør sauehold, ammeku og komproduksjon, i fagseminarer for kommunene.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelsen på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Webinar for kommunene i juni med tema vanlig jordbruksproduksjon og bruk av rapportene i eStil-PT. Gjennomført kartlegging med vanlig jordbruksproduksjon som tema.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	For tidlig å si noe om effekten før rapportene for 2022 er gjennomgått.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Måloppnåelsen er høy. Vi mangler litt på noen få områder, men full måloppnåelse er innenfor rekkevidde på det vi som statsforvalter blir målt på. Risikovurderinger og kommunebilder er med på å gi oss en helhetlig oversikt og legge til rette for målrettet innsats.

Dersom vi går inn i aktivitetene som ligger under de ulike målkravene får vi et helhetlig blikk på hvordan kommunene evner å gi tjenester og ivareta retten til nødvendig tjenester. Her ser vi at kommunene i varierende grad klarer å oppfylle dette. Vi ser at flere kommuner sliter med å få god nok samhandling mellom tjeneste. Dette er et område vi har dialog med kommunene om og må jobbe videre med. Noen kommuner er vurdert på rødt når det gjelder risiko på et eller flere tjenesteområder, disse følger vi opp spesielt.

Kompleksiteten innenfor velferdssektorene og fokus fra media og enkelte aktører påvirker også befolkningens tillit. Fokuset på individuelle rettigheter er økende. Statsforvalteren er opptatt av å bidra til å få frem et balansert bilde av hva befolkningen kan forvente, både gjennom tilsyn- og klagebehandling, informasjonsarbeid og media. Statsforvalteren i Innlandet sin innstilling om "åpen dør og lav terskel" medfører også forholdsvis mange henvendelser og saker, og gir også en sårbarhet for økt saksbehandlingstid. Vi er derfor nødt til prioritere og vektlegge tilsynspolicyen og vurdere på hvilken måte vi kan arbeide med å løse oppdraget mest effektivt og på en måte som totalt sett kan gi økt kvalitet og tillit.

Vi har ikke full måloppnåelse innenfor alle krav på klager og tilsyn, men utfra en risikobasert helhetsvurdering vurderes ikke dette som kritisk. Praksis i arbeid med vedtak innenfor tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede er endret i 2022 som følge av sivilombudets rapport.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Å få til gode samtaler med beboerne som bor på institusjon har vært et satsingsområde for Statsforvalteren i Innlandet over tid, men ikke minst i 2022. Ytterligere to ansatte fullførte Statens helsetilsyns kurs om barnesamtaler i 2022.

Tilsynene våre har i 2022 i liten grad vært preget av pandemien, alle tilsyn ble utført stedlig, herunder for å få direkte kontakt med barna.

I 2022 laget vi ferdig informasjonsfilmer til beboerne på barnevernsinstitusjonene, både en film med generell informasjon og filmer hvor hver tilsynsfører

presenterer seg selv. I filmene informerer vi om tilsyn, hva de kan spørre oss om, og hvordan de kan komme i kontakt med oss. Vi har også trykket opp egne visittkort med bilde av oss og QR-kode med inngang til en egen nettside institusjonsbeboerne. Visittkortene deles ut til beboerne under tilsyn.

Ved meldte tilsyn sender vi et eget varselbrev til beboerne, med informasjon om tilsynsbesøket, hvem som kommer, vår rolle og tema for tilsynet. I tillegg opplyser hvordan vi kan kontaktes, herunder at de kan nå oss på en egen mobiltelefon, også mellom tilsyn. Vi oppfordrer til at institusjonene gjør informasjon kjent, gjerne ved oppslag på veggen, og vi opplever også at beboerne har fått informasjonen når vi etterspør dette under tilsynet.

Vi sørget for å reise på tilsynsbesøk om ettermiddagen og kvelden, da beboerne var hjemme. Det medførte at vi fikk tilbudt de aller fleste en samtale. Vi er også ledende i landet på faktisk gjennomførte tilsynssamtaler med barn.

Så langt det lar seg gjøre ønsker vi å få snakket med beboerne med en gang vi ankommer. Vi oppholder oss ofte i miljøet og introduserer oss selv direkte for beboerne og spør om vi kan få snakke med dem. Erfaringen er at flere beboere da blir med på minst en kort samtale. Mange av de vi har samtale med uttrykker seg godt og tydelig om hvordan de har det. Vi benytter blant annet samtaleteknikker fra kursene, samt tydelig informasjon og avklaringer om rammer, til å oppnå kontakt og fortrolighet

Dersom beboerne ikke er til stede når vi kommer på tilsyn, ber vi de ansatte om å kontakte beboerne for å tilby en samtale med oss per telefon eller digitalt møte i etterkant. I noen tilfeller ringer vi også i etterkant for å nå dem. De fleste beboerne er imidlertid til stede når vi kommer, og de som ikke vil snakke med oss får gitt oss beskjed om dette direkte selv.

Mobiltelefonen som beboerne på institusjoner kan nå oss direkte på, er noe de benytter seg av forholdsvis sjelden, men vi opplever at de ringer når det er nødvendig.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- behandlingsmåte 1 og 2: 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- behandlingsmåte 3 og 4: 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- behandlingsmåte 5: 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Helse:

Saksbehandlingstid for behandlingsmåte 1 er 82% og for metode 2 er resultatet 83%. Dvs. at resultatkravet er oppnådd. Når det gjelder behandlingsmåte 3 så er vårt resultat 87%. Ingen saker er behandlet etter metode 4. Når det gjelder metode 5 så er vårt resultat 65%, dvs. dårligere en kravet.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	2 %	82 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	3 %	83 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	7 %	87 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

SFIN har ikke hatt saker som er behandlet som metode 4 i 2022

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 15 %	65 %

saksbehandling viser seg ta lengre tid enn antatt og 80% innen 6 måneder kan se ut til å være vanskelig å oppnå.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

SFIN har hatt betydelig fokus på arbeidet med tilsynssaker. Vi har etablert gode strukturer for å fange opp og håndtere problemstillinger og risiko for svikt gjennom tilsynsrollen. Vi har også stor oppmerksomhet på at tilsynsressursene må anvendes slik at effekt av tilsyn blir styrket kvalitet i de sosiale tjenestene. Vi har behandlet 18 tilsynssaker. Arbeidet med tilsynssaker utføres i tråd med veileder for tilsynssaker og differensiering mellom de 5 behandlingsmåtene som fremgår av veileder.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	50 %	100 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Sosial:

SFIN har hatt en økning i antall mottatte rettighetsklager. Vi har også økt antall behandlede klager. På landsbasis er andelen klagesaker hos SFIN forholdsmessig høy sett i sammenheng med innbyggertallet i fylket. Vi har styrket oppmerksomheten på saksbehandlingstid i vårt arbeid med rettighetsklager. Vi har god oversikt over restansene og fanger opp klager hvor det er av betydning med rask klagebehandling. Resultatet i 2022 ligger nær 90 prosent målet.

Helse:

Resultatmål for 2022 er oppnådd.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 2 %	88 %
Helse/omsorg	90 %	9 %	99 %

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vårt resultat for 2022 ble 94%. Målet oppfylt.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	4 %	94 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Dispensasjonssøknader som er behandlet innen 3 måneder ligger innenfor kravet på 90%

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

I 2022 har vi behandlet 37 klager etter rettighetsforskriften. 23 av klagen er behandlet innen fristen på en måned, gjennomsnittlig saksbehandlingstid ligger på 1,0. I noen saker har vi måttet innhente tilleggsinformasjon, og det er i hovedsak disse sakene som har gått over fristen. Beboerne fikk helt eller delvis medhold i 19 av klagen. Vi vurderer at dette er en høy medholdsprosent, og har fulgt opp temaet tvangsbruk på tilsyn ved flere av avdelingene. Det har vært en økning i mottatte klager i 2022. Vi mottok og behandlet 12 klager i 2021, men det er fortsatt ikke på samme nivå som i 2020, da vi behandlet 68 klager.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	-22 %	68 %

Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 275 poeng

Vi gjennomførte tilsynsaktivitet i følge våre beregninger tilsvarende 277 poeng, men en oppfølging av en LOT ble ikke godkjent da denne skal føres til 2023.

Aktivetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
275	-6	269

Resultatmål SFIN og SFTL (fra kapittel 3.3.1.3.4.2 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 65 poeng

Målet nesten nådd med 60 poeng.

Aktivetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	-3	62

Resultatmål SFIN (fra kapittel 3.3.1.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 90 poeng

Vi har i 2022 gjennomført egenmeldingstilsyn med temaet "sosiale tjenester til unge". 26 av Nav-kontorene i Innlandet har deltatt i tilsynet. Arbeidet er gjennomført med oppstartsamling, egenvurdering i det enkelte Nav-kontor, fagsamling midtveis i egenvurderingsprosessen og tilpasset oppfølging/veiledning i arbeidet med nødvendig forbedringsarbeid der Nav-kontoret selv konkluderte med lovbrudd. Vi har oppsummert arbeidet i en samlingsrapport. Vi anser at tilnærmingen med egenvurdering kombinert med fagsamlinger, dialog og bistand til forbedringsarbeid har gitt god effekt og bidratt til forbedring i de sosiale tjenestene.

Aktivetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
90	4	94

3.1.3.4 Andre oppdrag

I forbindelse med tilsyn etter nytt FNT med skolemiljø og internkontroll, brukte vi KDDs veileder om kommunelovens internkontrollbestemmelse aktivt i forberedelse av tilsynet, og ved veiledning av kommunene. Før tilsynene hadde vi formøter der vi orienterte tilsynskommunene om tilsynene, og om forståelsen av kommuneloven § 25-1 inn mot tilsynsystema. Vi har brukt samme informasjonsmaterieell i alle tilsyn i 2022. De ulike tilsynsteamene har samarbeidet om forberedelser og diskutert problemstillinger underveis i tilsynene i fellesskap. Vi vurderer at dette sikret at bestemmelsen ble tolket likt i tilsynsvirksomhet på skolemiljøområdet

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Embetet nådde ikke alle målkravene på vergemålsfeltet i 2022. På enkelte saksfelt ble det likevel god måloppnåelse sammenlignet med året før. Manglende måloppnåelse skyldes at embetet arbeidet for å redusere merforbruket fra tidligere år. I tillegg har flere saksbehandlere sluttet og vi har hatt flere langtidssykemeldinger. Arbeidet med FUFINN tok mye tid og ressurser. Det har vært benyttet færre årsverk enn hva et normalt budsjettår skulle tilsi. Vergemålsforvaltningen er etter vår vurdering underfinansiert.

Vi har også dette året lagt vekt på å se nærmere på arbeidsprosesser for å bedre effektiviteten og kvaliteten i saksbehandlingen. Grunnet ressursbruken og prioriteringer har noen saker og oppgaver fått lengere saksbehandlingstid enn ønskelig. SFIN opplever fortsatt god tilgang på verger, men har noen

utfordringer i enkelte distrikter.

Vi opplevde også i 2022 flere feil, mangler og lengre nedetider i saksbehandlingsverktøyet VERA. Dette får stor innvirkning på effektiviteten i saksbehandlingen, og påvirker dermed også saksbehandlingstidene.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Vi oppnådde ikke målkravet på at 80% av vedtakene skulle være fattet innen 70 dager. Dette skyldes ressursituasjonen som ble veldig redusert siste halvår 2022. Videre la vi stor vekt på å ferdigstille FUFINN-gjennomgangen.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
69 %	80 %	-11 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi oppnådde heller ikke målkravet på klagesaksbehandlingen, men hadde en bedring mot slutten av året 2022. Grunnen til manglende måloppnåelse var ressursituasjonen og prioritering av særlig FUFINN-gjennomgangen. .

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
75 %	80 %	-5 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Målkravet ble oppnådd. Vi la stor vekt på å behandle søknader om stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakt så raskt som mulig, og senest innen 30 dager. Søknaden er imidlertid ofte mangelfulle og det kreves veiledning til partene. Vi er fortsatt av den oppfatning at det er behov for økt generell informasjon om ordningen.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
84 %	80 %	4 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

SFIN mottok et uttrekk på 508 vergeregnskap for kontroll. Vi klarte fristen for gjennomgang og kontroll av regnskapene, og fikk gode tilbakemeldinger fra revisor.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi mener at dette totalt sett har bidratt til at vergehavers interesser blir godt ivaretatt. og at måloppnåelsen på dette punktet er god.

Vi søker å kartlegge vergehavers vilje i saksbehandlingen så langt dette er mulig. Det gjennomføres samtaler både med vergehaver og eventuelt pårørende og/eller helsepersonell. Hvis det er mulig, innhenter vi også vergehavers samtykke skriftlig.

I tillegg veileder vi vergene om viktigheten av å ivareta vergehavers selvbestemmelse. Gjennom FUFINN-arbeidet har alle vergene i fylket blitt minnet på viktigheten av å høre vergehaver, samt om å ta de ulike e-læringskurs som er å finne på vergemal.no.

Det nye rammeverket for vergefullmakter, innebærer også ytterligere behov for å kartlegge vergehavers behov og ønsker.

Opplæring av verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført e-læringskurs.

Statsforvalteren oppfordrer nye verger (nærstående, alminnelig og faste verger) om å ta e-læringskurs. Dette gjøres ofte i samtalen vi har med vergen før vergeoppnevningen, og som regel alltid i vedtaksbrevet om oppnevningen av den enkelte verge.

Gjennom FUFINN-gjennomgangen sendte vi ut en orientering til alle vergene med informasjon om e-læringskursene på vergemal.no, sammen med den digitale vergefullmakten. Alle vergene i fylket ble dermed sterkt oppfordret til å ta disse kursene.

I oppfølgingen av nyoppnevnte verger, undersøker vi om vergen har tatt e-læringskurs, herunder introduksjonskurset på vergemal.no. Dersom vergen ikke har tatt e-læringskurs, sender vi ut et brev der vi minner vergen på at han eller hun bør ta disse.

Vi benytter også muligheten til å minne om e-læringskursene i den daglige veiledningen vi har av vergene for eksempel på telefon.

Så langt har det ovennevnte hatt relativt god effekt.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Statsforvalteren har flere roller og vi har ulike virkemidler som vi ser i sammenheng for å bidra til at barnehagemyndighetene, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket.

Kunnskap om tilstanden i sektoren er navet når vi skal vurdere oppfølging og valg av virkemiddel som skal bidra til at barnehagemyndigheten, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket. Vi har de siste årene tatt systematiske grep i hvordan vi følger med på tilstanden i sektoren og til arbeidsprosessene internt når vi skal bruke kunnskapen til å velge virkemidler i oppfølgingen.

Tilsyn er et sentralt virkemiddel som bidrar til formidling og etterlevelse av regelverket. Våre tilsyn er lærende, og vi er tydelige på at vi er opptatt av læringsaspektet når vi gjennomfører tilsyn. På åpningsmøter uttrykker vi at en overordnet hensikt og ønske fra oss er at tilsynene skal være en støtte og at de vi fører tilsyn med skal bli styrket i det videre arbeidet. Tilsyn er et virkemiddel som bidrar til å gjøre regelverket kjent gjennom å øke regelverksforståelsen og regelverksetterlevelsen.

Samtidig underkommunerer vi heller ikke at tilsyn er kontroll der vi skal avdekke og følge opp regelverksbrudd. Hvorvidt et tilsyn kan sies å være lærende beror på hvordan vi legger opp tilsynene, men det handler også om hvordan de som får tilsynet går inn i det. Vi erfarer at de som får tilsyn fra oss ser på det som en mulighet for læring og utvikling fremover.

Når vi behandler en sak som førsteinstans etter oppl. Kap. 9 A eller det er som klageinstans, når vi utfører tilsyn eller gir veiledning, er det sentralt at det vi skriver eller formidler muntlig bidrar til å øke regelverksforståelsen i sektoren. Vi mener at økt regelverksforståelse vil bidra til bedre regelverksetterlevelse.

Vi erfarer god oppslutning rundt våre veiledningsaktiviteter. Det er stor deltakelse når vi arrangerer samlinger, kurs og konferanser. Vi opplever at Statsforvalteren i Innlandet innenfor oppvekstsektoren er faglig etterspurt og vi tilstreber i stor utstrekning å imøtekomme alle henvendelser. Vårt fokus på å ta i bruk digitale verktøy i oppgaveløsningen, mener vi har bidratt positivt til å nå ut til flere. Vi er bevisst på at noe av aktiviteten må skje der vi møtes fysisk og der det å sitte sammen gir en merverdi. Innlandet er et langstrakt og geografisk stort fylke med lange reiseavstander og vi ser at bruk av digitale møteplasser er effektivt for både kommunene og hos oss selv, fysiske møtepunkter er også viktig for å lykkes med god effekt.

Ethvert vedtak som vi fatter, om det er i en klagesak, som førsteinstans i skolemiljøaker eller som tilsynsmyndighet, skal være skrevet i et klart språk som det er lett å lese for mottakeren. Det vi skriver er viktig for å formidle innholdet i regelverket på vårt område. Embetet sin satsning på «klart språk», kollegaveiledning, maler og rutiner er sentrale stikkord.

Vi har et etablert samarbeid i tre-fylket sammen med Vestfold og Telemark og Oslo og Viken. Samarbeidet gir viktige arenaer for å kunne drøfte, nivåere og dra vekslers på hverandres erfaringer og kompetanse.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Det var en overordnet prioritering i 2022 å fortsette utviklingen av arbeidet med det å jobbe systematisk med kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet som grunnlag for vurderingene av oppfølging og valg av virkemiddel. Arbeidet i 2022 bygget videre på den systematikken som vi over år har jobbet med, og som det er vist til i årsrapportene for 2020 og 2021.

Kunnskap om tilstanden i sektoren er på den ene siden all den informasjonen vi mottar løpende eller fanger opp på annen måte. På den andre siden kan kunnskap om tilstanden i sektoren også dreie seg om informasjon som vi mer aktivt identifiserer, henter inn og sammenstiller. I vårt arbeid med kunnskap om tilstanden i sektoren er det gjerne en kombinasjon av de to som vi legger til grunn for vårt arbeid.

Hvordan vi følger med på tilstanden i sektoren

Vi følger med på tilstanden i sektoren gjennom ulike kilder til informasjon og som til sammen gir oss en kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet i fylket. En viktig forutsetning for å sikre et riktig bilde er å ha en god systematikk og felles metodikk i håndteringen av informasjon som vi mottar eller på annen måte blir kjent med via ulike kilder.

Viktig informasjon for vår kunnskap om tilstanden i sektoren er den vi får gjennom å behandle klagesaker og håndhevings saker etter opplæringsloven kapittel 9 A. Her vil både antall saker, innhold og resultatet etter vår behandling gi oss relevant informasjon som vi trekker inn i det samlede kunnskapsgrunnlaget.

Alle ansatte på enheten er sentrale i arbeidet med å systematisere kunnskap om tilstanden i sektor. Et viktig redskap er vårt henvendelsesskjema der vi registrerer henvendelser og meldinger. Skjemaet ble implementert i fjor og er omtalt i årsrapporten for 2021, men kort fortalt bruker vi det til å systematisere informasjon som vi mottar. Dette gjør det enklere for oss å følge opp saker som enten indikerer eller avdekker brudd på regelverket. Videre følger vi med på mediebildet i fylket gjennom at vi daglig gjennomgår embetets nyhetssjekk og fanger opp medieomtale på vårt fagområde.

Statistikk er informasjon som sammen med annen tilgjengelig informasjon bidrar til å gi oss kunnskap om tilstanden. Samtidig er ikke statistikk en kilde til informasjon som nødvendigvis sier noe om tilstanden på rettsikkerhetsområdet som sådan. På barnehageområdet er informasjon fra BASIL viktig for å danne oss et oppdatert totalbilde av sektor mens på skoleområdet gir informasjon fra f.eks. GSI oss den samme støtten. Resultatene fra elevundersøkelsen er også en viktig kilde til informasjon på skoleområdet. Vi har i enkelte tilfeller også sett til kommunenes egne tilstandsrapporter. Ved bruk av statistikk og tall er det helt sentralt at den ses i sammenheng med den kvalitative informasjonen som vi har.

Videre ser vi til gjennomførte forvaltningsrevisjoner innenfor vårt område. Her vil det være relevant å både se på hvilke temaer revisjonen har undersøkt og på de anbefalingene som de har kommet med.

Vi mottar en rekke spørsmål og henvendelser fra sektoren og andre gjennom året og disse henvendelsene gir oss også informasjon.

For å følge med på tilstanden i sektoren innenfor barnehageområdet ble kommunene i fylket i 2022 vurdert ut fra de samme parameterne. Det ble sett til pedagognorm og bemanningsnorm, om barnehagemyndigheten hadde gjennomført tilsyn og om kommunen hadde barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen. Videre ble det sett på antallet timer i kommunen til spesialpedagogisk hjelp og timer til assistent. Deretter ble det sett til klagesaker, henvendelser/ meldinger som vi hadde mottatt. I tillegg ble det gjort en skjønnsmessig vurdering der vår kjennskap til kommunene, utover det vi hadde av skriftlig informasjon, ble vurdert. Temaer som pekte seg ut var spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging samt barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn.

Et annet tema som aktualiserte seg i 2022 var opplæringsloven kapittel 9 A. Vi gjennomgikk alle kommunene. Vi undersøkte om kommunene hadde skolemiljø saker og om det har vært gjennomført forvaltningsrevisjoner på teamet. Videre om vi hadde mottatt henvendelser og meldinger og eventuelle saker i media. Videre så vi på noen nøkkelindikatorer fra elevundersøkelsen for et utvalg år der vi også så på hvordan tallene har utviklet seg over noe tid. I tillegg ble det sett til hvilke kommuner som enten har deltatt eller som nå deltar i ulike satsninger/ ordninger. (IBSM-samlingsbasert, Læringsmiljøprosjektet, Oppfølgingsordningen).

Et annet tema på skoleområdet var spesialundervisning. Også her så vi på kommunene og der vi så etter den samme informasjonen. Her så vi til klagesaker, henvendelser og meldinger som vi hadde mottatt på dette teamet. Vi så også på om det var gjennomført forvaltningsrevisjoner med spesialundervisning som tema. Videre så vi på statistikk innenfor utvalgte indikatorer. (andel elever med spesialundervisning, omfang, organisering, og andelen av totaltimetallet til spesialundervisning).

Hvordan vi bruker kunnskapen til å velge mellom veiledning og tilsyn

En klar hovedregel er at alle henvendelser og meldinger skal følges opp, uavhengig av om de gjelder barnehage eller skole. Dette skjer ved at vi veileder den eller de som har henvendt seg til oss. Videre kan vi rette en henvendelse til for eksempel kommunen der vi kan gi veiledning og ev. spørre om hvordan kommunen følger opp. Vi veileder også om mulighetene til å klage eller om å melde skolemiljø sak der dette er aktuelt.

I noen tilfeller starter vår oppfølging med at vi henvender oss til kommunen dersom vi vurderer det som nødvendig og hvor vi ber om informasjon jf. kommuneloven kapittel 30.

På barnehageområdet har Statsforvalteren myndighet til å føre tilsyn direkte med barnehageeiere i særlige tilfeller. Vi har rutine for å følge opp henvendelser og meldinger som vi mottar og som må vurderes i lys av vår oppgave som tilsynsmyndighet i disse tilfellene.

I tillegg til den oppfølgingen som skjer mer umiddelbart, så vil informasjonen og kunnskapen vi har om tilstanden i sektoren legges til grunn når vi setter opp vår tilsynsplan og plan for veiledning/ kommunedialog. Videre er kunnskapen om tilstanden i sektor grunnlaget for hvilke kommuner vi har tettere dialog med. Kunnskapen om tilstanden i sektoren er også retningsgivende for hva vi må sette på dagsorden når vi planlegger våre veiledningsaktiviteter ut mot sektoren.

Når det gjelder virkemidlet tilsyn er det hovedsakelig et verktøy for oppfølging som er planlagt og i mindre grad hendelsesbasert og umiddelbart. Tilsynsplanen er noe vi jobber med året før tilsynene gjennomføres og som legges inn i den nasjonale tilsynskalenderen.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Når statsforvalteren vurderer at det er risiko på skolemiljøområdet, skal tilsynsopplegget for FNT 2022 benyttes

Der det er identifisert risiko på skolemiljøområdet har FNT for 2022-2025 blitt benyttet. Dette tilsynet er i år gjennomført i følgende kommuner: Stor-Elvdal, Løten, Nord-Aurdal og Nordre Land.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport	Kommune S:2000 I 20000 I
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Digitale intervju	19	Endelig rapport	17	26.04.2022	M
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Digitale intervju	19	Endelig rapport	25	26.04.2022	L
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Digitale intervju	7	Endelig rapport	9	10.06.2022	M
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Digitale intervju	6	Endelig rapport	6	14.11.2022	M
Barnehage	Elverum		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Digitale intervju	37	Endelig rapport	13	22. juni 2022	S
Barnehage	Gran		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging	Digitale intervju	17	Endelig rapport	9	16. november 2022	M
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver	Skriftlig	17	Endelig rapport	12	11.05.2022	S
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver	Skriftlig	17	Endelig rapport	11	11.05.2022	M
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver	Skriftlig	17	Endelig rapport	13	11.05.2022	S
Barnehage	Stange		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging	Digitale intervju	17	Endelig rapport	3	23.11.22	S
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Tilsynsbesøk	37	Endelig rapport	17	22.06.2022	S

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?		

Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Godkjenning av barnehager - Før søknad		Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Godkjenning av barnehager - Før søknad		Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Godkjenning av barnehager - Før søknad		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?	
Opplæring	Løten	Østvang skole og Løten ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	

Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?		
Barnehage	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?		
Opplæring	Stor-Elvdal	Koppang skole, Sollia skole og Stor-Elvdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?		
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?		
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?		
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?		
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?		

Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?	
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltakspikten og kravet om å lage en skriftlig plan?	
Opplæring	Nord-Aurdal	Nord-Aurdal barneskole og Nord-Aurdal ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltakspikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Nordre Land	Dokka barne- og ungdomsskole og Torpa barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll		Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får barnet anledning til å gi uttrykk for sin mening når PPT utarbeider sakkyndig vurdering?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Legger PPT stor vekt på barnets og foreldrenes syn i sin tilråding om spesialpedagogisk hjelp?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Opplyser PPT saken så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger så snart som mulig?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Gjør PPT rede for og tar stilling til realistiske mål for barnets utvikling og læring?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Tar PPT stilling til hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Gjør PPT rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Henviser kommunen barnet til PPT så fort foreldrene ber om det?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før kommunen fatter vedtak?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Opplyser kommunen saken tilstrekkelig før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?
Barnehage	Elverum		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Følger kommunen opp at årsrapporten blir sendt til foreldrene?
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Undersøker kommunen om barn med nedsatt funksjonsevne har rett til individuell tilrettelegging?
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Gis foreldre mulighet til å uttale seg?
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Er saken tilstrekkelig opplyst for å kunne ta stilling til om et barn har nedsatt funksjonsevne, og om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?

Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Tar kommunen i vedtaket stiling til om barnet har nedsatt funksjonsevne og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?	
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Tar kommunen i vedtaket stiling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse for hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Gran		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		Tar kommunen stiling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Melder skolen opp alle elevene på det aktuelle trinnet i PAS?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Er skolens avgjørelser om fritak fra nasjonale prøver gjort skriftlig, og har skolen registrert riktig antall elever og prøver som fritatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Fritar skolen bare elever som har vedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Foretar skolen en vurdering av hvorvidt prøvene vil ha mye å si for opplæringen til eleven, og fritar skolen bare elever der det er klart at prøvene ikke vil ha mye å si for opplæringen?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Sender skolen forhåndsvarsel til foresatte som ikke ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, før det fattes vedtak om fritak fra prøver, og inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og det faktiske grunnlaget?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak om fritak initiert av skolen en begrunnelse hvor det vises til: a) Hjemmele for enkeltvedtaket b) Faktiske forhold som er lagt til grunn c) Hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak informasjon om retten etter FM. § 18, jf. § 19 til å se sakens dokumenter?	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Informerer skolen eleven eller foresatte om foresatte og eleven sin rett til å bestemme at eleven skal ta prøvene selv om det er gitt fritak	
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Har elever som ikke var til stede på prøvedagen fått mulighet til å gjennomføre prøvene på et annet tidspunkt, og registrerer skolen riktig antall elever som ikke har deltatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Gjøvik	Kopperud skole, Bjørnsveen ungdomsskole, Biri ungdomsskole og Gjøvik skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Registrerer skolen resultatene for alle elever som ikke er fritatt eller fraværende?	
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Melder skolen opp alle elevene på det aktuelle trinnet i PAS?	
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Er skolens avgjørelser om fritak fra nasjonale prøver gjort skriftlig, og har skolen registrert riktig antall elever og prøver som fritatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Fritar skolen bare elever som har vedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring?	
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Foretar skolen en vurdering av hvorvidt prøvene vil ha mye å si for opplæringen til eleven, og fritar skolen bare elever der det er klart at prøvene ikke vil ha mye å si for opplæringen?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir

Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Sender skolen forhåndsvarsel til foresatte som ikke ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, før det fattes vedtak om fritak fra prøver, og inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og det faktiske grunnlaget?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak om fritak initiert av skolen en begrunnelse hvor det vises til: a) Hjemmelen for enkeltvedtaket b) Faktiske forhold som er lagt til grunn c) Hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn?	
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Informerer skolen eleven eller foresatte om foresatte og eleven sin rett til å bestemme at eleven skal ta prøvene selv om det er gitt fritak?	
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Har elever som ikke var til stede på prøvedagen fått mulighet til å gjennomføre prøvene på et annet tidspunkt, og registrerer skolen riktig antall elever som ikke har deltatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Kongsvinger	Kongsvinger ungdomsskole, Vennersberg skole, Roverud skole og Marikollen skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Registrerer skolen resultatene for alle elever som ikke er fritatt eller fraværende?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Melder skolen opp alle elevene på det aktuelle trinnet i PAS?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Er skolens avgjørelser om fritak fra nasjonale prøver gjort skriftlig, og har skolen registrert riktig antall elever og prøver som fritatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Fritar skolen bare elever som har vedtak om spesialundervisning eller særskilt språkopplæring?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Foretar skolen en vurdering av hvorvidt prøvene vil ha mye å si for opplæringen til eleven, og fritar skolen bare elever der det er klart at prøvene ikke vil ha mye å si for opplæringen?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Sender skolen forhåndsvarsel til foresatte som ikke ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, før det fattes vedtak om fritak fra prøver, og inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og det faktiske grunnlaget?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak om fritak initiert av skolen en begrunnelse hvor det vises til: a) Hjemmelen for enkeltvedtaket b) Faktiske forhold som er lagt til grunn c) Hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Inneholder enkeltvedtak informasjon om retten etter fvl. § 18, jf. § 19 til å se sakens dokumenter?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Informerer skolen eleven eller foresatte om foresatte og eleven sin rett til å bestemme at eleven skal ta prøvene selv om det er gitt fritak?	
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Har elever som ikke var til stede på prøvedagen fått mulighet til å gjennomføre prøvene på et annet tidspunkt, og registrerer skolen riktig antall elever som ikke har deltatt i PAS?	Sammenstilling av to kontrollspørsmål fra kontrollskjema fra Udir
Opplæring	Hamar	Børstad ungdomsskole, Ingeberg skole og Ridabu skole	Egeninitiert tilsyn	Nasjonale prøver		Registrerer skolen resultatene for alle elever som ikke er fritatt eller fraværende?	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Barnet får anledning til å gi uttrykk for sin mening når PPT utarbeider sakkyndig vurdering	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT legger stor vekt på barnets og foreldrenes syn i tilrådingen om spesialpedagogisk hjelp	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT opplyser saken så godt som mulig før de utarbeider sakkyndige vurderinger	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT utarbeider sakkyndig vurdering så snart som mulig	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT gjør rede for og tar stilling til realistiske mål for barnets utvikling og læring	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT gjør rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage	

Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT gjør rede for hvilket omfang av spesialpedagogisk hjelp som er nødvendig, og gjøre rede for og ta stilling til hvilken kompetanse de som gir hjelpen bør ha	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		PPT tar stilling til barnets beste når det utarbeides sakkyndige vurderinger	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Sørge for at foreldrene får uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp.	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Innhente samtykke fra foreldrene før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Saken er tilstrekkelig opplyst før den fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Vedtak om spesialpedagogisk hjelp inneholder informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare.	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Vedtak om spesialpedagogisk hjelp inneholder informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Vedtak om spesialpedagogisk hjelp inneholder informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Det tas stilling til hva som er barnets beste når det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp	
Barnehage	Lillehammer		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		De igangsetter den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsettes	
Barnehage	Stange		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		- den tar stilling til om barnet har en nedsatt funksjonsevne, og om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Barnehage	Stange		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		- den sørger for at vedtak om avslag inneholder en begrunnelse for hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging	
Barnehage	Stange		Egeninitiert tilsyn	Individuell tilrettelegging		- den tar stilling til hva som er barnets beste når den fattes vedtak om tilrettelegging	

Tilsyn er innrettet etter avdekket risiko (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilsyn skal i økt grad innrettes med de temaer og i det omfang som er nødvendig basert på den risikoen som er avdekket

Vi har benyttet tilsyn som virkemiddel rettet mot temaer der våre vurderinger av tilstand i sektoren har pekt mot høy sannsynlighet for brudd på regelverket og der mulige brudd på regelverket vil ha store konsekvenser for barn og unge. Det må ses i sammenheng med det vi rapporterte om under punkt 3.3.3.1.1.1.

Styringssignalene er etter vårt skjønn tydelig på at våre tilsyn i større grad må begrenses mhp. tema fremfor at vi gjennomfører større og mer omfattende tilsyn basert på risikovurderingene. Risikovurderingene ut fra vår kjennskap til tilstanden i sektoren er her helt sentralt.

Vi vurderer alltid med utgangspunkt i risikovurderingene temaene og omfanget av de enkelte tilsynene som vi setter opp i vår tilsynsplan som grunnlag for det vi registrer i den nasjonale tilsynskalenderen. Parallelt har vi nå i større grad oppmerksomhet rettet mot at vi ut fra tilsynsmetoden må foreta mer løpende vurderinger av risikoen underveis i tilsynet.

I 2022 gjennomførte vi fire tilsyn innenfor området barnehage, mens det innenfor opplæring ble gjennomført sju tilsyn. På barnehage var utgangspunktet ut fra kunnskapen om tilstanden i sektoren og våre risikovurderinger at vi skulle utføre tilsyn med to temaer: spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging. Etter en nærmere risikovurdering var vår vurdering at det for to av kommunene var størst risiko forbundet med barnehageloven § 37 om individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet mens det for de to andre kommunen ble vurdert størst risiko knyttet til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31. Omfang for de fire tilsynene ble kuttet slik at de ble innrettet mot de temaene der vi hadde avdekket størst risiko.

På området opplæring ble det i 2022 gjennomført fire tilsyn der teamet fra skolemiljø og internkontroll. Omfanget ble i to av tilsynene avgrenset når det gjaldt antallet deltemaer/ kontrollspørsmål. Tilsyn er ressurskrevende for både oss og for kommunene. Som det er vist til under punkt 3.3.3.1.3.3 i rapporteringen, har vi hatt økt saksbehandlingstid på skolemiljøsakene i 2022. Vi ble derfor nødt til å se nærmere på våre prioriteringer knyttet til de ulike oppgavene på skolemiljøområdet. Det var vår vurdering at de fire tilsynene på skolemiljøet måtte prioriteres, men at vi etter en konkret risikovurdering der vi også tok hensyn til våre ressurser og prioriteringer, innrettet tilsynene på de temaene og i det omfang der vi anså at risikoen var størst. I to av tilsynene ble det ført tilsyn med alle tre deltemaene mens det i de to øvrige ble avgrenset. I det ene tilsynet ble det gjennomført tilsyn med deltemaet om plikten til å varsle mens det i det andre tilsynet ble utført tilsyn med deltemaet om plikten til å sette inn tiltak.

Vi utførte også tre tilsyn med nasjonale prøver i 2022 og vi la til grunn tilsynsmaterialet (kontrollskjemaet, rettslig grunnlag) utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Temaet nasjonale prøver er et viktig grunnlag for tilpasset opplæring og i arbeidet med grunnleggende ferdigheter. Vi så gjennom registreringer i PAS at det var flere kommuner som manglet registreringene når det gjaldt "venter på skåring" og "manglende besvarelse". Dette sammenstilt med henvendelser med spørsmål rundt hvem som kan få fritak fra nasjonale prøver tydet på at det var mangler ved kommunenes oppfyllelse av forskrift til opplæringslova § 2-5 og usikkerhet rundt etterlevelsen av forskrift til opplæringslova § 2-8. Vi vurderte ut fra denne informasjonen at det var risiko knyttet til dette temaet og gjennom at vi avdekket lovbrudd i 70,5% av kontrollspørsmålene så ble vurderingen bekreftet.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Oppfyllelsen av rettighetene til et trygt og godt skolemiljø krever en tverrfaglig og flerfaglig tilnærming. SFIN har også i 2022 prioritert virkemidler som øker kompetansen hos skolene og skoleeierne om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi er opptatt av at virkemidlene skal videreføre den retningen som er påbegynt i tidligere år, og at de ulike tiltakene skal trekke i samme retning og til sammen gi skoleeiere og skoleledere god kompetanse. SFIN gir mye veiledning til skoleeier og skolene i enkeltvedtakene i håndhevingsordningen. Dette er viktig fordi vedtakene skal føre til læring utover den enkelte saken. I tillegg til behandling av enkeltsaker, har vi prioritert tilsyn med nytt FNT (skolemiljø og internkontroll). Gjennom tilsynene har vi også veiledet skolene og skoleeierne.

I 2022 har vi jobbet forebyggende gjennom veiledning til enkeltskoler/kommuner, informasjonsfilmer, oppdatering av hjemmesiden vår, kurs og foredrag. I valg av form og tematikk har vi tatt utgangspunkt i de erfaringene vi har gjennom saker i håndhevingsordningen, henvendelser og tilsyn. De statlige satsningene som Inkluderende barnehage- og skolemiljø og Læringsmiljøprosjektet er også virkemidler som gir skoleeiere og skoleledere kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at disse grepene på sikt kan bidra til å nå målet om bedre etterlevelse av aktivitetsplikten hos skolene og skoleeierne.

Lav terskel og åpen dør

I enkeltsaker om skolemiljø er vår erfaring at det er viktig at vi er tilgjengelige for skoleeiere og rektorer, spesielt i fasen der skolen skal gjennomføre vedtatte tiltak og det er behov for veiledning. Derfor har vi prioritert å være tilgjengelige med rask responstid både på telefon og e-post. Dette, i kombinasjon med oppdatert informasjon på nettsidene våre, vurderer vi som tiltak som på både kort og lang sikt bidrar til økt kompetanse i skolesektoren i Innlandet.

Vi registrerer en økt aktivitet på vår temaside Trygt og godt skolemiljø. Vi ser at publisering av nyhetssaker gir raskt økt aktivitet, både på hovedsiden for barnehage og opplæring, og for temaside. Analyser viser at et gjennomsnittlig besøk på våre sider er dobbelt så lange som for resten av embetets nettsider. Vi antar at oppdatert informasjon og publisering av relevante nyhetssaker er en god måte å treffe målgruppene på.

Informasjonsfilmer

For å bidra til refleksjon og støtte til skolens arbeid med å øke kompetansen om hva som gir et trygt og godt skolemiljø, utarbeidet vi våren 2022 to informasjonsfilmer med temaet barnets beste. I episodene deler Inger Bergkastet fra HINN og to rektorer fra Innlandet sine erfaringer fra skolehverdagen i samtale med Statsforvalteren. Episodene ble lansert ved skolestart høsten 2022.

Episode en hadde temaet «verdier og relasjoner», og er vist 675 ganger. I episode to var temaet «vurdering i praksis», og denne har hatt 470 visninger. I tillegg til å publisere episodene på Statsforvalteren sin Youtube-kanal, ble filmene også sendt til alle skoleeierne og rektorene i Innlandet. Regionale medier i Innlandet fanget opp og viste interesse for filmene ved skolestart høsten 2022. Statsforvalteren mener at episodene har nådd mange i målgruppene, og vi vurderer at en slik form for formidling er en god måte å nå ut med informasjon til aktuelle målgrupper. Episodene finnes her: <https://www.statsforvalteren.no/nb/innlandet/barnehage-og-opplaring/en-trygg-skoledag-uten-mobbing/samtaler-om-tema-barnets-beste/>

Veiledningsgrupper Se eleven innenfra

Vi har sett i arbeidet med 9 A-saker at det har vært behov i kommunene for kompetanseløft i relasjonsarbeid i skolene.

Gode relasjoner til ansatte og andre elever er viktig for elevenes trygghet, trivsel og læring. Vi tilbød derfor i 2021 alle kommuner i Innlandet deltakelse på et kurs der relasjonsarbeid i skolen er tema, og der de blir kjent med verktøy for å jobbe med dette i praksis. Dette kurset heter Se eleven innenfra (SEI). 36 av 46 kommuner i Innlandet deltok.

For at kurset skulle få størst mulig virkning ut i sektor, vurderte vi at de deltakende kommunene ville ha nytte av veiledningsøkter i løpet av 2022. Dette var for å kunne diskutere relevante problemstillinger og holde oppe motivasjonen for å gjennomføre kursvirksomhet ute i egne kommuner. Det å være kursleder i SEI krever at man underveis må ta en rekke valg, både når det gjelder praktisk gjennomføring og håndtering av det som skjer i gruppene. 39 deltakere fra 21 kommuner meldte seg på veiledningsøktene. Disse ble gjennomført i økter på 2 timer, 3 ganger spredt utover året. Deltakerne ble delt i to grupper, slik at det skulle bli passe gruppestørrelser for å kunne diskutere, men samtidig gi rom for at alle deltakerne skulle kunne ta opp egne problemstillinger.

Tilbakemeldingene fra kursdeltakerne var veldig positive. Det var ulikt hvor langt kommunene hadde kommet i kursing av egne ansatte, og effekten av veiledningsøktene varierte ut fra dette. De som hadde kommet lengst i å holde egne kurs, hadde nytte ved å kunne få veiledning på spørsmål og dilemmaer de hadde erfart. De kommunene som ikke hadde kommet så langt, hadde nytte av øktene ved erfaringsdeling fra de som hadde kommet lenger, og i økt motivasjon for å fortsette arbeidet i sine kommuner. De kommunene som hadde kommet lengst, fortalte suksesshistorier fra hvordan de hadde kommet i en annen posisjon til å jobbe med elever enn de hadde vært i tidligere.

Deltakerne fortalte om stor motivasjon til å fortsette arbeidet med relasjonskompetanse og til å bruke verktøyene de hadde lært. De rapporterte om at det var en fordel å ha fått et felles språk for relasjonsarbeid, og at arbeidet bidro til å skape en VI-følelse i kollegiet.

Fordypningsdag Se eleven innenfra

I tillegg til veiledningsøkter, ble alle deltakerne som hadde deltatt på SEI-kurs i 2021, også invitert til en fordypningsdag i 2022. Dette var et tilbud til de som ikke hadde deltatt på de mer omfattende veiledningsøktene, men også til de som allerede hadde hatt veiledning, med utdyping i noen av temaene fra kurset. Deltakerne ga tilbakemelding om at de opplevde fordypningsdagen som svært nyttig.

Vi forventer at SEI-kurset gir en effekt både på kort og lang sikt ut fra den metodiske tilnærmingen i kurset. Deltakerne som var godt i gang med egne kurs, rapporterer som nevnt om positive erfaringer og resultater. Vi forventer at effekten av kurset skal fortsette å spre seg etter hvert som flere av deltakerne jobber med egne kurs ute i kommunene.

Fagdag Hedvig Montgomery

Ett av tiltakene for å bidra til at alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø, var å arrangere en fagdag med Hedvig Montgomery hvor temaet var relasjonsarbeid med barn og unge på ulike utviklingsstadier. Målgruppen var alle som jobber med barn i barnehage, på barneskolen, elever i ungdomsskolen og på videregående skole. Fagdagen bestod av to foredrag. Det første foredraget hadde tittelen "Livsmestring og barnets utvikling" og handlet om barnehagebarn og elever på småtrinnet. Det andre foredraget hadde tittelen "Voksne for ungdommer" og handlet om elever på mellomtrinnet, ungdomsskolen og videregående skole.

Fagdagen ble arrangert i form av en kombinasjon med fysisk og digital deltakelse. Vi fikk gode tilbakemeldinger fra deltagerne. Vi har også fått flere henvendelser med spørsmål om foredraget kunne vises på blant annet planleggingsdager. Vi mener derfor at fagdagen nådde ut til mange i målgruppen, og at det har hatt positiv effekt når det gjelder å øke kunnskapen om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Inkluderende barnehage- og skolemiljø, samlingsbasert tilbud og Læringsmiljøprosjektet:

Statsforvalteren har jobbet aktivt med å rekruttere deltakere i satsingen Inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBSM), både det samlingsbaserte og læringsmiljøprosjektet. Vi har hatt god deltakelse fra kommunene i Innlandet. Deltakerne jobber med å utvikle trygge og gode barnehage- og skolemiljø.

I Læringsmiljøprosjektet (LMP) har vi hatt deltakere i pulje 2, 3, 4, 5 og 6. I pulje 5, som avsluttet i juni 2022, deltok 2 kommuner hvorav én kommune hadde med én skole (1- 10) og én kommune hadde med tre skoler (én 8-10 og to 1-7) og to barnehager. I pulje 6 med oppstart i 2022 deltar én kommune med 2 barneskoler og 2 barnehager. Statsforvalteren deltar i styringsgruppemøter i kommunene ved behov eller ønske fra deltakerne. Tilbakemeldingene fra deltakere i LMP er positive og de fremhever at de får mye godt faglig påfyll, og god støtte og veiledning av veilederteamet. Tema er hvordan man kan fremme og utvikle et trygt og godt barnehage- og skolemiljø og hvordan man kan forebygge, avdekke og håndtere mistriivsel og krenkelsler. Regelverkskompetanse, organisasjonsutvikling, ledelse og positive barnehage- og skolekulturer er viktige elementer i dette utviklingsarbeidet.

I det samlingsbaserte tilbudet har vi hatt deltakere i pulje 1, 2, 3 og nå i pulje 5 med 7 kommuner og én friskole. Denne puljen ble avsluttet i desember 2022. Seks av kommunene i puljen har hatt med både barnehager og skoler, mens den siste kommunen kun har hatt med barnehager. Deltakerne har jobbet med trygge og gode barnehage- og skolemiljø, regelverksforståelse, organisasjon og ledelse, og har lært mer om forebygging, avdekking og håndtering av mistriivsel og krenkelsler. Alle har deltatt på Utdanningsdirektoratets samlinger og jobbet med utviklingsarbeid i kommunene og på egne enheter.

Statsforvalteren har i tillegg arrangert en fysisk samling med tema profesjonelle samtaler med barn og unge med ekstern foredragsholder, Anne Ringen Amundsen. Amundsen er spesialist i klinisk pedagogikk/høgskolelektor og har lang og bred erfaring fra sektoren.

Vi har, som i tidligere puljer, etablert nettverk for ressurspersoner fra kommunene. Vi har gjennomført digitale nettverksmøter 1-2 ganger per semester der hovedfokuset har vært status i arbeidet, erfaringsdeling og drøfting av ulike temaer. Tilbakemeldingene fra deltakerne er gjennomgående positive, og flere fremhever at det langsiktige arbeidet bidrar til økt oppmerksomhet på tematikken og økt trivsel og læring i barnehager og skoler. Vi viser ellers til underveisevaluering og sluttevaluering i det samlingsbaserte tilbudet i pulje 5.

Oppsummering

Flere av tiltakene under dette resultatmålet er en del av en mer samlet langsiktig satsning på temaene relasjon, å høre barnet og barnets beste, som er temaer som går igjen som viktige faktorer i 9A-sakene. Vi forsøker å tilby skolene en bred vifte innenfor samme tematikk. Tidligere har temaene vært i fokus i IBSM, og vi har brukt flere forskjellige foredragsholdere og kursholdere innenfor de samme temaene. Vi mener at ulike tiltak og tilnærminger innenfor samme tema bidrar til bedre måloppnåelse på lengre sikt.

Vi vil hevde at god kvalitet i saksbehandlingen, herunder solide vedtak med god veiledning, har virkning hos den enkelte kommunen og skolen. At vi har tilgang til vedtak fra Udir i klagesaker, er også av betydning for utvikling av kompetansen internt.

Hvilken effekt tiltakene har på kort sikt er vanskelig å måle. SFIN har ikke aktivt innhentet informasjon fra skoleeiere om dette, utover informasjonen vi har fra enkelthenvendelser og svar på evalueringsskjema etter samlinger. Der vi har spurt om tilbakemeldinger etter enkelttiltak, har tilbakemeldingene i all hovedsak vært veldig positive.

Vi mener at tiltak må få virke over tid for å kunne gi et klart effektbilde.

Vi mener likevel at det er grunn til å tro at tiltakene i 2022, som er en videreføring av tiltak i tidligere år, har truffet målgruppene godt.

Statsforvalteren i Innlandet har registrert stor interesse for deltakelse på de ulike tiltakene, og vi erfarer at kommuner og skoler ønsker å nyttiggjøre seg våre veiledningstilbud.

SFIN mener det er grunn til å tro at skoler og skoleeiere i Innlandet gjennom våre tiltak har fått en økt bevissthet om aktivitetspliktens betydning og dermed har økt kompetansen om hvordan det skal arbeides med den i kommunen og skolen.

SFIN er fortsatt oppmerksom på tause skoler og kommuner. Dette er skoler og kommuner som i svært liten grad er synlige for oss, både når det gjelder deltakelse i veiledningstiltak og interesse for dialog. Tause kommuner har også sjelden eller aldri innmeldte skolemiljø saker hos Statsforvalteren. Dette gir oss et insitamant til å holde fast ved kompetansetiltak og veiledning gjennom dialog.

Når det gjelder kurs og foredrag, har vi i stor grad valgt å bruke digitale løsninger, eller en kombinasjon av fysisk deltakelse og mulighet for å delta digitalt. Innlandet er et stort fylke, og vi vurderer at vi gjennom muligheten for digital deltakelse når ut til deltakere som ellers ikke ville hatt muligheten til å delta. Dette gjør at effekten av kurs eller foredrag øker.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

Statsforvalteren har i 2022 hatt to fagdager. Den første var med Ingrid Lund, professor, Universitetet i Agder. Tema for samlingen var barnehagemiljø.

Denne samlingen ble fulgt opp med en samling med samme tema i oktober med Kari Nergaard, førsteamanuensis, Dronning Mauds Minne Høyskole. Begge samlingene hadde barnehagemyndighet, pedagogiske ledere/barnehagelærere og styrere som målgruppe.

Vi har i tillegg arrangert et webinar om barnets beste og barnets rett til å bli hørt, to ganger. Foredragsholder var Marianne Klungland Bahus, førsteamanuensis, Universitetet i Agder.

Vi har i tillegg lansert fire filmer som handler om regelverket rundt trygt og godt barnehagemiljø.

I tillegg har vi hatt barnehager som har vært med i Læringsmiljøprosjektet. Disse har deltatt på de sentrale samlingene. Statsforvalteren i Innlandet arrangerte en avslutningssamling med tema «Profesjonelle samtaler med barn og unge. Hvorfor og hvordan?» med Anne Ringen Amundsen, spesialist klinisk pedagogikk/ høyskolelektor, som foredragsholder.

Vi har gjennom disse tiltakene gitt kommunene innspill på retningen i arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø. Det har vært gitt kompetanseheving innen det samme temaet over tid, som vi vet er viktig dersom det skal skje endringer.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har etablerte rutiner i skolemiljø saker. Vi har tidligere utarbeidet en rekke maler som vi benytter i ulike ledd i vår saksbehandling og disse evalueres løpende. Blant annet har vi utarbeidet egne brev- og vedtaksmaler for § 9 A-4 og § 9 A-5-saker. I tillegg har vi utviklet en egen tiltaksbank med oversikt over egnede tiltak som kan sikre elever et trygt og godt skolemiljø, som også oppdateres løpende. Dette effektiviserer vårt arbeid og gjør at vi kan behandle saker raskere. I tillegg bidrar det til trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier i saksbehandlingen vår.

Den enkelte saken ivaretas alltid ved at det er en pedagog og en jurist som sammen vurderer og følger opp saken.

Statsforvalteren i Innlandet har i 2022 møtt utfordringer når det gjelder å ivareta kravet til rask saksbehandling i skolemiljø saker. Til tross for våre etablerte rutiner i disse sakene, med gode maler og tiltaksbank som bidrar til å effektivisere vårt arbeid, har vi ikke lyktes i å holde oss innenfor vårt interne mål for 2022 på 60 dagers saksbehandlingstid. Tallene for 2022 viser en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 90 dager (median 78) for saker med vedtak. Vi vurderer at det er sammensatte årsaker til økningen i saksbehandlingstid.

Hovedårsaken til den økte saksbehandlingstiden mener vi er at vi i 2022 har hatt en økning i sakstilgangen på skolemiljø saker sammenlignet med 2021. I 2022 mottok vi 149 saker/meldinger. I 2021 mottok vi 96 saker/meldinger, og i 2020, 74 saker/meldinger. Vi har i 2022 hatt en økning i antall ferdigbehandlede saker med vedtak, med 112 saker (mot 101 saker i 2021 og 97 saker i 2020).

Andre årsaker som kan ha bidratt til økningen i saksbehandlingstid i større eller mindre grad, er at vi våren 2022 gjennomførte flere parallelle tilsyn, noe som i en periode bidro til redusert kapasitet på vedtaksskriving. Fra sommeren 2022 gikk også en saksbehandler på skolemiljøteamet ut i permisjon og en annen sluttet. Vi lyste ut vikariat, men vi lyktes ikke med å rekruttere en jurist til dette vikariatet. I tillegg til dette bisto flere av saksbehandlerne på skolemiljøteamet, fra sommeren 2022 i annen klagesaksbehandling som skoleskys og skolebytte, da det også på dette fagfeltet var saksbehandlere som sluttet og gikk ut i permisjon. En av saksbehandlerne har også bistått i behandlingen av standpunktklager.

Et annet tiltak for å få ned saksbehandlingstiden er at planlagt tilsynsaktivitet på skolemiljø har blitt redusert for 2023. I november og desember 2022 ble skolemiljøteamet også pålagt overtid, og dette er en ordning som videreføres fram mot påske 2023. Fra høsten 2022 har vi også hatt økt fokus på muligheten til å avgrense vurderingstemaene i skolemiljø saker. Vi har derfor, i større grad enn tidligere, kun vurdert undersøkelsesplikten og tiltaksplikten i saker der vi ser at dette er hovedutfordringen.

Vi har utarbeidet en brevmal for foreløpig melding, og det er felles praksis hos våre saksbehandlere at denne sendes ut kort tid etter at vi har tatt en sak til behandling hos oss. I den foreløpige meldingen informerer vi om når vedtak i saken kan forventes, og dette skjer enten i form av en konkret dato eller uketall. Etter at saksbehandlingstiden økte, har vi også utarbeidet en mal for ny foreløpig melding dersom saksbehandlingstiden blir lengre enn forventet.

Vi har utarbeidet et internt system for oppfølging av saker etter at vi har fattet vedtak. Det er her utviklet en tabell som alle våre saksbehandlere i skolemiljøteamet oppdaterer jevnlig, mens vi påser at skolen oppfyller de tiltak vi har vedtatt. Dette bidrar til å sikre at saker med vedtak blir fulgt opp og avsluttet så raskt som mulig.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Malarbeid

Vi har hatt et mål om å revidere malene våre jevnlig. Dette gjelder både brevmalen og vedtaksmaler. Vi har i 2022 gjennomført et omfattende arbeid med videreutvikling av maler i skolemiljøteamet. Dette er en fortsettelse fra arbeidet som vi startet i 2021. Målet for arbeidet har vært å lage og videreutvikle gode, leservennlige maler, som også har presis rettsanvendelse. Vi erfarer at gode maler effektiviserer vår saksbehandling og samtidig bidrar til god

kvalitet og ensartet praksis.

Vi har utarbeidet egne brev- og vedtaksmaler for §§ 9 A-4 og 9 A-5-saker og egne brev- og vedtaksmaler på nynorsk. Vi har også laget forslag til rutine og maler for varsling og bruk av tvangsmulkt.

Det er vanskelig å måle den konkrete effekten av arbeidet med maler og klarspråk i våre brev og vedtak. Vi opplever imidlertid i liten grad å bli kontaktet av mottakere i etterkant fordi noe er uklart, noe vi tolker som et positivt signal. Vi vil uansett arbeide videre i 2023 med kontinuerlig å videreutvikle våre maler med tanke på klart og brukervennlig språk og rettsanvendelse.

Gjennomgang av klagesaker fra Udir

Vi har gjennomgått Udires vedtak i klagesaker i interne faggruppemøter, og gjør fortløpende endringer i vår praksis i tråd med Udires føringer i skolemiljø saker. I 2022 har dette særlig fått betydning når det gjelder muligheten til å avgrense vurderingstemaene i saker, slik at vi nå oftere kun vurderer undersøkelsesplikten og tiltaksplikten.

Implementering av ny saksbehandlingsveileder fra Udir

To av medlemmene i skolemiljøteamet deltok i april på digital workshop i forkant av utarbeidelsen av ny saksbehandlingsveileder. I forkant av dette hadde vi gjennomgått den tidligere saksbehandlingsveilederen i faggruppen for skolemiljø og innhentet innspill på mulige forbedringer og endringer. Da den nye saksbehandlingsveilederen kom i august, gjennomgikk vi den grundig. Vi mener at den nye saksbehandlingsveilederen tar opp viktige temaer og er til god nytte, kanskje særlig for nye saksbehandlere, men også for de som har arbeidet med dette fagfeltet en stund.

Barnesamtaler

Behandling av skolemiljø saker innebærer alltid at vi tilbyr barnesamtaler. Vi gir i forkant foresatte informasjon om hva som er formålet med samtalen, og hvordan den kan tilpasses og tilrettelegges for barnet. Rolige og trygge omgivelser for barnet med mulighet for foreldrestøtte er blant annet det vi er opptatt av. Under koronaperioden ble tilnærmet alle barnesamtaler gjennomført på Teams. Vår erfaring var at dette fungerte greit.

Etter koronaperioden har vi valgt å fortsette denne ordningen, og de aller fleste barnesamtalene ble gjennomført på telefon eller teams. Unntaket er saker der vi har opplysninger om at det beste for barnet vil være å gjennomføre samtalen fysisk. Skolemiljøteamet er opptatt av den dialogiske barnesamtalen hvor elevens frie fortelling er i sentrum. Her har blant annet ressursene på nettsiden snakkemedbarn.no vært til hjelp i intern kompetanseheving. Dersom eleven ikke ønsker å ha en samtale med oss, foreslår vi at eleven kan skrive et eget brev til oss om hvordan de opplever skolemiljøet sitt. Vi vurderer at vi får mye verdifull informasjon når vi innhenter eleven syn gjennom samtale eller brev.

Revidering av intern saksbehandlingsrutine

Vår interne saksbehandlingsrutine skal sikre en nivellert og kvalitativ god praksis i håndtering av skolemiljø saker. I 2022 har det vært særlig viktig å tydeliggjøre rutinen og identifisere områder som kan effektivisere saksbehandlingen, både på grunn av økt saksmengde, men også på grunn av nye medarbeidere. Erfaringer viser at nye medarbeidere raskt yter kvalitativ god og effektiv saksbehandling og vi vurderer at en intern saksbehandlingsrutine er et godt bidrag til denne effekten.

Kontinuerlig arbeid med tiltaksbanken

Tiltaksbanken er en samling med tiltak som vi benytter i våre vedtak der vi pålegger tiltak. Tiltaksbanken er organisert i tiltakstyper for å lettere finne tiltak som passer hver enkelt sak og for å sikre at våre vedtak fremstår som enhetlige. Tiltaksbanken er i stadig utvikling, med mål om faglig oppdatering når vi fornyer og justerer tiltakene. Tiltakene er hentet fra Udir sin nettressurs og fra andre anerkjente fagmiljøer. Målet om høyere kvalitet i våre vedtak blir nådd ved at tiltakene er faglig begrunnet, i tillegg til at språk og konkrete forventninger formuleres så presist som mulig for å sikre at skolene forstår hva vi ber om og for å øke læringsutbyttet for skolene.

Tiltaksbanken er jevnlig utgangspunkt for drøftinger, intern kompetanseheving og revidering, som igjen skal føre til at tiltakene vi vedtar blir mer treffsikre.

Saksbehandlere deltar i samlinger i regi av IBSM da vi anser det som nyttig å ha oversikt over hvilken kunnskap og kompetanse de ulike kommunene tilføres i denne satsningen. Det er i tillegg nyttig for egen kompetanseutvikling.

Samarbeid mellom pedagog og jurist

Ved behandling av alle skolemiljø saker er vi alltid to saksbehandlere, en pedagog og en jurist, som samarbeider om å vurdere og følge opp saken. Vi opplever dette samarbeidet som svært nyttig og lærerikt. Vi ruller fra sak til sak på hvilke saksbehandlere som samarbeider, noe som også bidrar til å sikre mest mulig lik praksis i våre avgjørelser. I tillegg leser og drøfter vi hverandres vedtak, særlig i vanskelige saker eller i saker av prinsipiell karakter. Vi har også lav terskel for å drøfte utfordrende og prinsipielle saker i hele 9 A-teamet.

Rutiner for fysiske barnesamtaler

Vi har utarbeidet en mal for fremgangsmåte og registrering av reiseregning i forbindelse med barnesamtaler i de tilfeller der barnesamtaler må gjennomføres fysisk for å ivareta barns rett til å bli hørt i tråd med barnekonvensjonen artikkel 12. Det er felles praksis blant våre saksbehandlere innenfor håndhevingsordningen at denne malen benyttes, og at skjemaet for registrering av slike kostnader overleveres barnet/foresatte i den fysiske barnesamtalen. Dette bidrar til å sikre barns rett til å bli hørt i vår saksbehandling.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Vi har hatt en gjennomgang av embetets språksider med ressurser og opplæring med tanke på klarspråk i saksbehandlingen. Embetet har en god

intranettside med ressurser og veiledning. I embetet har det i 2022 vært en egen satsing på «klart språk». Vi har i den forbindelse blitt oppfordret til å bruke sprakradet.no og andre redskaper for å kontrollere vårt eget språk. Dette har vært med å føre til en høyere bevissthet omkring klart språk.

Vi benytter oss også av kollegaveiledning med gjennomlesning og drøfting av språk og formuleringer i saksbehandlingen. Juristene har deltatt på et seminar med Sivilombudet der tema var klart språk i våre vedtak. Vi merker en økt bevissthet rundt formuleringer i maler og bruken av faguttrykk. Dette har ført til en gjennomgang av enhetens maler innen fagområdet barnehage og opplæring, som vil fortsette inn i 2023.

Vi har jobbet med maler og huskelister for hva som skal være med i vedtak. Ved hvert enkelt vedtak vi fatter, skal vi være bevisste på hva som skal stå i vedtaket. Vi jobber jevnlig med å skreddersy innholdet, både i rettslig grunnlag og i faktabeskrivelsen slik at vedtaket ikke skal inneholde mer tekst enn det som er nødvendig.

Vi har i 2022 også gjennomført et omfattende arbeid med videreutvikling av maler i skolemiljøteamet. Dette er en fortsettelse av arbeidet vi startet i 2021. Målet for arbeidet har vært å lage og videreutvikle gode, leservennlige maler, som også har presis rettsanvendelse. Vi har utarbeidet egne brev- og vedtaksmaler for 9 A-4 og 9 A-5-saker og egne brev- og vedtaksmaler på nynorsk. I 2022 har vi blant annet lagt inn et avsnitt med begrunnelse for avgrensning av saken. Vi mener at vi, gjennom i større grad å avgrense saker og kun behandle undersøkelses- og tiltaksplikten, har utviklet våre vedtak til å bli mer treffsikre og leservennlige. Vi erfarer at gode maler effektiviserer vår saksbehandling og samtidig bidrar til god kvalitet og ensartet praksis.

I 2022 har vi videreutviklet våre informasjonsbrev til foreldre og elever i tilsynssaker som gjelder skolemiljø.

Vi har i 2022 fortsatt vårt samarbeid med mobbeombudet gjennom halvårige møter, og ombudet har kommet med gode innspill til våre maler. Vi har i 2022 også innledet et tilsvarende samarbeid med elev- og lærlingeombudet. I 2022 har vi også innhentet og innarbeidet innspill til formuleringer i brev fra vårt Barne- og ungdomspanel.

Det er vanskelig å måle effekten av arbeidet med maler og klarspråk i våre brev og vedtak. Vi opplever imidlertid i liten grad å bli kontaktet av mottakere i etterkant fordi noe er uklart, noe vi tolker som et positivt signal. Vi vil uansett arbeide videre i 2023 med å kontinuerlig videreutvikle våre maler med tanke på klart og brukervennlig språk og rettsanvendelse.

Økt fokus på klart språk i embetet, har ført til mer bevissthet hos den enkelte. Tiltakene beskrevet ovenfor har ført til at vi har et språk som er enklere å forstå for målgruppen, ved at språket er bedre tilpasset. Vedtakene inneholder mindre overflødig tekst og det er derfor lettere å forstå konklusjonen og hva denne bygger på.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Andelen klagesaker som er opphevet i 2022 har blitt redusert fra ca.35% i 2021 til ca. 20% i 2022.

Muntlig og skriftlig veiledning er en prioritert oppgave og vi erfarer at kommuner og skoler tar kontakt og ber om veiledning både om særlovgivningen og om forvaltningsloven. At vi er tilgjengelige og trygge i veiledningsrollen er viktig for å redusere saksbehandlingsfeil. Ved behov går vi aktivt ut og informere om regelverket og vi har for eksempel sendt brev til en skoleeier der vi opplyste om hvordan regelverket på et gitt område skulle forstås. Ved at skoleeier ble gjort oppmerksom på regelverket muliggjorde vi for dem å foreta riktige vurderinger og unngå rettsanvendelsesfeil.

Vi så i 2021 at vurdering av barnets beste var årsaken til oppheving av vedtak i flere klagesaker. I 2022 produserte vi webinar og gjennomførte samlinger med barnets beste-vurderinger som tema. I tillegg til dette informeres og veiledes det på saksbehandling og regelverk i de forskjellige fagnettverkene i fylket. Det er grunn til å tro at tiltakene er medvirkende årsak til at færre saker blir opphevet som følge av saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi har arrangert miniforedrag om barnets beste og barnets rett til å bli hørt i saksbehandling. Temaet var hvordan barn kan høres og hvordan man kan vurdere og vektlegge hensynet til barnets beste i saksbehandlingen etter barnehageloven. Målgruppe var barnehagemyndighet, styreere, saksbehandlere i PPT og pedagogiske ledere.

Effektene av foredragene er at kompetansen er økt hos de som forbereder saker og hos de som fatter vedtak. Det ble i foredraget gitt flere praktiske eksempler på hvordan foreta barnets beste-vurderinger i saksbehandling.

Vi har gjennomført veiledningsmøter med ulike tema etter forespørsel fra kommuner. Eksempler på tema vi har gjennomført veiledning med er:

- Tilsyn: valg og avgrensning av tilsynsystema og metode for tilsyn som kommunen skal gjennomføre
- Generell saksbehandling knyttet til spesialpedagogisk hjelp
- Når er en sak godt nok utredet etter forvaltningsloven § 17?
- Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven

- Reglene om redusert foreldrebetaling i barnehage
- Tilskudd, div. problemstillinger og spørsmål

Fokus på tilgjengelighet, slik at vi kan svare på spørsmål og tilby skreddersydd veiledning etter forespørsel.

Effekten av dette er at flere saker løses i kommunen på riktig måte. Ved å veilede om regelverk og saksbehandling på et tidlig tidspunkt, bidrar Statsforvalteren til at saker følges opp på korrekt måte og at saksbehandlingsreglene følges.

Særskilt oppmerksomhet på barn og elever med behov for spesialped. tilrettelegging (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Barn og elever, som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, er fulgt opp.

Vi har bedt alle kommuner om en redegjørelse for hvordan de har sikret at barn og unge som ikke har fått det tilbudet de hadde behov for under pandemien er fulgt opp. Tilbakemeldingene vil bli vurdert inn i vår risiko og sårbarhetsanalyse. I tillegg til dette gjennomførte vi risiko og sårbarhetsanalyse innen spesialundervisning, som førte til at vi i 2022 besluttet å sette tilsyn innen spesialundervisningen i tilsynsplanen for 2023.

Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Kommunen gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Statsforvalteren følger opp gjennom klagesaker, tilsyn og råd og veiledning til foreldre og kommuner.

Når vi mottar henvendelser fra foreldre om manglende gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp blir disse registrert i vårt henvendelseskjema som grunnlag for ROS-analyser. I noen tilfeller følger vi opp henvendelsen ved at vi kontakter barnehagemyndighet for å forhøre oss om saken. Det kan også resultere i veiledning per telefon eller brev, noe som vi vurderer øker sannsynligheten for at hjelpen gjennomføres i tråd med vedtaket.

Ved regelverksbrudd på gjennomføring som avdekkes i forbindelse med tilsyn, lukker vi ikke tilsynet før kommunen har rettet forholdene. I klagesaker får vi noen ganger indikasjoner på at spesialpedagogisk hjelp ikke gjennomføres i tråd med vedtaket. Disse følger vi opp gjennom vedtaket i klagesaken.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere følger regelverket for fritak for fag

Statsforvalteren i Innlandet har i 2022 ikke mottatt klager som omhandler fritak for fag etter kap. 5 i opplæringsloven. Vi har ikke hatt mange henvendelser rundt dette verken fra kommunene eller fra fylkeskommunen. Det er gitt generell veiledning i regelverket som svar på henvendelser.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Statsforvalteren har gjennomført en kartlegging om elever i videregående skole med behov for helsehjelp i skoletiden. Statsforvalteren ønsket å få kunnskap om disse elevene og om hjelpen ytes som helsehjelp eller spesialundervisning i videregående opplæring. Hensikten med kartleggingen var å sette Statsforvalteren bedre i stand til å understøtte dette arbeidet gjennom bedre veiledning. Denne kartleggingen tas videre i 2023. Statsforvalteren har hatt dialog og veiledning med skoleeier omkring regelverket om læreplaner og praksis knyttet til det å opprette overordnede lokale læreplaner for særskilt tilrettelegging. Vi har også sendt et skriv til fylkeskommunen om at praksis om søkbare tilrettelagte tilbud må avvikles.

I 2023 kommer vi til å følge opp fylkeskommunen når det gjelder praktiseringen og forståelsen av reglene om spesialundervisning.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Statsforvalteren arrangerte digitale fagdager i januar for lærere på ungdomstrinnet i matematikk og engelsk med tema læreplanforståelse, ny eksamen og vurdering. Prøveutviklere for eksamen, Matematikksenteret (NTNU) og Institutt for fremmedspråk (UiB), hadde ansvaret for det faglige innholdet. Det var

også invitert til tilsvarende fagdager i norsk, men der Skrivsesenteret (NTNU) dessverre måtte avlyse. Det ble gjennomført to dager per fag slik at flest mulig skulle kunne delta, og totalt var det ca 170 lærere i engelsk og ca 225 lærere i matematikk som deltok.

I november arrangerte Statsforvalteren i samarbeid med Utdanningsdirektoratet en digital samling om eksamen etter LK20/LK20S. Tema for samlingen var endringer i eksamen etter ny læreplan med fokus på sensur av sentralt gitt skriftlig eksamen. Dagen ble gjennomført med en felles økt på tvers av fag og en fagdelt økt i norsk, matematikk og engelsk med vekt på sensur i faget. Totalt deltok ca. 410 lærere.

Lærere i videregående opplæring deltok på Utdanningsdirektoratets eksamenssamlinger i norsk og samisk, realfag, samfunnsfag og språk i oktober/november. Tema var endringer knyttet til eksamen etter nye læreplaner og forberedelse til sensur. Innlandet fikk tildelt et antall plasser på de fire samlingene fra Utdanningsdirektoratet og totalt deltok ca. 180 lærere fra Innlandet.

Klagebehandling standpunkt karakterer

Det er vår vurdering at skoleeiere, skoler og lærebedrifter har gjort en målrettet innsats for å implementere LK20, og at nye læreplaner nå et tatt i bruk. Alle saker knyttet til klager på standpunkt karakter behandlet våren 2022 viste at opplæringen var gitt etter nye læreplaner.

Tilskuddsordningene Dekomp og Kompetanseløftet

I desentralisert ordning for kompetanseutvikling, både gjennom samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene, viser skoleeiere til kompetansehevings tiltak som ses i sammenheng med overordnet del og de nye læreplanene i LK20/LKS. Mange skoleeiere -ledere deltok på Udir's webinar «LK20/LK20-S i et differensieringsperspektiv - om tilpasset opplæring og spesialundervisning etter fagfornyelsen».

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

SFIN har i 2022 bidratt til at kommunene har vært godt forberedt på bosetting og integrering av flyktninger. Gjennom SFIN's deltagelse i møter med nasjonale myndigheter og eget arbeid med kontinuerlig oppdateringer på ankomst av flyktninger, har SFIN kunne formidle prognoser og hva kommunene må forberede seg på. Dette har blant annet skjedd gjennom jevnlig møter med flyktning-koordinatorene i kommunene, og regionmøter. I disse møtene har kommunene fått synliggjort hva bosettingen vil kreve av dem på de ulike tjenesteområdene, og de har delt erfaringer med hverandre. SFIN har også hatt et samarbeid med fylkeskommunen, for å bidra med kunnskap om kommunenes kapasitet til bosetting og integrering, og for at de skulle kunne dele informasjon ut til kommunene i møtepunkter i regi av SFIN.

Gjennom beredskapsarbeidet til SFIN, har vi svart ut enkelt-henvendelser og veiledet kommunene underveis i prosessen, i forhold til lovverk, forskrifter og ulike problemstillinger. Dette har ført til at kommunene har kunnet utføre det praktiske arbeidet slik det er tenkt. Kommunene har fått overordnet informasjon i kommunemøter, for å nå frem til administrasjon og ledelse i kommunene. Ved behov har vi meldt opp større problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaring og evt. behov for endringer, slik at bosetting og integrering har blitt gjennomført på best mulig måte og evt. "flaskehals" har blitt avdekket og løst opp.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

SFIN har gjennomført jevnlig møter med kommunene, hatt samarbeid med fylkeskommunen og deltatt på møter i regi av nasjonale myndigheter. Samarbeidet har ført til dialog med enkelte kommuner som opplever utfordringer i tjeneste-kapasiteten, og muligheten for SFIN til å kunne spille dette inn til fylkeskommunens arbeid med anbefaling til Imdl om bosettingstall for 2023. Samarbeidet med de ulike etatene i fasen med ankomst av flyktninger, har bidratt til en effektiv bosetting i Innlandet.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Kunnskap og kompetanse for et bærekraftig fylke er noe SFIN har som et av satsningsområdene i 2022, synliggjort i embetes strategi for barn og unge. Vi har gjennom de ulike kompetanseutviklingsordningene jobbet for at barnehage- og skoleeiere får ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset alle barn og unges behov. Vi har etterspurt og ivarett utviklingsarbeid som fremmer samarbeid mellom tjenestene i kommunene slik at sårbare barn og unge på sikt får bedre velferdstjenester.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse når det gjelder vår innsats for at barnehage- og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel og viser til ulike aktiviteter vi har gjennomført i 2022. Hvilken effekt tiltakene har på kort sikt er vanskelig å måle, ut over den informasjonen vi får gjennom og ha mottatt kompetanseplaner fra alle regioner som viser hvilke prioriterte områder for kompetanseutvikling og i ulike møtepunkter med barnehage- og skoleeiere.

Vi mener at tiltakene både i regi av SFIN og i regionene/kommunene/barnehager/skoler må virke over tid for å kunne gi et klart effektbilde. Vi vurderer at

de tiltakene vi har gjennomført i 2022 har truffet målgruppene godt. SFIN har registrert stor interesse for deltakelse på de ulike tiltakene, og vi erfarer at kommuner og skoler ønsker å nyttiggjøre seg våre veiledningstilbud.

Noen aktiviteter i regi av SFIN i 2022:

Regional- og desentralisert ordning og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Alle regioner/kommuner i Innlandet deltar i regionale og desentralisert ordning. De regionene som nå deltar i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis (heretter kalt Kompetanseløftet) kartlegger, analyserer og utformer kompetansetiltak i partnerskap med et UH-miljø. Flere av regionene/kommunene har arbeidet med «Laget rundt barnet/eleven» og «Laget rundt læreren» gjennom et tverrfaglige samarbeidet og samhandlingen med andre tjenesteområder og etablert strukturer for dette arbeidet. Det gjelder tjenester som; PP-tjenesten, barnevern, helsestasjon/helsesykepleier.

I 2022, i tillegg til Kongsvinger- (pilot), Gjøvik-, Nord-Gudbrandsdal-, Nord-Østerdal-, Sør-Østerdal- og Valdres-regionen, deltar følgende regioner i Kompetanseløftet: Hamar- (barnehage) og Lillehammer regionen. Det er Midt-Gudbrandsdalregionen (tre kommuner) og Innlandet fylkeskommune som ikke deltar i kompetanseløftet i 2022, men disse vil melde behov og delta fra 2023 har vi fått informasjon fra kontaktpersonene i de regionale kompetansenettverkene. Statsforvalteren vurderer at barnehage- og skoleeiere har lagt til rette for kompetanseheving av ansatte som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Resultater fra systematisk kartlegging over år og resultatene fra nasjonale prøver viser at kommunene/skolene som har arbeidet med læringsmiljø, lesing og regning har bedret skårene. Dette gir indikasjoner på at kompetanseutvikling med utgangspunkt i de lokale behovene gir positive resultater på sikt.

I Innlandet er det lagt til rette for at de private skolene, både grunnskoler og videregående skoler, er involvert i desentralisert ordning og har et eget kompetansenettverk. Leder av dette kompetansenettverket er representert i samarbeidsforum. Vi har, på slutten av året, fått tilbakemelding fra leder i dette kompetansenettverket om varierende deltakelse fra Montessoriskolene i kompetansehevingen med tema «Profesjonelle læringsfellesskap», med veiledning fra Høgskolen i Innlandet (HINN). Tre Steinerskoler i Innlandet har deltatt i kompetanseheving med veiledning fra Steinerhøgskolen, og NTG skolene i Innlandet deltar sammen med de andre NTG-skolene i landet i desentralisert ordning og i partnerskap med HINN. Leder i kompetansenettverket har bedt om en vurdering av behovet for et eget nettverk for privatskolene, noe som vi vil følge opp i oppstart av 2023.

I årsrapporten fra 2021 fikk vi tilbakemelding på at status for deltakelse og etterlevelse av retningslinjene blant private barnehageeiere ikke er omtalt. I samarbeidsforum barnehage er to privat barnehageeier i Innlandet representert og en representant fra PBL. Det er variasjon i de regionale kompetansenettverkene for barnehage hvordan de private barnehagene er representanter i dette fora. Det er barnehageeier som har et særskilt ansvar for å påse at det er tilfredsstillende kompetanse både i private og kommunale barnehager, jf. Barnehageloven. Siden barnehageeier har ansvaret for kompetanseutvikling, kan ikke kommunen som barnehagemyndighet pålegge private barnehager deltakelse i kommunal eller regional kompetanseutvikling. Statsforvalteren erfarer likevel at de fleste private barnehager deltar på lik linje som de kommunale barnehagene. I regionale møter hvor Statsforvalteren er representert blir dette med utfordringer rundt deltakelse fra private barnehager gjerne drøftet med representantene.

SFIN har i møter i felles samarbeidsforum understreket barnehageeier og barnehagemyndighet sitt ansvar for å trekke med de private barnehagene i regional ordning og Kompetanseløftet. Barnehageeiere gir også her uttrykk for at det er en utfordring å få små og private barnehager med, grunnet kapasitetsproblemer i disse barnehagene. Private Steiner barnehager i Innlandet har slått seg sammen i et nettverk hvor de har utarbeidet felles planer for utvikling av kompetanse i sine barnehager.

I 2022 har vi videreført arbeidet med å etablere, strukturere og organisere arbeidet med regional- og desentralisert ordning og Kompetanseløftet i samarbeidsforum barnehage og samarbeidsforum skole i Innlandet og i felles samarbeidsforum.

Innværende år ble det tatt et grep for at samarbeidsforumene skulle få et større eierskap til arbeidet i disse fora og med bakgrunn i den endrede rollen til Statsforvalteren, jf. *Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring* (sekretariat).

Samarbeidsforumene valgte ledere ut fra eierrepresentantene i samarbeidsforum barnehage og samarbeidsforum skole. De deler på lederansvaret i fellesmøtene med samarbeidsforum barnehage og samarbeidsforum skole. Samarbeidsforumene har opprettet ei arbeidsgruppe valgt blant representantene i samarbeidsforum, og består av de to lederne, en barnehageeier, en skoleeier, to fra Høgskolen i Innlandet (barnehage og skole) og to fra Statsforvalteren (barnehage og skole). Oppgavene til arbeidsgruppa er, jf. *Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet*:

- vurderer regionens beslutningsgrunnlag opp mot kriteriene i retningslinjene for alle tre ordningene
- utarbeider forslag til innstilling som presenteres for samarbeidsforumene i tråd med føringene gitt i retningslinjene
- deltar i planlegging av møter i samarbeidsforumene

Vi har i 2022 gjennomført fem møter (3 digitale og 2 fysiske). Noen møter har vært felles og andre har vært delt med en fellesdel og de to samarbeidsforumene hver for seg. I fellesdelen av møtene er Kompetanseløftet et fast tema. I tilbakemeldingen på årsrapporteringen for 2022 kom det frem følgende: «Vi ser at Statped er involvert i samarbeidsforum skole, men det fremgår ikke av rapporteringen hvordan Statped er involvert i samarbeidsforum barnehage». I møte med Statped og Statsforvalteren i 2022 er det avklart at deres representant skal sitte i samarbeidsforum skole, men de ivaretar også barnehagene da Kompetanseløftet er fast tema i felles samarbeidsforum og representanten fra Statped møter fast i dette møtet.

I 2022 har tema i felles samarbeidsforum hvert:

- orientering om regelverket rundt tilskuddsordningene
- kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i sammenheng med Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
- vedtak av felles samarbeidsforum sin innstilling av behovsmelding – Kompetanseløftet
- partnerskap - samskaping
- evaluering av Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet

- oppvekstreformen og kompetanseløftet et lag rundt barn og unge og familier
- Statped sine erfaringer og rolle i partnerskapet
- årsrapportering 2022 og behovsmeldinger 2023
- NOU 2022:13 Med videre betydning. Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole
- Kartleggingsverktøyet/spørreundersøkelsen

Tema i samarbeidsforum skole i 2022:

- Kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i lys av kvalitetsmelding (tilstandsrapport)
- Arbeidet med forslag fra arbeidsgruppa til innstilling – desentralisert ordning
- Diskutere fellestiltak i desentralisert ordning
- Avklare bruk av fellesmidler
- Oppfølging av kartleggingsverktøyet

Tema i samarbeidsforum barnehage i 2022:

- Avklaring av fellestiltak barnehage 2022
- Kvalitetsutvikling – arbeidet i de regionale kompetansenettverkene, med erfaringsdeling
- Arbeidet med forslag fra arbeidsgruppa til innstilling – regional ordning
- Valg av barnehageeier til samarbeidsforum
- Valg av barnehageeier/barnehagemyndighet til arbeidsgruppa samarbeidsforum
- Diskuterte fellestiltak i regional kompetanseutvikling
- Prinsipper for bruk av lokale tilretteleggingsmidler (30%) for 2023

Våren 2022 arrangerte vi, i samarbeid med Høgskolen i Innlandet, en to dagers konferanse med tittel «Aktør i egen læring». Konferansen handlet om hvordan barn, unge og voksne kan være aktive deltakere i egen læring. Tittelen «Aktør i egen læring» markerer at barns og elevers medvirkning er en forutsetning for deres læring og utvikling, og det vil derfor være vesentlig å drøfte hvilke pedagogiske strategier som kan bidra til å fremme barn og unges egen aktive deltagelse i læring. Et annet tema var hvordan de profesjonelle kan ta eierskap til læring og forbedringsarbeid i barnehage og skole. Konferansen belyst og besvarte følgende utfordrende spørsmål:

- Hvordan kan barns og elevers medvirkning knyttes sterkere til sosial og faglig læring og utvikling?
- Hvordan kan barnehagens og skolens datagrunnlag anvendes i beslutninger om forbedring av pedagogisk praksis?
- Hvordan kan vi forstå forholdet mellom kollektiv læring og individuell praksisutvikling?

Statsforvalteren arrangerte en tverrfaglig Webinarrekke med målgruppe politisk og administrativt nivå i kommunene. Kompetanseløftet var vår innfallsvinkel i disse Webinarene. Det ble informert om blant annet mål, kriterier og søkeprosess for tilskuddordningen. I Webinar to var tverrfaglig samhandling tema.

Skolemiljø

Etter pandemien rapporteres det stadig om elever som ikke møter på skolen og skoler som opplever det krevende å følge opp. Dette ble fulgt opp av oss ved å arrangere en fagdag med tema Skolefravær: Hvordan forstå – og hva bør gjøres, med foredragsholder Trude Havik fra Læringsmiljøsenenteret.

Statsforvalteren har laget en filmrekke med tema «Barnets beste i skolemiljø saker», som ble lagt ut på vår hjemmeside i forbindelse med skolestart. Tema:

- Verdier og relasjoner
- Vurdering i praksis

Vi har laget noen korte filmer lagt ut på YouTube, med tema:

- Rett til et trygt og godt skolemiljø
- Statsforvalterens saksbehandling i skolemiljø saker

Barnehage

Statsforvalteren har arrangert to miniforedrag om barnets rett til å bli hørt og barnets beste i saksbehandling med foreleser Marianne K. Bahun førsteamanuensis i velferdsrett ved universitet i Agder.

Fagdag om barnehagemiljø ble arrangert høsten 2022 av Statsforvalteren med tema:

- Barnehagens psykososiale miljø
- Forskning om barn som er utestengt fra lek – de voksnes rolle
- Krenkelser og anerkjennelse som motsatser
- Å se barn og barns behov

Statsforvalteren har laget fire filmer om psykososialt barnehagemiljø, lagt ut på vår hjemmeside. Tema er:

- Innføring i lov om trygt og godt barnehagemiljø
- Følge med og meld fra

- Skriftlig plan
- Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen krenker et barn

Kompetansebehov i lys av Kompetanseløftet (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet

Vi har informert om Retningslinjene for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring. Videre har vi informert om føringene som samarbeidsforum har bestemt og beskrevet i Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet knyttet til målene for Kompetanseløftet.

I felles samarbeidsforum har tema i 2022 vært:

- kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling i samarbeidsforumene og spesielt i felles samarbeidsforum der kompetanseløftet er fast sak.
- bistå at tema fra samarbeidsforum viderefremmes til de regionale kompetansenettverkene.
- informere om målene i retningslinjene for lokal kompetanseutvikling.
- informere om at kommuner og fylkeskommunen skal utarbeide en 4-årig kompetanseplan.
- sikre at den brede målgruppen i laget rundt eleven er inkludert; PPT og andre.
- vurdere innmeldte kompetansebehov opp mot retningslinjene ved godkjenning av innstillingen fra samarbeidsforum i samarbeid med arbeidsgruppa og samarbeidsforum.

Høgskolen i Innlandet har informert om sitt kartleggingsverktøy i felles samarbeidsforum og i et Teamsmøte i regi av samarbeidsforum med målgruppe barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeiere, ledere og ansatte i barnehage og skoler.

Alle nye deltakende regioner i Kompetanseløftet har arbeidet med kartlegging, analyse og vurdert tiltak i partnerskap med et UH-miljø og PPT. Alle regionale kompetansenettverk har utarbeidet 4-årig kompetanseplan for alle tre tilskuddsordningene.

Vi vurderer at vårt bidrag i 2022 om å gi informasjon om målene i Kompetanseløftet er tilfredsstillende:

- å styrke kollektiv kompetanse i barnehager og skoler ut fra lokale behov, gjennom partnerskap med UH.
- alle kommuner og fylkeskommuner, barnehage- og skoleeier har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elever til å kunne fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.

I tilbakemeldingen på årsrapporten for 2021 ble det uttrykt et ønske om en vurdering av hvilke virkemidler Statsforvalteren kan bruke for å bidra til at alle barnehage- og skoleeiere utvikler gode systemer som involverer ansatte og UH.

De aktuelle virkemidlene, som bidrar til at alle barnehage- og skoleeiere utvikler gode systemer som involverer ansatte og UH, er å gi informasjon om tilskuddsordningene i møter (samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene), i felles tilskuddskonferanse på tvers av enheter i embetet, lage Webinarer, være proaktiv til innspill til kompetanseheving på områder vi mener er aktuelle i samarbeidsforum, arbeidsgruppa til samarbeidsforum, ute i de regionale kompetansenettverkene og innad i egen enhet. I tillegg skal vi gi vårt bidrag inn i ROS-analysen i egen enhet når enheten skal vurdere virkemidler som tilsyn, veiledning og samlinger.

Videre var det ønske om en vurdering av hvordan regionale kompetansenettverk etterlever kriteriene i retningslinjene og bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag for samarbeidsforum.

I forbindelse med Kompetanseløftet (og også dekom og rekomp) er det vår vurdering at de regionale kompetansenettverkene etterlever kriteriene i retningslinjene. I 2022 er det arbeidet med kartlegging av kommunenes og regionens ståsted og behov i forhold til system, tverrfaglig samhandling og kapasitet i laget rundt barn/ elever. Dette har foregått i partnerskap med et UH-miljø. PPT er involvert i alle regioner. Andre samarbeidsparter er eller skal kobles på ut fra den 4-årige planen som kompetansenettverkene har utarbeidet. Det er samarbeidsparter innenfor sektorene barnevern, helse og sosial.

Vi vurderer at alle de regionale kompetansenettverkene har utarbeidet 4-årige kompetanseplaner og fylt ut behovsmeldinger etter malen utarbeidet av Udir. De regionale kompetansenettverkene har i behovsmeldingene prioritert sine tiltak. Dette bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag for samarbeidsforum.

Tiltak i tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten er inkludert

Statsforvalteren er representert i møter i de regionale kompetansenettverkene, og benytter denne arenaen til å bidra til at de involverte tenker helhetlig i utformingen av de kommunale tjenestene. Alle regioner har med sine kommunale eller interkommunale PP-tjenester med i arbeidet med Kompetanseløftet.

Statsforvalteren benytter også disse arenaene til å bidra til at regionene og kommunene tenker helhetlig og ser kompetanseløftet for inkluderende praksis og spesialpedagogikk i sammenheng med barnevernsreformen, kompetanseløftet 2025 for helse og andre satsinger.

Statsforvalteren i Innlandet, i samarbeid med KS, gjennomførte tre Webinarer høsten 2022 med tittel «Bærekraftig velferdsapparat i kommunene og fylkeskommunen – i lys av endringer i velferds tjenestene». Endringene i velferdslovgivningen krever at velferds tjenestene i kommunene i større grad samarbeider om å utvikle og tilrettelegge kompetanse i laget rundt barnet/eleven. Endringene ble tydeliggjort i de ulike særlovene, med mål om å effektivisere tverrfaglig samarbeid i kommunene, uten at vilkårene for å få hjelp endres. Endringene understøtter kommunenes økte ansvar for å gi hjelp og tilrettelegger for at man kan finne gode løsninger lokalt, der reglene for samarbeid og samordning forenkles og gjøres mer brukervennlige.

For enkelte kommuner og velferds tjenester kan nye lovkrav innebærer praksisendringer. Statsforvalteren i Innlandet arrangerte på tvers av fagområder tre Webinarer for å vise sammenhengen i helhet og sammenheng i kompetansetiltakene knyttet til ordningene:

- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis
- Barnevernsreformen
- Kompetanseløftet 2025 (helse)

Hovedtema i Webinarene var:

- Felles informasjon om Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, barnevernsreformen og Kompetanseløftet 2025 (helse)
- Tverrfaglig samhandling
- Strategisk kompetanseplan

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse på dette da vi har bidratt til at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, og i hvilken grad PP-tjenesten blir inkludert i tiltakene.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Innlandet har med tre kommuner i Oppfølgingsordningen (OO) etter uttrekk i 2020. Lokal UH var inne i forfasen skoleåret 2020/21 for veiledning av alle de tre kommunene. Fokuset i forfasen har vært å bidra til at kommunene og skolene videreutvikler og systematiserer eget kartleggings- og analysearbeid som grunnlag for å iverksette målrettede tiltak etter kompetansebehov. Etter analysearbeid og valg av tiltak i forfasen har kommunene søkt om midler til tiltak i gjennomføringsfasen høsten 2021 og for 2022, og Statsforvalteren har vurdert søknadene og tildelt midler til kommunene. Statsforvalteren har hatt dialog med kommunene og veiledere per telefon, e-post og i møter (hovedsakelig digitale). Vi vurderer at arbeidet som ble gjort i alle de tre kommunene i forfasen ga et godt grunnlag for valg av målrettet tiltak og god forankring av ordningen. Vårt klare inntrykk er at kommunene jobber godt med sine tiltak i tråd med behov avdekket av analysearbeidet og evalueringer underveis.

Fra kommunenes arbeid med utvikle systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter vil Statsforvalteren trekke fram følgende:

To kommuner arbeider med lederutviklingsprogram der lederstøtte og utvikling av kollektiv kapasitet er i fokus og med målsetting om å styrke ledelseskapasiteten hos skolen og hos administrativ skoleeier. Ledergruppen skal bli best mulig i stand til å lede skolenes kollektive arbeid, samt profesjonsutviklingen, jf. overordnet del i det nye læreplanverket. Dette gjøres bl.a. ved å bygge kapasitet for å sikre oppfølging av analysearbeid for forbedring av læringsresultater, finne frem til strategier og planer som sikrer bruk av riktig data og verktøy til bruk i forbedringsarbeidet. Lederutviklingsprogrammet vil arbeide mot følgende delmål: øke ledelseskapasiteten, økt innsikt i egen og andres lederrolle, videreutvikling av prosesskompetanse, bedre endringsledelse som fremmer læreres læring og øke den kommunale kollektive kapasiteten. Arbeidet er i regi av og fasiliteres av Høgskolen i Innlandet gjennom skreddersydde prosesser og veiledning som er tilpasset utfordringer.

En kommune har videreført samarbeidet med veileder i forfasen fra det lokale UH, og der stikkord for det tette samarbeidet er: utviklings- og endringsarbeid, teoretisk forankring, utvikling av profesjonsfellesskapet og å etablere og utvikle systematikk og strukturer i utviklingsarbeidet på alle nivåer i kommunen/skolene. Støtte og oppfølging til å analysere resultater, definere utfordringsbildet og utvikle delplaner er i fokus, og også støtte skoleledere med igangsetting og evaluering av pedagogisk utviklingsarbeid ved skolene. «Endringsagenter» på skolene, som skal være en samarbeidspartner og refleksjonspartner for å støtte rektor i utviklingsarbeidet, er etablert og videreutvikles. Kommunen har fått noe forsinkelser i arbeidet da veileder måtte utsette arbeidet pga. sykdom. Arbeidet er gjenopptatt og veiledningen vil fortsette ut over innsatsperioden for OO20.

Statsforvalteren har bedt om rapportering for 2022 og samtidig søknad om nye midler til videreføring og eventuelle nye tiltak for 2023 med frist 1. februar -23.

Når det gjelder OO22 har Statsforvalteren rekruttert én kommune i dette uttrekket med oppstart forfasen skoleåret 2022-2023. Statsforvalteren har inngått avtale med eksterne veiledere for veiledning av kommunen/skolen med inntil 250 t. Kommunen/skolen og veiledere er godt i gang med å analysere egne data og danne seg et konkret utfordringsbilde, med bakgrunn i både kvantitative og kvalitative data. Plan for forfasen er utarbeidet i tråd med føringer for ordningen og der målet er å sette mål, planlegge tiltak, finne aktuelle kompetansemiljø og forankre utviklingsarbeidet som skal gjennomføres de neste to skoleårene.

Det vises også til særreportering i høringsssystemet for deltakere/aktører i Oppfølgingsordningen.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO22 gjennom støtte og veiledning fra eksterne veiledere og Statsforvalteren har utviklet og bedret sitt system for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehovet, og at dette arbeidet pågår kontinuerlig. Statsforvalteren vurderer at kommunene gjennom å ha tiltak ved å bygge kapasitet og kompetanse til å drive eget utviklingsarbeid, vil stå bedre rustet i det videre arbeidet og systematikken etter at ordningen er avsluttet. Deltaker i OO22 er godt i gang med dette arbeidet.

Statsforvalteren har fokus på at deltakelse i oppfølgingsordningen må ses i sammenheng med andre satsinger og tilskuddordningen for lokal kompetanseutvikling.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettata tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Kommunene i OO20 jobber med tiltak i tråd med planene. Alle tre kommuner har konkrete tiltak for å bedre resultater på sentrale områder innenfor læringsmiljø og læringsresultater. I gjennomføringsfasen arbeides det også videre med å bygge kapasitet og kompetanse til å drive kvalitetsutvikling. Statsforvalteren trekker fram noen eksempler på målrretta tiltak fra kommunenes arbeid:

To kommuner har lesing som grunnleggende ferdighet og leseopplæring/lesing i alle fag som tiltak. Begge har etablert en leseveileder/koordinator i lærergruppa og denne rollen er under utvikling. En av kommunene har også særskilt fokus på PTT-sin rolle i systematisk tilnærming, fremme «VI-skolen», systematisk opplæring og vurdering, fagfornyelsen, hjem/skole-samarbeid med vekt på elevens utvikling. Den andre kommunen trekker fram læringsutbytte og elevens forventning til egen mestring, og praksisendring i bredde, utvikle og etablere praksis, samt å videreutvikle skole/barnhage/hjem-samarbeidet.

Den tredje kommunen har tiltak med fokus på læringstrykk, pedagogisk plattform, elevmiljø og fagfornyelsen, samt å videreutvikle profesjonsfelleskapet. Skolene har spisset sine utviklingsområder, der dybdelæring gjennom tverrfaglige tema og vurderingspraksis er gjennomgående.

Statsforvalteren har oppfordret alle fire kommuner i oppfølgingsordningen om å vurdere behov for veiledning fra Statsforvalteren. Etter uttrykt ønske/behov har Statsforvalteren veiledet én kommune i OO20 om regelverket om retten til et trygt og godt skolemiljø høsten 2022, og veiledning for ytterligere én kommune er under planlegging og gjennomføres i februar -23.

Statsforvalteren vurderer at arbeidet som ble gjort i alle de tre kommunen i forfasen ga et godt grunnlag for valg av målrretta tiltak og god forankring av ordningen. Statsforvalteren har bedt om rapportering for 2022 og samtidig søknad om nye midler til videreføring og eventuelle nye tiltak for 2023 med frist 1. februar -23.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO20 gjennom støtte fra eksterne veiledere og Statsforvalteren jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Statsforvalteren vurderer at kommunen i OO22 gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren i forfasen har fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og å identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. Gjennomføringsfasen for dette uttrekket er skoleårene 2023-24 og 2024-25.

Statsforvalteren har fokus på at deltakelse i oppfølgingsordningen og de målrretta tiltakene må ses i sammenheng med andre satsinger og tilskuddordningen for lokal kompetanseutvikling.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Vi bruker både eksterne og egevalueringer for å øke måloppnåelse, bedre arbeidsformer arbeidsutførelse og ledelse.

I 2022 har vi gjennomført medarbeiderundersøkelse og undersøkelse av medarbeidertilfredshet. Det viser at vi er en robust virksomhet med tilfredse medarbeidere og god psykologisk trygghet i organisasjonen.

Vi egevaluerer jevnlig det tverrfaglige samarbeidet innen plan, tilsyn fagutvikling og kommunedialog i embetet gjennom interne arbeidsseminarer og lederforum hvor vi diskuterer hva vi har oppnådd, hva vi lykkes med og hva som er forbedringsområder. Regionmøtene vi har gjennomført i 2022 har sammen med DFØ-rapport 2022:5 "Færre og bedre – en evaluering av statsforvalterstrukturen" og vår egevaluering har gitt oss verdifulle innspill til videreutvikling av kommunedialog.

I 2022 startet evalueringen av om organisasjonsmodellen etablert i 2019 har gitt de effekter og merverdier som ble lagt til grunn i fusjonen. Denne evalueringen gjennomføres med et eksternt fagmiljø som innhenter og analyser faktagrunnlaget, mens en intern prosjektgruppe sammenstiller, vurderer og gir evt. anbefalinger til organisasjonen.

I beredskap er evaluering en del av arbeidsformen. I 2022 har vi evaluert uvær i Innlandet i november 2021 og vår håndtering av Covid-19, begge har gitt oss nyttige korrekter som vi tar med oss videre. Samfunnets totale håndtering av Covid-19 er vurdert av en egen kommisjon, deres rapporter har også gitt oss verdifulle innspill til utvikling av vårt arbeid.

Uværet i Sør-Norge 19.-20. nov. 2021 førte med seg kraftig vind som blåste trær overende og førte til at flere strøm- og fiberkabler falt ned. Det ga en rekke kraftutfall og påvirket også Telenors, Telia og Ice mobilnett i deler av Innlandet, Vestfold, Telemark og Viken.

Hendelsen viser at det er nødvendig å forberede seg på bortfall av strøm og elektronisk kommunikasjon. Den viser videre at et slik bortfall kan ha mange årsaker, men at konsekvensene er de samme. Dette krever forebygging og forberedelser fra statlige, regionale og kommunale myndigheter. Alle nivåer fra befolkningen til regjeringen må ha gode planer for hva man skal foreta seg før, under og etter en hendelse som rammer kritisk infrastruktur.

Den interne evalueringen av håndtering av Covid-19 viser at krisestabsarbeidet har fungert bra og at det har vært en viktig og god samhandlingsarena. Organiseringen av stab har utviklet seg over tid. Den form den har i dag gjør at organiseringen er både gjenkjennerbar og fleksibel. .

Vi har bidratt i felles evaluering av Statsforvalterens rolle under covid-håndteringen sammen med Helsedirektoratet og DSB; "Veien videre" rapporten. Denne rapporten er svært relevant også for Statsforvalternes rolle og videre arbeid med beredskap generelt, og funn i rapporten bør tas til følge. Embetet har også bidratt under Koronakommisjonens arbeid, bl.a. med kildedata og intervju-informanter.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

ingen avvik

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Det ble utført 2 av 3 systemtilsyn med kommunene i 2022, etter prioriteringshensyn.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Beredskap: Kun gjennomført 2 tilsyn i 2022.

Vergemål: Overforbruk på kr 539 000. Oppnådde ikke krav til saksbehandlingstid på flere områder.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Avvik på måloppnåelse etter plan- og bygningsloven.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke forankringen av kvalifiseringsprogrammet på ledernivå i NAV- kontoret og i kommunen.
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene.
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet.
- Hva som er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet.

SFIN har hatt kvalifiseringsprogrammet som tema på ledernivå og sosialfaglig forum i Nav. Dette for å styrke forankringen. Det har vært gjennomført grunnopplæring i lovverket for å øke kompetansen om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukere som fyller vilkårene.

Det ble i forbindelse med egenvurderingstilsynet stilt spørsmål om kvalifiseringsprogrammet ble vurdert for aktivitetsplikt for de under 30 år. I etterkant av dette har flere kontor henvendt seg med å ønske om kompetanseheving på kvalifiseringsprogrammet. En region har fått opplæring i identifisering, kartlegging, lovverk og innhold i program. Denne regionen har også hatt få deltakere i programmet.

Et Nav-kontor har fått være med å prøve ut nytt kompetanseverktøy i kvalifiseringsprogrammet. Det har ført til økt bevissthet hos alle ansatte på dette kontoret.

De største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet er manglende fokus på rettigheten og tjenesten i kommunen og Nav-kontoret. Det politiske og administrative nivå i kommunene bør bli utfordret til å se det samfunnsøkonomiske perspektivet i å tilby kvalifiseringsprogrammet til de brukerne som fyller vilkårene.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og vurdere hvorvidt aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Kommunene i Innlandet har gjort en egenvurdering av sosiale tjenester til unge mellom 17 og 23 år. De fleste kontor stiller vilkår etter en konkret og individuell vurdering. Aktiviteter det stilles vilkår om er blant annet søke jobber, møte opp på et jobbsenter/aktivitetssenter, møte til samtaler, delta på ulike tiltak.

SFIN hadde aktivitetsplikt som tema på sosialfaglig forum hvor kommunene ble utfordret til hvordan gjøre gode vurderinger i vilkårsbruken.

SFIN vurderer at de fleste aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for kompetansehevende tiltak innenfor økonomisk rådgivning som er gjennomført overfor kommunene og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning.

SFIN har hatt tjenesten opplysning, råd og veiledning, inkludert økonomisk rådgivning som tema på ledernivå, på arenaen Statsforvalters time, på samlinger i fagforum "Sosialfaglig forum" og i grunnopplæring i sosialtjenesteloven. Vi har også gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning og fagsamling for de økonomiske veilederne i Nav-kontorene.

De økonomiske rådgiverne i Innlandet deltar også på Statsforvalterens spørre -og infotime» for økonomiske veiledere på Østlandet, som gjennomføres 2 ganger pr. måned. Namsfogden i Innlandet deltar også. Flere tilskuddsporsjekter i Innlandet har midler til økonomisk rådgivning. I tillegg deltar nesten alle Nav-kontorene i Innlandet i selvstående nettverk for økonomisk rådgivning.

Vi vurderer at våre kompetansehevende tiltak har bidratt til økt kunnskap og fokus på tjenesten opplysning, råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning. Tjenesten er i større grad lederforankret enn tidligere. Vi har, fra både veiledere og ledere i Nav-kontorene, fått tilbakemeldinger om at de i større grad enn før har fokus på å avdekke behov for tjenesten økonomisk rådgivning og gi råd og veiledning om økonomi på nivå 1 og 2 (hverdagsøkonomi). Også at de i større grad ser tjenesten økonomisk rådgivning i sammenheng med andre områder det kan gis råd og veiledning på. Dette ser vi spor av i behandling av rettighetsklager om økonomisk stønad og rapportene fra Nav-kontorene som deltok i egenvurderingstilsynet. Samtidig ser vi at det er noe variasjon mellom Nav-kontorene.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

Våren 2022 gjennomførte vi et egenerveringstilsyn, med tema sosiale tjenester i Nav til personer mellom 17 og 23 år. De sosiale tjenestene som ble vurdert, var tjenestene opplysning, råd og veiledning, samt økonomisk stønad, med særlig fokus rettet mot tilgjengelighet til, tildeling- og oppfølging av tjenestene. Hele 28 av våre 30 kommuner/vertskommuner gjennomførte egenerveringen.

Målsettingen med egenerveringen var at kommunen skulle vurdere egen praksis, for å undersøke om arbeidet med nevnte sosiale tjenester til utsatt ungdom skjer i henhold til lovens praksis. I tillegg ville egenerveringen gi et godt grunnlag for forbedring av Nav-kontorets praksis, der kommunene selv avdekket behov for forbedringer/lovbrudd.

Tre Nav-kontor fikk bistand gjennom en veiledet gjennomføring av egenerveringen, der vi reiste ut til kommunen og gikk gjennom utvalgte saker sammen med ansatte og Nav-leder. Vår erfaring er at Nav-kontoret selv oppdaget forbedringsområder underveis i dette arbeidet, og stilte spørsmål rundt egen praksis - også ut over selve tilsynsystema.

Etter gjennomføring av selve egenerveringen, inviterte vi alle kommunene til en to-dagers oppsummerende samling. Utvalgte Nav-kontor presenterte sine funn og hvordan de hadde jobbet/ønsket å jobbe med sine definerte forbedringsområder i etterkant. I tillegg ble det satt fokus på kontinuerlig forbedringsarbeid (internkontroll) og barneperspektivet i Nav (tidlig innsats, identifisering av behov og barnets beste), gjennom refleksjoner knyttet til case. Alle kommunene som konkluderte med lovbrudd, følges opp i samsvar med utarbeidet plan for sitt forbedringsarbeid.

I tillegg har Statsforvalteren samarbeidet med Nav Innlandet og Innlandet fylkeskommune (fra senhøst 2021), om etablering av et fagnettverk for arbeidsinkludering av utsatte unge i Innlandet. Nettverket har deltakere fra alle fylkets Nav-kontor, og det er gjennomført digitalt møte ca. hver 5. uke. Innholdet i møtene har vært informasjon om utvalgte tema knyttet til oppfølging av utsatt ungdom, ønsket av Nav-kontorene, samt deling av praksis knyttet til blant annet gjennomføring av kartleggingsamtaler, lokale tiltak for å ivareta aktivitetsplikten og hvordan ulike opplæringsstilbud kan benyttes.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, og hvordan det jobbes med å sikre tilgang til sosiale tjenester for brukere som har vansker med å benytte digitale løsninger.

Alle Nav-kontor i Innlandet benytter nå digital søknad om sosiale tjenester. Mange av Nav-kontorene benytter også innsynsløsningen. Digitale tjenester sikrer i stor grad tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, men det er viktig å vurdere konsekvensene for de ikke-digitale brukerne når det gjelder muligheten for kontakt med Nav-kontoret. Åpningstider, mulighet for drop-in, tilgjengelighet på telefontjenester er alternativer som må bidra i sikringen av disse brukerne. SFIN deltar i Stimulab-prosjektet, som skal se på mulighetene for en mer effektivisert prosess i klagebehandlingen av sosialhjelpssaker. Her deltar digitaliseringsdirektoratet og digisos blant annet.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Statsforvalteren har i 2022 ikke behandlet noen klager på introduksjonsordningen

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Antall klagesaker: 4

4 klager på avslag om fritak fra avsluttende norsksprøve. jf. § 20 i forskrift til introduksjonsloven

4 klager fikk ikke medhold

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Det har vært holdt to statsborgerseremonier i Innlandet i 2022. En i Elverum og en på Lillehammer. Det ble sendt ut totalt 1810 invitasjoner. 280 personer deltok til sammen på de to seremoniene.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Rapportert fra kommunene per 28. januar 2023.

1. halvår 2022

Deltakere: 1166   Årsverk: 109,37

2. halvår 2022

Deltakere: 1866   Årsverk: 134,32

Også særreportering til HKdir med frist 28. januar

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)**Rapportere på**

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Vi viser til beskrivelse av innsatsen i punkt 3.3.3.2.1. Vår vurdering av den innsatsen vi har beskrevet er at samarbeidet mellom stat, kommune og fylkeskommune rundt mottak og bosetting i 2022, var avgjørende for håndtering av den situasjonen som oppsto i begynnelsen av 2022. Vi er også av den oppfatning at det kan være nyttig å gjennomføre en evaluering av de ulike instanser - og forvaltningsnivåers i rolle og bidrag. Dette for å identifisere eventuelle uklarheter i ansvarsforhold og rolle for bedre avklaring i senere situasjoner med høy ankomst av mennesker på flukt.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Statsforvalteren gjennomført i 2022 en kartlegging av kvaliteten på samtlige kommuners oppfølging av kravet til å sikre et helhetlig krisesentertilbud. Metoden var utsendning av et spørreskjema til gjennomgang i kommunen. Formålet var både å øke bevisstheten i kommunene, og avdekke hvorvidt de faktisk utførte ansvaret for å sikre et tilgjengelig og helhetlig krisesentertilbud til innbyggerne. Av 46 kommuner besvarte 42 kartleggingen. Vi utarbeidet en egen rapport fra kartleggingen, som ble utsendt til alle kommuner, vedlagt noen anbefalinger. Resultat av kartleggingen ble videre lagt frem på en konferanse for kommunalsjefer i Innlandet. Der var også RVTS invitert og holdt et innlegg om sine tilbud.

Kartleggingen viste at kommunene i Innlandet er tilknyttet et krisesenter, men de har ikke alle steder et helhetlig tilbud eller styring med dette. Kommunene har også et klart forbedringspotensial når det gjelder å ha tilstrekkelig kompetanse på vold i nære relasjoner, herunder om forebygging. Vi kom derfor med anbefalinger om at kommunene bør heve sin kompetanse og sikre bedre informasjon til innbyggerne. Vi påpekte også at det flere steder manglet helhetlige planer, styring og struktur.

I tillegg til informasjon som ble sendt til kommunene, ble alle lederne av krisesentrene i Innlandet invitert til en digital samling, hvor vi orienterte om kartleggingen.

Ut fra dette mener vi å ha satt søkelys på utfordringene, men også mulighetene til å sikre gode krisesenterordninger, og vil følge opp dette med videre tiltak i 2023.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	46
Antall krisesentertilbud i fylket	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	8
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	1
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0

Det er 4 krisesentre lokalisert i fylket, men det blir benyttet 1 krisesenter i nabofylket, så totalt benyttes det 5 krisesentre

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova. Rapporteringen skal for hver sakstype omfatte antall fattede vedtak fordelt på henholdsvis innvilgninger, avslag og avvisinger. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren rapportere på om sakene gjelder bokstav a), b) eller c). Når det gjelder separasjons- og skilsmisessøknader, skal statsforvalteren rapportere på andelen søknader som er mottatt digitalt.

Statsforvalteren har i 2022 gitt 611 separasjonsbevillinger. Vi har gitt 473 skilsmissebevillinger etter § 21 og 20 skilsmissebevillinger etter § 22. Vi har gitt 12 avslag på søknad om skilsmisse etter § 21 og 1 avslag etter § 22. Det er gitt avvising i 29 saker om separasjon, 11 saker om skilsmisse etter § 21 og 10 saker om skilsmisse etter § 22. Det har vært en økning i antall søknad om separasjoner sammenlignet med tall i 2021. Tilsvarende tall for skilsmisser har gått noe ned.

Når det gjelder andelen søknader mottatt digitalt, så er andelen for søknad om separasjon på noenlunde samme nivå som i 2021. Mens for søknad om skilsmisse så har andelen digitale gått kraftig ned. Vi har en nedgang på 50%. Det er vanskelig å spekulere i denne nedgangen. Vi observerer at ganske mange med utenlandsk bakgrunn søker på papir. Dette gjelder i stor grad der den ene ektefellen er bosatt på ukjent adresse. I tillegg så er det også mange nordmenn som foretrekker fortsatt å søke på papir. Dette er uavhengig av alder. Det kommer inn en del søknader om separasjon og skilsmisse via advokat. Disse søknadene er stort sett på papir.

Vi ser at antallet henvendelser/uttalelser til saker på dette feltet i større grad kommer inn via "sikker melding" til Statsforvalteren. Dette er også ett ønske fra oss som saksbehandlere, og noe vi oppfordrer til i samtale med partene.

Når det gjelder søknad om godkjenning av utenlandsk skilsmisse har vi innvilget henholdsvis 44 saker om anerkjennelse. I saker om fritak for dokumentasjon av skifte har vi innvilget 6 saker og gitt avslag i 3. Vi har hatt en liten økning på dette feltet sammenlignet med tall for 2021.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgninger	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	640	611	0	29	81 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	496	473	12	11	38 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	31	20	1	10	7 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliedlemmer, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	9	6	3	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	44	44	0	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er ikke tatt vedtak etter barneloven i 2022. Dette skyldes etter vår oppfatning kravet om at foreldre i de fleste tilfeller må være enige i at saken skal behandles hos Statsforvalteren, samt at ordningen med stadfestelse av foreldreavtaler er lite kjent. Det har vært en del henvendelser som har resultert i veiledning, særlig vedrørende reisekostnader ved samvær. Vi har også hatt en sak etter barneloven § 47, som ble løst ved dialog med den offentlige instansen.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	0

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke sakstyper som henvendelsene gjelder, hvilke problemstillinger og utfordringer som ofte tas opp og går igjen, samt utviklingstrekk. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren og bakgrunnen for at det tas kontakt.

Statsforvalteren får jevnlig spørsmål om veiledning fra privatpersoner og andre offentlige instanser som barneverntjenester og helsestasjoner. Spørsmål fra privatpersoner gjelder ofte samværssabotasje, tilbakeholdelse fra samvær og endring av foreldreavtaler. I 2022 har det vært særlig mange henvendelser om innholdet i foreldreansvaret med tilgrensende problemstillinger opp mot vergemålsloven, for eksempel foreldre som ikke medvirker til at barnet får bank-id, bankkort og pass. Dette oppleves som svært frustrerende for barna og den andre vergen, og bidrar til at barnet føler på utenforskap. Mange foreldre opplyser at de ikke har råd til rettslige skritt for å få løst opp i situasjoner de mener er uholdbare for barna. Som i fjor har vi også mange henvendelser fra både privatpersoner og barneverntjenester om barnevernstjenestens rolle ved foreldrekonflikter.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Statsforvalteren har ført tilsyn med ett familievernkontor i år, i samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken. Dette ble gjennomført som et skriftlig egenerveringstilsyn med tema opplysningsplikt og samarbeid med barneverntjenesten. Vi har også behandlet en tilsynssak etter henvendelse fra enkeltperson. Saken ble avsluttet etter dialog mellom klager og familievernkontoret.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020
3	1	1	1

Akuttbereidskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalterens vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Bufo vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Alle kommuner i fylket har organisert akuttberedskap utenfor ordinær arbeidstid. Alle har organisert dette i en interkommunal ordning. Det er ikke fremkommet noe som tilsier at akuttberedskapen ikke er tilstrekkelig ivaretatt.

Rapporteringer fra kommunen, regionmøter, fagmøter, kartlegginger, tilsyn og klagesaksbehandling blir sammen med øvrig informasjon om den enkelte kommune, sammenstilt i et ROS skjema.

Både i 2021 og 2022 ble det gjennomført regionmøter med alle kommuner i fylket. I regionmøtene er både politisk og administrativ ledelse til stede, og det åpnes for spørsmål og dialog. For 2022 Meldte kommunene selv opp temaer de ønsket å drøfte. Samtlige regioner ønsket i 2022 områder innen samarbeid om barn og unges oppvekst på dagsorden.

Innsatsen med å informere om barnevernsreformen som en oppvekstreform, mener vi derved har gitt økt bevissthet og ønske om utvikling og kvalitet i kommunene.

I tillegg til regionmøter ble det gjennomført dialogmøter med 13 kommuner, utvalgt etter analyser av risiko og oppfølgingsbehov. Dialogmøtene bidro ytterligere til at Statsforvalteren fikk større kjennskap til kommunes styring av barneverntjenestene. På bakgrunn av dette, aktiv bruk av rapporteringer og statistikk, samt en kartlegging, ble det også utarbeidet kommunebilder i 2022. Bildene viser at barneverntjenestene har noe variabel kvalitet, blant

annet avhengig av styring. Det er likevel jevnt over og god kvalitet og stabilitet i tjenestene i Innlandet.

Separasjon og skilsmisse (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Når det gjelder ressursbruk på separasjon og skilsmisse/utenlandske skilsmisser og skiftefritak, så erfarer vi at den er økende fordi det er enkeltsaker som er sammensatte og krever mer. Ikke minst gjelder det nå oppfyllelse av atskillelseskrevet skal vurderes, og dokumentasjonsinnhenting i forbindelse med utenlandske skilsmisser. Det som er effektiviserende og gir god kvalitet er et større fagmiljø.

Vi har i 2022 videreutviklet og evaluert maler og rutiner. De går gjennom jevnlig slik at de er oppdaterte. Vi har fokus på kvalitetssikring og klarspråk i hver sak, blant annet ved at de sendes på høring hos jurist. Fordi det er kun to saksbehandlere på feltet, og et stort tilfang av saker, er det sårbart ved sykdom og i forbindelse med ferieavvikling. Siste halvdel av 2022 ble det gitt internopplæring av flere rådgivere på familieområdet for å redusere noe av sårbarheten. Tema for opplæring var rutiner for behandling av separasjon og skilsmisser, og regelverk rundt dette. I første halvdel av 2022 ble det også utarbeidet ny intern rutine for behandling av godkjenning av utenlandske separasjoner og skilsmisser, og skiftefritak. Vi erfarer også at det er viktig å sikre oppdaterte nettsider med god informasjon til publikum.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Antall saker behandlet: 313

Innvilget: 262

Avslag: 49

Opphevet etter anmodning: 2

Ikke ferdigbehandlet ved årsskiftet: 24

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene:

Antall saker inn: 10

Innvilget: 8

Avslag: 1

Veiledning/annen oppfølging: 1

Typisk turiststed: 0

Implementering av barnevernsreformen (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal rapportere på om det er kommuner i fylket som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

I vår kontakt med kommunene, særlig ved dialog- og regionmøter, fremkommer nå tydelig fokus på tverrfaglig samhandling. Vi vet også at flere kommuner har koordinerende enheter og koordinatorene, men har imidlertid detaljkjennskap om alle kommuners system for ansvarsfordeling og beslutning. Vi erfarer at noen kommuner er søkende i hvordan en skal avklare ansvarsdelingen i koordineringen av bistand til brukere med sammensatte behov. Kommunens fagpersoner innen barnevernet er noen steder usikre på hvorvidt de skal yte bistand til forebygging vektet mot å ivareta kjerneoppgaver, nå etter barnevernsreformen.

Statsforvalteren sendte ut forespørsel til samtlige kommuner i juni 2022, og ba om kopi av tilstandsrapportene fra barnevernet, samt ba kommunen oppgi om de hadde utarbeidet en plan for forebygging.

Alle kommuner har tilstandsrapporter, og alle kommuner bekreftet at de jobbet med å utarbeide forebyggende plan for å få den forberedt for politisk behandling innen 31.12.2022.

Det er ingen signaler som tilsier at det er kommuner som ikke tar ansvar for å organisere tjenestetilbudene og samordningsansvaret.

Det er variasjon i kvalitet, styring og systematikk i de ulike styringssystemene i de ulike kommunene.

Enkelte kommuner har lettere tilpasset seg krav i barnevernsreformen. Våre kommunebilder / ROS vurdering for 2022 viser at det er 10 kommuner som er vurdert til å være på rødt nivå, mens 9 kommuner er på gult nivå. 27 kommuner er på grønt.

Kommunen på rødt nivå har hatt særlig oppfølging i form av tilbud om kompetansetiltak, dialogmøter og veiledning noe vi mener har hatt positiv effekt.

Innsatsen gjennom året gjennom dialog og møtepunkt har medført en bevisstgjøring i kommunene i hva som er deres styrker og svakheter.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Hjelpetekst:

Statsforvalterens vurdering bør om mulig være kvantitativ. Bekrivelsen kan med fordel omfatte hvilke tiltak Statsforvalteren har satt i verk for å skaffe seg oversikt på området, samt hva som er gjort for å bistå kommuner som særlig har behov for oppfølging.

Andelen personer som har en demenssykdom i Innlandet er på 2,40% mot 1,88%, i resten av landet. Dette skyldes at befolkningen i Innlandet er eldre enn gjennomsnittet i Norge, og derfor også har en høyere andel med demens.

Statsforvalteren i Innlandet har hatt demensomsorg som et satsningsområde i våre kommunebilder. Undersøkelser som ble gjort viser at mange kommuner arbeider godt for å utvikle tjenestene innenfor demensomsorg. Som indikatorer ble det benyttet om kommunen hadde demensplan, demenskoordinator/demensteam/ demenskoordinator, dagsenter spesielt tilrettelagt for personer med demens, samarbeidsavtaler med spesialisthelsetjenesten og aktivitet i ulike demensnettverk. Av 46 kommuner fikk 71% god score, 24% middels og 4,3 svak score. Score ble vurdert ut ifra tjenestetilbud og aktivitet, samt eventuell andre opplysninger vi har om kommunens tjenestetilbud innenfor demens. Av de kommunene som fikk trekk, skyldes de fleste av det lovbrudd etter tilsyn på §4a.

61% av kommunene svarte at de hadde utarbeidet en demensplan. 93% hadde et demensteam, eller en demenskoordinator, 100% hadde tilrettelagt dagsenter for personer med demens. Noen av de større kommunene har varierte dagtilbud som eks inn på tunet, eller tilrettelagte dagtilbud for yngre som har en demenssykdom. 36 kommuner deltar i kompetansehevende nettverk for demens 72% hadde en med SAM-AKS. SAM-AKS er samhandling mellom alderspsykiatrisk avdeling i Sykehuset Innlandet og kommunale sykehjem. De bidrar med utredning, veiledning og undervisning. Selv om de fleste kommuner kan vise til at de har planer, demensteam og dagsenter, vil allikevel ikke dette være en garanti for at planene blir aktivt brukt og at kvaliteten er som ønsket. Tilbakemeldinger som Statsforvalteren har mottatt i fra ansatte, er at de er bekymret fordi dårligere kommuneøkonomi har ført til at stillinger i demensteam og som demenskoordinator er blitt redusert til små stillingsprosenter.

Statsforvalteren drifter i samarbeid med USHT Innlandet og Sykehuset innlandet, demensnettverket innlandet. Arbeidet i nettverket tar utgangspunkt i Nasjonale retningslinjer for demens, Demensplan 2025, og Veiviser demens. Målet med nettverket er å øke kompetanse, drive erfaringsutveksling og stimulere til at nasjonale retningslinjer blir iverksatt i kommunene. Mange av kommunene deltar i nettverket, og det arbeides aktivt med å rekruttere flere.

Nettverket hadde i 2022 to fagdager. Tema var pårørende og samhandling i tjenestene. Statsforvalteren arrangerte i 2022 et to dagers fagseminar i samarbeid med Sykehuset Innlandet, utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester og Forskningscenter for Aldersrelatert Funksjonssvikt og sykdom. Tema var oppfølging etter diagnose.

Statsforvalteren sitter i referansegruppe for prosjektet «rett tiltak til rett tid» 12 kommuner deltar i prosjektet. Målet med prosjektet er å bidra til systematisk oppfølging av personer med demens for å implementere gode forløp i de kommunale helse og omsorgstjenestene i kommunene. Det vil være viktig å satse på kompetanse innen demensomsorg. Tall i fra SSB viser at det i enkelte kommuner i Innlandet er kommuner som har opptil 40% ufaglærte som arbeider innen helse og omsorg. Ved tildeling av kompetanse og innovasjonstilskuddet 2022, søkte 50% av kommunene på tilskudd til utdanning innen demensomsorg for til sammen 93 personer på fagskole og Master/påbygging av bachelorutdanning, og 23 kommuner søkte på kompetansemidler til gjennomføring av demensomsorgens ABC for 233 personer. Det var kun tre kommuner som søkte øremerkede innovasjonsmidler til avlastningsopphold.

Statsforvalteren følger opp det Nasjonale velferdsteknologiprogrammet, og samarbeider tett med USHT og koordinator for velferdsteknologi og ehelse i Innlandet. Alle kommunene i Innlandet har tatt i bruk velferdsteknologi. Trygghetsteknologi er det som i hovedsakelig blir benyttet for pasienter som har en demenssykdom. Det er særlig 2 pasientgrupper som må få økt oppmerksomhet, yngre personer med en demenssykdom og personer som på grunn av demenssykdommen har adferdsmessige utfordringer. Det er fortsatt viktig at det arbeides videre med ulike avlastningsordninger for pårørende.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen

Se også pkt 3.1.1.1.6.1 og 3.1.1.5

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helsestasjon- og skolehelsetjenesten i Innlandet vurderes generelt som god. Det er fagkompetanse i tjenesten og det er ikke en utfordring å rekruttere og beholde personell i tjenesten. Dette fremkommer gjennom tilsyn og dialog med tjenesten.

Svangerskapsomsorg

Vår kjennskap til tjenesten i Innlandet tilsier at det er fagkompetanse i tjenesten og det er ikke en utfordring å rekruttere og beholde personell i tjenesten. Kommunene i Innlandet organiserer svangerskapsomsorgen ulikt, som kan ha betydning for ressurser, samhandling og kontinuitet i omsorgen.

Allmennlegetjenesten

28 av 408 fastlegehjemler i Innlandet er registrert som "liste uten fast lege". Lister uten fast lege finnes i både store, mellomstore og små kommuner i Innlandet. Kommunene bruker ulike insentiver utover det som ligger i Handlingsplan for allmennlegetjenesten 2020-2024 for å rekruttere fastleger. Eksempler for slike insentiver er økt basistilskudd, valg av driftsmodell, "gjenkjøpsgaranti", økonomisk støtte til kjøp av praksis, økonomisk støtte i oppstartfasen og ulike arbeidstidsordninger. Vårt inntrykk gjennom dialog med kommunene er at antall ALIS-avtaler øker. Samtidig er ikke alle kommuner i Innlandet registrert som utdanningsvirksomhet enda (status november 2022). Statsforvalteren i Innlandet har skriftlig, i direkte dialog med enkeltkommuner og på ulike møtearenaer informert kommunene om viktigheten av å søke om å bli registrert utdanningsvirksomhet. Videre har statsforvalteren regelmessig dialog med ALIS kontor Øst. Kommunene gir tilbakemelding at det er svært utfordrende å rekruttere fastleger, og at det også er vanskelig å få tak i kvalifiserte vikarer. Utfordringene gjelder både fastlegestillinger og andre kommunale legestillinger. Noen kommuner opplever også utfordringer med å rekruttere spesialisert i allmenntilleggsmedisin som veiledere for ALIS. Vårt overordnede inntrykk er at det er utfordrende for kommunene å rekruttere og beholde allmenntilleggsmedisinsk kompetanse.

Helse og omsorgstjenesten

Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/helseutdanning er 77,8% på landsgjennomsnitt (oppdatert juni 2022). Kommunene i Innlandet har et spenn i andel med helseutdanning fra 66,8 % til 90,6%. Det er hele 21 kommuner som ligger under/på landsgjennomsnittet. Kompetansesituasjonen var et av vurderingsområdene på kommunebildene i 2022. Av Innlandets 46 kommuner vurderte vi kompetansesituasjonen å være god i 45,6% (21) kommuner, svak i 24% (11) kommuner og middels i 30,4% (14) kommuner. Vi ser en spredning i nivå i alle regioner. Sett opp mot demografiutfordringen i Innlandet er dette en utvikling Statsforvalteren følger med på. Gjennom tilskuddsforvaltningen gjør Statsforvalteren en skjønnsmessig prioritering og tildeler kompetansemidler for å øke andel utdannet helsepersonell i de kommuner som ligger under landsgjennomsnittet. Bærekraftige tjenester er identifisert som et tema der det trengs et felles løft for kommunene. I kommunedialog er tema endring i helsetjenestene og hvordan kommunene ruster seg til å møte økende overføring av oppgaver og tjenester fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenestene. Endringer som medfører uforutsigbare pasientoverføringer og økt krav til spesialisert kompetanse i kommunene. Det er en økende erkjennelse av behovet for samarbeid på tvers av sektorer og fagområder for å møte utfordringer med kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene. Statsforvalteren bidrar til og synliggjør betydningen av sammenhenger og tverrsektoriell innsats ved å samordne eget internt arbeid ut mot kommunene. Vi samordner også i større grad innsatsområder i våre oppdrag med eksterne parter som KS, USHT, NAV, fylkeskommunen og Helsefelleskapet.

Helsefelleskapet har kvalifisert arbeidskraft som ett av satsningsområdene, det skal jobbes med å sikre nok og riktig kompetanse i hele behandlingsskjeden. Statsforvalteren tar initiativ til samarbeid, samordning og innretning av kompetansehevende tiltak inn mot Helsefelleskapets satsninger

Det er i Innlandet et økende fokus på heldidskultur, tverrsektorielt samarbeid og organiseringsformer som gir bedre kompetanseutnyttelse. KS prøver ut ulike modeller med oppgaveglidning og fokus på rett kompetanse på rett oppgave. Statsforvalteren ser dette som et nyttig og nødvendig arbeid for kompetansesituasjonen/ rekrutteringsmuligheter og støtter et KS initiert utviklingsarbeid med innovativ bemanningsledelse der 22 av Innlandets 46 kommuner deltar.

Vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket,

Innlandet fylke har 9 karrieresentra med ansvar for hver sin geografiske region. Karriere Innlandet er Innlandets satsing på voksnes læring og har som mål å øke kompetansenivået i hele Innlandet. Ved en helhetlig tilnærming til karriere og studentveiledning i et livslangt perspektiv og opplæring for voksne. Karriere Innlandet organiserer institusjonsopplæring innen psykisk helse og rus i deler av fylket. Det er vektlagt modulstrukturert fag og yrkesutdanning. NAV og fylkeskommunen lanserte høsten 2022 en ny opplæringsmodell, - skal hindre utenforskap og ledighet, men også dekke opp arbeidslivets behov for arbeidskraft. Fagarbeiderutdanninger tilbys geografisk spredt i fylket.

Innlandet har to utdanningsinstitusjoner for høyere utdanning; Høgskolen i Innlandet (HINN) og Norges Teknisk- Naturvitenskaplige Universitet, Gjøvik (NTNU). Disse utdanningsinstitusjonene har til sammen 7 helsefaglige utdanninger, derav enkelt studier som krever inntil 50% praksis. Både Høgskolen i Innlandet og NTNU Gjøvik har et bredt tilbud av videreutdanninger (heltid og deltid) innen sykepleie, begge høgskolene tilbyr også masterutdanning innen sykepleie. HINN har heltid og deltids utdanning innen vernepleie. I Innlandet fylket har Fagskolen helsefaglige studietilbud, også deltidsutdanninger rettet mot at fagarbeidere skal være rustet til fremtidens jobbkrav.

I Innlandet gjennomføres bachelor i sykepleie, heltid ved tre studiesteder (Elverum, Kongsvinger og Gjøvik), og bachelor i vernepleie på ett sted (Lillehammer). NTNU Gjøvik tilbyr heltid ergoterapiutdanning og HINN Elverum tannpleie.

Desentralisert sykepleieutdanning gjennomføres kun ved en utdanningsinstitusjon (HINN med studiested Tynset økonomisk støttet fra kompetanse og innovasjonstilskuddet), deltid sykepleie på tre steder (Tynset, Elverum og Gjøvik) og deltid vernepleie ett sted (Lillehammer).

Fagskolen i Innlandet satser på modul-utdanninger som er korte og spissede moduler konstruert for å gi rask kompetanseheving, tilpasset den enkeltes bakgrunn og ambisjonsnivå. Fagskolen staser på å skolere helsefagarbeideren til nye oppgaver i fremtidens helse og omsorgstjenester.

Statsforvalteren vurderer at Innlandet, med sitt særpreg av å være utkant fylke, med store geografiske avstander og lang vei til campus må styrke utdanningstilbudet der folk bor jf NOU Det handler om Norge. Det vurderes at desentraliserte og fleksible studietilbud innen helse og omsorgsfag må bygges ut i Innlandet for å bidra til at det for aktuelle kandidater blir et reelt studietilbud. Det er fra utkantregionene etterspurt større tilgang på fleksibel og eller deltidsutdanninger enn det som er tilbudet i Innlandet. Region Nord Gudbrandsdalen og Valdres jobber aktivt med å få geografisk spredning på utdanningstilbudet spesielt innen sykepleie og vernepleie.

Utdanningsinstitusjonene HINN og NTNU melder fra om at rammene de har er utfordring ifht å etterkomme distriktskommunene sitt ønske om desentrale og fleksible utdanninger. Mangler på godt tilrettelagte praksisplasser og veilederkompetanse til student/elevoppfølging i kommunen er en flaskehals for å øke antall studenter. Statsforvalteren følger med på og har tett dialog både med regioner som ønsker seg studietilbud og utdanningsinstitusjonene.

Tiltakene i Kompetanseløftet og Opptappingsplanen for heltid og god bemanning i omsorgstjenesten er, og vil også i 2023 være tema i kommunedialogen.

Velferdsforum har i 2022 drøftet kompetansesituasjonen i flere omganger i form av hva behov, tilbud og felles satsinger, særlig gjennom regional plan for et inkluderende Innland, dette vedtas av fylkestinget i februar 2023.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsetninger i opptappingsplanen, herunder antall/andel kommuner med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt hvordan kommuner informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne.

Antall/andel kommuner i Innlandet med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet

I Innlandet fylke ble det våren 2022 gjennomført en kartlegging av habilitering og rehabiliteringstilbudet i kommunene. 36 av 46 kommuner svarte på Forms-undersøkelsen etter andre gangs påminnelse.

Av de 36 kommunen som svarte har 16 kommuner egen plan for fagområdet habilitering og rehabilitering (sosial, psykososial og medisinsk), 19 har slik plan integrert i den helhetlige planstrukturen i kommunen, 7 kommuner er i ferd med å utarbeide plan og 4 kommuner har ingen plan innen fagfeltet habilitering og rehabilitering.

Hvordan kommuner i Innlandet informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne

Statsforvalteren har ingen oversikt over hvordan kommuner informerer om sitt habilitering og rehabiliteringstilbud. Stikkprøvekontroll inne på noen kommuners hjemmeside viser at det ligger informasjon om ulike tjenestetilbud god synlig under området for helse og omsorgstjenester. Sykehuset Innlandet har informasjon om kommunal koordinerende enheter og rehabilitering i kommunene i Innlandet på sin hjemmeside. Den delen av befolkningen som har digital kompetanse har derfor gode muligheter for å finne informasjon om fagområdet.

Statsforvalteren bes om å gi sin vurdering/analyse av status på feltet opp mot målsettingen om en særlig styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene i Innlandet

Kommunene i fylket organiserer tjenestene svært ulikt, i tillegg er dette området altomfattende med aldersspenn 0 – 100 år og foregår på arenaer *der liv leves*. Det er derfor ikke noe godt datagrunnlag for å gjøre en god analyse av dette tjenestetilbudet, hvordan, og om kommuner i Innlandet styrker tilbudet i tråd med opptappingsplanen. Det vi imidlertid har et inntrykk av gjennom kommunedialog og i arbeidet med utviklingsprosjekter, er at tjenesteutviklingen ikke dreies i retning forebygging og styrking av befolkningens helsekompetanse i den grad opptappingsplanen legger føringer for.

Kartlegging foretatt våren 2022 viser at kommunene i Innlandet samlet sett har ulikt differensiert tilbud som inneholder funksjonstrening, tilrettelegging og læringstilbud etter føringer i opptappingsplanen. Statsforvalteren har ikke datagrunnlag for å kunne vurdere om det er samsvar mellom behov og tilbud i den enkelte kommune på dette fagfeltet som dekker alt fra hverdagsrehabilitering til spesialisert rehabilitering og habilitering *der liv leves*. Det Statsforvalteren ser som bekymringsfullt, er at det fra enkelte kommuner rapporteres om at dårlig kommuneøkonomi medfører kutt i budsjettet til rehabilitering og habiliteringstjenesten. På en annen side er det mye aktivitet og tiltak i kommunene som kan klassifiseres under hverdagsrehabilitering *der liv leves*. Gjennom reformarbeidet Leve Hele Livet har det vært satt fokus på tverrfaglig og helhetlig planlegging av kommunale tjenestetilbud. Av 31

kommuner som har svart på en digital kartlegging svarer 27 kommuner at de jobber innen satsingsområdet aktivitet og fellesskap. Det er i den forbindelse iverksatt sterk og stødig treningsgrupper for seniorer, tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming i nærmiljø samt digitalisert hjemmoppfølging for å nevne noe av det kommunene rapporterer av tiltak som bidrar til økt mestring og enklere hverdagsliv. Frivillighetssentralene og frisklivssentralene har en aktiv rolle i dette arbeidet i mange kommuner. Vi har et godt og strukturert samarbeid med Innlandet fylkeskommune knyttet til friskliv, læring, mestring. Vi ser sammen på utdeling av tilskuddsmidler og har i 2022 arrangert to fagdager etter innspill fra kommunene. Fokus på samlingene var frisklivssentralens rolle i et helhetlig forløp, forankring av tjenesten, samarbeid på tvers, erfaringsutveksling og ulike fagtema som overvekt/sterk og stødig i tillegg til inspirasjon rundt gruppetrening. Vi er i dialog med nye kommuner som ønsker å etablere frisklivssentral i 2023. Vi skal i 2023 bidra i oppfølging av forprosjektrapporten om læring og mestring i helse- og omsorgstjenesten.

Etterlevelse av lovkrav knyttet til individuell koordinering (Individuell plan og koordinator)

Gjennom tilsynsaktiviteten har vi erfaring med at kommuner har forbedringspotensialer når det gjelder samordning og koordinering av tjenester på tvers av nivåer overfor personer med kompliserte og sammensatte tjenestebehov. Overgang i tjenester, skrøpelige eldre og personer med sammensatte behov er fokusområder både gjennom Leve Hele livet arbeidet og Helsefellesskapet, der Statsforvalteren er aktiv bidragsyter og har påvirkningsmulighet.

Statsforvalteren har tatt initiativ til kompetansehevede tiltak i form av tre webinarer for å spre informasjon om de 14 lovendringene som tredde i kraft 1. august 2022 har som formål at samarbeidet mellom barnehager, skoler, barnevern, NAV, helse- og sosialtjenester skal bli bedre. Vi har vært pådriver for å få ut informasjon om retten til egen barnekoordinator og satt fokus på at bruker skal oppleve helhetlig hjelp og skal møte et tjenesteapparat som har kunnskap om hverandre, og sammen kan gi helhetlig hjelp. I 2023 fortsetter vi dette informasjon og veiledningsarbeidet oppimot koordinerende enheter.

Statsforvalteren er i tett dialog med Koordinerende enhet i Sykehuset Innlandet og i vårt fylke har Sykehuset Innlandet oversikt over, og etablert kontakt med, habiliterings- og rehabiliteringsvirksomheten i kommunene i opptaksområde. Det er et nettverk for kontaktpersoner i kommunene, en samhandlingsarena mellom primærhelse og spesialisthelsetjenesten. Sør fylket ligger under helsefellesskap A.-hus

Behandlingslinjer – pasientforløp på tvers av nivåer

Statsforvalteren bes om å rapportere på pasientforløp på tvers av nivåene for å følge med på at tilbud i spesialisthelsetjenesten ikke nedbygges uten en tilsvarende styrking på kommunalt nivå og at ansvar mellom nivåene er avklart.

I Innlandet pågår det et prosjekt angående pasientforløp autisme. Dette har vært et samarbeid mellom Habiliteringstjenesten og BUP i Sykehuset Innlandet og kommuner i Innlandet om felles pasientforløp omkring barn med autisme. Habiliteringstjenesten har en etablert behandlingslinje for ADHD. I tillegg er det startet innføringen av pakkeforløp hjem for hjemmeslag.

Innenfor rus – og psykisk helse er det etableringen av FACT voksen team i Innlandet som bidrar sterkest til styrking på kommunalt nivå, der ansvaret mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten er avklart gjennom en forpliktende samarbeidsavtale. Det er 9 FACT voksen team i Innlandet som består av ca. 65 ansatte og mellom 300-350 pasienter. Tjenesten er i stor grad oppsøkende, der tjenestene fra spesialisthelsetjenesten er flyttet ut til der pasienten bor. Det vesentlige med FACT team er at de koordinerer og gir tjenestene til pasientene der recovery er fundamentet. Tjenestene er også i stor grad interkommunale.

På barn og unge siden er det flere igangsatte prosjekter der kommunene jobber ut nye og andre samhandlingsmodeller, der også enkelte kommuner har fått på plass samarbeidsavtale med BUP.

Det inkluderende Innlandet - arbeidsrelatert rehabilitering og mestringstilbud.

For Innlandet fylke viser statistikken at 11% av befolkningen mellom 15 og 29 år hverken er i skole eller arbeid. 13,9 % av befolkningen mellom 18 og 67 år er mottakere av uføretrygd.

Der liv leves omfatter en rekke tjenester og tilbud gitt i hjemmet, i barnehagen, på skolen, fritidsarenaer, bo- og nærmiljø og på arbeidsplassen. Statsforvalteren i Innlandet er engasjert i arbeidet med demografiutfordringer og samarbeider med NAV Innlandet og Innlandet Fylkeskommune om planer for det Inkluderende Innland.

Det inkluderende Innlandet bygger på at nøkkelen for å lykkes med inkludering er å sørge for at folk tar del i fellesskapet, enten gjennom jobb, utdanning eller på sosiale møteplasser. I Innlandet er alle like mye verdt, uansett bakgrunn, kjønn, alder, hudfarge, legning og funksjonsnedsettelse. Og vi skal legge til rette for at alle kan yte etter evne og få etter behov.

Planen er utarbeidet av en tverrfaglig administrativ prosjektgruppe med representanter fra Statsforvalteren, NAV i Innlandet og Innlandet fylkeskommune. Statsforvalteren er representert i styringsgruppa og i prosjektgruppa for den nye regionale planen for det inkluderende Innlandet.

Regional plan for det inkluderende Innlandet skal bidra til:

- Et inkluderende arbeidsliv som sikrer økonomisk og sosial trygghet, god helse og livskvalitet
- Å utjevne ulikheter sosialt og økonomisk gjennom god inkludering i skole, utdanning og deltakelse i lokalmiljøet

Statsforvalteren vurderer at det er fokus på inkludering og forebygging av utenforskap på mange områder og fagfelter i Innlandet, - dette går i stor grad inn under området rehabilitering og habilitering og foregår på mange arenaer *der liv leves*.

Tilsyn og vergeregnskapskontroll (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på:

- Totalt antall kontrollerte vergeregnskap
- Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger
- Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag

Statsforvalteren skal gi en beskrivelse av hva tilsyn har avdekket og redegjøre for hovedårsakene til at verger fratras vergeoppdrag

SFIN kontrollerte alle vergeregnskapene fra det sentrale uttrekket fra SRF. Utrekket var på 508 vergeregnskap. Dette arbeidet krevde relativt stor ressursinnsats. Kontrollen startet i midten av april og ble ferdigstilt innen fristen 10. oktober.

Vi opprettet tilsynsaktivitet der vi mottok bekymringsmeldinger (fra vergehaver, fra pårørende, fra bekjente og fra kommunens tjenesteapparat), etter funn i vergeregnskapsskontroll og i saker der verge ikke hadde levert dokumentasjon innen fristen.

Tilsynene avdekket ulike forhold:

- Verge har ikke betalt vergehavers regninger slik at regningene ble sendt til inkasso
- Verge har ikke sendt inn økonomisk status og vergeerklæring
- Verge har delt ut pengegaver uten å søke Statsforvalteren om godkjenning
- Vergehavers bolig er utleid uten at det ble søkt Statsforvalteren om dette
- Utlån av vergehavers minibankkort

I seks av sakene ble verge fratatt vergeoppdraget. Årsak til fratakelse er:

- Vergen var ikke egnet for oppdraget, ivaretok ikke vergehavers behov til det beste for vergehaver, blant annet betalte ikke vergen vergehavers regninger

- Vergen overholdt ikke frister for innsending av dokumenter (økonomisk status, vergeerklæring)
- Vergen sendte ikke inn vergeregnskapet for 2021
- Vergen hadde ikke godkjent politiattest, jf. vergemålsloven § 28
- Vergen var inhabil, utførte eiendomsoverdragelse til seg selv uten å søke statsforvalteren og ga gaver til seg selv, jf. vergemålsloven §§ 34, 39 a) og 41.

I noen av sakene var årsaken til fratakelsen flere av disse punktene.

Tilsyn av verger

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger	Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag
508	67	6

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

SFIN behandlet 633 søknader om fri rettshjelp i 2022, hvorav 425 gjaldt advokatens egeninnvilgelse av fritt rettsråd. Vi innvilget selv 115 rettsråd og ga bevilling til fri sakførsel i 15 saker. Det ble dispensert fra de økonomiske vilkårene i 9 saker. Totalt 79 søknader ble avslått (64 fritt rettsråd og 15 fri sakførsel).

Saksbehandlingstiden varierte noe, men de fleste stykkprissaker ble behandlet innen 2-3 uker og søknader innen 4-8 uker. Ved årsskiftet var restansen ca. 40 saker.

Totalt ble kap.post 047001 belastet med knapt 4,6 millioner i 2022. Dette er en nedgang fra 2021 hvor det ble utbetalt drøyt 5 millioner. Nedgangen er overraskende da inntektsgrensene ble oppjustert fra 01.01.2022. Utbetaling i 122 kontrollkomisjonssaker utgjorde ca. kr 750 000, som er omtrent uendret fra 2021.

Vi viser for øvrig til detaljert rapportering sendt SRF 30.01.2023.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	633	603	30
Innvilgede søknader	554	539	15
Avslåtte søknader	79	64	15

Kun behandlede saker - restanse ikke medregnet

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	40

Forventet forbruk (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Nettutbetaling på fri retts hjelp i 2022 utgjorde knapt 4,6 millioner.

Det forventes at total utbetaling for 2023 vil øke noe som følge av at de økonomiske vilkårene igjen er endret. Det anslås et forbruk på drøyt 5 millioner i 2023.

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
4 589 123	5 100 000

Nettobelastning fratrukket mottatte tilbakebetalinger

Samfunns sikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)**Rapportere på****Samfunns sikkerhet i plan**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunns sikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunns sikkerhet etter plan- og bygningsloven?

Vi gjennomgår alle kommunale arealplaner for å sjekke at risiko- og sårbarhetsanalyser er utført og at de er i tråd med veileder Samfunns sikkerhet i kommunens arealplanlegging som Direktoratet for samfunns sikkerhet og beredskap ga ut i 2017. Så godt som alle planer har risiko- og sårbarhetsanalyse som er utarbeidet i tråd med veilederen, men noen planer mangler tilfredsstillende oppfølging av farer og uønskede hendelser som er avdekket i analysen. Dette fører som oftest til innsigelse.

Alle slike innsigelser har ført fram, det vil si at risiko- og sårbarhetsanalysen og oppfølging i planen har blitt ivaretatt. Vi stiller krav om at oppfølging av analysen ved at risiko- og sårbarhetsreducerende tiltak skal være synlig i planen.

Hensyn til klimaendringer og klimatilpasning er viktige tema for vår gjennomgang av kommunenes planer. Klimatilpasning skal synliggjøres i planene og blir nå ivaretatt i de fleste planene der dette er aktuelt.

Kommuneplanens samfunnsdel omfattes ikke av kravet om ROS-analyse, men her påpeker vi i våre uttalelser til kommunenes planforslag at samfunnsdelen må omfatte mål og strategier for kommunens arbeid med samfunns sikkerhet og beredskap som er basert på farer og uønskede hendelser som er avdekket i kommunenes helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser.

Over tid har vi sett forbedringer i kommunenes samfunnsdeler når det gjelder dette. Så godt som alle planforslag har samfunns sikkerhet og beredskap som egne tema, men i noen tilfeller er det forbedringspotensial når det gjelder utforming av mål og strategier om dette temaet.

Statsforvalteren bistår kommunene løpende i arbeidet med samfunns planlegging. Temaet er oppe på faste møter med beredskaps koordinatorene og kommunedirektørene, kommunene legger planer inn for regionalt planforum i løpet av planprosessen, og det veiledes en-til-en ved behov. Vi mener at den tette oppfølgingen har god effekt, og mener å se at antallet innsigelser på grunn av mangelfulle planer minker.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på**Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter**

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
  - Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør Statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter blir fulgt opp i våre uttalelser til kommunale arealplaner når det er aktuelt. Dette har ikke vært aktuelt i 2022, men vi har ved uttalelser til varsel om oppstart av reguleringsplanprosesser for næringsområder der det har vært mulighet for etablering av store batterifabrikker, påpekt at dette er forhold som må avklares selv om vi ikke har kunnskap om hvorvidt slike fabrikker omfattes av storulykeforskriften.

Vi har oversikt over hvilke kommuner som pt har storulykesvirksomheter, og følger disse opp som en del av den løpende oppfølgingen på planområdet. Det har vært få endringer i disse virksomhetene de siste år.

Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)**Rapportere på****Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene**

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Når vurderes det at tilsyn er det mest effektive virkemidlet for oppfølging av kommunene på samfunnssikkerhetsområdet?
3. Er valg av kommuner for tilsyn gjort ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering, og ut fra hvilke kriterier?
4. Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
5. Hvordan sikres involvering av kommuneledelsen i øvelser?

I 2022 gjennomførte vi kun ett tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Tilsynet ble gjennomført som et felles tilsyn med helse. Vi hadde planer om flere tilsyn, men disse ble avlyst på grunn av andre hendelser og prioriteringer både hos oss og de aktuelle kommunene. Tilsynene er alltid basert på en risikovurdering, med grunnlag i bl.a. hvor oppdatert planverk/ROS kommunene har, om det har vært større utskiftninger i kriseledelsen, våre erfaringer med kommunens evne til å håndtere uønskede hendelse, hvor god kontakt vi har med kommunen på generelt grunnlag m.m.

Tilsynsarbeidet ble nedprioritert i 2022 som følge av håndtering av andre hendelser, intern bemanningssituasjon og den kontakten vi uansett har hatt med kommunene gjennom de siste årene. Vi har hatt god kontakt med de fleste kommunene gjennom 2022 gjennom håndteringen av pandemien og håndteringen av situasjonen som følger av Russlands invasjon av Ukraina.

Vi har på bakgrunn av den kjennskap vi har til kommunene gjennom deres håndtering av pandemien og andre hendelser, sammen med resultatene fra DSBs kommuneundersøkelse, gjort et risikobasert utplukk for 2023. Vi planlegger med tilsyn i minst 1/4 av kommunene i 2023.

Statsforvalteren gjennomfører normalt to faste møter med kommunedirektører og beredskapskoordinatorer hvert år. I 2022 ble det gjennomført et kommunemøte med påfølgende workshop der beredskapstema ble tatt opp. Dette går inn som et ledd i regelverksforståelsen. Kommuner som har hatt tilsyn følges opp med evt tiltak. For 2022 er det en kommunen som har fått spesiell oppfølging sammen med andre fagområder hos statsforvalteren. Det er ytterligere to kommuner som vil få oppfølging i 2023.

Når statsforvalteren gjennomfører øvelser krever vi at hele kriseledelsen er tilstede. Dette inkluderer både ordfører og kommunedirektør. Vi arrangerer øvelser der minst en nabokommune er med, helst to. Disse stiller også med kriseledelsen, herunder ordfører og kommunedirektør. Vår erfaring er at alle i ledelsen prioriterer å delta på disse øvelsene, og kun unntaksvis er noen av disse fraværende, og tilnærmet aldri i den kommunen som øves.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på****FylkesROS**

Statsforvalteren skal:

- Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

FylkesROS 2022-2026 ble offentliggjort høsten 2022, og tilhørende oppfølgingsplan er godkjent i ledelsen. SFIN samarbeider med Innlandet

fylkeskommune i deres Regionale plan for Samfunnssikkerhet og beredskap, og oppfølgingsplanen fra FylkesROS vil også videreføres i regional plan.

Gradert vedlegg til FylkesROS er påstartet, men ikke ferdigstilt. Det er behov for å øke kunnskapen knyttet til kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner da dette viser seg å ikke være tilstrekkelig kartlagt og sammenstilt på nåværende tidspunkt. Dette krever også omfattende samarbeid innad i fylket, men også samarbeid og vertikal samordning mellom regionalt og nasjonalt nivå, og spesielt med DSB og NSM.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringen

Statsforvalteren skal:

- Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.
- Redegjøre kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Håndtering av hendelser og kriser

Både pandemihåndteringen og håndteringen av utfordringene som følger av krigen i Ukraina har styrket Statsforvalterens samordningsrolle både gjennom synlighet og at kommuner og samarbeidspartnere har hatt god nytte av arbeidet vårt. Dette har vært med på å videreutvikle arbeidet vårt både mot kommunene og de øvrige regionale aktørene ved økt fokus fra vår side og ved styrket kredibilitet og dermed gjennomslagskraft.

Bruk av digitale verktøy både i ren dialog (nettmøter) og for kartlegginger, statusrapportering, presentasjoner og dokumenthåndtering er kraftig styrket. Det samme er bruken av kart for visualisering, f.eks. av tiltaksnivå i kommunene. Et kartverktøy på alle graderingsnivå er nødvendig, og dette bør anskaffes sentralt.

Både pandemihåndteringen og den sikkerhetspolitiske krisen har medført at vi har utviklet et sterkere samarbeid med Sverige, dvs. länen Värmland og Dalarna. Dette arbeidet vil utvides i 2023 til også å omfatte totalforsvarssamarbeid i større grad som følger av Sveriges NATO-søknad.

I november 2022 hadde vi en intern skrivebordsøvelse i kriseledelsen. Tema for øvelsen var sikkerhetspolitisk krise og krig, inkludert hybride hendelser. Den sikkerhetspolitiske usikkerheten gjør at dette ble en svært nyttig øvelse og tankevekker.

Kommunene

Vår etablerte systematikk i det kommunerettede arbeidet, med forutsigbare aktiviteter som spenner fra tilsyn og øvelser via kvartalsvise aktiviteter (varslings- og prosedyretreningsovelser, møter med beredskapskoordinatorene mv.) og til månedlig aktivitet som øving på Nødnett og etter hvert andre samband er videreført og utvikles stadig med tanke på å ses i sammenheng.

I 2022 ble det arrangert flere digitale kommunemøter, men også ett to-dagers møte med beredskapskoordinatorene med fagtema og workshop. Hovedtema var KIKS, strømrasjonering og CBRNe.

Viktig kunnskapsgrunnlag utover det som innhentes fra aktiviteten ovenfor kommer gjennom regionmøter, regionale tverrgående arenaer, DSBs kommuneundersøkelse, og våre kommunebilder. Vi benytter data fra DSBs kommuneundersøkelse inn i kommunebildene slik at kommunene ikke trenger å rapportere flere ganger på samme tema.

Regionale aktører

Store og samfunnsrammende hendelser har betydd både mer fokus mot og samarbeid med de regionale aktørene gjennom selve krisehåndteringen, samtidig som det har legitimert det kvalitetsarbeidet vi har jobbet med - først og fremst i form av oppfølgingen av FylkesROS. Vi har også fått trent opp digital samhandling og hurtig respons.

Arbeidet i fylkesberedskapsrådet er styrket, og har fått økt relevans som følge av den sikkerhetspolitiske krisen.

Vi samarbeider med NTNU på Gjøvik og HINN på Rena. Vi bidrar for eksempel på øvelser på NTNUs Cyberrange på forespørsel. Beredskapsfaget er kunnskapsbasert, og kontakt med undervisnings- og forskningsmiljøene er viktig.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Gjennom sammenslåingen har vi fått en likere praktisering i en større region. Etter en periode med stor turnover har vi etter hvert fått en bedre blanding av nye og erfarne medarbeidere. Vi har etablert rutiner for planlegging og gjennomføring av tilsyn. Vår policy er at vi som hovedregel er to eller flere på tilsyn. Vi deltar også på tilsynsopplæring som tilbys i regi av Miljødirektoratet, og ser frem til at HMS-etatens tilsynskurs på nytt blir et tilbud.

Vi deltar i alle relevante tilsynsaksjoner, og ser stor nytteverdi av det. Aksjonene er med på å heve kunnskapsnivået og sikre lik praksis mellom embeter. Av hensyn til egen planlegging mener vi imidlertid aksjonene kunne vært planlagt tidligere (ikke bare avklare fagområde og aksjonsperiode). Ved å kjenne forventingen til antall tilsyn og tilsynsystema for aksjonene allerede når vi begynner planleggingen av neste års tilsynsplan, vil det gjøre vår planlegging og utvalgelse av tilsynsobjekter bedre.

For å øke tilsynsfrekvensen er vi i prosess for å styrke innsatsen med et ekstra gebyrfinansiert årsverk. I den forbindelse skal en stilling dedikeres kun til planlegging og gjennomføring av tilsyn.

Vi deltar aktivt i nasjonalt tilsynsforum. Embetet har også etablert et eget tilsynsforum på tvers av fagområdene våre. Dette bidrar til bedre samordning av tilsyn, særlig rettet mot kommunene.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Vi har ansatte med høy kompetanse på fag og forvaltning. I tillegg begynner vi å kjenne våre kommuner i Innlandet når det gjelder ressurser og utfordringer på klima- og miljøområdet. Vi opplever at kommunene gir oss gode tilbakemeldinger på at vår veiledning og at treffer godt kommunens behov.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Se tabell for oversikt over tiltak gjennomført med driftsmidler gitt over kap. 1420.21

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Videreføring av bekjempelse kjempespringfrø ved Flagstadelva inntil Åkersvika naturreservat. Luking. På grunn av frøtilsig fra oppstrøms liggende lokaliteter er det nok arbeid å gjøre langs elva i lang tid fremover. Bekjempelse nærmest grensa prioriteres, og er koordinert med innsats innenfor verneområdet. I regi av Hedmarken landbrukskontor. Høyt prioritert.	Bekjempelse i sårbare naturtyper og hindre spredning til sårbare naturtyper innenfor verneområde (Åkersvika NR)	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Middels vellykket, men burde evalueres nærmere av SF. Kontinuerlig kamp på grunn av for lite ressurser til totalbekjempelse og stadig påfyll av frø fra arealer oppstrøms i vassdraget. Likevel er bekjempelsen et viktig bidrag til å holde arten nede både på de berørte arealene og minke frøtilsiget til naturreservatet.	30 000
Oppstart bekjempelse av tette forekomster kjempespringfrø ved Svartelva nært grensa til Åkersvika naturreservat. Luking og slått trolig mest aktuelt, evt. vanddamp. Kartlagt av Hedmarken landbrukskontor ifm. tilskudd de fikk i 2020 fra denne posten. I tillegg er dette en svært viktig naturtype med store kvaliteter knyttet til både vannstreng og kantsoner. Tiltak i regi av Hedmarken landbrukskontor. Koordinert med innsats innenfor reservatet. Høyt prioritert.	Bekjempelse i sårbare naturtyper og hindre spredning til sårbare naturtyper innenfor verneområde (Åkersvika NR)	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Middels vellykket men må evalueres nærmere om et par år.. Startet opp i 2022. En del vanskelig terreng å bekjempe i, Statsforvalteren må prioritere sammen med kommunen i 2023. Noe areal vil trolig kunne vernes ifm. kompensasjonsplan for dobbeltspor Åkersvika-Hamar. Vil nok bli en kontinuerlig kamp på grunn av for lite ressurser til totalbekjempelse og stadig påfyll av frø fra arealer oppstrøms i vassdraget. Likevel er bekjempelsen et viktig bidrag til å holde arten nede både på de berørte arealene og minke frøtilsiget til naturreservatet.	100 000
Oppfølging av større forsøksprosjekt med å bekjempe kjempespringfrø i nedbørsfeltet til Svartelva og videre Åkersvika naturreservat. Skjer i regi av Stange kommune. Slått og luking. Behov for å etterse gjenvekst av tidligere bekjempede områder, og følge opp nye områder langs Nordre Starelv. Selv om det er viktig å følge opp dette prosjektet slik at tidligere innsats ikke har vært forgjeves, er de to andre innmeldte prosjektene knyttet til Åkersvika høyere prioritert på grunn av nærhet til naturreservatet. Derfor setter vi dette på middels prioritert.	Bekjempelse i sårbare naturtyper og hindre spredning til sårbare naturtyper innenfor verneområde (Åkersvika NR)	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Middels - godt vellykket (SF har vært på befaring). Kontinuerlig kamp på grunn av for lite ressurser til totalbekjempelse og stadig påfyll av frø fra arealer oppstrøms i vassdraget. Likevel er bekjempelsen et viktig bidrag til å holde arten nede både på de berørte arealene og minke frøtilsiget til naturreservatet.	50 000

De to ovenstående radene fikk tildelt hhv. 120 000 og 70 000 kr. Kr. 40 000 av dette ble omdisponert til følgende: 25 000 slutføring bekjempelse areal med parkslirekne i Gjøvik kommune inntil elv ikke langt oppstrøms fra Svennesvollene naturreservat; kr. 10 000 til videreføring av prioriterte tidligere bekjempede arealer med kjempespringfrø inntil Lågendeltaet naturreservat og kr. 5000 til arbeid kartlegging og info blåleddved i Lesja kommune.	Bekjempelse av arter som truer å spre seg inn i naturreservater	Parkslirekne, kjempespringfrø og blåleddved.	Bekjempelse	Vellykket og mer eller mindre ferdige. Vi måtte prioritere å bli ferdige med arealet med parkslirekne som hadde stort spredningspotensiale til Svennesvollene NR med flommarksmiljøer). Bekjempelse vellykket og 95 % ferdig (må nok gå over arealet også i 2023 og 2024 men trolig liten jobb å ta evt. det siste). Bekjempelsen langs Åretta av kjempespringfrø har foregått i flere år, først i regi av Naturvernforbundet, så av konsulent til kommunen. Ikke særlig vellykket resultat pga. for lite midler til rådighet, vanskelig terreng og påfyll fra nye forekomster inntil og oppstrøms bekken. Trolig vil vi ikke prioritere dette lenger og heller rette midlene mot bekjempelse langs Gausa der naturtypene innenfor verneområdene i Lågendeltaet som blir infisert med frø herfra er mye mer sårbare (flommarksmiljøer). Siste kr. 5000 gikk til slutføring arbeid i Lesja med blåleddved.	40 000
Østre Toten kommune har i flere år drevet systematisk bekjempelse av kjempebjørnekjeks langs Lenaelva mellom Kloppen og Sundvika, der det er fare for spredning til Totenvika naturreservat. Sprøytning metode for kjempebjørnekjeks. Det er mange grunneiere som ikke følger opp sitt ansvar når det gjelder bekjempelse av denne og andre fremmede arter på sin eiendom, både i dette området og andre deler av kommunen. Langsiktig satsing med en kombinasjon av jevnlig påminnelse til/oppfølging av grunneiere og direkte innsats fra kommunen er derfor nødvendig for å kunne holde bestanden nede og unngå videre spredning langs Lenaelva og til reservatet. Arbeidet har som tidligere år foregått ved mekanisk Behovsinnmelding statsforvalteren I 2022 Side 5 av 19 bekjempelse og punktsprøytning på stilk. I 2022 planlegges samtidig bekjempelse av kjempespringfrø langs Lenaelva. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som truer å spre seg inn i naturreservat.	Kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	Middels vellykket, men krever nærmere evaluering av SF. Innsatsen bidrar stort til å holde bestanden av kjempebjørnekjeks på et kontrollert nivå, men totalbekjempelse ser umulig ut. De prioriterte i år fortsatt innsatsen kun mot kjempebjørnekjeks.	30 000
Bekjempelse av kjempespringfrø og kjempebjørnekjeks inn mot Jarenvatnet og Hovstjern naturreservater, langs elva Vigga. I regi av Gran kommune. Luking, slått og evt. beite aktuelt. Evt. sprøytning av kjempebjørnekjeks. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som truer å spre seg inn i naturreservater to stk.	Kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks	Bekjempelse	Trolig ganske vellykket ut fra tilbakemelding fra SF konsulent. Kontinuerlig kamp særlig langs Vigga for å holde bestanden nede av disse to artene inntil reservatgrensene. Mongolspringfrø tas av SF sin egen konsulent, se rad lenger den.	20 000
Se rad over. Fremmede arter inn mot Jarenvatnet og Hovstjern naturreservater fikk tildelt kr. 30 000. Kr. 10 000 har blitt omfordelt til Lesja kommune som har kartlagt og startet bekjempelse av blåleddved med mål om totalutryddelse (også omdisponert kr. 5000 over til dette, se rad 4 - dvs. totalt kr. 15 000,-).	Totalbekjempelse i en region (var målet)	Blåleddved	Kartlegging	Ikke særlig vellykket og avsluttet. Måtte tildele midler for å få slutført dette prosjektet. Lesja kommune har gitt opp fordi arten er mer spredt enn først antatt og bekjempelsen virker meningsløs når det står så mye av arten i private hager og at den fortsatt er til salgs i gartnerier og hardfør i lavere vekstsoner slik som hele Lesja og Dovre.	10 000
Luking av kjempespringfrø av bygdekvinnelag og skole. I regi av Gjøvik kommune. Foregår i stort område med mye kjempespringfrø generelt (mye ligger ikke i Artskart). Disse midlene må rettes mot elva Vismunda som renner ut i Svennesvollene NR. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som truer å spre seg inn i naturreservat.	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Middels vellykket, men krever nærmere evaluering. Innsatsen bidrar til å holde bestanden av kjempespringfrø nede i lokalområdet inntil elva Vismunda. Generelt er det ekstremt mye kjempespringfrø på Biri, så det er vanskelig å vurdere nytteverdien av prosjektet for Svennesvollene naturreservat. Ut fra rapporteringen fra kommunen kan det se ut som om ca. 10 000 av disse midlene gått til bekjempelse av andre arter andre steder i kommunen. Se også kommentar om Gjøvik noen rader lenger ned.	30 000
Nytt prosjekt. Store forekomster ved elva Gausa oppstrøms Lågendeltaet fuglefredningsområde og naturreservat. Det legges ned en stor innsats innenfor fuglefredningsområdet og reservatet mot denne arten, men det er kontinuerlig arbeid da det hele tiden kommer nytt frøpåfyll med flom (det gjelder for de fleste våtmarks reservater omgitt av denne arten). Skjer i regi av landbrukskontoret for Lillehammerregionen, som har prioritert SMIL i midler til dugnader for bekjempelse lenger opp i Gausa der arten også har stor spredning. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som sprer seg inn i verneområder.	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Foreløpig usikkert. Startet opp for tre år siden men i et større område, første året med midler fra oss.. Kr. 30 000 brukt til bekjempelse, resten til trykk infobrosjyre og innkjøp material til bekjempelse, og administrasjon/feltarbeid i kommunen. SF må være med på befaring for å selv evaluere effekten og prioritere områder for bekjempelse. Svært infiserte områder langs Gausa, oppstrøms Lågendeltaet.	50 000
Oppfølging av flerårig innsats langs grensene til Fåvang naturreservat. Luking og muligens aktuelt med noe sprøytning i ny, tett forekomst. Dette er et område med generelt mye kjempespringfrø, men så langt svært lite i reservatet (der det også går over og tas det som er av SNO). Skjer i regi av landbrukskontoret for Midt-Gudbrandsdalen. Statens vegvesen og Fylkeskommunen har økt fokus på riktig slått langs vegene inntil reservatet, utover det som ligger inne i vanlige driftskontrakt. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som truer å spre seg inn i naturreservat.	Kjempespringfrø	Bekjempelse	Vellykket. Bekjempelse av tidligere bekjempede arealer og søk etter nye. Prosjektet har foregått i mange år, og viser gode resultater. Fåvang generelt har en del forekomster av denne arten, men det er merkelig lite innenfor reservatet.	40 000
Luking av mongolspringfrø langs Vigga, inntil reservatene. Koordinert med innsats innenfor grensene (framfor alt Hovstjern). Krevende bekjempelse. Gjøres av Statsforvalterens konsulent gjennom rammeavtale. Har ikke fått rapport ennå men mulig oppstart også andre lokaliteter (registrert rundt Hamar). Denne arten har vi lite av og ønsker ikke spredning, jf. problemer med kjempespringfrø i våtmarksreservater. Funnet i år også i Svennesvollene NR i Gjøvik kommune. Høyt prioritert.	Bekjempelse av arter som sprer seg inn i verneområder.	Mongolspringfrø	Bekjempelse	Middels vellykket. Til tross for stor innsats for å prøve å kvitte seg helt med denne arten har den i stedet ekspandert. Vi er derfor i ferd med å gi opp totalbekjempelse langs Vigga, og prioriterer heretter spredningsveier til reservatene. Krevende å bekjempe (står spredt inne i kantsoner, vanskelig å se hvis ikke i blomst). Foreløpig svært få funn innenfor verneområdene.	50 000

I 2020 ble det levert en rapport på balsampoppel i Ottavassdraget. For 2021 er det startet opp med bekjempesestiltak. Det er vurdert at balsampoppel truer leveområdene til elvesandjegeren (EN) i Ottavassdraget. Har kun fått foreløpig rapport, tror det brukes nedkutting og pensling med glyfosat på snitt/stubber. Jamfør innmelding fra i fjor. Elvesandjegerlokaliteter prioritert. Også Asjo NR i samme området i regi av Vågå og Lom kommuner.	Bekjempelse av art som bidrar til gjengroing i areal for prioritert art.	Balsampoppel	Bekjempelse	Middels vellykket. Bekjempelsesmetoden med pensling på stubbekutt fra 2021 er vellykket noen steder, men ikke overalt. Derfor må vi bruke en del tid på å etterbekjempe allerede bekjempede arealer. Gjenstår helt ubekjempede arealer innenfor leveområde til elvesandjegeren. Endelig rapportering ikke mottatt ennå.	50 000
Enkel kartlegging gjennomført i 2021. Lite omfang på fem lokaliteter, men stort behov i veldig viktig område for elvesandjeger i Follas utløp i Glomma, Alvdal. Her vokser sandbankene igjen med både denne arten (og den trua arten doggpil...). Oppstart av flerårig prosjekt på samme nivå som Ottaelva. Tas gjennom Statsforvalterens konsulent/rammeavtale. Høyt prioritert.	Bekjempelse av art som bidrar til gjengroing i areal for prioritert art.	Balsampoppel	Bekjempelse	Usikkert. Endelig rapport ikke mottatt ennå. Oppstart på lokalitet ved Folla i år, må følges opp flere år trolig. Ikke mulig å bruke kjemisk bekjempelse pga. drikkevannskilde. Dermed blir det mekanisk bekjempelse som vil bli mer krevende. Dette må likevel prioriteres høyt.	50 000
Kontroll av spredning i Faksfall II stor elvesandjegerlokalitet i Dovre. Tiltak ennå ikke aktuelt (trolig), men forekomsten trenger å bli besøkt en gang for å se an utviklingen. Middels prioritert.	Kontroll i areal med prioritert art.	Bladfaks	Kartlegging	Vellykket. Trenger foreløpig ikke bekjempelse (verre er det med vanlig furu som er i ekspansjon).	5 000
Oppfølging av oppstartet prosjekt. Omfattende bekjempelse inn mot grensene til reservatene. Kjemisk bekjempelse. Arten har spredt seg inn i begge disse. Koordinert med innsats innenfor. Stor trussel mot naturtypen flomskogsmark. Høyt prioritert.	Bekjempelse av art som sprer seg inn i verneområder.	Legepestrot	Bekjempelse	Vellykket men svært krevende. Innsats prioritert mot Akersvika og nærmeste areal til reservatet. Krever omfattende oppfølging og evaluering av innsatsen så langt.	20 000
Oppfølging av tidligere bekjempede lokaliteter, særlig langs vassdrag. Høyt prioritert	Totalbekjempelse i noen utvalgte arealer mot vassdrag	Rynkerose	Bekjempelse	Vellykket der bekjempelsen er gjennomført, men bekjempelsen har ikke tatt alle relevante forekomster. Må gå jevnlig over de bekjempede arealene i noen få år til. Endelig rapport ikke mottatt.	20 000
Videreføring av bekjempelse av kjempespringfrø ved bekk gjennom Nylinna inn til Dokkadeltaet naturreservat. Høyt prioritert. Omdisponert i sin helhet til Tynset kommune for å ettergå arealer inn til Forollhogna der det har blitt bekjempet fjelledelgran (pluss ytterligere kr. 5000 omdisponert hit, se nest siste rad, dvs. totalt kr. 15 000,-)	Bekjempelse av art som sprer seg inn i verneområder.	Fjelledelgran	Bekjempelse	Usikkert da vi ikke fått rapport ennå men trolig vellykket.	10 000
Kartlegging og bekjempelse av Innlandets tre registrerte forekomster, jf. nasjonal liste over arter og prioriteringer for denne arten. Aner ikke omfanget av disse forekomstene. Høyt/middels prioritert.	Totalbekjempelse av arten i Innlandet	Boersvineblom	Kartlegging	Usikkert. Oppdraget er gjennomført er det eneste vi vet så langt, venter på rapportering.	15 000
Suter er funnet i Bergtjern, et naboetjern til Grunningener suter ble fjernet i 2017...lang beskrivelse. Tildelte kr. 100 000,- har blitt omdisponert pga. at Veterinærinstituttet ikke hadde tid å gjøre kartlegging i år. Midlene har blitt omdisponert til følgende prosjekter (jf. e-poster mellom Mdir og oss 2. sept. 2022): Kr. 40 000,- ekstra til arbeid over rammeavtalen vi har med en konsulent da de brukt mer på prosjektene enn tildelt, kr. 30 000,- til Gjøvik kommune for arbeid med kjempebjørnekjeks med stor spredningsfare og inntil sårbare, verdifulle naturtyper samt oppstart utprøving damp i jord for å bekjempe legepestrot oppstrøms Svenesvollene NR samt ytterligere kr. 25 000,- til oppstart arbeid lupin i Etna og Dokka vassdraget som renner ut i Dokkadeltaet NR. Siste kr. 5 000,- er utbetalt til Tynset kommune, samme prosjekt med fjelledelgran som omtalt over	Bekjempelse av art som sprer seg inn i verneområder og sårbare naturtyper..	Kjempebjørnekjeks, legepestrot og lupin.	Bekjempelse	Usikkert. Må evalueres i 2023. Lupinprosjektet svært høyt prioritert (bestilt midler i 2023). Det er også legepestrotbekjempelsen.	100 000
Videreføring av pågående prosjekt. Krever egentlig svært stor innsats, men disse midlene må prioriteres inn mot de mest sårbare naturtypene i området. I regi av kommunen. Middels prioritert.	Totalbekjempelse i en region (var målet)	Blåleddved	Bekjempelse	Ikke særlig vellykket og avsluttes. Samme konklusjon som i Lesja, men Follidal har holdt på lenger. Konklusjon fra kommunen er som følger: "Som det går fram av rapporten, så må planten forbyes slik at alt salg opphører. Videre må en lovendring til slik at en kan pålegge folk som har planten i hagen å fjerne den. Inntil det skjer, ser vi ingen grunn til å fortsette arbeidet med å prøve å bekjempe arten".	20 000
					740 000

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper

Se tabell for oversikt over tiltak gjennomført med driftsmidler gitt over kap. 1420.21.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Elfenbenslav	Oppfølgingsplan truet natur	Fagsamling inkl. befaring i felt	Fagsamling for kommuner, Statsforvaltere, de ulike skogselskapene og andre relevante aktører som kommer bortfor forvaltningen av elfenbenslav. Målet med samlingen var å øke kompetansen på arten, samt betydningen av at arten nå har fått status som prioritert art. Dagsamling gjennomført på Otta, inkl. besøk/befaring til området ved Andersshøe, der en av de rikeste forekomstene av arten finnes. Totalt 13 deltakere. Arrangert i samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken. Vi fikk tildelt kr. 100 000,- til samlingen, men grunnet lav deltakerantall ble bare 50 % benyttet. De resterende midlene ble brukt til prosjekter på andre arter som er inkludert i oppfølgingsplanen, se egne beskrivelser.	Vågå kommune	Nettverksbygging, økt bevissthet i forvaltningen av elfenbenslav som prioritert art.	48 000
Trønderlav	Oppfølgingsplan truet natur	Overvåking	Tiltaket ble ikke opprinnelig meldt inn via ESS. NINA søkte om tilskudd til overvåking ifbm. translokasjonsprosjektet som ble gjennomført i 2021, men fikk avslag. Etter dialog med Miljødirektoratet ble det bevilget midler fra "oppfølgingsplan for truet natur". Tiltaket i 2022 var oppfølging av translokasjonen fra 2021, samt vurdering av nye muligheter for utsetting av trønderlav.	Rendalen kommune	Økt kunnskap om trønderlav og muligheten for utsetting av arten på nye lokaliteter, forbedret tilstand for arten.	120 000
Stjernebønnelav	Oppfølgingsplan truet natur	Kartlegging	Tiltaket ble ikke opprinnelig meldt inn via ESS, men da fagsamlingene for elfenbenslav ble rimeligere enn budsjettert, valgte vi å benytte en del av restmidlene på kartlegging av stjernebønnelav. Det er også vurdert behov for skjøtsel der arten ble funnet.	Nordherad, Vågå kommune	Økt kunnskap om forekomster av stjernebønnelav, samt grunnlag for iverksettelse av bevaringstiltak (inngått avtale med en grunneier om flerårig bevaringstiltak)	28 000
Trua arter og naturtyper i Innlandet	Oppfølgingsplan truet natur	Utarbeidelse av fagrapport	Tiltaket ble ikke opprinnelig meldt inn via ESS, men da fagsamlingene for elfenbenslav ble rimeligere enn budsjettert, valgte vi å benytte en del av restmidlene på å få sammenstilt kunnskap om trua arter og naturtyper i Innlandet, herunder flere av artene og naturtypene som inngår i oppfølgingsplanen. I rapporten er det definert hvilke arter og naturtyper den enkelte kommune har et særlig viktig forvaltningsansvar for.	innlndet fylke (fokus på gamle Hedmark)	Bevisstgjøring av hvilke arter og naturtyper den enkelte kommune har et særlig viktig forvaltningsansvar for	15 000
Hule eiker	Utvalgte naturtyper	Kartlegging	Kartlegging av restlokaliteter i Innlandet. Det ble gjort undersøkelser i Lillehammer, Øyer, Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Ringsaker, Hamar, Stange og Grue. Dette resulterte i funn av fire nye forskriftseiker, samt en del yngre trær som har potensial for å bli forskriftseiker på sikt.	Lillehammer, Øyer, Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Stange, Hamar, Grue, Ringsaker	Økt kunnskap om forekomster av hule eiker i fylket	10 000
Slåttemark	Utvalgte naturtyper	Skjøtselsgruppe	Tiltaket gjelder drift av skjøtselsgruppa (møte- og reisegodtgjørelse og andre administrative utgifter), lønn til regional fagrådgiver, samt deltakelse/medarrangør på fagsamling på Abbhøgda (sammen med Fortidsminneforeningen) og gjennomføring av studietur/fagsamling i Vågå.	Fleire kommuner i Innlandet	Kompetanse- og erfaringsoverføring mellom deltakere på fagsamlingene og studieturen, samt inspirasjon og motivasjon til videre arbeid. Arbeidet i skjøtselsgruppa gir økt kunnskap om og fokus på bevaring av slåttemark og andre skjøtselsbetinga naturtyper, og bidrar til at det utarbeides skjøtselsplaner og iverksettes skjøtselstiltak.	143 000
Slåttemark	Utvalgte naturtyper	Utarbeidelse av nye skjøtselsplaner + revisjon av eldre planer	I 2022 ble det utarbeidet totalt 17 nye skjøtselsplaner. En av planene er utarbeidet for et større kulturlandskap, der flere skjøtselsbetinga naturtyper og kantsoner inngår som en del av planen. I tillegg er det gjennomført revisjon av to skjøtselsplaner utarbeidet i 2015 og 2016.	Fleire kommuner i Innlandet	Økt motivasjon for grunneiere til å gjennomføre skjøtsel, økt bevissthet omkring egne verdier og viktigheten av bevaringen av disse, bedre tilstand for de skjøtselsbetinga naturtypene og artene som er tilknyttet dem gjennom gjenoppfatt eller videreført skjøtsel.	287 000
Skjøtselsbetinga naturtyper	Utvalgte/trua naturtyper	Kunnskapsinnhenting om bruk av NoFence ved beiting i skjøtselsbetinga naturtyper	Innhenting av kunnskap fra flere brukere av NoFence/andre virtuelle gjerdar for å vurdere bruken av dette virkemiddelet i målrettet skjøtsel av kulturlandskapslokaliteter. Fordeler og ulemper, hva skal til for å få det til å fungere, hvordan fungerer ulike dyreslag osv. er en del av undersøkelsen. Totalt fem ulike brukere deltar i kunnskapsinnhenting. Rapport fra konsulent foreligger i løpet av februar 2023.	Vang kommuner	Økt kunnskap om bruk av virkemiddelet i kulturlandskapskjøtsel	30 000
Heroringvinge	Trua arter	Kartlegging	Kartlegging av heroringvinge i området rundt Byhagan i Ringsaker kommuner, der det er planlagt masseuttak.	Byhagan, Ringsaker kommune	Økt kunnskap om forekomster av arten, bedre grunnlag for å iverksette tiltak og for å vurdere de planlagte tiltakene og hvordan vi skal gå videre med forvaltning av arten	50 000
Hortulan	Trua arter	Kartlegging/overvåking og habitatforbedrende tiltak	Videreføring av kartleggings-/overvåkingsopplegg på de kjente lokalitetene med hortulan, samt iverksettelse av konkrete habitatforbedrende tiltak i samarbeid med grunneiere innenfor en av lokalitetene. Tiltakene gjelder tilrettelegging i dyrka mark.	Elverum kommune	Økt kunnskap om artens hekkesuksess. I tillegg forsøkt å forbedre habitatforholdene, men effekten av dette tiltaket er foreløpig usikker. Hekkebestanden er nå så lav, at det er usikkert hvordan utviklingen blir de kommende årene.	75 000
						806 000

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rowiltområdet

Rovvilt

	Antall skadefellings søknader	Antall avslag	Antall tillatelser	Andel innvilgende
Jerv	35	12	23	66 %
Gaupe	13	2	11	85 %
Bjørn	7	2	5	71 %
Ulv	24	5	19	79 %
Kongeørn	1	1	0	0 %
Totalt	80	22	58	

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder.

Antall verneområder: 4

Treslag: Contorta (i alt er 2230 kubikk hogd), sibiredelgran og fjelledelgran (i alt samlet 800 kubikk hogd).

Starmoen NR = 400 kubikk contorta

Tanarkjølen NR = 1800 kubikk contorta

Kvisleflået og Hovdli naturreservat = 30 kubikk contorta

Skjellingshovde naturreservat = 800 kubikk sibir- og fjelledelgran

Kommentarer:

Selve hogsten av de fremmede treslagene gikk som planlagt, men det var lokale protester mot hogsten i Skjellingshovde naturreservat.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kysttynghoi	Løvsog	Myr	Furuskog	Annet	Sum
Antall verneområder	0	0	0	0	4	4
Anslag volum hogd (m3)	0	0	0	0	3 030	3 030
Anslag areal hogd (dekar)	0	0	0	0	510	510
Anslag andel sitkagran (%)	0	0	0	0	0	0
Anslag andel norsk gran (%)	0	0	0	0	0	0
Anslag andel andre treslag (%)	0	0	0	0	100	100

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene (fra kapittel 7.3.5.8 i TB)

Rapportere på

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene

Vi bruker mye ressurser på dialog omkring tilstands- og påvirkningsvurderinger når det foreligger nye data og ny kunnskap om vannforekomstene. Vi bruker også mye ressurser på veiledning omkring tiltaksgjennomføring, og gjennomføring av avbøtende tiltak i forhold til fysiske vassdragsinngrep. Dette har ført til at kommunene og andre tiltakshavere har fått bedre kunnskap og forståelse for at naturverdiene i vassdragene må ivaretas når det gjennomføres tiltak i vassdrag.

Vannforvaltning

Ar	Driftsmidlene vil brukes opp i løpet av året	Midlene er brukt til
2022	250000	Fiskeundersøkelser i tilløpselver til Mjøsa og Glomma. kjøpe av tjenester til kartlegging/utredning av vassdragstiltak for å avlaste eget personell som vi har brukt inn i karakteriseringsarbeidet og aktiv dialog med kommuner og andre myndigheter i vannområdene og sentrale sektormyndigheter.

Status på bruk av tilskuddsmidler for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på bruk av tilskuddsmidler i henhold til behovsinnmelding gjennom ESS for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (kapittel/post 1410.21).

Statsforvalteren i Innlandet fikk i 2022 tildelt kr 3 230 000 for overvåking av vannforekomster i Innlandet. Overvåkingen inngikk som en del av gjennomføringen av vannforskriften der målet er at alle vannforekomster skal nå minst god økologisk og kjemisk tilstand. Overvåkingen omfattet fysiske og vannkjemiske parametere, metaller, dyreplankton, planteplankton, samt undersøkelser av begroingsalger, heterotrof begroing, bunndyr og bakterier. Dette har gitt kommunene bedre kunnskapsgrunnlag til å kunne prioritere og gjennomføre tiltak.

I tillegg har vi gjennomført krepseundersøkelser i Skasåa. Siden vi har brukt egne ressurser på prosessoppgaver jamfør post 1420.22, har vi brukt midlene på fiskeundersøkelser i Fura, ei storaureførende tilløpselv til Mjøsa, og Vangrøfta, ei tilløpselv til Glomma. Overvåkingen og undersøkelsene har avdekket behov for tiltak og kommuner har nå søkt om vannmiljøtiltaksmidler til noen av disse.

Overvåking under vannforskriften

Delprogram/område/prosjekt	Antall stasjoner	Sum tilskudd (beløp)	Sum brukt (beløp)	Beskrivelse av gjennomført overvåking
Overvåking v/regulantprosjekt	0	0	2 950 000	Finansiering fra vassdragsregulantene i Innlandet. Overvåkingen omfatter flere stasjoner i utvalgte elver.
Overvåking av Mjøsa/sideelver til Mjøsa	23	495 000	1 575 000	Vassdragsforbundet for Mjøsa, vannovervåking - NIVA (2022) (deler av tilskuddet er for overvåking 2023). Overvåkingen omfatter flere stasjoner i Mjøsa og i de større sideelvene til Mjøsa.
Overvåking av elver/bekker og innsjøer i Innlandet (2021)	0	213 884	213 884	Vannovervåking - Norconsult (siste delutbetaling (10%) fra overvåking 2021).
Overvåking av elver/bekker og innsjøer i Innlandet (2022)	77	2 210 632	2 294 632	Vannovervåking - Norconsult for 2022 (Rapportering våren 2023).
Krepseundersøkelser i Skasåa (2022)	14	100 000	100 000	Undersøkelser av kreps - Utmarksforvaltningen AS.
Vannovervåking (kommuner i Innlandet 2022)	101	210 484	1 131 281	vannprøvetaking (bistand fra kommuner/vannområder) og vannanalyser utført av SGS analytics Norway
	215	3 230 000	8 264 797	

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd

Statsforvalteren har anmeldt to lovbrudd i to ulike naturreservater

Statens naturoppsyn har anmeldt syv lovbrudd i 5 ulike naturreservater.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

I 2022 ble det satt av 25 mill. kroner til innovasjons- og fornyingsprosjekter. Vi mottok totalt 46 søknader med et samlet søknadsbeløp på 60 mill. kroner. Det var 28 kommuner som sto som ansvarlig søker, men alle kommunene i Innlandet var involvert i ett eller flere prosjekter. 36 av de 46 søknadene var samarbeidsprosjekter mellom to eller flere kommuner. Vi tildelte midler til 24 prosjekter totalt i 2022, hvorav 13 var videreføring av igangsatte prosjekter og 11 var nye prosjekter.

Prosjektskjønnsmidlene er tildelt etter departementets retningslinjer. Fra og med utlysningen i 2020 har vi lagt vekt på å prioritere færre og større prosjekter, med krav om samarbeid mellom kommuner eller mellom tjenesteområder i kommunen. Vi stiller også tydeligere krav til kunnskapsoverføring til andre kommuner utenfor prosjektet.

Vi har innført tre satsingsområder; Velferd, Klima og Effektiv kommunesektor. Av de prioriterte prosjektene i 2022, var 14 prosjekter innenfor området velferd, 3 innenfor klima og 7 innenfor temaet effektiv kommunesektor.

De aller fleste prosjektene er større samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner slik at mange kommuner er involvert i prosjektene som er tildelt midler. I tildelingen av midler gjør vi også en vurdering av at de tildelte prosjektene samlet gir en bred tilnærming til utfordringene innenfor de ulike

satsingsområdene, og vi ser også hen til en viss geografisk fordeling av prosjekter mellom kommuner og regioner.

Målet med spissing av ordningen har vært å øke kvaliteten på de søknadene som blir innvilget, stimulere kommunene til å tenke mer helhetlig på tjenestetilbudet og øke overføringsverdien av prosjektene. Vi ser at kravet om samarbeid bidrar til mer gjennomarbeidede søknader. Vi vurderer at overføringsverdien til andre kommuner også er større for prosjektene vi nå støtter. Vi vil fortsette med å videreutvikle og forbedre vårt bidrag til å formidle erfaring fra prosjektene mellom kommuner i 2023.

Rapportering

På grunn av pandemien har det vært en del forsinkelser i gjennomføringen av prosjektene i de to foregående årene. Det har medført at flere prosjekter har gått over lengre tid enn angitt i søknaden. I løpet av 2021 og 2022 er nå mange av prosjektene fra tidligere år ferdigstilt og kommunene har fått avsluttet rapporteringen i prosjektskjønnbasen. Mange gode prosjekter har gitt nye løsninger som flere kommuner har tatt i bruk og videreutvikler.

Kvaliteten på rapportene vi mottar varierer. Enkelte er svært kortfattet og gir lite innsikt i hva skjønnsmidlene har blitt brukt til, og hvilke resultater som er oppnådd. De fleste er imidlertid av en slik kvalitet at de gir god informasjon om forbruk og måloppnåelse. Vi vil fremover følge tettere opp de svakest rapportene. I 2022 vektla vi å få ferdigstilt rapporteringene fra prosjekter som har gått over flere år. Dette har gitt bedre oversikt og mulighet for bedre oppfølging av de prosjektene som nå gjennomføres. Vi har også prioritert å få på plass bedre rutiner internt for ansvar og oppfølging av prosjektene bredt i embetet. Dette vil gi bedre mulighet for å følge opp rapportene som leveres, bedre kvaliteten på rapporteringen og dermed også bedre muligheter for kunnskapsdelingen. Vi ønsker å videreutvikle dette og få til bedre oppfølging av rapportene i 2023.

Flere av prosjektene anser vi å ha høy overføringsverdi til andre kommuner. Vi har formidlet resultatene fra utvalgte prosjekter på møteplasser vi har (ordførere/kommunedirektører, økonomisjefer, sektorledere etc). Vi har jobbet med å styrke eierskap til og forankring av prosjektene internt hos Statsforvalteren. Ved å ta i bruk vår samlede kunnskap innen de enkelte områdene, kan vi utfordre kommunene på en helt annen måte. For å ta ut potensialet ytterligere må vi styrke oppfølgingen av prosjektene og bli enda mer bevisst på å formidle resultater på relevante arenaer. Dette vil vi videreutvikle i 2023.

Kort om prosjekter innenfor området Velferd

Innenfor velferdsområdet prioriterte vi i 2022 videreføring av flere større prosjekter, bl.a. knyttet til tiltak for utsatte barn og unge og innenfor satsingen Bolig for velferd. Av nye prosjekter tildelte vi midler til prosjekter bl.a. innenfor oppvekstreformen og prosjekter knyttet til utenforskap. Kommunene uttrykker at støtten fra skjønsmidlene gjør det mulig å gjennomføre større samarbeidsprosjekt innenfor områder med store reformer og endringer. Det er da viktig at erfaringer fra prosjektene videreformidles.

Resultater for innbyggerne vil for mange av prosjektene ikke kunne måles før om lang tid. Endringer som kan måles på kort sikt vil kunne være en omlegging av tilbudet gjennom internt samarbeid og enighet om rammer for ansvarsgrupper. Endringer i arbeidsmetoder krever at prosjektet er godt forankret i kommunenes planer for å lykkes. Flere prosjekter har knyttet seg til FoU sektoren ved Høgskolen Innlandet. Vi ser at dette bidrar til økt kunnskap i de deltakende kommunene og god erfaringsdeling til andre kommuner.

Kort om prosjekter innenfor området Klima og miljø

Innenfor klimaområdet tildelte vi i 2022 bl.a. midler til et nytt prosjekt der de 12 kommunene i Gudbrandsdalen går sammen for å se på hvordan de kan tilrettelegge for grønn omstilling.

I tillegg har Statsforvalteren har over flere år støttet prosjekter innenfor sirkulær økonomi i Kongsvingerregionen. Det ble bl.a. gjennomført en sirkulær analyse/mulighetsstudie innenfor verdikjeden til byggenæringen i regionen. Ut fra dette er det i gang tre konkrete pilotprosjekter for grønn omstilling gjennom å redusere/flytte avfall oppover i avfallshierarkiet og derigjennom skape nye arbeidsplasser. Dette har vært en positiv kraft i regionen.

Kort om prosjekter innenfor området Effektiv kommunesektor

Innenfor effektiv kommunesektor er det bl.a. gitt midler til å se på omfang og innretning for samarbeidsløsninger.

I tillegg har vi over flere år prioritert prosjektet Digi Innlandet. Prosjektet har som formål å gi et samlet digitaliseringsløft for kommunene i Innlandet. Prosjektet skal bidra til økt digitalisering gjennom mer effektiv innføring av fellesløsninger for alle kommuner i fylket og koordinere videreutvikling av eksisterende og nye fellesløsninger. Erfaringsdeling og videreutvikling av omforente løsninger har vært viktige delmål for prosjektet, der resultatene foreløpig er gode.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	5	1	6
På eget initiativ			0

Vi har mottatt en del anmodninger om å foreta lovlighetskontroll av eget initiativ men har ikke funnet grunnlag for å etterkomme anmodningene.

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Henverdeler om kommunalrettslige temaer i 2022 har særlig vært spørsmål til habilitet, nyvalg, suppleringsvalg og fritak fra verv. Det har også vært spørsmål om saksbehandlingsregler, spesielt til kompl. § 11-3 om saksliste.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Antall interkommunale samarbeid er økende. Mange kommuner har små fagmiljøer og etablerer interkommunale samarbeid for å øke kompetansen. Innsparing er også et vesentlig moment. De store interkommunale samarbeidene (med mange kommuner involvert) finner vi innen det tekniske området; brann, renovasjon, vann og avløp. Disse er oftest organisert som IKS. Nesten alle kommuner er med i slike samarbeid.

Innen områdene PPT–tjeneste, barnevern, samfunnsmedisin og KAD-plasser er det også flere interkommunale samarbeid organisert som vertskommunesamarbeid. Tjenestene innen oppvekst og velferd er i økende grad avhengig av tverrfaglig samarbeid, vi ser at det kan være krevende å få til dette når noen av tjenestene er organisert i interkommunale samarbeid. Planlegging, GIS, økonomi og beredskap er også områder hvor det er etablert interkommunale samarbeid, omfanget er foreløpig mindre enn på de andre områdene som er beskrevet.

Mange kommuner gir uttrykk for at det er utfordrende for kommunene å finne gode former for styring og organisering av samarbeidende politisk og administrativt. Også at omfanget av samarbeid for enkelte kommuner kan være utfordrende for kommunen å styre godt. Dette er spørsmål kommunene jobber godt med. Vi må fremover bidra med kunnskapsdeling for løsninger mellom kommuner. Vi støtter også enkelte kommuner med skjønnsmidler til å videreutvikle løsninger for gode samarbeid.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Arbeidet med samordning av statlige innsigelser skjer først og fremst gjennom dialog med kommunene og statlige myndigheter i tidlig planfase, før innsigelser fremmes. Statsforvalteren oppfordrer kommunene til å bruke regionalt planforum som dialogarena. I tillegg er det tett kontakt med både kommune og statlige myndigheter i enkeltsaker når det er behov for det. Gjennom dette blir eventuelt samordningstema også tatt opp, slik at det sjelden er behov for samordning/avskjæring etter at innsigelser er oversendt Statsforvalteren fra statlige myndigheter.

Statsforvalteren behandlet 436 arealplansaker i 2022 og det ble fremmet innsigelse fra statlige myndigheter til 59 planer. En innsigelse ble trukket etter dialog, før den ble fremmet for kommunen. Dette er imidlertid ikke synlig i statistikken, da planen også inneholdt en annen innsigelse som ble fremmet. Utover ordinær kvalitetssikring av hjemmelsgrunnlag, har Statsforvalteren sett behov for ytterligere vurdering i tre saker. Etter dialog med innsigelsesmyndigheten ble de fremmet for kommunene med nærmere presisering.

En stor andel av innsigelsene som fremmes for kommunene dreier seg om formelle feil og mangler. Disse er ikke gjenstand for samordning, og blir imøtekommet av kommunene gjennom dialog med aktuelle myndigheter. Ved reelle arealbrukskonflikter finnes det i tillegg også løsninger i samarbeidsmøter mellom kommunene og statlige myndigheter etter at innsigelser er fremmet og før mekling.

Tre saker gikk til mekling i 2022, disse førte alle førte fram. Statsforvalteren har avvist mekling i en sak med begrunnelse i formelle mangler som ikke er gjenstand for samordning. Saken ble oversendt departementet i januar 2023 for nærmere avklaring.

Funksjonsorganisering av flere statlige etater, andre omorganiseringer og personellutskiftninger utfordrer det kontinuerlige samordningsarbeidet. Vi har i 2022 avholdt evalueringsmøte med de statlige myndighetene som inngår i vårt samordningsansvar. På det grunnlag er blant annet samordningsrutinene justert.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	30	0	0	59
Statsforvalteren	0	0	0	41
Avinor				
Biskopene				
Direktoratet for mineralforvaltning	1	0	0	1
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg	1	0	0	1
BaneNor	5	0	0	5
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	9	0	0	9
NVE	9	0	0	9
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	5	0	0	5
Statsbygg				

Tabellen er mindre relevant for måten Innlandet arbeider med samordning på. Vi legger vekt på tidlig fase av planprosessen, bruk av regionalt planforum og tett kontakt med både kommune og statlige myndigheter der det er behov for det i den enkelte sak. De statlige myndighetene stiller i regionalt planforum og vi kjenner ofte hverandres mulige innsigelser før de fremmes. Gjennom dette blir ev. samordningstema også tatt opp, slik at det sjelden er behov for samordning/avskjæring etter at innsigelser er oversendt Statsforvalteren fra statlige myndigheter.

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi behandlet 193 byggesaker, hvorav 68 ble gitt medhold. Settesakene fra SFOV stod for en forholdsvis stor andel av sakene der vi tok klagen til følge (32 stk.).

74 saker ble ikke avgjort innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 79 dager, og gjennomsnittlig overskridelse på de utløpte sakene var 21 dager. I to saker ble det avtalt lengre frist pga. befarng.

Viser ellers til kommentarene under «Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)»

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
193	68	74	21	2	2	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2022 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Rapporteringen i SYSAM viser at vi har behandlet færre klager på reguleringsplan i år enn i fjor. Nedgang fra 43 saker i 2021 til 38 i 2022. Det skyldes at det har innkommet færre saker i 2022 og det ikke har ligget igjen ubehandlede restanser fra tidligere år. Kun 1 klage ble gitt medhold.

Om lag 37 % av klagen ble behandlet innenfor tolv uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har gått opp fra 72 dager i 2021 til 80 dager i 2022. Vi har

ambisjoner om økt fokus på rask behandling av regulerings-klager, siden disse ofte har større betydning for flere. Vi må imidlertid kontinuerlig vurdere prioriteringen opp mot byggesaker, som har lovbestemt frist.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	38
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	80
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	14
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	1

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2022. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Vi har hatt lærling i kontor- og administrasjonsfaget i 2022. Lærlingen begynte høst-21, og skal ta fagbrev i 2023. Vi er tilknyttet opplæringskontoret OK stat.

Det er gjort vurderinger om hvorvidt vi kan ta inn lærlinger i sikkerhetsfaget, men ser ikke at vi kan følge det opp på en god nok måte per nå.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Budsjettert ressursinnsats knyttet til arbeid og medvirkning i planprosesser er ikke endret i forhold til 2021, og omfatter ca. 14 årsverk i embetet. Disse inngår i felles plangruppe på tvers av alle virksomhetsområder.

Reelt sett har ressurstilgangen vært redusert, blant annet med bakgrunn i midlertidige vakanser og ressursavståelse til andre oppdrag. Etter sammenslåingen har vi imidlertid fått et mer robust fagmiljø. Gjennom flere personer å spille på i det helhetlige planarbeidet, har vi vært mindre sårbare ved fravær og derigjennom kunnet opprettholde framdrift.

Vårt arbeid knyttet til planveiledning og formidling, har i 2022 omfattet høringsuttalelser til regionale og kommunale planer (inkludert dispensasjonssaker), meldinger etter energiloven, samordning av innsigelser og gjennomføring av meklinger. Gjennomføring av kompetanse- og veiledningstiltak vært prioritert, i tillegg til kommunedialogen generelt. Arbeidet med tre regionale planer har pågått også i 2022, og mange av våre medarbeidere har bidratt her.

Vi har godt innarbeidede rutiner for plansamarbeidet i embetet, og det er en god samhandlingskultur. Kompetansen er bredt sammensatt og komplementær, selv om den er sårbar på noen enkeltområder.

Med bakgrunn i våre innsatsområder, kompleksitet i større arealsaker og mangfold av interesser som skal ivaretas, fordres det et tettere samarbeid med andre fagområder som ikke inngår fast i plangruppa. Dette gjelder eksempelvis kommuneøkonomi, forurensing/vannforvaltning og naturmangfold. I tillegg til økt faglig kvalitet på arbeidet vårt, vil samhandlingen kunne bidra til redusert sårbarhet internt, og økt forståelse for helhet og sammenheng i våre fag- og ansvarsområder overfor kommunene. .

I henhold til omstilling i tråd med budsjettfordelingsmodellen, forventes det reduksjon i ressurser til planveiledning de neste årene. Dette krever en avveining mellom effektivisering og nedprioritering av enkeltoppgaver, samtidig som vi skal ivareta kvalitet og videreutvikle merverdien av vårt arbeid i kommunedialogen.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming har vært et gjennomgående tema i planarbeidet i 2022, gjennom høringsuttalelser og i regionalt planforum.

Fylkesmannen skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. hovedinstruksen pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](#)

Gjennom nøkkeltallrapportering er det rapport på blant annet lønnsforskjeller etter bl.a. kjønn, alder, heltid/deltid og stillingskoder. Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov.

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/ rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og strekker oss langt når det kommer til individuell tilrettelegging for våre ansatte. Vi har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med bl.a. mulighet for hjemmearbeid. Det jobbes nå videre med å finne en god balanse som ivaretar både fleksibilitet, mulighet til å jobbe hjemmefra samt det å kunne møtes fysisk for å styrke kultur og arbeidsmiljø. Det skal ses nærmere på livsfasepolitikken i 2023.

Vi har stort fokus på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosessen. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre DFØ sitt e-læringskurs om mangfoldsrekruttering. Maler ifm rekrutteringsprosessen ble gjennomgått og revidert med tanke på mangfold i 2021, og skal igjen gjennomgås i 2023. Før nye rekrutteringsprosesser settes i gang utarbeides det jobbanalyser der bl.a. deltakelse i traineeordningen vurderes.

Vi har ikke iverksatt systematisk arbeid sammen med tillitsvalgte/ ansattrepresentanter som beskrevet i veilederen, men det skal være på plass i løpet av 2023. I dette arbeidet skal det bl.a. vurderes mulige årsaker til risikoer og hindre, slik at vi kan sette i gang aktuelle tiltak og gjøre gode evalueringer av arbeidet vårt. Vi har fra før et tett og godt samarbeid, og gjennomfører årlig evaluering av samarbeide og aktiviteter i tråd med ARP.

Vi gjennomfører jevnlig medarbeiderundersøkelser. I 2022 gjennomførte vi først en i samarbeid med Rambøll, og deretter MUST på høsten. Vi jobber systematisk med oppfølgingen av medarbeiderundersøkelser, og følger i stor grad DFØ sin veileder mht oppfølging.

Viser ellers til nærmere redegjørelse om vernetjeneste, AMU mm under kap. 4.2.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på medianverdi og gjennomsnittstid på saksbehandlingen i håndhevingssakene per 31.12. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Medianverdi: 78 dager

Gjennomsnittstid på saksbehandling: 90 dager

Rapportering av tilsyn etter barnehage_loven og opplærings_loven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Når det gjaldt tilsynene på barnehageområdet ble det med bakgrunn i våre risikovurderinger ut fra vår kjennskap til tilstand i sektoren valgt spesialpedagogisk hjelp som tilsynsystema i to av tilsynene. Avgjørende for denne vurderingen var klagesaker og henvendelser, samt at det er stort skadepotensiale for barna ved regelverksbrudd på dette tema. Sakkyndig vurdering er en stor del av saksforberedelsen i forbindelse med vedtak om spesialpedagogisk hjelp, og siden vi så mangler ved fakta i vedtak, ble det vurdert som nødvendig å ha tilsyn med både sakkyndig vurdering og vedtak. Fordi vi ville undersøke hele sakskjeden, fra igangsettelse til gjennomføring pga. skadepotensialet ved regelverksbrudd, inngikk også gjennomføring i tilsynet. Tilsynet ble gjennomført digitalt i det vi vurderer at dette er egnet mht tilsynsystema. Det er f.eks. mye skriftlig dokumentasjon. Når det gjelder

tilsynsobjekt følger dette av ROS, se pkt. 3.3.3.1.1.1.

For de to øvrige tilsynene på barnehageområdet var tilsynsystemet individuelt tilrettelegging av barnehage tilbudet. Avgjørende for denne vurderingen var klagesaker og henvendelser, samt at det er stort skadepotensiale for barna ved regelverksbrudd på dette temaet. Det var et bevisst valg å kontrollere alle sider ved tema, fordi det var mistanke om at kommunenes system ikke var tilpasset gjeldende rett, og baserte seg på gammel lov. Tilsynene ble gjennomført digitalt fordi det er hensiktsmessig for dette tema. Når det gjelder tilsynsobjekt følger dette av ROS, se pkt. 3.3.3.1.1.1.

På opplæringsområdet gjennomførte vi fire tilsyn med tema "Internkontroll - Kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø". Det avgjørende for valg av tilsynsystemet var et ønske om å føre tilsyn på et lovområde hvor regelverksbrudd har store konsekvenser for barn og unge. Både klagesakene vi har behandlet og veiledningsspørsmålene vi får, viser at kommunene i en god del tilfeller har utfordringer med å forstå og praktisere regelverket på dette området. Vår deltagelse fra pilot-tilsynet i 2021 og erfaringer fra dette, lå også til grunn i vurderingene bak valg av tilsynsystemet.

I tillegg gjennomførte vi i 2022 tre tilsyn innen nasjonale prøver. Vi så i registreringer i PAS at det var elever som manglet besvarelser, ventet på skåring og som manglet avgiverskole.

På skolemiljøområdet ble det planlagt og gjennomført fire tilsyn. Dette er en reduksjon i antall tilsyn fra 2021, hvor Statsforvalteren innenfor område skolemiljø gjennomførte ni tilsyn. Årsaken til reduksjon i antall tilsyn er at tilsynet "Internkontroll - Kommunens arbeid for å sikre et trygt og godt skolemiljø" er et nytt FNT som er mer ressurskrevende enn de ordinære skolemiljø-tilsynene. I to av fire tilsyn valgte vi å redusere tilsynets omfang til kun å omhandle en delplikt i stedet for tre. Disse justeringene ble foretatt på bakgrunn av oppdatert informasjon underveis i tilsynet og ressurs hensyn. Det ble satt av ressurser til å gjennomføre tilsyn med de tre kommunene med sterkest indikasjon på brudd i regelverket ved gjennomføring av nasjonale prøver. Ved hvert tilsynene med nasjonale prøver ble det gjennomført tilsyn med 3-4 skoler. Skolene ble valgt ut på bakgrunn av statistikk fra PAS.

På skolemiljøområdet ble alle tilsynene gjennomført stedlig. Bakgrunnen for dette var at vi vurderte at stedlig tilsyn var mest egnet for tilsyn på disse temaene. Vi benyttet Teams for gjennomføring av formøter, åpningsmøter, intervjuer og ett slutt møte. De resterende tre slutt møtene var fysiske møter ute i kommunen. Bakgrunnen for at Teams også i 2022 ble benyttet hyppig i våre tilsyn, er at vi ser en effekt i form av stor tidsbesparelse, noe som igjen effektiviserer ressursbruken i avdelingen og øker måloppnåelsen. Tilsynene med nasjonale prøver ble gjennomført som skriftlige tilsyn i samsvar med kontrollskjema for tilsyn meg gjennomføring av nasjonale prøver.

Tilsynsobjektene på skolemiljø ble valgt ut på bakgrunn av meldte saker i håndhevingsordningen, nøkkeltall, tilgjengelig statistikk og henvendelser. Vi kontrollerte også for hvilke skoler som har deltatt eller deltar i nasjonale satsninger. Registreringer i PAS ble brukt som grunnlag for valg av tilsynsobjekter og antall tilsynsobjekter ved hver kommune i tilsynene med nasjonale prøver.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Statsforvalteren i Innlandet følger opp gjennom ulike aktiviteter avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Statsforvalteren vurderer hvilke virkemidler som skal tas i bruk der vi avdekker risiko for brudd på regelverket. Vi vurderer hvilke tiltak vi skal iverksette for å heve kompetansen til kommunene. Vi er kontinuerlig opptatt av hvordan vi best kan følge opp avdekket risiko.

Vi følger opp avdekket risiko f.eks. gjennom generell veiledning og dialogmøter. Ved at vi avholder korte møter og veiledning via Teams, får vi mulighet til å nå flere ledere og ansatte i kommuner, barnehagemyndigheter og skoler. Statsforvalteren vil videreføre dette i 2023. Kunnskapen om tilstanden i sektoren vil også gi føringer for hvilke temaer vi setter på dagsorden (skolevegning, relasjonskompetanse, barnets beste). Vi har også tilfeller der vi henvender oss til kommunen og ber om informasjon og redegjørelse jf. kommuneloven kapittel 30.

For å heve kompetansen til ledere i kommunene og skolene har vi i 2022 gjennomført enkelte veilednings-samlinger med noen kommuner hvor vi anser risikoen for brudd på reglene i opplæringsloven kapittel 9 A for svært høy. Disse kommunene vil bli ytterligere fulgt opp med veiledning i 2023.

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Barnehage

Tilsyn har ført til endring av praksis som ikke var i tråd med regelverket. Når det gjelder vedtak på barnehageområdet vises det til redegjørelsen i pkt. 3.3.3.1.6.2.

Skolemiljø

Som nevnt under punkt 3.3.3.1.3.1, er virkemidlene valgt ut fra de opplysningene og erfaringene vi har fått gjennom henvendelser, tilsyn og saker i håndhevingsordningen.

Vi opplever at flere kommuner gjør mer konkrete barnets beste-vurderinger i enkeltsaker. Vi vurderer at dette kan være et resultat av vår veiledning

gjennom enkeltvedtak og at vi har videreført et fokus på barnets beste fra 2021 og gjennom 2022.

Når det gjelder tilsyn på skolemiljøområdet, har vi prioritert tilsyn med nytt FNT (skolemiljø og internkontroll). Vi ser at tilsynene på dette området i stor grad avdekket praksis som ikke var i samsvar med regelverket, og at arbeidet med å rette brudd fører til endring av praksis i kommunene. Likevel erfarer vi ofte at brudd på aktivitetsplikten avdekkes i nye klagesaker. Derfor er vi kontinuerlig opptatt av hvordan vi best kan følge opp avdekket risiko. SFIN legger opp tilsynene som en lærende prosess. De kommunene som har jobbet med tilsynet som et lærende tilsyn, har gjennom prosessen med å rette brudd vist størst endring i praksis. Vi har også fått tilbakemelding om at utfyllende tilsynsrapporter med gjentakelser av vurderinger i stedet for henvisninger til tidligere punkt i rapporten, har vært nyttig i arbeidet med å forstå regelverket og endre praksis. Vi har også fått tilbakemeldinger om at strukturen i tilsynsrapportene er god, og bidrar positivt i kommunens arbeid med retting. Vi har valgt en struktur på rapporten slik at den er delt inn i kapitler ut fra kontrollspørsmålene, og slik at hvert kapittel er delt inn i observasjon, vurdering og konklusjon.

SFIN er opptatt av at vi skal ha «Lav terskel og åpen dør». Vi har som målsetning at det alltid skal være noen tilgjengelige hos oss, og har åpent for telefonhenvendelser i hele arbeidstiden. At kommuner og skoler kan få veiledning raskt om det de lurer på, vurderer vi at fører til økt regelverksetterlevelse.

I 2022 har vi jobbet forebyggende med å nå ut til mange gjennom informasjonsfilmer, oppdatering av nettsidene våre, kurs og foredrag. Temaene for disse samlingene har vært områder der vi ser at skolene og skoleeierne har behov for økt kompetanse. Det har vært god oppslutning om disse tiltakene, og gjennomgående gode tilbakemeldinger. Det viser at temaene oppleves relevante for målgruppen, og at de plattformene vi har valgt oppleves tilgjengelige. Vi vurderer at økt kompetanse også fører til økt regelverksetterlevelse.

Utdanning

Etter tilsyn med gjennomføring av nasjonale prøver viser gjennomføringsstatus i PAS-prøver for 2022/2023 en positiv endring for de utvalgte tilsynsobjektene. Elever i én av kommunene og de aktuelle skolene ble rammet av streik, og fikk derfor ikke gjennomført nasjonale prøver. Vi ser likevel en klar forbedring med hensyn til gjennomføring og korrekt registrering i PAS når det gjelder venting på skåring, manglende besvarelse og elever som mangler avgiverskole.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Når vi sammenligner antallet klagesaker fra ett år til et annet år, så ser vi at antallet klagesaker varierer noe fra år til år. Vi har for noen sakstyper sammenlignet antallet klagesaker for 2022 med antallet klagesaker fra 2021 og 2020.

Under klagebehandling videregående skoler er det for 2022 rapportert 226 saker hvor 220 av disse er knyttet til sentralt gitt eksamen.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	3	0	2	1	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 37	12	0	9	3	0
Barnehageloven § 38	0				
	16	0	11	5	0

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
Skysst, § 3-7	7	0	7	0	0
Spesialundervisning, § 3-6	8	3	2	2	1
Standpunkt i fag	6	0	1	5	0
	22	3	11	7	1

I 2022 så vi en økning i klager fra 3 klager i 2021 til 22 klager i 2022. Det er usikkert hva som er bakgrunnen for denne økningen, men dette vil bli tema for ROS-vurderingen i 2023. På området spesialundervisning mottok vi flere klager på elevveileder-ressurs i spesialundervisningen fra flere elever på samme skole. Innen skoleskyss gjelder klagenes skoleskyss på tvers av kommunegrensene. Økningen av klagesaker på skoleskyss viser ingen tegn til at regelverksetterlevelsen er dårligere enn tidligere.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Vi har ikke mottatt eller behandlet klager for frittstående videregående skoler i 2022.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	1	0	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	0	1	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	4	0	4	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	7	1	4	2	0
Skyss, § 7-1	32	1	26	5	0
Skoleplassering, § 8-1	17	2	10	5	0
Standpunkt i fag	47	0	7	40	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Sum	110	5	52	53	0

I 2020 hadde vi 34 klager på skoleskyss. Vi så en nedgang i antall klager på skoleskyss i 2021, men er i 2022 oppe på samme nivå som i 2020. Vi ser at mange klagesaker handler om særlig farlig skolevei. I tillegg til registrerte saker har vi en avgjørelse på økonomisk ansvar for grunnskoleopplæringen, og en sak om skoleplassering som ble trukket.

Klagebehandling - Vidaregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	5	0	4	1	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	220	81	139	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	0	1	0
Sum	226	81	143	2	0

Klage på sentralt gitt skriftlig eksamen gjaldt muntlig-praktisk tilrettelegging av eksamen. Eleven visste at hen måtte gjennomføre eksamen med bakgrunn i eksamenskrav på vitnemålet.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene. I tillegg skal statsforvalteren vurdere hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for barnehage.

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene.

- **Å formidle overordnede nasjonale satsninger, rammer og føringer for ordningene, inkludert å sørge for at kriteriene for tildeling er kjent for aktørene i samarbeidsforum og regionale kompetansenettverk**

SFIN har i møter i felles samarbeidsforum informert om:

Nytt fra Utdanningsdirektoratet som:

- Økonomiske tilsyn med private barnehager
- Ulike rapporter offentliggjort i 2022
- Arbeidsplassbaserte barnehagelærerutdanning /ABLU) støttet av Udir
- Kompetansepakken om trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø

Rammer og føringer for ordningene deriblant kriteriene for tildeling er informert om i møter i de regionale kompetansenettverkene.

I tilbakemeldingen på årsrapporten for 2021 kom det frem at det var litt utydelig hvordan samarbeidsforum sikrer at prioriterte tiltak har den nødvendige lokale forankringen. I 2022 laget arbeidsgruppa i samarbeidsforum, opprettet av samarbeidsforumene barnehage og skole, forslag til innstilling til samarbeidsforum. I prosessen med utarbeidelse av forslaget vurderte arbeidsgruppa hver enkelt behovsmelding ut fra regionens beskrivelse av hvordan tiltakene oppfyller kriteriene for tildeling, med særlig fokus på om tiltakene var basert på lokal forankring. Det kommer frem i alle behovsmeldingen en beskrivelse av at kompetansetiltakene er basert på lokale kartlegginger og at det regionale kompetansenettverket har foretatt en prioritering av hvilke tiltak som skal gjennomføres og beskrevet i den 4-årige kompetanseplanene som er utarbeidet fra hvert regionale kompetansenettverk.

Å legge til rette for lokalt samarbeid mellom barnehager og skoler og universiteter og høyskoler.

I Innlandet har alle de regionale kompetansenettverkene i 2021 etablert et samarbeid både på regionalt nivå og ute på enheter med et eller flere UH-miljøer, som er videreført innværende år. Hovedsamarbeidspartneren vår er Høgskolen i Innlandet som også har representanter i samarbeidsforumene. Vi har vært i dialog med skoleeiere i to regionale kompetansenettverk knyttet til noen utfordringer i samarbeidet mellom skoleeier og et UH-miljø i 2022. Skoleeier har tatt opp utfordringer med UH-miljøet og samarbeidet er nå på plass.

Å være sekretariat for samarbeidsforum(ene) i sitt embete.

Samarbeidsforum besluttet høsten 2021 at lederansvaret for samarbeidsforumet skulle velges av forumet fra og med 2022. Statsforvalteren ivaretar sekretariatsfunksjonen fra samme tidspunkt.

Hva som ligger til sekretariatsansvaret i samarbeidsforum og hvordan vi skal løse embetsoppdraget og følge opp oppgavene, er synliggjort i «Retningslinjer for tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring».

Sekretærfunksjonen:

- Vi er representert i arbeidsgruppene oppnevnt av samarbeidsforum
- Vi ordner alt det formelle blant annet rundt innkalling/referater til/fra møter, bestille møtelokaler, påmeldinger, utformer saksfremlegg.
- Informere om de nasjonale retningslinjene og hva samarbeidsforum har bestemt beskrevet i Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet, og påse at det følges i praksis på ulike arenaer.
- Foreslår saker til samarbeidsforum, eller videreformidler kompetansebehov til andre faggrupper i enheten vår.
- Informerer om økonomi i tilskuddordningene til samarbeidsforumene og alle de regionale kompetansenettverkene.
- Vi utformer en oversikt over alle behovsmeldingene, som sendes ut til alle representantene i samarbeidsforum så snart som mulig etter fristen 01.02.
- Vi lager et regneark som synliggjør en pro rata fordeling til alle de regionale kompetansenettverkene, som et utgangspunkt til innstillingen fra samarbeidsforum
- Vi utformer forslag til innstillingen og skriver saksfremlegg – basert på arbeidet i arbeidsgruppa
- Vi fører i pennen den endelige innstillingen fra samarbeidsforum

Å bidra til samarbeid og sammenheng på tvers av ulike kompetansetiltak i embetet.

Statsforvalteren har opprettet et eget tverrfaglig forum – Utviklingsforum. I dette forumet er det laget et regneark som synliggjør tildeling av alle tilskudd fra vårt VO1-område (enhetene barnevern og familie, Barnehage og opplæring, helse og sosial) og ut til den enkelte region eller kommune. Dette bidrar til at vi internt har en oversikt over alle tilskuddsordninger og hvilke kommuner og regioner som har fått tilskudd.

Søknader knyttet til Statsforvalterens skjønnsmidler blir også drøftet og den enkelte saksbehandler for ansvar til å følge opp aktuelle prosjekter, og ses i sammenheng med de andre tilskuddsordningene.

Ut til sektorene i kommunene har vi gjennomført en digital tilskuddskonferanse, der alle mål, kriterier og søkerprosedyre for de ulike tilskuddordningene ble presentert – desentralisert- og regional ordning og Kompetanseløftet ble presentert her.

Høsten 2022 gjennomførte vi tre Webinarer i et tverrfaglig samarbeid. Vi presenterte Kompetanseløftet, oppvekstreformen og Kompetanseløftet 2025 (helse – skolehelsetjenesten) som understøtter og viser sammenhenger i et tverrfaglig arbeid.

I møter i samarbeidsforum har vi også hatt erfaringsdelinger knyttet til det tverrfaglige arbeidet fra ulike regioner.

Å fatte vedtak og tildele midler til tilskuddsmottakere i tråd med samarbeidsforumets innstilling. Tildelingen må oppfylle tildelingskriteriene beskrevet under punkt 3.3, og punkt 8 om instruks for økonomiforvaltning.

Statsforvalteren har god innsikt i alle behovsmeldingene og innstillingen fra samarbeidsforumene, og vurderer en siste runde at de innfrir kriteriene i ordningen:

- Kompetansetiltakene er forankret i lokalt definerte behov
- Midlene skal brukes til barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling
- Tiltakene gjennomføres i partnerskap mellom barnehage- og skoleeier og universiteter og høyskoler
- Særskilte kriterier for barnehage
- Særskilte kriterier for kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Vi bruker Utdanningsdirektoratets mal for tilsagnsbrev og utbetaler tilskuddene innen fristen og gjennom tilskuddsportalen. Vi sender tilsagnsbrevet ut til vertskommuner for de regionale kompetansenettverkene/kommuner/barnehager/UH-miljø.

Å bidra til transparens gjennom oversikt over tiltak, planer og rapportering

Vi lager en oversikt over alle behovsmelding og sender dem ut til alle representantene i samarbeidsforumene sammen med de 4- årige kompetanseplanene som de regionale kompetansenettverkene har utarbeidet.

Så snart vi har fått endelig tildelingsbrev og oversikt over tildeling av tilskudd for alle tre ordningene informerer vi alle representantene om dette. Vi lager en oversikt som viser en pro rata fordeling, som er utgangspunkt når samarbeidsforum lager sin innstilling, basert på meldte kompetansebehov fra de regionale kompetansenettverkene.

I rapporteringen i år skal vi tabell rapportere på fordeling på: tilskuddsmidler til regionen, koordinator og til UH-sektor. Dette er nytt i år, og vi har ikke vært bevisst på å skille tildelingen til de regionale kompetansenettverkene ved vertskommune og koordinator i 2022. Vi har i 2022 latt regionen selv disponere det tildelte tilskuddet. Vi har informert om denne endringen i samarbeidsforum januar 2023, og vil synliggjøre det i tilsagnsbrevet for 2023.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse knyttet til tilskuddsordningen for barnehage og skole.

Statsforvalteren vurderer hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum

Samarbeidsforumene i Innlandet har bestemt at de vil være et organ som ivaretar tilskuddsordningene samt, etter innspill fra de regionale

kompetansenettverkene, diskutere strategier og komme med forslag til ulike tiltak som kan bedre barn og unges oppvekst, læring og utvikling. Tiltakene skal være forankret i forskning og faglige prinsipper. Samarbeidsforumene har blant annet bestemt og synliggjort i *Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet* de faglige prinsippene for kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring. Prinsipper som er lagt til grunn bygger på forskningen til Dyssegaard, Egelund & Sommersell 2017: ledelse på alle nivå, profesjonsfelleskap, støttesystemer, praksisorientering, holdninger og verdier og vedlikehold.

I år opplever SFIN at representantene i samarbeidsforumene har fått et større eierforhold og forståelse for sin rolle, hva som ligger i det doble oppdraget i partnerskap og føringene for tilskuddsordningene. Bakgrunnen for dette kan være at i år er organiseringsmodellen og *Felles overordnet plan for lokal kompetanseutvikling i Innlandet* på plass, og lederne i samarbeidsforumene er valgt ut fra eiernivå blant representantene i samarbeidsforumene. Samarbeidsforumene har i år fylt innhold knyttet til tilskuddsordningen og faglig forskningsbasert påfyll basert på sine behov.

Vår vurdering er at samarbeidsforum i Innlandet fungerer ut i fra intensjonen i ordningene.

Statsforvalteren sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

I Innlandet deltar alle barnehager- og skoleeiere i regional- og desentralisert ordning. Det er tre kommuner og fylkeskommunen som ikke deltar i Kompetanseløftet, men det skyldes at de ikke har hatt kapasitet, da de arbeider med tiltak knyttet til de andre aktuelle ordningene. Vi har fått signaler om at de tre siste kommunene og fylkeskommunen vil melde behov for deltakelse i Kompetanseløftet i 2023.

Skoleeier NTG både grunnskole og videregående skole er aktive og deltar i desentralisert ordning. De søker midler for sine skoler i det aktuelle fylket og har inngått partnerskap med Høgskolen i Innlandet (HINN). Videre har de fortatt kartlegginger i skolene og de utarbeider langsiktig kompetanseplan for 2023. De har også et strategidokument.

I Innlandet er det opprettet et eget kompetansenettverk for privatskolene. Skoleeier NTG har organisert seg i et eget nettverk og er ikke deltakere i dette nettverket. Skoleeier for Steinerskolene har organisert seg i egne nettverk og deltar derfor ikke i kompetansehevingen i regi av kompetansenettverket i Innlandet. Det er bare Montessori skolene i Innlandet som deltar i kompetansehevingen i regi av nettverket og i partnerskap med HINN. Det er noen få skoler som ikke deltar i desentralisert ordning, og hovedårsaken at de har ulike pedagogiske plattformer og opplever at felles kompetanseheving ikke er aktuelt.

Private Steiner barnehager i Innlandet har slått seg sammen i et nettverk hvor de har utarbeidet felles planer for utvikling av kompetanse i sine barnehager.

Kapasitetsutfordringer er den største årsaken til at små private barnehager ikke deltar i regionale ordning.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	1	1	2
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	1	0	1
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	11	9	20
Totalt	13	10	23

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	60 000	1
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	30 000	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	0	0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	1 470 000	11
Totalt	1 560 000	12

Det er bestemt i samarbeidsforum at første vilkår for å få utbetalt tilretteleggingsmidler i forbindelse med studier er at studenten har startet på studiet. Dette kan ville gi et økonomisk utslag i 2023, siden studentene som har påbegynt utdanning i 2022 vil innfri kriteriene for tildeling av tilretteleggingsmidler i 2023.

Rapportering på tilskuddsmidler fra statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Regional ordning	Hamar-regionen - Koordiantor		0	Stange kommune	0	Koordinator	456 886
Regional ordning	Hamar-regionen - Fagbrev barne- og ungdomsarbeider		0	Stange kommune	30 000		0
Regional ordning	Hamarregionen - Pedagogisk analyse, Tidlig innsats og inkludering gjennom tidlig innsats i barnes utvikling	Høgskolen i Innlandet	1 352 816		0		0
Regional ordning	Sørbyen barnehage - fagbrev barne- og ungdomsarbeider		0	Sørbyen barnehage i Gjøvik kommune	30 000		0
Regional ordning	Sørbyen barnehage - videreutdanning veiledning		0	Sørbyen barnehage i Gjøvik kommune	70 000		0
Regional ordning	Sør-Østerdalsregionen - Lederprogram for oppvekst	Høgskolen i Innlandet	470 845	Trysil kommune	170 250		0
Regional ordning	Valdres regionen - Barnehagelærerutdanning	Høgskolen i Innlandet	832 371	Vestre-Slidle kommune	630 000	Koordinator	77 790
Regional ordning	Nord-Østerdals regionen - koordiantor + inkluderende barnehagemiljø	Høgskolen i Innlandet	329 137		0	Koordinator	70 020
Regional ordning	PPT-nettverket i Innlandet - Gjennomføring av tiltak	Høgskolen i Innlandet	200 000	Hamar kommune	50 000		0

Regional ordning	Nord-Gudbranddalsregionen - Laget rundt barna	Høgskolen i Innlandet	783 925		0	Sel kommune	81 526
Regional ordning	Midt-Gudbrandsdals regionen - Dialogsamling for tilsatte med digital veiledning som oppfølging i hver barnehage, inkludert samarbeidstid	Høgskolen i Innlandet	430 935		0	Nord-Fron kommune	50 000
Regional ordning	Lillehammerregionen - koordinator + videre- og etterutd., barnehagens digitale praksis anning	Høgskolen i Innlandet	991 395	Lillehammer kommune	421 520	Lillehammer kommune	182 564
Regional ordning	Kongsvingerregionen - Kompetansepakker profesjonelle læringsfellesskap, samlinger for ledere og gruppeledere, oppfølging og gjennomføring i kommunene	Høgskolen i Innlandet	381 134		0	Kongsvinger kommune	194 975
Regional ordning	Gjøvik-regionene - Ledelse av utviklingsarbeid i egen barnehage	Høgskolen i Innlandet	914 182	Vestre-Toten	124 068	Gjøvik kommune	230 000
Regional ordning	Gjøvik regionene- Master i spesialpedagogikk		0	Gjøvik kommune	70 000		0
Regional ordning	Gran kommune - barnehagelærerutdanning + videreutdanning spesped		0	Gran kommune	140 000		0
Regional ordning	Lena FUS barnehage - barnehagelærerutdanning		0	Lena FUS barnehage	70 000		0
Regional ordning	Reinsvoll barnehage - videreutdanning psykososial arbeid		0	Reinsvoll barnehage - Vestre Toten kommune	70 000		0
Regional ordning	Steinerbarnehagen på Hedmarken - språk og kommunikasjon		0	Steinerbarnehagen på Hedmarken	6 475		0
Regional ordning	Ringelhorn - språk og kommunikasjon		0	Ringelhorn barnehage - Lillehammer kommune	3 427		0
Regional ordning	Steinerhøgskolen - veildning språk og kommunikasjon	Steinerhøgskolen	260 000		0		0
Regional ordning	Steinerbarnehagen på Lena - språk og kommunikasjon		0	Steinerbarnehagen på Lena	2 909		0
Regional ordning	Fredvika Steinerbarnehage - språk og kommunikasjon		0	Fredvika barnehage	5 369		0
Regional ordning	Supplerende tildeling - Lokale tilretteleggingsmidler		0	Lillehammerregionen - Lillehammer kommune	131 922		0
Desentralisert ordning	Valdresregionen - Inkludering i skolene i Valdres	Høgskolen i Innlandet	550 591	Nord-Aurdal kommune	128 922		0
Desentralisert ordning	Sør-Østerdalsregionen - Kompetansepakke støtte og utviklingsarbeid	Høgskolen i Innlandet	55 591	Elverum	231 372		0
Desentralisert ordning	PPT-nettverk Innlandet - PPT endring til barnets beste	Høgskolen i Innlandet	200 000	Hamar kommune	50 000		0
Desentralisert ordning	Nord-Østerdalsregionen - Reginal tiltak inkluderende skolemiljø+ koordinator	Høgskolen i Innlandet	500 000	Tynset	90 150	Tynset kommune	38 635
Desentralisert ordning	Nord-Gudbranddalsregionen - laget rundt elevene	Høgskolen i Innlandet	574 064	Sel kommune	134 394		0
Desentralisert ordning	Midt-Gudbrandsdals regionen - Profesjonelle læringsfellesskap	Høgskolen i Innlandet	428 176	Ringebu kommune	100 301		0
Desentralisert ordning	Lillehammerregionen - Overordnet del inn i skolehverdagen, sosial og faglig læring i sammenheng + regionalt nettverk	Høgskolen i Innlandet	967 111	Lillehammer kommune	200 000		0
Desentralisert ordning	Kongsvingerregionen - koordinator - lærende profesjonsfellesskap på alle nivåer	Høgskolen i Innlandet	800 000		0	Kongsvinger kommune	279 097
Desentralisert ordning	Gjøvikregionen - koordinator + regionale fellesarrangement + kollektiv kompetanseutvikling i inkluderende praksis LK20	Høgskolen i Innlandet	2 128 590	Gjøvik kommune	532 148		0
Desentralisert ordning	Hamarregionen - inkluderende læringsmiljø LK20	Høgskolen i Innlandet	279 600	Ringsaker kommune	608 824		0
Desentralisert ordning	Innlandet fylkeskommune - bygge kollektiv kompetane i videregående skoler - etablering av skolebasert kompetanseutvikling	Høgskolen i Innlandet	1 709 543	Innlandet fylkeskommune	300 000		0
Desentralisert ordning	Stiftelsen Steinerhøgskolen - Steinerskolen på Hedmarken - voksenpedagogikk og veiledning i Steinerpedagogikk	Stiftelsen Steinerhøgskolen	78 067		0		0
Desentralisert ordning	UIO Stavanger - læringsmiljøsentret - Kompetansepakke som støtter utviklingsarbeid i den enkelte skole	UIO Stavanger	197 631		0		0
Desentralisert ordning	NTNU - Matematikkcenteret - Lk20 - endring i undervisningspraksis i matematikkfaget	NTNU	519 900		0		0
Desentralisert ordning	Friskolene i Innlandet (Montessori) - læring i profesjonelle læringsfellesskap	Høgskolen i Innlandet	485 000		0		0
Desentralisert ordning	Stiftelsen NTG - NTG Innlandet - utviklingsledere i eget profesjonsfellesskap	Høgskolen i Innlandet	250 660		0		0
Desentralisert ordning	Fellestiltak i samarbeidsforum skole i Innlandet - skolekonferanse	Høgskolen i Innlandet	1 383 700		0		0
Kompetanseløftet	Valdresregionen - Forebyggende innsats for unga i Valdres + samhandling	Høgskolen i Innlandet	690 855	Vestre Slidre kommune	73 603		0
Kompetanseløftet	Sør-Østerdalsregionen - Inkluderende og trygt læringsmiljø	Høgskolen i Innlandet	239 972	Elverum	104 000		0
Kompetanseløftet	Nord-Østerdalsregionen - koordinator + prosjekt Kompetanseløftet	Høgskolen i Innlandet	486 523		0	Tynset kommune	70 094
Kompetanseløftet	Nord-Gudbranddalsregionen - Laget rundt barna og elevene	Høgskolen i Innlandet	499 168		0	Sel kommune	80 000
Kompetanseløftet	Lillehammerregionene - behovskartlegging	Høgskolen i Innlandet	483 902		0	Øyer kommune	148 982
Kompetanseløftet	Kongsvingerregionen - inkludering og tidlig intervensjon	Høgskolen i Innlandet	1 100 863	Kongsvinger	100 000		0
Kompetanseløftet	Hamar regionen - spesialpedagogikk og inkluderende praksis	UIO Stavanger - Læringsmiljøsentret	911 380	Hamar kommune	389 163		0
Kompetanseløftet	Sør-Østerdalsregionen - trygt læringsmiljø	UIO Stavanger - læringsmiljøsentret	355 972		0		0
Kompetanseløftet	Gjøvikregionen - kartlegging - koordinator, konferanser og koordinator	NTNU	947 501	Gjøvik kommune	322 022		0
Kompetanseløftet	Supplerende tildeling kompetanseløftet - Høgskole i Innlandet - styrke og utvide partnerskap i kompetanseløftet	Høgskolen i Innlandet	931 000		0		0
Regional ordning	Supplerende tildeing reg. ordning6 regioner - viderføring av tiltak	Høgskolen i Innlandet	729 812		0		0
Regional ordning	Gjøvik regionene- supplerende tildeling - Kompetanseløftet NTNU	NTNU	261 266		0		0
Regional ordning	Supplerende Valdresregionen - viderføring av tiltak		0	Vestre Slidre kommune	55 000		0

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Kommunene i oppfølgingsordningen jobber med å bygge kapasitet og kompetanse til å drive kvalitetsutvikling og Statsforvalteren trekker fram lederutviklingsprogram i regi av Høgskolen i Innlandet, og videreføring av samarbeidet med veileder fra lokalt UH (HiNN). Mål/delmål for dette arbeidet er:

- økt ledelseskapasitet og økt innsikt i egen og andres lederrolle
- videreutvikling av prosesskompetanse og bedre endringsledelse som fremmer læreres læring
- øke den kommunale kollektive kapasiteten og utvikle profesjonsfellesskapet
- etablere og utvikle systematikk og strukturer i utviklingsarbeidet på alle nivåer i kommunen/skolene.

Alle kommunene i OO20 har tiltak for å bedre læringsmiljø og læringsutbytte. To kommuner har lesing som grunnleggende ferdighet og leseopplæring/lesing i alle fag som tiltak. Begge kommunene har etablert en leseveileder/koordinator i lærergruppa og denne rollen er under utvikling. En av kommunene har fokus på PTT-sin rolle i systematisk tilnærming, fremme «VI-skolen», systematisk opplæring og vurdering, fagfornyelsen, hjem/skole-samarbeid med vekt på elevens utvikling. Den andre kommunen trekker fram læringsutbytte og elevens forventning til egen mestring, og praksisendring i bredde, utvikle og etablere praksis, samt å videreutvikle skole/barnehage/hjem-samarbeidet.

Den tredje kommunen har tiltak med fokus på læringstrykk, pedagogisk plattform, elevmiljø og fagfornyelsen, samt å videreutvikle profesjonsfellesskapet. Skolene har spisset sine utviklingsområder, der dybdelæring gjennom tverrfaglige tema og vurderingspraksis er gjennomgående.

Statsforvalteren vurderer at alle tre kommunene i OO20 gjennom støtte fra eksterne veiledere og Statsforvalteren, jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Kommunen i OO22 er midt i forfasen og har nå, gjennom støtte fra veiledere og Statsforvalteren, fokus på å danne og forstå eget utfordringsbilde og identifisere hva som er nødvendig å gjøre for å få til ønsket utvikling basert på analyser for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge. Gjennomføringsfasen for dette uttrekket er skoleårene 2023-24 og 2024-25.

Se for øvrig rapportering på punktene 3.4.1.1.2.1 og 3.4.1.1.2

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2022.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Enhetene Jord og mat har 22,5 årsverk og enheten Skog og tre har 9,0 årsverk. I tillegg kommer 8,3 årsverk tilknyttet landbruksforvaltning på enheten Areal og klima, samt landbruksdirektør. Til sammen utgjør dette 40,8 årsverk.

I 2022 har vi brukt forholdsvis mye personalressurser på iverksetting av Internkontrollsystem inklusive dokumentasjon av rutiner og risikovurderinger.

Vi anslår at vi har benyttet 6 årsverk til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet. Det er på rowilterstatninger, standardisert erstatning husdyrkonsesjon, kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold og veterinærreisetilskudd det er brukt forholdsvis mest årsverksressurser.

Kontroll, veiledning og oppfølging av kommunene som tilskuddsforvalter på jord- og skogområdet er høgt prioritert i Innlandet. Foruten å ha planlagt og gjennomført forvaltningskontroller, har vi arrangert webinarer for de enkelte tilskuddsordningene og hatt møter med kommunene når det har vært behov for det. I tillegg har vi veiledet gjennom telefon, e-postutsendinger, brev og publiseringer på internettsiden vår. Vi har også gjennomført regionvise samlinger med kommunal landbruksforvaltning der kommunene har fått spille inn aktuelle problemstillinger. Tilsammen anslår vi å ha brukt 10 årsverk til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2022.	40.8
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2022.	0.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	5.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	17.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Rutinebeskrivelser for ajourhold av AR5 er initiert av Statsforvalteren, og er forankret i fylkesgeodataplanen sammen med en status for den enkelte kommune. 2 av fylkets 46 kommuner har ikke levert rutinebeskrivelser for ajourholdet. 17 av kommunene har ikke oppdatert rutinebeskrivelsene i 2022. Beskrivelsene med ansvarsfordeling er viktig for kommunens arbeid med det kontinuerlige ajourholdet av markslaget.

Spørsmål om periodisk ajourhold blir håndtert i regionale Norge Digitalt -møter og Geovekstsamarbeidet, og med konkrete tiltak i Fylkesgeodataplanen.

28 kommuner i Innlandet har gjennomført kurs i AR5web, og har dermed en enklere mulighet til å oppdatere AR5 enn tidligere.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	19	0	46

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker på landbruks- og matdepartementets område der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

Ingen saker vurdert for anmeldelse.

Utveksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Sakene som sendes over fra Mattilsynet er stort sett i tråd med rutinens pkt. 3. Vi ser imidlertid at saker som gjelder gjentatte brudd på krav om mosjon på beite (pkt. 3 f) eller g) kan bli ført under 3 c) kronisk dårlige dyrehold.

Det blir gjennomført jevnlig møter regionalt/lokalt mellom landbruksforvaltningen og Mattilsynet. Statsforvalteren hadde ett møte med avdelingslederne i Mattilsynet i 2022.

Kommunen vurderer disse sakene etter § 2 i forskriften, men vurderingene er ofte korte/mangelfulle og ikke alltid like relevante. F.eks. blir vilkåret i § 2 i noen tilfeller vurdert opp mot avdrått, sjøl om det også er brudd på dyrevelferd. Det er spesielt utfordrende å vurdere om det er vanlig jordbruksproduksjon i saker om kronisk dårlig dyrehold.

Oppfølging av dyrevelferdssaker var tema på ett webinar for kommunene i 2022. Vi har også sendt eksempler på vedtak etter § 2 til kommuner på forespørsel. Vi minner ellers kommunen på at de må følge opp disse sakene.

Det er god dialog mellom kommunene og Mattilsynet i enkeltsaker.

Noen saksbehandlere hos Mattilsynet er ikke godt nok kjent med avtalen om informasjonsutveksling. Dette kan føre til at landbruksforvaltningen ikke blir orientert om at det vil bli oversendt vedtak, jf. avtalens pkt. 1.

Det er ei utfordring mht. å få tid til ei god saksbehandling av produksjonstilskudd at landbruksforvaltningen får oversendt saker sent på året, evt. også kort tid før søknadene skal endelig godkjennes. Landbruksforvaltningen ble først kjent med tre alvorlige saker fra 2022 rett før sakene skulle godkjennes i eStil-PT i begynnelsen av februar 2023.

Merarbeidet for Mattilsynet med oversendelsesbrevet fører til at det tar ekstra lang tid før saker blir oversendt. Oversendelsesbrevet til kommunene og Statsforvalteren bør derfor forenkles.

Bilder bidrar til at sakene blir bedre opplyst. Det bør derfor tas inn et punkt i avtalen om at bilder skal sendes med vedtakene fra Mattilsynet. Bilder er spesielt viktig i saker som gjelder kronisk dårlig dyrehold.

Det varierer mye om Mattilsynet får kopi av vedtak fra kommunen/orientering om hvordan kommunen har fulgt opp dyrevelferdssaken i

tilskuddsforvaltningen.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	2	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	5	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	6	1	0	4
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	1	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	3	0	0	3

De to sakene som er avslått etter § 2 er avslått pga låg avdrått. 6 saker som er oversendt er per 7.02.2023 er ikke ferdig utredet/ikke fattet vedtak

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	10	1	3	9

Samarbeidsavtalen har vært tema også på noen lokale møter - gjennom at Statsforvalteren har orientert om hvilke saker som er oversendt og hvordan kommunene har fulgt opp disse

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

De fleste kompensasjonsøknader var behandlet i 2021 og de siste ble behandlet ferdig i 2022

En del søker om kompensasjon til riving på tross av forsinkelser med takseringsprosess hos Landbruksdirektoratet. Her regnes ferdig vedtak som ferdig behandlet selv om ikke kompensasjonen er utbetalt men kun innvilget.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	5	0	0	5
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	9	0	0	9
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	2	0	0	2
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	32 930 717	0	0	32 930 717

Tilskudd til kompensasjon etter avvikling, sluttbehandles av Landbruksdirektoratet.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen:

Etter sammenslåingen er fagmiljøet blitt større og det er liten tvil om at veiledning og forvaltningspraksis er mer lik i Innlandet som helhet, sammenlignet med da Hedmark og Oppland var hvert sitt embete.

Det er en generell utfordring innenfor eiendomslovgivningen at problemstillingene i større eller mindre grad er preget av skjønsmessige vurderinger innenfor lovgitte rammer. Derfor vil ensartet praksis og veiledning aldri blir helt lik, selv etter sammenslåing av embeter.

Vi har stor saksmengde, mange henvendelser og periodevis stort arbeidspress. Det kan gå ut over kvaliteten på veiledning og saksbehandling, til fordel for å holde saksbehandlingstiden på et akseptabelt nivå.

Husdyrkonsesjonsregelverket

Vi har også i år hatt fokus på å komme ajour med innkreving av standardisert erstatning for overproduksjon. Bemanningen er styrket, og vi er nå nesten ferdig med innkreving av erstatning for produksjonsåret 2019. Enkelte saker er imidlertid krevende når det gjelder innhenting av god dokumentasjon. Det har medgått ekstra ressurser til å utvikle et godt system for oppfølging av regelverket, men vi mener å ha utviklet en effektiv forvaltningspraksis som er lik for hele Innlandet.

Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Innlandet er et stort landbruksfylke, noe som medfører mange saker, henvendelser og veiledning/oppfølging i tilknytning til de største ordningene på jordbruksområdet. Forvaltningspraksis innad hos statsforvalteren i Innlandet har blitt mer samordnet og harmonisert, spesielt gjennom utarbeidelse av rutinebeskrivelser og risikovurderinger som del av internkontroll.

Et større fagmiljø er i seg selv positivt i forhold til erfaringsutvekslinger og teamutvikling. Vi opplever at planlegging og gjennomføring av tiltak rettet mot kommunenes forvaltning av tilskuddsordningene har oppnådd en økt profesjonalisering.

Vi har hatt stort fokus på likebehandling innad i fylket i vår kontakt med kommunene. Vi ser likevel at det er noe forskjell i forvaltningspraksis mellom kommunene .

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	5
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	24	2	22
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	3	2	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	2	0	2
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	1	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	18	1	17
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	1	0	1

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	0	5	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	6	3	1	2	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	24	2	1	21	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven §12	16	6	7	3	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	3	1	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	12	7	5	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	18	1	1	16	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	2	0	1	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	2	0	1	1	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	3	3	0
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	1	1	0
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Vi har også godkjent omdisponering av 0,1 daa dyrka areal til "andre byggeområde" og 0,015 daa (15 kvadratmeter) til "samferdsel og teknisk infrastruktur". Nevner det her i kommentarfeltet, fordi minste tallverdi som kan legges inn i tabellen er 1,0.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	18	15	3
Påklaget til Landbruksdirektoratet	1	1	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	0	1
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2

Varsel om omgjøring i jordlovsaken, ble ikke fulgt opp med vedtak om omgjøring.

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	6	0	0	6	0

Vi har hatt dialog med og undersøkt praksis i Lesja og Dovre kommuner fordi de tillater midlertidig omdisponering av dyrka mark til å ta ut torv for å selge det som hyttetak. Kontrollen har i første rekke dreid seg om informasjonsinnhenting for å bli kjent med kommunens praksis over tid. Vi har derfor ikke omgjort noen av kommunens vedtak. Vi vil imidlertid ha et øye på kommunenes praksis også i 2023, men trolig uten at vi på nytt pålegger kommunene å sende inn avgjørelser til oss.

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	0	1	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	13	0	13	0	0	0	13	0	13

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	1	0	1	Saken gjelder Øyre Gård, gbnr. 30/1 og 54 i Lillehammer kommune. Statens vegvesen søkte odelsfrigjøring i forbindelse med bygging av ny E6 forbi Lillehammer

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for effekten av det tverrsektorielle samarbeidet for utsatte barn og unge, og hvordan embetet vurderer hovedutfordringene knyttet til samordning når kommunene ses under ett.

Kommunene har fokus på å legge til rette for kompetanseutvikling, og nyttiggjør seg tiltakene i kompetansestrategien. Barneverntjenesten i Innlandet har mindre turnover blant de ansatte, derfor har også kompetanseheving mer varig effekt.

Barnevernsreformen og tilstandsrapporter er årlige tema i samtlige kommunestyre, og flere kommuner har organisert en møtestruktur som i større grad har fokus på samhandling mellom øvre administrativ ledelse og barnevernsledelse.

Inntrykket er likevel at en del kommuner opplever det utfordrende å få av satt ressurser til systematisk utviklingsarbeid. Tjenestene må først sikre ressurser til ordinær drift, og dersom de er presset vil større omstillinger og utviklingsarbeid måtte vente.

Nye lovkrav skaper forventninger om og setter krav til systematisk planlegging og kompetanseutvikling. Kommunene har stort engasjement og vilje til å imøtekomme dette, men det krever målrettet ledelse, tid og overskudd å få implementert endringer i tjenestene. Ulikheter mellom kommunene når det gjelder dette, medfører antagelig variasjon i tjenestetilbudet til barn og foreldre.

Enkelte kommuner har organisert fosterhjemsoppfølging som eget område via interkommunale løsninger, og det jobbes slik med tiltak som i større grad gir veiledning og støtte til fosterhjem. Dette er gode løsninger for flere kommuner, og særlig for de som er små og alene er lite i stand til å utvikle egne tiltak.

Statsforvalteren vurderer at kommunene videre har forbedringspotensialer når det gjelder utvikling av forebyggende tiltak. God forebygging, tverrfaglig samarbeid og virkningsfulle hjelpetiltak er avgjørende for å unngå inngripende plasseringstiltak, og her er det behov for en større tiltaksvifte. Kommunene selv beskriver videre at økonomi og ressurser kan være en utfordring, sammen med arbeide med forståelse av samhandlingsregler og ansvarsavklaringer.

Statsforvalteren gjennomførte regionmøter og dialogmøter mange kommuner i 2022, med tema velferd, reformarbeid og samhandling.

Barnevernsreformen/oppvekstreformen og samhandling har også har vært på dagsorden i barnevernsledersamlinger, og i en samling høsten 2022 for alle kommunalsjefer med ansvar for velferdstjenester. Det ble i tillegg utarbeidet en webinarrekke som har belyst aktuelle tverrfaglige temaer og samarbeid, som tilbud til kommunene.

Det er ingen kommuner som har valgt sammenslåing som alternativ til kvalitetsforbedring i tjenestetilbudene, men vi ser derimot en økning i interkommunal samhandling, der flere barneverntjenester og øvrige velferdstjenester går sammen om å utvikle tjenestetilbudene. Det kritiske punktet er om den overordnede forståelsen fører til gode resultater for foreldre og barn. Dette handler om forankring og kompetanse til drive endringsarbeid med god nok kvalitet.

Samlet sett har reformarbeidet ført til at bedre kunnskap og forståelse for de utfordringer kommunene står i. Vårt informasjonsarbeid og dialog har medført flere henvendelser fra kommunene med ønske om videre veiledning og samarbeid for å utvikle tjenestene til det beste for barna og familiene i kommunen.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren har høy beredskap gjennom beitesesongen. Søknader om skadefelling behandles raskt, og innen en time. Soneinndelingen i beiteprioriterte og rovviltprioriterte områder følges opp aktivt i vår forvaltning, men vi har likevel en god del beiteprioriterte områder med høye tap til rovvilt, særlig forårsaket av jerv. Innenfor ulvesona har beitenæringa i stor grad tilpasset drifta til tilstedeværelse av ulv (og bjørn). For øvrig har vi god og løpende dialog med næringen, fagorganisasjonene, miljøorganisasjonene, kommunene, Statens naturoppsyn og Mattilsynet. Generelt oppfatter vi at aktørene er fornøyde med vår samla innsats, og at vi bidrar aktivt med å holde konfliktnivået nede.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Generelt for alle områdene vises til tabellen for rapportering på hhv. landbruks- og miljøområdet, nedenfor kommenteres kort særskilte forhold som gjelder det enkelte UKL-område. Det er generelt god aktivitet og godt tilfang av søknader, med et større behov for midler enn det som er tilgjengelig.

Vangrøftdalen og Kjurrudalen: Nær halvparten av årets midler ble gitt til videreføring av arbeidet med å føre fram nettstrøm til setrene.

Helgøya: Her ser kommunen behov for å prioritere tiltak som i større grad involverer den ordinære jordbruksdrifta uten å være en generell driftsstøtte. Utbygging av vanningsanlegg har blitt løftet opp som aktuelt.

Finnskogen: Har ganske nylig revidert forvaltningsplanen. Stor vekt på formidling, immateriell kulturarv og arbeid med skilting med den offisielle designprofilen.

Nordherad: Gjennomført pilotprosjekt med oppsetting av skilt med offisiell designprofil.

Stølsvidda: NIBIO har fullført vegetasjonskartlegging av den delen av området som ikke var kartlagt tidligere. Utmarksbeite får stor oppmerksomhet, bl.a. gjennom utprøving av Nofence-utstyr. Arbeider med produksjon av informasjonstavler med offisiell designprofil.

Gran: Rapporterer om meget begrenset kapasitet i kommunen til å følge opp og informere om ordningen, noe som gjør at den fortsatt er for lite kjent og at målene i forvaltningsplanen ikke følges opp godt nok.

Koppangøyene: Har ferdigstilt foreløpig forvaltningsplan med bistand fra innleid konsulent. Det er satt av midler til tilstandskartlegging for verneverdige bygninger i 2023.

Vi har gjennomført tre digitale møter/webinarer om hhv. forvaltning av UKL, besøksforvaltning og interpretasjon, i tillegg til en fagdag med vekt på bygningsmiljø og en nettverkssamling over to dager med skjøtsel og bygningsvern som hovedtema.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse landbruksområdet	Beskrivelse miljøområdet
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Områdene prioriterer generelt tiltak som støtter opp om den ordinære jordbruksdriften høyt, både gjennom investerings- og driftsstøtte. Tendensen er likevel at dette først og fremst får faktisk betydning i områdene med seterdrift og mye beitebruk, i mindre grad for «kornområdene» Helgøya, Gran og Finnskogen. Vi viser ellers generelt til den detaljerte LUF-rapporteringen til Landbruksdirektoratet i 2022.	Generell landskapskjøtsel, istandsetting av verneverdige bygninger og næringsretta tiltak dominerer sterkt i fordelingen av tilskuddsmidler. En liten andel tilskudd gjelder biologisk mangfold og øvrige kulturminner og -miljøer, men førstnevnte tema fanges også opp av tiltakene som gjelder landskapskjøtsel, dvs. i stor grad beite av verdifulle arealer. Det er likevel behov for å målrette mer av tilskuddene mot disse temaene.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Ikke relevant	Over tid og på bakgrunn av betydelig innsats og økt bevisstgjøring mener vi det er grunnlag for å si at disse verdiene er styrket. Det er spesielt dokumenterbart for verneverdige bygninger. Vi mangler datagrunnlag for å kunne si noe sikkert om naturmangfold, der det innenfor de fleste områdene vil være både positiv og negativ utvikling på forskjellige arealer.
Er det positive trender i områdene?	Satsingen på næringsretta tiltak, i hovedsak rettet mot ordinær jordbruksdrift, viser en stor lokal vilje og evne til å satse på videre utvikling av drifta, herunder seterdrift og beitebruk.	Det er et tydelig ønske fra de fleste kommunene om å øke innsatsen for å ivareta naturmangfold mer målrettet. I 2023 vil dette være et satsingsområde der vi fra vår (SF) side vil støtte opp om lokal kompetanseutvikling og bevisstgjøring om dette temaet bl.a. med midler til felles regionale tiltak.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Det siste året har generelt vært preget av mye usikkerhet om rammebetingelsene for jordbruket. Vi ser ikke noen tydelige utslag av dette i områdene, men endringer i drifta er en langsiktig prosess som vanskelig kan måles på et enkelt år. Satsingen på næringsretta tiltak er som nevnt ovenfor fortsatt betydelig.	For seterområdene er fortsatt strukturrasjonalisering i mjølkeproduksjonen en langsiktig trussel mot tradisjonell seterdrift. Utover dette kjennes vi ikke til spesifikke trusler mot naturmangfold og kulturminner utover den langsiktige, generelle risikoen for fortsatt gjengroing, ødeleggelse og forfall.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	En betydelig del av midlene brukes som nevnt over til næringsretta tiltak og driftsstøtte for det ordinære jordbruket. Flere av områdene har bedrifter og satsinger rettet mot mat/reiseliv, som tilrettelegging for ferdsel og opplevelser, overnatting og attraksjoner og natur- og kulturpark (to av områdene). Det er likevel begrenset hvor mye UKL-statusen bidrar konkret og er synlig i denne sammenhengen.	Kulturmiljøverdier og landskapsbilde er sentralt for områdenes status som reiselål og dermed grunnlag for overnattings- og serveringsbedrifter i og rundt områdene. Mest konkret knytter det seg til bruk av freda og verneverdige bygninger, tradisjonell seterdrift med dyr på beite, skifting av kulturminner langs turstier o.l. og for Finnskogen den skogfinske kulturarven.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Ja, men for to av områdene er ikke den første versjonen, som ble utarbeidet før områdene formelt fikk UKL-statusen, revidert og oppdatert.	Jf. landbruksområdet.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Jf. omtale under miljøområdet. Tiltak knyttet til jordbruksdrifta er som regel sentrale for brukerne og fanges i stor grad opp gjennom prioriteringene av tiltaksmidler. Som nevnt er det likevel vanskeligere å finne driftsmessige tiltak som er naturlige å prioritere for UKL-midler i «kornområdene».	Alle områdene forvaltes og retningslinjer for prioritering av tiltaksmidler fastsettes på grunnlag av forvaltningsplanene. Tiltakene som det faktisk søkes tilskudd til er likevel styrt mest av brukernes egne interesser og prioriteringer og treffer ikke nødvendigvis alle prioriterte tema. Det innebærer også at noen tema krever en mer aktiv oppfølging og mobilisering fra kommunens side. Flere av kommunene har lite ressurser til å drive denne typen proaktivt arbeid.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Alle kommunene har styrings-/arbeidsgrupper der lokale brukerinteresser er representert, og disse er sterkt involvert i planlegging av aktiviteten og retningslinjer for prioritering. Det så vidt vi vet få av kommunene som involverer andre kommunale områder enn landbruk i arbeidet. På fylkesnivå har det vært et godt samarbeid mellom Statsforvalteren og kulturminneforvaltningen om bl.a. to fysiske samlinger for områdene. Hos Statsforvalteren ivaretas arbeidet fullt ut av landbruksområdet, mens miljøområdet holdes informert på et generelt nivå. Det er god dialog mellom Statsforvalteren og kommunene, men stor variasjon i hvor mye vi blir involvert aktivt fra kommunens side.	Jf. landbruksområdet.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på	<p>Statsforvalteren skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste • Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten
----------------------	--

Kartleggingen viser at det er en stor andel som er fornøyd med samarbeidet mellom Nav og kommunehelsetjenesten. Det er allikevel en del å hente på å gjøre samhandlingen bedre både på systemnivå og individnivå.

Kunnskap om den andres tjeneste, tid og ressurser til samhandling er viktig for å få til et godt samarbeid. I tillegg til tydelig ansvarsfordeling. Tiltak som er gjort for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen er :

- Nav fylke har deltatt på kommuneoverlegemøte
- I det tværfaglige samarbeidet Bolig for velferd Innlandet har dette vært tema i møter med kommuner og regionale samarbeidspartnere.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Ressursfordelingen på kapittel 0525.01/3525.02 i embetet er stabil når hvis man sammenligner 2021 til 2022.

På LMD området er det også i år en tydelig økning fra 2021, årsaken til dette er en gjennomgang av dette resultatområdet i 2021, sett opp mot oppgaver knyttet til KDD sitt område (planområdet) som som da har blitt redusert tilsvarende. Økningen i 2022 hadde helårs effekt, samlet økning på LMD området fra 2020 til 2022 er på 4,6 millioner.

Embetet tilpasser seg føringer om mindre reisevirksomhet som en følge av endrede reisevaner, det gir en liten nedgang på KDD området.

Endringer på andre departementsområder er en følge av tilpasning til ny budsjettfordelingsmodell og disponering av mottatte belastningsfullmakter. Det vil være nødvendig med en ytterligere harmonisering mellom departementsområdene og den nye budsjettfordelingsmodellen.

Iht. særlig rapporteringskrav på kostander for konsulentbruk jf. tildelingsbrevet 2022 pkt. 4.1.1 viser regnskapet at embetet samlet brukte ca. 1,8 mill. Av dette utgjør ca. 530.000 til ekstern bistand i organisasjonsevaluering og ca. 1,2 mill. til ulike konsulenttjenester innenfor miljøområdet, herunder nasjonalparkforvaltning, besøksstrategier m.m.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	5 746	4 597	5 560	4 124
Barne- og familiedepartementet	8 369	1 601	8 924	1 922
Helse- og omsorgsdepartementet	28 204	6 045	26 839	6 557
Justis- og beredskapsdepartementet	10 717	12 908	10 842	15 366
Klima- og miljødepartementet	31 552	7 538	32 822	5 991
Kommunal- og distriktsdepartementet	55 218	863	55 246	1 911
Kunnskapsdepartementet	13 218	7 553	13 267	7 618
Landbruks- og matdepartementet	30 003	513	28 194	588
Andre	373	0	162	0
Sum	183 400	41 618	181 856	44 077

Drift kap. 0525 er summen av kap. 052501+ kap. 352502. Fagdep. er lønnskonto 5000-5899 (endret kontospenn i 2021), på alle fagkapitler unntatt kap.0525. I året 2022 har det vært en tilpasning til budsjettfordelingsmodellen. Integrasjon av innvandrere er flyttet fra resultatområde 370 til 770. En gjennomgang av resultatområdene knyttet til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), Klima- og miljødepartementet, samt Landbruksdepartementet (LMD), har gitt endringer på disse områdene. Dette er varige endringer. Reduksjon på KDDs område skyldes omfordeling av ressurser mellom planoppgaver (res.omr 660) og oppgaver på LMDs område (res.omr 299). På fagdep. Justis- og beredskapsdepartementet fikk SFIN et nedtrekk på 1,93 mill.kr i bevilgning på kap. 469, post 01 på grunn av merforbruk i 2021. Regnskapet for 2022 viser et merforbruk på ca 0,5 mill.kr på kap. 469, post 01.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Samlet sett vurderes det at Statsforvalteren i Innlandet leverer gode tjenester til oppdragsgivere og innbyggere innenfor rammene embetet har til rådighet og at embetet dermed løser samfunnsoppdraget på forsvarlig måte med tilfredsstillende måloppnåelse og balansert ressursbruk.

Ressurssmessig gikk embetet inn i 2022 med et budsjett med et innsparingskrav på kr. 4,8 mill. Omlegging av beregning og betaling av pensjonspremie, noe økning i NAV-refusjoner samt ekstra prosjektfinansiering, gir et resultat med mindreforbruk på 3,6 mill. kr, som søkes overført til 2023.

Risikobasert styring og god økonomikontroll gjennom året gir gode forutsetninger for oppnådde resultater. Det er meldt få kritiske avvik i oppgaveløsningen. De fagområder som har avvik iht. krav i tildelingsbrev og hovedinstruks er under kontinuerlig oppfølging. Ved utgangen av 2022 er det spesielt håndhevingsordningen kap. 9a skolemiljø og Vergemålsområdet som anses som de mest kritiske/med høyest risiko og sårbarhet. Det er iverksatt tiltak for dette. Avvik følges opp med tiltak gjennom virksomhetsplanlegging for 2023.

Det er i 2022 gjort grundig gjennomgang av ressursbruk på alle fagområder vurdert iht budsjettfordelingsmodellen. Vi legger det til grunn i videre bemanningsplanlegging og oppgaveløsning.

Det er på noen områder ikke er samsvar mellom oppdrag og ressurser fra oppdragsgivere Dette gjelder spesielt oppdrag fra HOD, JD og KDD. Dette er tatt opp i styringsdialogen med departementene og KDD.

Se ellers Statsforvalterens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er instruks for Statsforvalteren, årlig tildelingsbrev (TB) og Hovedinstruks. Dette, sammen med 6 strategiske fokusområder for å realisere embetets overordnet mål om å ha «Åpen dør og Lav terskel, Ta Initiativ og Bygge Innlandet sterkt», er grunnlag i all virksomhetsplanlegging. Statens mål- og resultatstyring er grunnleggende styringsprinsipp. Styringen vår skal være helhetlig og tilpasset aktuelle risikoområder.

Den overordnede styringen i embetet skjer gjennom ledergruppen i ledermøter og i virksomhetsområdenes lederteam. For å utvikle helhetlig ledelse ser vi viktighet i å knytte enhetsledere tettere sammen på tvers av virksomhetsområdene. Til dette har vi Lederforum, et utvidet lederorgan hvor overordnede mål og prioriteringer er tema i tillegg til å være en arena for utvikling. Gjennom lederutviklingsprogrammet VIDSYN har Lederforum i 2022 satt utviklingsmål for videre utvikling og samledelse.

Embetet utarbeider overordnet strategisk virksomhetsplan med hovedmål og tiltaksfokus. Denne bygger på virksomhetsplanlegging i virksomhetsområder og enheter. Planprosessen skal ivareta planlegging, prioritering og vurderinger både oppstrøms og nedstrøm prosesser. Til virksomhetsplanlegging ligger systematisk risikostyring på alle nivå.

Iht. styrings-årshjul utarbeides årlig budsjett som sammen med overordnet virksomhetsplan og risikostyring utgjør hovedelementene i årlig virksomhetsstyring. Budsjett salderes pr. 31. mai og 31. august. En økonomisk langtidsplan utarbeides/ revideres hvert år og viser hoveddisponeringer i et flerårig perspektiv. I 2022 ble det for årene 2023-2026 lagt til grunn en nedbemanningsplan på 10-12 årsverk. Denne skal være harmonisert iht ny budsjettfordelingsmodell som etter 2022 er fullt ut implementert.

Prinsipper for delegering hos Statsforvalteren i Innlandet innebærer betydelig grad av delegering av fag, personal og budsjettansvar til direktørene og videre til enhetslederne.

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet embetet opererer under, og at det fungerer på tilfredsstillende måte.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring ROS er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Risikovurderinger gjennomføres i alle enheter og virksomhetsområder i forbindelse med virksomhetsplanleggingen, ved budsjettalderinger og løpende gjennom året. Gjennomgang av overordne ROS for embetet gjøres tre ganger i året, samt at risikokartet gjennomgås i forbindelse med revidering av virksomhetsplan og budsjett to ganger årlig. Antall områder med risiko i 2022 er relativt stabilt, enkelte områder går tidvis inn og ut av ROS kartet, dette kan være et tegn på at ressursene er marginale. Saksbehandlingstider og restanser er forholdsvis lave og embetet har således god kontroll på dette.

Det er utarbeidet kontinuitetsplan for embetet som en følge av pandemien, denne revideres og gjennomgås årlig. Det har høsten 2022 vært gjennomført en særlig gjennomgang av ulike beredskapstema i alle deler av virksomheten, dette bl.a. som læring etter Covid-19, som kontinuitetsplanlegging og grunnlag for revisjon av embetets Beredskapsplan i 2023.

Embetet bruker kvalitetssystemet Risk Manager til avvikhåndtering og delvis til ROS oppfølging.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Økonomistyring, virksomhetsplanlegging og overordnet risikostyring følger Embetes årshjul. Dette viser roller, ansvar og frister, og bidrar til internkontroll på området. Det er utarbeidet budsjettstyringsprinsipper som beskriver hvilke fullmakter som tilligger de ulike rollene i embete.

Det utarbeides ulike styringsrapporter fra Unit4 ERP Web som bidrar i regnskapsoppfølging. Lederne har tilgang til systemet og kan selv tilpasse egne rapporter for oppfølging av ulike prosjekter. Det vurderes at embetet også i 2022 hadde tilfredsstillende økonomistyring og kontroll jf.

økonomireglementet.

Statsforvalteren i Innlandet bruker Risk Manager - system for informasjonssikkerhet, avvikssystem og risikostyring. Embetet har klare rutiner for å melde avvik. Det er relativt få avvik som meldes i Risk Manager, men de avvik som er meldt i 2022 har bl.a. annet handlet om feilsending av utgående post, treg journalføring og avvik knyttet til HMS. Der feil og mangler avdekkes settes det i verk korrigerende tiltak.

Statsforvalteren ser at Intranettsiden til embete er et viktig verktøy i internkontroll, både hva gjelder informasjonsspredning, tilgjengelighet av styringsdokumenter og retningslinjer, møtereferater etc.

Saksbehandlingsverktøyet Elements brukes av embetet og utgjør internkontroll av saksflyt, journalverdig dokumentasjon og arkivproduksjon. Ansvaret for arkivproduksjon og tilhørende rutiner og utvikling ble pr. 1. januar 2019 overført til Statsforvalterens fellestjenester (STAF).

Det er etablert rutiner for gjennomgående restansekontroll på alle fagfelt som en forsterket del av risikovurderinger.

Informasjonssikkerhets løses i samarbeid med STAF gjennom veiledning, tilrettelegging og koordinering. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF. Statsforvalteren har allikevel et selvstendig ansvar for å følge opp informasjon sikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet i embetet.

Fagutvalget for informasjonssikkerhet har satt ned en arbeidsgruppe for å utarbeide et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet for alle embetene.

Det foreligger rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, mobbing og trakassering etc., og psykososialt arbeidsmiljø kartlegges i forbindelse med verneunder.

Rutiner for HMS-arbeid er revidert i 2022, dette arbeidet har også litt andre hensyn å ivareta som følge av utstrakt bruk av hjemmearbeid i forbindelse med Covid-19 pandemien.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Statsforvalteren i Innlandet er en relativt stor organisasjon og er arbeidsplass for ca. 250 medarbeidere.

Bemanningsfaktoren er fortsatt moderat til høy i henhold til økonomiske rammer. Bemanning ble vurdert på nytt i forbindelse med ny bemanningsplan for nytt embete fra 1. januar 2019. Ny budsjettfordelingsmodell for Statsforvalteren har medført et behov for å vurdere bemanningsfaktoren for å sikre en best mulig harmonisering til den. Det jobbes med en bemanningsreduksjon slik at embetet kan tilpasse seg endringene i ny budsjettfordelingsmodell og de øvrige reduksjonene i tildelingen. Samlet sett er det behov for en reduksjon på 10 - 12 årsverk innen 2026.

Samlet sett er kompetansen hos de ansatte hos Statsforvalteren i Innlandet svært høy, vi er å anse som en kompetansebedrift. Embetet har i dag tilstrekkelig kompetanse til å løse de oppgaver og oppdragene vi har, men har fortsatt en sårbarhet i form av på nøkkelpersoner på enkelte områder. I forbindelse med risikostyring og virksomhetsplanlegging vurderes dette og det rettes tiltak for å sikre oppgaveløsningen.

Det jobbes fortløpende med å rekruttere nye medarbeidere ved vakanser. Vi vektlegger gode jobbanalyser og sørger for kompetanseoverføring til nye medarbeidere. Covid-19 situasjonen har medført en utstrakt bruk av hjemmekontor/fjernarbeid, men det har ikke vært til hinder for kompetanseoverføring slik vi vurderer det.

Søkermasse i forbindelse med rekruttering er god, og vi jobber for og ønsker at Statsforvalteren i Innlandet er en attraktiv arbeidsplass i regionen. Det er økende lønnskurransen sett i forhold til andre regionale etater og kommuner i regionen, og det fører til særlig press ved ansettelse innenfor enkelte stillingsgrupper, eksempelvis jurister. Dette er noe vi jobber med i videreutvikling av vår lokale lønns- og rekrutteringspolitikk.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr, med enkelte unntak som for eksempel utstyr som brukes til produksjon av sendinger og digitale møter. I forbindelse med ombygging og flytting i nye lokaler i 2020, ble det gjort en del investeringer, hovedsakelig knyttet til møbler og annen innredning. Annet utstyr er blant annet kameraer og ulike typer feltutstyr der det er relevant. Det har også blitt investert en del studioutstyr som Embetet bruker til kurs og konferanser for eksterne.

Det er også en del kunst og prydgjenstander som benyttes til utsmykking av embetets lokaler.

Embetet har tidligere hatt avtale med House of Control om registrering av eiendeler. Denne avtalen er sagt opp, og registrering og oversikt over eiendeler gjøres i egen regi

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonens revisjonsrapport for 2021 er uten merknader, det fremgår at gjeldende regnskapsføring og internkontroll gir et dekkende bilde av at virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2021 og kapitalposter pr 31. desember 2021 og er i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

I 2022 har det vært arbeidet med å implementere felles informasjonssikkerhets instruks i embetet.

Ansvars- og rolledeling for informasjonssikkerhet mellom STAF og embetene er forbedret, og status og tiltak knyttet til forbedringsarbeid i informasjonssikkerhet må skje i tett samhandling med STAF. Det er etablert et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet for alle embetene og STAF, dette er under stadig utvikling.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Statsforvalteren har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et velfungerende arbeidsmiljøutvalg.

Statsforvalteren har universelt tilrettede kontorlokaler og individuell tilrettelegging, og har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner med bl.a. mulighet for hjemmearbeid.

Arbeidsmiljøutvalget: SFIN har et partssammensatt arbeidsmiljøutvalg (AMU) som i 2022 hadde 4 møter. Sentrale temaer har vært internkontroll, beredskaps- og pandemisituasjonen, felles opplæring med tillitsvalgte, hjemmekontor, samarbeid med BHT, sykefravær, undersøkelse om Ny normal (tidlig 2022), medarbeiderundersøkelse MUST (høst 2022), organisasjonsevaluering, prosess ombygging av kontorlokaler, vernerunder og trivsels-/velferdsutvalget.

Det ble i 2022 ferdigstilt internkontrollrutine for HMS-området.

Bedriftshelsetjeneste: Vi har gjennom året hatt tett kontakt med vår bedriftshelsetjeneste Falck Helse (tidligere Aktimed). De har sammen med HR vært aktivt inne i oppfølging, både på individnivå og med mer systematisk jobbing i enheter. Embetet strekker seg langt for å ivareta ansatte i ulike

livssituasjoner og med ulike utfordringer.

Opplæring: Nye medlemmer av AMU har gjennomgått 40-timers arbeidsmiljøopplæring. Det har også vært felles opplæring om relevante temaer om bl.a. arbeidsmiljøet med verneombud, tillitsvalgte og ledere.

Medarbeiderundersøkelse: Høsten 2022 gjennomførte embetet medarbeiderundersøkelsen MUST. Undersøkelsen viser at vi har en sunn organisasjon, med en høy psykologisk trygghet. Det er likevel områder å forbedre og forsterke. Det jobbes videre med oppfølging av resultatet inn i 2023.

Vernerunder: Det er ble høst 2022 gjennomført spørreundersøkelse digitalt. Det er gjennomført ergonomigjennomgang for de som ønsket det ved kontorsted Hamar.

Rekruttering mm: Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn å søke.

Vi har de siste årene tilsatt flere medarbeidere gjennom traineeprogrammet i staten. To av disse har fått forlenget avtale eller gjort om til fast stilling i 2022. Vi lyste ut én ny stilling gjennom traineeprogrammet i 2022. Denne rekrutteringen er fortsatt i prosess.

Vi har fokus på kvalitet i rekrutteringsprosessene våre, og ledere skal alltid vurdere hvorvidt en stilling kan lyses ut gjennom traineeprogrammet. Alle rekrutterende ledere må gjennomføre e-læringsprogram om mangfoldsrekruttering.

Vi opplever at vi har få søkere med innvandrerbakgrunn som både har de faglige kvalifikasjonene og som også kan kommunisere godt på norsk.

Vi har hatt personer i arbeidspraksis hos oss også i 2022. Vi har også hatt flere studenter som jobbet hos oss i sommermånedene.

Vi er opptatt av en god "onboarding", og opplever at de nytilsatte er godt ivarettatt gjennom gode rutiner, fadderordning og opplæring. Vi gjennomfører jevnlig undersøkelse blant våre nytilsatte for å lære hva vi evt. kan forbedre.

Frisklivstiltak: De ansatte kan trene en time i arbeidstiden per uke. Vi har en skidag hvert år der ansatte kan gå på beina, gå skitur eller delta i et av våre mange lag på stafettbirken.

4.3 Andre forhold

Statsforvalteren i Innlandet ble i 2021 utnevnt som koordineringsembete for samordning av økonomifunksjoner for Statsforvalterembetene. Dette ble gjort etter at Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) i 2020 besluttet å tilbakeføre oppgaver innenfor HR- og økonomiområdet fra STAF til Statsforvalterne.

Økonomikoordinatorerne i embetene møtes digitalt ca. annenhver måned og saksagenda koordineres og initieres av koordinatorembetet.

Informasjonskanal på intranettet til Statsforvalteren i Innlandet ble opprettet i 2021 og er videreutviklet og oppdatert gjennom 2022. Nettverket med økonomikontaktene og tilbakemeldingsløype til administrative lederne i embetene bidrar også til erfaringsutveksling og læring.

Tverrgående grupper som koordineringsfunksjonen har vært representert i og bidratt til i 2022 er:

- Administrativ kostnadsdekning: Det ble nedsatt en gruppe av administrative ledere fra SFMR, SFTF og SFIN som leverte rapport fra koordineringsembete til KDD den 29.10.21. KDD hadde tilbakemeldingsfrist på sine retningslinjer 12.05.22 som ble tatt opp i både med administrative ledere og økonomikontaktmøte
- Påmeldings- og betalingssystem: Det ble nedsatt en gruppe bestående av representanter fra embetenes kursansvarlige og økonomiansatte, samt fra STAF sitt anskaffelsesteam.
- Nytt system for håndtering av innkomne fakturaer: I løpet av 2022 har SFOV tatt i bruk det nye integrerte systemet. Det er fortsatt behov for forbedringer. For de resterende 5 embetene er det planlagt oppstart våren 2023.
- Felles fagdag med koordineringsembete for HR (SF Nordland) våren 2022.

Det er gjennom 2022 etablert faste møtestrukturer med økonomikontakter og administrative ledere i alle embeter, i sistnevnte inngår også faste møtepunkter med KDD.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Kommuneøkonomi og demografiske endringer i Innlandet har betydning for tjenesteproduksjon, kompetansebehov, omstilling og for strategisk samordning av tiltak mellom flere aktører. Nærhet i dialog og opplevelse av Statsforvalteren som en helhetlig orientert, relevant og god samarbeidspartner vil være sentralt.

Det oppstår økt sårbarhet i samfunnet som følge av økt trusselbilde, digitale arbeidsmåter, ressurs og kompetanseknapphet, og som beredskapsaktør og i vår rolle som samfunnsaktør må dette ha fokus i utvikling i å løse samfunnsoppdraget.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen, videreutviklingen av totalforsvaret, sårbar kritisk infrastruktur, klimaendringer og økte forventninger både fra kommuner og sentrale myndigheter gjør den sikkerhetspolitiske situasjonen varig endret. Statsforvalteren må ha rammer for å møte utfordringer knyttet til det. En videreutvikling av totalforsvaret gjør at behovet for sikkerhetsgradert kommunikasjon øker, og infrastruktur må anskaffes og vedlikeholdes. Dette fordrer økte rammer og tydelige oppdrag.

Klimaendringer utfordrer oss i økende grad, og vi må forvente flere uønskede hendelser fremover. Innlandet har store jord, skog og fjellressurser. I vår rolle, som skal balansere forvaltning av bruk og vern, god samfunnsplanlegging, grønn omstilling og proaktivt klimaarbeid, er samarbeid med kommuner og næring viktig. For å opprettholde evne til å være en relevant og kompetent samarbeidspartner er vi avhengig av nærhet til sektor og næringsmiljøene. Vi må delta bredt i regionale samarbeidsprosjekter med kommuner, fylkeskommune og næring og mener det er med på å sikre god evne til å løse samfunnsoppdraget.

Vi ser at den økte spesialiseringen og funksjonsorganiseringen av statlig sektor gir kommuner og innbyggerne opplevelser av en fjernere stat med mindre samordnede helhetskompetanse. I tiden vi går inn i er det viktigere enn noen gang at Statsforvalteren fortsatt har en bred portefølje med en tydelig rolle og et samordningsmandat på å være bindeledd mellom kommuner og funksjonsorganiserte statsorganer.

Kompetente og engasjerte medarbeidere er viktig premisse for evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt. Vi har et godt arbeidsmiljø nå, og medarbeidere som er både kompetente og faglig motivert. Utfordringen vil være å rekruttere og beholde ansatte i et stadig strammere arbeidsmarked. Vi vil og skal ikke være lønnsledende, men vi må ha ett konkurransedyktig lønnsnivå, faglige spennende oppgaver og et utviklende arbeidsmiljø. Dette har et kontinuerlig fokus, men vi vil også være avhengig av økonomiske rammer fremover og videreutvikling i statens arbeidsgiverpolitikk.

Statsforvalteren i Innlandet ønsker å bidra aktivt i å utvikle og utforske nye måter å organisere arbeidslivet på hvor f. eks arbeidsfelleskap/Hubs kan gjøre utvalgte statlige tjenester tilgjengelig for befolkningen gjennom økt tilstedeværelse. Det kan også bidra til felles kompetansemiljø på tvers av forvaltningsnivå, kompetansearbeidsplasser mer spredt i fylket og kompetansedeling- og utvikling.

Som Statsforvalter mener vi at det helhetlige rollespekteret som sektormyndighet, samordningsmyndighet, rettsikkerhetsmyndighet og initiativtaker er vesentlig og gir best evne til å løse det komplekse samfunnsoppdraget. Vi trenger rammer og tilrettelegging for å lykkes og ønsker samarbeid med våre oppdragsgivere om å videreutvikle oppgaver og arbeidsmetoder som sikrer Statsforvalterens legitimitet og troverdighet fremover.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Statsforvalternes evne til å løse samfunnsoppdraget på lengre sikt er som nevnt i kap. 5.1 avhengig av at vi beholder og videreutvikler den helhetlige rollen vi i dag har ovenfor kommunene, fylkeskommunen og andre regionale aktører. Vår evne er å nå fastsatte mål og resultater også avhengig av til at vi er en relevant og kompetent samarbeidspartner med lokal kompetanse.

Tilpasning til budsjettfordelingsmodell de siste tre årene er reduksjon i vår ramme på 4,5 mill. Dette, sammen med fremtidige effektiviseringskrav gjør at vi fra 2023 til 2026 gjennomfører bemanningsreduksjon med 10-12 årsverk. Det gjøres for å opprettholde økonomisk bæreevne og for å ha handlingsrom til utvikling og innovasjon, noe vi mener er viktig i et langtidsperspektiv.

Samtidig opplever vi fortsatt at det er utfordringer med å nå samtlige mål innen helse, vergemål og oppvekstsektoren innenfor de rammene vi er tildelt. Innen beredskap ses også økte ambisjoner i embetsoppdraget, det er økte forventninger ute og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon uten at rammebetingelser fra oppdragsgiver endres. Statsforvalteren evne til å nå fastsatte mål og resultater er også avhengig av oppdragsgiveres evne både til prioritering og vilje til å gi tillit til ramme- og risikobasert styring og prioritering hos Statsforvalteren.

Den digitale transformasjonen gjennom Covid-19 førte til stor organisasjonslæring og effektivitet i oppgaveløsning som vi må utvikle videre. Fjernerarbeid, digital kommunikasjon og fjernledelse er faktorer som kan bevare høy produktivitet og utvikling over tid, men vi ser også at relasjoner som bygges på tvers av fag og arbeidsmetoder i en fysisk arbeidshverdag over tid vil svekkes med høy andel «digital arbeidshverdag».

Vi har fortsatt tilgang på riktig kompetanse i rekruttering, men merket særlig i 2022 økt konkurranse om god og kvalifisert arbeidskraft. Her ønsker vi å gå videre i hybrid arbeidsplassutvikling hvor høy grad av fleksibilitet, fjernerarbeidsmuligheter, autonomi og tillit er bærebjelker. Vi mener det møter krav i morgendagens arbeidsliv og hvor muligheter for utvikling, innovasjon og metodeutvikling gir hensiktsmessig arbeidsplassutvikling og omstilling.

Statsforvalteren vil de neste årene være avhengig av å utvikle mangfold, gode kommunikasjons- og språklige ferdigheter, digitalisering, samfunns- og forvaltningskompetanse og prosess og prosjektbaserte arbeidsmetoder for å møte økt kompleksitet i samfunnsoppdraget.

STAF har utviklet seg som tjenesteleverandør for embetene. På flere områder er utviklingen forbedret. Det er fortsatt utfordringer knyttet til samarbeid,

brukermedvirkning og prioriteringer og vi vil fortsatt ha forventninger til STAF. «One does not fit all», og Statsforvalteren må og skal ivareta særegenhet ut fra regionale forskjeller. Samtidig mener vi at Statsforvalteren også har forbedringspotensialer som «tjenestemottaker med utviklingsbehov».

Statsforvalteren i Innlandet mener det er viktig å videreutvikle digitalt lederskap, vilje og holdning til å ta i bruk økt digital transformasjon. Det vil ha betydning for Statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Innlandet.pdf](#)

7 Vedlegg

Se vedlagte tabeller, det er knyttet kommentarer til de tabellene det er naturlig.

Omlaggingen til hendelsesbasert pensjonsbetaling til SPK har vært krevende og derfor har avsetningen til SPK ved begynnelsen av året blitt det satt av for mye til pensjonsutgifter etter prognose fra SPK. Dette er årsaken til et moderat midreforbruk i 2022.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	3 622.0
Budsjettavvik (%)	1.9 %

Statsforvalteren i Innlandet rapporterte ved andre tertial at vi styrte mot et mindreforbruk. Økningen av mindreforbruket er hovedsakelig knyttet til omlaggingen til hendelsesbasert pensjonsbetaling til SPK og for høy avsetning til pensjonsutgifter etter prognose fra SPK. Embetet utsatte også budsjettet innføring mobiltelefon til alle ansatte.

Husleie

Husleie (tusen kr)	20 695.0
Husleie (% av driftsutgifter)	11.3 %

Husleieandelen har økt med 0,7% i forhold til 2021. Fremleie STAF er ført som reduksjon i husleiekostnaden.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåis-ePhorte
Antall journalposter	119 972	67 971	52 001

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
052501	183 515
052521	5 928
Post 01 (unntatt 052501)	27 050
Post 20-29 (unntatt 052521)	93 330
Post 30-39	25 194
Post 40-49	0
Post 60-69	114 939
Post 70-79	46 864
Post 80-89	4 301

Beløp i 1000 kr. Utgiftene på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 646.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.9 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	586.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.1 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 060.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	5.8 %
Antall legemeldte sykedager for menn	396.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	2.1 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 042.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 510.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.3 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	35 334.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	190.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.0 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	532.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.5 %

Sykefraværet har blitt noe høyere i 2022 sammenlignet med året før, og vi vil se nærmere på dette i året som kommer, bl.a. gjennom arbeidet i AMU.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Arslønn kvinner	Arslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	157.0	64.6 %	86.0	35.4 %	675 425.0	730 402.0	92.5 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	50.0 %	3.0	50.0 %	1 053 660.0	1 232 421.0	85.5 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	48.4 %	16.0	51.6 %	929 267.0	861 106.0	107.9 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	112.0	66.3 %	57.0	33.7 %	662 879.0	676 846.0	97.9 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	18.0	75.0 %	6.0	25.0 %	567 172.0	558 183.0	101.6 %
Kategori 5: Kontorstillinger	9.0	90.0 %	1.0	10.0 %	538 355.0	471 300.0	114.2 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	1.0	100.0 %	0.0	0.0 %	387 500.0	0.0	

Merk at vi i år, som i fjor, har valgt å legge våre avdelingsdirektører under kategori 2. Dette fordi de ikke er en del av vår ledergruppe (der direktørene og embetsledelsen sitter), og for at tallene skal være mer sammenlignbare med andre embeter. (Samtidig gir denne måten å inndelegge på noe skjevt inntrykk på kategori 2, da avdelingsdirektører er i samme gruppe som bl.a. prosjektledere og fagdirektører). Kvinners andel av menns lønn var i 2022 92,5 prosent. Dette er noe høyere enn i 2021 (91,3 %) og 2020 (92 %). Vi har fokus på likelønn ved tilsetting og ikke minst under lønnsforhandlingene. Det er gledelig å se at tallene har hatt en positiv utvikling totalt sett i embetet. Sammenlignet med de andre embetene er vi ganske gjennomsnittlig. Kvinners andel av lønn er større i Innlandet enn i noen embeter, mens noe lavere enn andre embeter.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Totalt antall årsverk	217.5
Totalt antall årsverk for kvinner	137.5
Totalt antall årsverk for menn	80.0
Totalt antall årsverk for faste stillinger	208.6
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	7.9
Sum andel administrasjon	6.3 %
Økonomi	5.5
Lønn	0.8
Personal	2.7
Resepsjon/sentralbord	2.6
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	2.2
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Totalt antall årsverk er noe lavere enn i 2021. Grenseoppgang mellom fag og administrative oppgaver er krevende. Hos SFIN er administrative tjenester lagt til ett virksomhetsområde. I nøkkeltallene finner man derfor bare igjen ansatte i det aktuelle virksomhetsområdet. Virksomhetsdirektør er fordelt på personal og annet. Underdirektør er fordelt på økonomi, personal, resepsjon og annet. Annet for disse to betyr virksomhetsstyring. Den tredje lederen i virksomhetsområdet er fordelt på annet (som her betyr drift) samt økonomi og resepsjon. Under andre adm. oppgaver er også øvrig drift. Andel administrasjon er omtrent på samme nivå som 2020 og 2021.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Turnover i prosent	7.2 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	237.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	17.0
Totalt antall ansatte som sluttet	25.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	3.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	22.0

Turnoveren er omtrent lik som de siste årene. 0,8 prosent lavere enn i 2021

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	157	86	243
Sum antall deltidsansatte	6	8	14
Sum antall midlertidige ansatte	4	5	9
Sum antall ansatte med personalansvar	7	12	19
Ufrivillig deltid	0	0	0

De som har redusert stilling har det etter eget ønske eller behov. Antall midlertidig tilsatte er redusert fra 2021.

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	183 400.0
Administrativ kostnadsdekning	11 784.0
Brutto driftsutgifter	195 184.0
Lønn 052501	159 596.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	81.8 %

Ved sammenligning med 2021 har lønnsandel av brutto driftsutgifter blitt redusert med 2,9%. Reduksjon av lønnskostnader skyldes blant annet arbeidet med tilpasninger til ny budsjettfordelingsmodell. Administrativ kostnadsdekning er redusert med 0,625 mill. kr pga reduksjon av lønn finansiert over fullmakter.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Sum antall ansatte	238
Antall ansatte under 20 år	1
Antall ansatte 20 - 29 år	6
Antall ansatte 30 - 39 år	39
Antall ansatte 40 - 49 år	55
Antall ansatte 50 - 59 år	76
Antall ansatte over 60 år	61
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	24
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	847
Antall kvinner i foreldrepermisjon	7
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	1
Dagsverk foreldrepermisjon menn	5
Antall menn i foreldrepermisjon	1